

Strategia integrată de dezvoltare urbană a **Oraşului Sărmaşu**

2021–2030

Cuprins

1. CONTEXTUL ELABORĂRII STRATEGIEI INTEGRATE DE DEZVOLTARE URBANĂ	6
1.1. Context general	7
1.2. Metodologia de elaborare a strategiei de dezvoltare locală	8
1.2.1. Etapa I - elaborarea strategiei integrate de dezvoltare urbană	8
1.2.2. Etapa II-a – elaborare PMUD, integrare în strategia locală și extinderea orizontului de timp	9
1.2.3. Implementarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană	11
1.2.4. Abordarea teritorială	12
2. ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A ORAȘULUI SĂRMAȘU	13
2.1. SCURTĂ PREZENTARE ISTORICĂ A ORAȘULUI SĂRMAȘU	14
2.1.1. Heraldica locală	15
2.2. AȘEZAREA, POZIȚIA GEOGRAFICĂ ȘI CADRUL NATURAL	16
2.2.1. Considerații generale privind așezarea și poziția geografică	16
2.2.2. Cadrul natural	17
2.3. PROFIL SOCIO-DEMOGRAFIC	23
2.3.1. Profil socio-demografic la nivel de regiune-județ	23
2.3.2. Evoluția demografică a orașului Sărmașu	24
2.4. INFRASTRUCTURA TEHNICO-EDILITARĂ	31
2.4.1. Alimentarea cu apă potabilă și rețeaua de canalizare	31
2.4.2. Infrastructura de gaz	33
2.4.3. Alimentarea cu energie electrică	36
2.5. INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT	37
2.5.1. Conectivitate	37
2.5.2. Rețeaua de străzi	37
2.5.3. Rețeaua feroviară	38
2.5.4. Piste de biciclete	38
2.5.5. Transport public	38
2.5.6. Mobilitate urbană	39
2.6. PROFILUL ECONOMIC	41
2.6.1. Profilul economic la nivelul Regiunii Centru/județului Mureș	41
2.6.2. Profilul economic la nivelul orașului	45
2.6.3. Servicii financiar bancare	50
2.7. EDUCAȚIA ȘI INFRASTRUCTURA EDUCAȚIONALĂ	51
2.7.1. Infrastructura educațională	51
2.7.2. Populația școlară	53
2.7.3. Personal didactic	54
2.8. AGRICULTURA ȘI DEZVOLTAREA RURALĂ	55

2.8.1. Context județean	55
2.8.2. Context local.....	57
2.9. SĂNĂTATE	60
2.9.1. Infrastructura sanitară	60
2.10. CONDIȚII CLIMATICE ȘI DE MEDIU	61
2.10.1. Arii naturale protejate	61
2.10.2. Managementul deșeurilor	62
2.10.3. Calitatea aerului	64
2.10.4. Calitatea Apei.....	64
2.10.5. Calitatea solului.....	65
2.10.6. Spații verzi	66
2.11. INFRASTRUCTURA ȘI SERVICIILE SOCIALE	67
2.11.1. Infrastructura socială.....	67
2.12. SĂRĂCIE ȘI EXCLUZIUNE SOCIALĂ.....	70
2.12.1. Distribuția zonelor marginalizate și dezavantajate	70
2.13. ADMINISTRAȚIE ȘI SERVICII PUBLICE	72
2.13.1. Administrația locală.....	72
2.13.2. Serviciile publice.....	74
2.14. TURISMUL, POTENȚIALUL TURISTIC ȘI UNITĂȚILE DE CULT	77
2.14.1. Turismul și potențialul turistic al județului Mureș	77
2.14.2. Turismul orașului Sărmașu	78
2.15. CULTURĂ, SPORT ȘI ALTE ACTIVITĂȚI RECREAȚIONALE	83
2.15.1. Monumente istorice.....	83
2.15.2. Patrimoniu Arheologic	83
2.15.3. Monumente de for public.....	85
2.15.4. Infrastructura culturală și sportivă	86
2.15.5. Asociații culturale și grupuri folclorice.....	87
2.15.6. Festivaluri și evenimente sociale, culturale și sportive	88
2.15.7. Culte	89
2.16. TELECOMUNICAȚII ȘI DIGITALIZARE	90
2.16.1. Telecomunicații	90
2.16.2. Servicii electronice–digitalizare.....	90
2.16.3. WI-Fi în spații publice.....	91
2.16.4. Monitorizare video	92
2.17. COOPERARE ȘI ASOCIAȚII.....	93
2.17.1. Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „ECOLECT MUREȘ”	93
2.17.2. Asociația Grupul de Acțiune Locală „Zona de Câmpie”	94
2.17.3. Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „AQUA INVEST MUREȘ”	94
2.17.4. Asociația Regională pentru Dezvoltarea Infrastructurii din Bazinul Hidrografic Someș-Tisa.....	94
2.17.5. Asociația Orașelor din România	95

2.17.6. Implicare comunitară – alte asociații de interes.....	95
2.18. URBANISM ȘI CADASTRU	97
3. STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ 2021-2030.....	98
3.1. CONTEXT.....	99
3.1.1. Dezvoltarea Urbană Durabilă în context european 2021-2030.....	99
3.1.2. Strategia de dezvoltare teritorială a României.....	100
3.1.3. Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030.....	101
3.1.4. Strategia de dezvoltare a Regiunii Centru 2021-2030	101
3.2. PRINCIPALELE REALIZĂRI ALE STRATEGIEI 2014 - 2020.....	103
3.3. CONSULTARE PUBLICĂ	106
3.3.1. Sondarea opiniei publice	106
3.3.2. Consultări publice.....	130
3.4. STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ SĂRMAȘU 2021 - 2030	134
3.4.1. Viziunea orașului pentru orizontul 2030	134
3.4.2. Analiza SWOT și domeniile strategice privind dezvoltarea locală pentru perioada 2021-2030	137
3.4.3. PORTOFOLIUL DE PROIECTE.....	154
3.4.4. PROIECTE ETAPIZATE	169
3.5. POTENȚIALE SURSE DE FINANȚARE 2021-2030	170
3.5.1. Fonduri europene.....	170
3.5.2. Programele finanțate prin Compania Națională de Investiții s.A.	173
3.5.3. Programul Național de Investiții „Anghel Saligny”.....	174
3.5.4. Programele derulate de Administrația Fondului de Mediu	175
3.5.5. Programele derulate de Administrația Fondului Cultural Național	176
3.5.6. Alternative de finanțare, altele decât fondurile structurale și de coeziune, în care autoritățile publice locale pot fi solicitanți eligibili sau parteneri.....	176
3.6. IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI INTEGRATE DE DEZVOLTARE URBANĂ.....	179
3.6.1. Implementarea SIDU	179
3.6.2. Echipa de implementare	181
3.6.3. Prioritizarea portofoliului de proiecte	182
3.6.4. Monitorizarea Strategiei de Dezvoltare	182
3.6.5. Indicatori de monitorizare.....	185
3.7. BIBLOGRAFIE.....	188
3.8. ANEXE.....	190
3.8.1. Anexa nr.1. Chestionare	
3.8.2. Anexa nr.2. Adunări cetățenești (convocator și procese verbale)	
3.8.3. Anexa nr. 3 Lista proiectelor etapizate RC 2021 - 2027	

Echipa de elaborare:

PRIMAR: Ec. Botezan Valer

VICEPRIMAR: Trombitaş Jolan

SECRETAR: Sărac Gelu Florin

CONSULTANT DE SPECIALITATE:

SC MEDIA MARKETING SRL

Târgu Mureș, Str.Cuza Vodă nr.8

540027, Județul Mureș, România

Tel.: 0372 897 694 Fax: 0372 779 018

e-mail: office@3mc.ro; www.3mc.ro

CU ECHIPA:

Manager proiect	Ec. Mărăcine Anca
Expert în programe cu finanțare nerambursabilă	Ec. Alexandru Oana
Expert în planificare strategică regională, politici publice	Cătană Marius Cristian
Expert dezvoltare durabilă și protecția mediului	Cengher Călin Bogdan
Expert în demografie și sociologie	Cengher Paul Lucian
Expert în domeniul mobilității urbane și rurale	Ing. Pop Andrei Nicolae
Expert marketing și publicitate	Balázs-Oldal Dezső

ȘI CU SPRIJINUL COMPARTIMENTELOR APARATULUI DE SPECIALITATE AL ORAȘULUI SĂRMAȘU

- Serviciul public comunitar local de evidență a persoanei
- Birou juridic–relații cu publicul, achiziții, patrimoniu și arhivă
- Birou asistență socială
- Compartiment cultură, bibliotecă, relații cu presa
- Serviciu amenajarea teritoriului și urbanism
- Birou poliția locală
- Compartiment protecție civilă
- Serviciu buget finanțe
- Serviciu edilitar gospodăresc

CUVÂNT ÎNAINTE

Stimați cetățeni,

calitatea vieții joacă un rol foarte important în dezvoltarea comunității, de aceea îmi doresc să depunem toate eforturile necesare îmbunătățirii vieții fiecărui locuitor al orașului Sărmașu.

Pentru ca un oraș să crească în mod inteligent și sustenabil e nevoie de o administrație deschisă, transparentă și colaborativă. Prin Strategia integrată de dezvoltare urbană am încercat să implicăm cât mai mult comunitatea locală, organizând consultări publice și solicitând opinia dumneavoastră privind planurile de viitor ale orașului. Împreună am realizat o analiză realistă a teritoriului local, iar pe baza acesteia am stabilit o viziune clară pentru anul 2030, am propus măsuri concrete și investiții care răspund principalelor provocări cu care se confruntă orașul Sărmașu cum ar fi: fenomenul de îmbătrânire al populației, lipsa investitorilor, protecția mediului, calitatea infrastructurii, educației și a domeniului sanitar.

Obiectivul major al administrației locale pentru perioada 2021-2030 și implicit al meu, ca ales al comunității, constă în retenția și atragere tinerilor în orașul Sărmașu prin: crearea de locuri de muncă prin acordarea de facilități investitorilor, acordarea de terenuri pentru construcția de case, conform legislației, locuințe pentru tineri specialiști, modernizarea școlilor și construirea unei creșe, dar și creșterea mobilității urbane, respectiv diminuarea distanțelor între Sărmașu și municipiile Târgu Mureș și Cluj Napoca prin asfaltarea infrastructurii rutiere.

Crearea unui incubator de afaceri, măsuri de promovare a orașului, acțiuni de digitalizare a serviciilor publice, protecția resurselor naturale și a mediului înconjurător, și nu în ultimul rând dezvoltarea și modernizarea profilului agricol al orașului, fac de asemenea parte din prioritățile de dezvoltare pe termen mediu ale orașului nostru.

Așadar, viziunea noastră pentru anul 2030, descrie Sărmașu ca fiind **„un oraș mai atractiv pentru tineri, cu profil agricol dezvoltat, cu economie competitivă bazată pe cunoaștere și inovare, orientat spre exploatarea și utilizarea durabilă a resurselor, incluziv și cu educație modernă, oraș mai digital și mai aproape de cetățeni.”**

Vă mulțumesc tuturor celor care prin efortul vostru ați contribuit la elaborarea acestei strategii de dezvoltare locală, prin idei, opinii și recomandări care au dus la identificarea problemelor și la stabilirea priorităților.

Cu multe eforturi, răbdare și cu implicare civică, vom reuși în 2030 să fim cât mai aproape de orașul pe care ni-l dorim!

Botezan Valer

Primar al orașului Sărmașu

Strategia integrată de dezvoltare urbană a Orașului Sărmașu

pentru perioada 2021-2030

1. CONTEXTUL ELABORĂRII STRATEGIEI INTEGRATE DE DEZVOLTARE URBANĂ

2. ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ A ORAȘULUI SĂRMAȘU

3. STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ 2021-2030

1.1. Context general

Planificarea strategică este un proces continuu, utilizat de comunitățile locale, pentru a avea certitudinea că politicile și programele existente corespund necesităților de dezvoltare economică a comunității, în cadrul limitărilor impuse de resursele locale disponibile. Planificarea strategică oferă un cadru care unește o serie de proiecte mai mici, pentru a realiza scopuri/obiective economice de extensiune mai mare.

Ca urmare, planificarea strategică ajută comunitățile să direcționeze dezvoltarea economică spre realizarea unor obiective flexibile, pe termen mediu sau lung. Important este faptul că această abordare să se sprijine pe inițiative realizabile și pe stabilirea de scopuri realiste, pe care le poate îndeplini comunitatea.

Una din problemele planificării strategice, des întâlnite, este dorința multor comunități locale de a realiza mai mult decât pot, în condițiile resurselor disponibile. Totodată, se includ programe care sunt rupte de scopurile unei dezvoltări economice mai largi sau care nu au valoare directă pentru aceste comunități. Procesul planificării strategice vine în ajutorul comunităților pentru gestionarea mai bună a acestor probleme.

Realizarea Strategiei de dezvoltare locală a Orașului Sărmașu a fost generată de nevoia autorității publice locale, de creare a unui cadru programatic, care să răspundă numeroaselor provocări locale, prin obiective și direcții clar stabilite pe un orizont mediu de timp.

Necesitatea strategiei de dezvoltare locală este, de asemenea, justificată în contextul în care strategiile de dezvoltare locală au punctul de plecare în stabilirea necesității și oportunității proiectelor de investiții și reprezintă un document obligatoriu în vederea obținerii finanțărilor din fonduri structurale în cadrul financiar multianual 2021-2030.

Acest document strategic reprezintă în fapt un proces de management, care va permite unității administrativ teritoriale să se concentreze asupra prioritizării investițiilor necesare de realizat în următorii nouă ani, 2021-2030, asupra utilizării eficiente a resurselor existente pentru atingerea obiectivelor stabilite, precum și asupra identificării diverselor surse de finanțare pentru realizarea obiectivelor.

Dezvoltarea locală se poate defini ca un proces în care demersurile administrației publice sunt armonizate cu acelea ale oamenilor, în scopul de a îmbunătăți condițiile sociale, culturale și economice ale comunității. Dezvoltarea locală este deci strâns legată de conceptul de parteneriat care asigură accesul la resursele necesare, bazându-se atât pe participarea celor care reprezintă anumite interese ale comunității locale, cât și pe disponibilitatea administrației publice de a forma parteneriate cu grupuri, organizații sau instituții.

Strategia Orașului Sărmașu, a fost realizată în baza unui proces de consultare participativă și în strânsă concordanță cu prioritățile Uniunii Europene în perioada 2021-2030, respectiv cu obiectivele Politicii de Coeziune pentru perioada 2021-2030:

- **Europă mai inteligentă**, prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii;

- **Europă mai verde**, fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice;
- **Europă conectată**, cu rețele strategice de transport și digitale;
- **Europă mai socială**, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate;
- **Europă mai apropiată** de cetățenii săi, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

Pentru perioada 2021-2030 Strategia integrată de dezvoltare urbană a Orașului Sărmașu va contribui semnificativ la creșterea absorbției fondurilor europene nerambursabile, a capacității instituționale, la transparența actului de guvernare locală și la îmbunătățirea serviciilor oferite cetățenilor și va îmbunătăți șansele unei creșteri economice și sociale durabile, inteligente și incluzive.

1.2. Metodologia de elaborare a strategiei de dezvoltare locală

Planificarea strategică este un proces sistematic, prin care comunitățile pot să-și creeze imaginea viitorului și pot concepe etapele necesare în funcție de resursele locale pentru a realiza obiectivele propuse. Elaborarea strategiei integrate de dezvoltare urbană a parcurs următoarele etape:

1.2.1. Etapa I - elaborarea strategiei integrate de dezvoltare urbană

1.2.1.1. Elaborarea analizei socio-economice a teritoriului acoperit de strategie

O primă etapă în elaborarea analizei diagnostic a teritoriului a presupus consultarea stakeholderi-ilor și implicarea principalilor actori în dezvoltarea locală. Dezvoltarea documentului de planificare strategică este un proces consultativ de mare anvergură, implicând o mare varietate de grupuri, pe care le putem exprima sub forma a trei concepte dominante:

- **Societatea locală**, adică cetățenii orașului, împreună cu Societatea Civilă formată din cetățeni, asociați sub diferite forme, care au aceleași interese și care își dedică timpul, cunoștințele și experiența pentru a-și promova și apăra aceste drepturi și interese.
- **Mediul de afaceri**, reprezentat de totalitatea întreprinderilor active care își desfășoară activitatea pe raza orașului.
- **Statul**, reprezentat la nivelul comunității prin Administrația Publică Locală.

O altă etapă a elaborării analizei socio-economice a comunității locale a presupus elaborarea analizei diagnostic pe baza cercetărilor fundamentate, pe studiul documentelor, sondajelor și a datelor statistice:

- analiza tuturor documentelor realizate la nivelul **comunei** (Plan Urbanistic General, Strategia integrată de dezvoltare urbană socio-economică a Orașului Sărmașu, 2014 - 2020, alte planuri și proiecte anterioare);
- culegerea informațiilor despre comunitate (studiu de opinie asupra populației, studiu asupra mediului de afaceri, studiu asupra capacității administrative și date oficiale furnizate de Institutul Național de Statistică);
- analiza SWOT.

1.2.1.2. Elaborarea strategiei de dezvoltare și a portofoliului de proiecte

Consultările din teren și analiza amănunțită asupra domeniilor de dezvoltare și infrastructurii actuale, au condus la identificarea punctelor slabe și a punctelor tari ale teritoriului local și implicit la identificarea principalelor nevoi de dezvoltare.

Pe baza nevoilor identificate, coroborate cu viziunea pentru 2030, s-a elaborat Strategia integrată de dezvoltare urbană, cuprinzând domeniile prioritare de dezvoltare, precum: infrastructură, educație, sănătate, mediu, cultură, turism, sport, recreere și agrement, asistență socială, administrație, digitalizare ș.a.

1.2.1.3. Consultare publică

Implicarea comunității locale reprezintă unul dintre cei mai importanți pași în realizarea strategiei de dezvoltare locală, de aceea documentul programatic a fost supus consultării publice, proces în urma căruia persoanele interesate au avut ocazia de a formula propuneri de proiecte și recomandări.

Procesul de consultare publică a fost realizat prin sondaje de opinie, întâlniri cetățenești și dezbateri publice.

1.2.1.4. Redactarea documentului final

Documentul strategic a fost finalizat ținând cont de sugestiile și opiniile formulate de factorii interesați, urmând ca Strategia integrată de dezvoltare urbană să fie aprobată prin Hotărârea Consiliului Local.

1.2.2. Etapa II-a – elaborare PMUD, integrare în strategia locală și extinderea orizontului de timp

Având în vedere finanțarea obținută prin Programul Național de Redresare și Reziliență, UAT Sărmașu a elaborat Planul de Mobilitate Urbană Durabilă, cu un orizont de implementare până

în 2030. Document strategic esențial, care a conturat strategii, inițiative de politici, proiecte cheie și priorități în vederea unui transport urban durabil, contribuind astfel la susținerea unei creșteri economice durabile din punct de vedere social și al protecției mediului.

PMUD Sărmașu propune o abordare de tip „push-and-pull”, care impune populației să nu mai utilizeze în exces autoturismul, prin restricții precum managementul parcarilor dar, mai ales, „atrăgând” rezidenții prin moduri de transport prietenoase față de mediu, prin asigurarea unor condiții favorabile pentru mersul pe jos și mersul pe bicicletă, prin extinderea utilizării transportului în comun și creșterea accesibilității către oraș. Este nevoie și de includerea unor politici de utilizare a terenului, ce au ca scop reducerea nevoii de deplasare – acestea sunt în principal politici „de viitor” (sau politicile „orașului de mâine”). Astfel că planificarea urbană corectă și gestionarea optimă a transportului public sunt esențiale pentru modul în care se reduce/crește nevoie de mobilitate.

Planul de mobilitate urbană durabilă a Orașului Sărmașu propune proiecte/măsurii prin care sunt propuse rezolvări pentru problemele identificate în etapa de analiză a situației curente, avându-se în același timp în vedere obținerea unui sistem de transport eficient, durabil, integrat și sigur, care să susțină dezvoltarea economică și socială.

Planul de Mobilitate Urbană Durabilă a Orașului Sărmașu are drept scop crearea unui sistem de transport care să asigure realizarea următoarelor obiective strategice:

- **Accesibilitate:** asigurarea de opțiuni de transport pentru toți cetățenii, astfel încât aceștia să aibă acces la destinațiile și serviciile esențiale;
- **Siguranță și securitate:** îmbunătățirea condițiilor de siguranță și securitate pentru toți utilizatorii sistemului de transport și pentru comunitate în general;
- **Mediu sănătos:** reducerea poluării atmosferice și fonice, a emisiilor de gaze cu efect de seră și a consumului de energie;
- **Eficiența economică:** îmbunătățirea eficienței și rentabilității transportului de persoane și mărfuri;
- **Calitatea mediului urban:** creșterea atractivității și calității mediului urban și a peisajului urban, pentru beneficiul cetățenilor, economiei și societății în ansamblu.

După finalizarea PMUD-ului, strategia locală a fost revizuită și actualizată pentru a integra investițiile și inițiativele identificate în planul de mobilitate. Acest proces a implicat actualizarea datelor teritoriale și a analizei teritoriale, utilizând noile date statistice disponibile și evaluând starea actuală a investițiilor în infrastructura de transport și în alte domenii relevante.

Extinderea orizontului de implementare până în anul 2030 a permis planificarea pe termen lung a inițiativelor și proiectelor din cadrul PMUD-ului, oferind o viziune strategică și direcții clare pentru îmbunătățirea mobilității urbane în Sărmașu. Această perspectivă pe termen lung este esențială pentru adaptarea la schimbările anticipate în ceea ce privește nevoile de transport și evoluțiile tehnologice, asigurând astfel că strategiile adoptate sunt durabile și eficiente în timp.

Prin implementarea eficientă a PMUD-ului până în 2030, UAT Sărmașu va consolida infrastructura de transport, va reduce impactul negativ asupra mediului și va crea un mediu urban mai atractiv și mai prietenos pentru locuitori și vizitatori. Acest lucru va sprijini, de asemenea, obiectivele de dezvoltare economică și socială ale comunității.

1.2.3. Implementarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană

Implementarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană, va contribui semnificativ la îmbunătățirea calității vieții locuitorilor prin investiții complementare și integrate în toate domeniile esențiale, cum ar fi educația, sănătatea, protecția mediului, administrația publică și asistența socială.

Educație

Strategia va sprijini dezvoltarea infrastructurii educaționale, inclusiv construirea și modernizarea școlilor și grădinițelor. Se vor implementa proiecte pentru a asigura accesul la educație de calitate, facilitând creșterea potențialului de învățare al tinerilor din Sărmașu.

Sănătate

Investițiile în domeniul sănătății vor îmbunătăți accesul la servicii medicale moderne și la facilități medicale de calitate. Se va acorda atenție specială promovării unui stil de viață sănătos și prevenirii bolilor.

Protecția Mediului

Strategia va include măsuri pentru conservarea și protejarea mediului înconjurător, prin promovarea energiei regenerabile, gestionarea eficientă a deșeurilor și îmbunătățirea calității aerului și a apei.

Administrație Publică

Investițiile în infrastructura și tehnologia administrativă vor spori eficiența și transparența administrației publice locale, facilitând furnizarea de servicii mai bune și creând un mediu de afaceri mai atractiv.

Asistență Socială

Strategia va susține programe și servicii sociale pentru grupurile vulnerabile din Sărmașu, asigurând includerea socială și sprijinul pentru cei care au nevoie de ajutor suplimentar.

Creșterea Calității Vieții și Atragerea Tinerilor

Strategia va contribui la creșterea calității vieții în orașul Sărmașu și la atragerea tinerilor prin:

- Crearea unor facilități ce vor conduce la creșterea numărului prin acordarea de facilități investitorilor.
- Acordarea de terenuri pentru construcția de case, conform legislației.
- Oferirea de locuințe pentru tineri specialiști.
- Modernizarea școlilor și construirea unei creșe.
- Creșterea mobilității urbane și diminuarea distanțelor între Sărmașu și municipiile Târgu Mureș și Cluj Napoca prin asfaltarea infrastructurii rutiere.

Alte inițiative cheie

- Crearea unui incubator de afaceri.
- Măsuri de promovare a orașului.
- Acțiuni de digitalizare a serviciilor publice.
- Protecția resurselor naturale și a mediului înconjurător.
- Dezvoltarea și modernizarea profilului agricol al orașului.

1.2.4. Abordarea teritorială

Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană vizează întreg teritoriul urban al orașului Sărmașu. În perspectiva perioadei 2021–2030, nu este necesar să se instituie o zonă urbană funcțională în orașul Sărmașu. Cu toate acestea, în cadrul Planului de Mobilitate Urbană Durabilă, s-au conturat unele proiecte de colaborare cu comuna Cătina, având ca obiectiv abordarea integrată a problemelor legate de mobilitate în regiune.

Această inițiativă reflectă o abordare modernă și integrată a dezvoltării urbane, concentrându-se pe îmbunătățirea infrastructurii de transport și a sistemelor de mobilitate între oraș și comuna învecinată. Prin colaborarea dintre autoritățile locale, se urmărește să se creeze soluții sustenabile și eficiente pentru gestionarea traficului, reducerea congestionării și promovarea unor modalități alternative de deplasare, precum transportul în comun și bicicletele.

Aceste proiecte de mobilitate urbană durabilă au potențialul de a aduce beneficii semnificative locuitorilor din ambele localități, contribuind la reducerea emisiilor de carbon, îmbunătățirea calității aerului și creșterea accesibilității către serviciile și facilitățile din zonă. Prin abordarea integrată a mobilității, se urmărește să se asigure un mediu urban mai prietenos, sustenabil și conectat, contribuind la îmbunătățirea calității vieții pentru comunitățile implicate.

Strategia integrată de dezvoltare urbană a Orașului Sărmașu

pentru perioada 2021-2030

1. CONTEXTUL ELABORĂRII
STRATEGIEI INTEGRATE
DE DEZVOLTARE URBANĂ

2. ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ
A ORAȘULUI SĂRMAȘU

3. STRATEGIA INTEGRATĂ DE
DEZVOLTARE URBANĂ
2021-2030

2.1. Scurtă prezentare istorică a orașului Sărmașu

Orașul Sărmașu prezintă dovezi de locuire încă din perioada de tranziție la neolitic (2500-1800 î.e.n.) materializate în ceramică de tip Coțofeni, străpungătoare din corn de cerb, topoare de piatră perforată etc. care prezintă mărturii despre existența unei populații sedentare proto-tracic, având ca ocupații cultivarea pământului, creșterea animalelor, meșteșuguri casnice. Localitatea Sărmașu a fost atestată documentar la data de 10 aprilie 1329, sub denumirea de Willa Sarmas în actul emis în numele regelui ungar care menționează Sărmașu ca punct de hotar cu domeniile învecinate, dăruite nobilului Ștefan Pogány, în schimbul unor posesiuni din Slovacia. În anul 1348, regele maghiar Ludovic I de Anjou donează această moșie familiei Swk, așezarea fiind pomenită în următorul context „Terra nobillum de Swk Sarmas vocata”. E menționată și biserica localnicilor „eclesia parochialis în Swk Sarmas”.

Localitatea Sărmașu a fost martoră și participantă la numeroase evenimente importante din istoria Transilvaniei și a țării, locuitorii săi fiind activi la Revoluția din anul 1848, când s-au remarcat Alexandru Bătrâneanu și Vasile Simonis, primul în calitate de prefect al Câmpiei Transilvaniei și al doilea ca tribun al aceleiași zone în cadrul administrației lui Avram Iancu.

În perioada interbelică localitatea a fost reședința plasei Sărmaș din județul Cluj. După Dictatul de la Viena din 30 august 1940, când nord-vestul Transilvaniei intră sub ocupație maghiară, Sărmașu rămâne în cadrul României, aflându-se la mai puțin de o oră de mers pe jos de granița cu Ungaria. La începutul războiului, localitatea avea o populație de aproximativ 3200 de oameni, împărțită pe etnii aproape egal între români și maghiari și existând circa 200 de evrei.

La 5 septembrie 1944 armata maghiară ocupă comuna și începe opresiunea împotriva evreilor și românilor. Pe data de 9 septembrie 1944, jandarmii maghiari ridică din casele lor pe toți evreii din Sărmașu, în număr de 126. Ei au fost duși într-un lagăr improvizat din localitate, alături de alți câțiva români care îndepliniseră funcții importante în administrarea comunei. Pe data de 16 septembrie 1944, cei 126 de evrei sunt scoși din Sărmașu și uciși pe dealul Suscut, din apropierea localității Cămărașu. Acest tragic eveniment este cunoscut sub numele de masacrul de la Sărmașu.

În anul 1952, Sărmașu devine sediul raionului cu același nume din cadrul Regiunii Cluj până în anul 1960 când comuna este arondată raionului Ludaș. La reforma administrativă din anul 1968 localitatea a fost alipită județului Mureș. Numărul populației a evoluat de la 2943 locuitori în anul 1930, la 3816 locuitori în anul 1966, iar în anul 2002 erau atestate 1301 gospodării cu 3885 locuitori.

În 30 septembrie 2003 fosta comună Sărmașu a fost ridicată la rangul de oraș incluzând și 7 localități aparținătoare:

1. **Sărmășel-Gară** este amintită în documente ca localitate de sine-stătătoare doar în secolul trecut. Satul se găsește pe Pârâul de Câmpie, la intersectarea drumului

județean Reghin-Bistrița cu drumul național Reghin-Moeciu-Cluj Napoca. În anul 1966 avea 787 de locuitori. La recensământul din anul 2002 a fost înregistrat cu 242 de gospodării și 763 locuitori.

2. **Sărmășelu** se află în stânga Pârâului de Câmpie și la nord de localitatea Sărmașu, pe traseul Luduș-Sărmașu-Cluj Napoca. Populația cea mai numeroasă a așezării a fost înregistrată în anul 1930 - 1080 locuitori. Datele din anul 2002 indică 298 de gospodării cu 181 de locuitori.
3. **Balda** este o așezare veche cu un trecut istorico-cultural remarcabil. A fost atestată documentar încă din anul 1334. Este situată pe dreapta Pârâului de Câmpie, de-a lungul drumului județean Sărmașu-Luduș.
4. **Larga** este un sat-cătun, situat pe valea Ciciană Mare, legat prin drum comunal de șoseaua Luduș-Sărmașu, în zona de interferență dintre Pârâul de Câmpie și pârâul Șesu.
5. **Moruț** este un sat-cătun, așezat pe zona de interferență a Pârâul de Câmpie și Valea Șesu, în zona de izvoare a pârâului Ciciană Mare.
6. **Titiana** este un sat-cătun atestat în anul 1956, așezat pe valea Ciciană Mare, în stânga Pârâului de Câmpie.
7. **Vișinelu** a fost atestat documentar în anul 1340. Localitatea este situată pe valea Frata și este legată prin drum comunal de satul Balda.

2.1.1. Heraldica locală

Descrierea stemei

Stema orașului Sărmașu, se compune dintr-un scut triunghiular cu marginile rotunjite, tăiat.

În partea superioară, în câmp de aur, se află o rozetă roșie, flancată de două opaițe arzând. În vârful scutului, în câmp albastru, se află 3 spice de grâu în mănunchi, de aur. Scutul este timbrat de o coroană murală de argint cu 3 turnuri crenelate.

Semnificațiile elementelor însumate

- Opaițele arzând reprezintă tradițiile zonei în exploatarea zăcămintului de gaz metan, primul descoperit în țară și folosit la iluminatul casnic.
- Rozeta este reprezentativă pentru valorile de patrimoniu local, inclusiv cel religios, motivul reproducând un însemn al monumentului istoric „Sfinții Arhangheli”.
- Spicele de grâu semnifică agricultura specifică zonei, Câmpia Transilvană.
- Coroana murală cu 3 turnuri crenelate semnifică faptul că localitatea are rangul de oraș.

Stema orașului Sărmașu a fost aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.560 din 2010, publicată în Monitorul Oficial al României în data de 06.07.2010.

2.2. AȘEZAREA, POZIȚIA GEOGRAFICĂ ȘI CADRUL NATURAL

2.2.1. Considerații generale privind așezarea și poziția geografică

Orașul Sărmașu, în zona centrală a țării, la întretăierea limitelor administrative ale județelor Mureș, Cluj și Bistrița Năsăud, constituie o matcă de cultură și civilizație bogată și originală ale cărei trăsături definitorii au fost influențate de poziția geografică, trăsăturile solului și ale climei și de specificul populațiilor care au conviețuit în acest spațiu.

Din punct de vedere administrativ Orașul Sărmașu, este parte a județului Mureș, ce se întinde pe o suprafață de 6.714 km² care reprezintă 2,8% din suprafața totală a țării. Reședința și centrul cultural, educațional și economic a județului este municipiul Târgu Mureș. Numele județului provine de la râul Mureș, râu care străbate județul de la NE la SV.

Din punct de vedere regional, Sărmașu face parte regiunea Centru, ce este alcătuită din județele: Alba, Brașov, Covasna, Harghita, Mureș și Sibiu. Regiunea Centru are o populație totală de 2.523.021 locuitori. Densitatea este de 73,99/km², inferioară mediei naționale de 91,3/km². Regiunea este una dintre cele mai variate din punct de vedere etnic din România, populația fiind formată de români (65,4%), maghiari (29,9%) și rromi (4%).

Teritoriul orașului este străbătut de cursul Pârâului de Câmpie, drumul județean DJ151 Luduș-Sărmaș-Cluj sau Dej și drumul național DN16 Reghin-Cluj. Sărmașu se învecinează la nord cu comuna Budești din județul Bistrița Năsăud, la est cu comuna Sânpetru de Câmpie, la sud-est cu comuna Miheșu de Câmpie din județul Mureș, la vest cu comuna Cămărașu și la nord-vest cu comuna Mociu din județul Cluj.

Tabelul nr. 1. Localitățile componente ale orașului Sărmașu

U.A.T.	Localități componente
Orașul Sărmașu	Sărmașu
	Balda
	Larga
	Moruț
	Sărmășel
	Sărmășel-Gară
	Titiana
	Vișinelu

2.2.2. Cadrul natural

Orașul Sărmașu este situat în nordul Câmpiei Mureșene, subunitatea Câmpia Sărmașului. Această Câmpie se remarcă printr-un relief de altitudine redusă (400-450 m), excepție făcând mărtoarii de eroziune ai vechii suprafețe de nivelare, situați la o altitudine cu puțin peste 500 m (Dealul Morușului, 505 m). Energia reliefului este diminuată (50-160 m) predominând forme cu profil convex, de tip colinar, rezultate în urma unor denudări și fragmentări intense. Între colinele cu cline domoale, sunt intercalate văi largi cu lunci netede, cu o puternică tendință de mlăștinare.

De existența alternanțelor de depozite și a apelor subterane prezente la suprafața pachetelor de marne și argile impermeabile, dar și de clima mai rece și umedă a postglaciarului, se leagă zonele cu alunecări masive de teren, cum ar fi glimeele cu caracter spectaculos de la sud de Balda, unde au distrus în întregime un interfluviu secundar, deplasându-se în ambele direcții (printre glimeele povârnite sunt amplasate gospodării țărănești). O altă zonă de glimee se găsește în zona Moruș-Larga-Titiana. Această alternanță a straturilor face ca stabilitatea terenurilor să fie profund afectată și în ziua de astăzi. Din acest motiv eroziunea prin ravene, extrem de activă este strâns corelată cu alunecările masive sau superficiale de teren. Degradările de teren prin șiroire, ating valori considerabile (peste 30% din teritoriul administrativ), cauza principală fiind lipsa covorului forestier și suprapășunatul. Pe suprafețe însemnate eroziunea extrem de intensă și alunecările de teren au transformat relieful versanților mai înclinați în „badlands” (Vișinelu, Sărmășel).

Suprapunerea condițiilor litologice cu mișcările neotectonice, condițiile bioclimatice și activitatea umană intensă, duc la dezvoltarea alunecărilor de teren într-o varietate extrem de largă: de la curgerile de soluri, până la alunecările masive profunde.

La dezvoltarea reliefului au contribuit în mare măsură dispunerea monoclinală a stratelor și efectul morfologic suprapus al structurii de dom. Influența lor se manifestă în orientarea culmilor și văilor, precum și în existența formelor structurale de tipul monoclinurilor radiare, butonierelor (Sărmășel), conturate de cuestre semicirculare.

Relieful fluviatil reprezentat de lunci disproporțional de largi, față de apele curgătoare ce drenează zona, este în mare parte rezultatul unor condiții din trecut când umiditatea era mult mai accentuată. În prezent, văile sunt într-un stadiu avansat de îmbătrânire și datorită colmatării lor cu sedimente ce provin de pe versanții afectați de eroziune și incapacității de a fi preluate și transportate mai departe de cursurile de apă existente. Luncile prezintă tendințe de înmlăștinare. Pârâul de Câmpie a sculptat două nivele de terase pe care sunt amplasate o parte din vetrele localităților Sărmășel și Sărmașu.

2.2.2.1. Resursele geologice

Cea mai importantă resursă a subsolului, la nivelul județului Mureș, o constituie zăcămintele de gaz metan. Pe teritoriul județului Mureș, sunt exploatate 37 de structuri gazeifere. În zona situată la nord-vest de Mureș, se găsesc domuri de altitudine mai mare (până la 100 m), unde

sunt grupate structurile Crăiești, Sânmartin, Sărmașel, Zau de Câmpie, Șăulia, Grebenișu de Câmpie, Dobra, Luduș etc.

În 2004, un procent de 39,48% din totalul producției naționale de gaz metan era extras de pe teritoriul județului Mureș, o reducere considerabilă față de 62,5% cât reprezenta în 2002. Pe lângă această scădere de exploatare locală evidentă, trebuie menționat faptul că și la nivel județean sau național producția de gaze naturale este redusă simțitor. Teritoriul orașului a fost primul, unde în anul 1907, întâmplător orizontul puternic de gaze, deschis la numai 302 m, a făcut erupție (forajul efectuat era pentru explorarea sării de potasiu), sonda fiind închisă cu destulă dificultate după 2 ani. Zăcămintul de gaz metan este localizat mai ales în depozitele badeniene superioare, dar și în cele sarmațiene, denumite generic „formațiunea de gaze”. Alternanța dintre orizonturile permeabile și impermeabile a favorizat localizarea zăcămintelor din diferite structuri, într-o serie de orizonturi separate hidrodinamic pe spatele domurilor. Gazele sunt alcătuite în proporție de 96,3% din metan la care se adaugă etan (1,84%), propan și butan.

Structura gazeiferă Sărmașel, are la ora actuală un rol deosebit de important în asigurarea strategiei energetice a României, asigurând echilibrul energetic al sistemului Național de Transport Gaze Naturale pe tot parcursul anului prin transformarea unei părți a zăcămintului Sărmașel în depozit de înmagazinare (injecție/extracție) gaze naturale, fiind al doilea ca și capacitate de înmagazinare în România.

Marnele și argilele sarmațiene sunt exploatate industrial numai în cariera de la Sărmașu și sunt folosite pentru fabricarea cărămidilor. Pe plan local se exploatează și nisipuri.

La Sărmașel există surse de nămol sapropelic, cu posibile proprietăți terapeutice, care nu sunt, momentan, exploatate și valorificate.

2.2.2.2. Rețeaua hidrografică

Cursurile hidrografice cadastrale existente pe teritoriul orașului Sărmașu sunt: Pârâul de Câmpie - afluent de dreapta al râului Mureș, Ciciană Mare - afluent de stânga al Pârâului de Câmpie și Frata - afluent de stânga al văii Morii.

Debitul lichid anual al cursurilor de apă este redus, situat de obicei la 0,06mc/s pentru Pârâul de Câmpie, afluenții având un debit nesemnificativ.

Regimul de scurgere al pârâurilor este instabil, cu frecvente inundații în timpul ploilor torențiale, ceea ce a impus regularizarea aproape în întregime a Pârâului de Câmpie. Cea mai mare parte a scurgerii hidrice se realizează primăvara, 45-50% din debitele maxime înregistrându-se în luna martie, pe când vara nivelul este de doar 8-10%, iar toamna, sub 5%. Regimul hidric se distinge prin ape mari de scurtă durată în luna martie și cu viituri, mai ales în perioada mai-iunie, generate de ploile din această perioadă a anului. În intervalul iulie-septembrie, din cauza secetei, cursurile apelor deseori seacă. Alimentarea hidrică este de tip pluvionivală, iar în perioada de secetă hidrologică se realizează prin pânza freatică.

În ceea ce privește apele subterane, orașul dispune de rezerve modeste de apă, atât de

suprafață, cât și subterane. Caracteristic pentru apele subterane, pe lângă debitele reduse este și calitatea lor modestă datorită mineralizării și durtății foarte ridicate. Mineralizarea este mixtă, carbonat-natriu-sulfatică.

În cadrul sectorului de luncă se formează ape freatice de tip azonal, care în mare măsură depind de regimul și situația cursurilor hidrografice și se află la adâncimi reduse, de până la 1,5 m fiind influențate de factori exogeni.

2.2.2.3. Solurile

În cadrul arealului de silvostepă principalele componente ale cuverturii de sol sunt cernoziomurile. Pe suprafețe foarte mici sunt prezente luvisolurile, tipic forestiere.

Solurile zonale sunt reprezentate în primul rând de către cernoziomurile cambice și luvices, foarte rar întâlnindu-se cele carbonatice, tipice.

Cernoziomurile cambice și argiloluviale acoperă suprafețe mari pe reversurile de cuestă și constituie cele mai fertile soluri din Transilvania. Ele erau acoperite de pratostepe, care astăzi aproape că nu mai există, fiind în cea mai mare parte arate.

Solurile brune argiloluviale formate pe argile și marne, se regăsesc pe teritoriile odată împădurite, în prezent defrișate. În desfășurarea lor tipică se întâlnesc sub vegetația forestieră din vestul orașului. Solurile brune-argiloluviale au un conținut mijlociu de humus, reacție slab acidă-neutră, iar gradul de saturație în baze este ridicat. Deși mai puțin fertile, sunt utilizate în agricultură, în multe cazuri apar terasate prin lucrări agricole mai vechi.

Luvisolurile, ce apar pe suprafețe reduse, au un orizont humifer foarte slab de tip A ocrice pe o grosime de doar 20-25 cm. Sunt cu mult mai puțin fertile decât solurile precedente.

Solurile intrazonale sunt reprezentate de regosoluri pe versanții abrupti de tip front cuestă, dublate uneori de solurile bălane de coastă denumite actualmente Kostanoziomuri. Acestea sunt soluri subțiri, slab dezvoltate, slab productive.

Solurile negre clinohidromorfe (negre de fâneață) apar în asociație cu cernoziomurile, ele ocupând jumătatea inferioară a versanților cu alunecări de teren și micile bazine de recepție. Acest tip de soluri sunt umede o mare parte din an, slab aerate, compacte. Necesită lucrări ameliorative. Curent sunt folosite ca și fânețe.

În cadrul văilor în lunci apar soluri aluviale, denumite fluvisoluri, fertile dar care suferă de un exces de umiditate, necesitând lucrări de desecare, aceasta este și situația cernoziomurilor gleice sau gleizate și care ocupă acele areale ale luncilor care au o dinamică geomorfologică mai liniștită.

Erodisolurile ocupă din păcate suprafețe mari în oraș, suprafețe care sunt în extindere pe versanții abrupti de tip front de cuestă. Acestea sunt soluri ce provin din soluri trunchiate prin eroziunea areolară, care în cea mai mare parte se datorează acum suprapășunatului cu ovine.

2.2.2.4. Date climatice

Condițiile de arie depresionară conferă climatului local unele trăsături prin care se conservă

specificitatea peisajului de câmpie: temperaturi medii anuale destul de ridicate, veri călduroase, ierni ceva mai blânde decât în alte părți ale Transilvaniei.

Particularitățile elementelor climatice ale orașului sunt în strânsă dependență de factorii climato-genetici, care generează un climat temperat continental, cu ușoare influențe oceanice și tendințe excesive de tip central transilvănean, de dealuri colinare joase.

Acest climat se manifestă prin următoarele caracteristici ale elementelor climatice:

Temperatura medie anuală a aerului este cuprinsă între $+8,5^{\circ}\text{C}$ și $+9^{\circ}\text{C}$, cea a lunilor caracteristice este situată între $-3,5^{\circ}\text{C}$ – -4°C (ianuarie) și $+18,9^{\circ}\text{C}$ – $+19,5^{\circ}\text{C}$ în luna iulie. Astfel regimul termic este favorabil culturilor cerealiere și tehnice. Unele inconveniente în acest sens survin de la temperaturile extreme care pe termen lung pot atinge valori ridicate, cu efecte negative (secetă, geruri). Temperaturile extreme maxime și minime înregistrate au fost de $+40,5^{\circ}\text{C}$ (16.08.1952) și $-32,5^{\circ}\text{C}$ (28.01.1954). De asemenea sunt frecvente, în văile largi, inversiunile termice care sunt „responsabile” în parte, de intensitatea brumelor târzii și timpurii. Data medie de producere a primului îngheț este la nivelul solului este cuprinsă în perioada 11.10-14.10, iar a ultimului îngheț între 21.04-25.04.

Nebulozitatea medie a atmosferei pentru lunile caracteristice ale anului are valori cuprinse între 7,5-8,0 zecimi pentru luna decembrie și valori de 5,0-5,5 zecimi pentru luna iulie. Numărul mediu de zile cu cer senin pentru lunile caracteristice anului este de 4-5 zile în luna decembrie și de 14-16 zile în luna iulie. Numărul mediu anual de zile cu cer senin este de 110-120 zile. Numărul mediu lunar de zile cu cer acoperit pentru lunile caracteristice ale anului este de 18-20 zile în luna decembrie, 6-8 zile în luna iulie. Numărul mediu anual de zile cu cer acoperit este de 120-140 zile.

În ceea ce privește precipitațiile suma medie anuală se situează între 600-630 mm. Cantitatea maximă de precipitații căzută în 24 de ore a fost 105 mm strat de apă, ce exprimă condiții favorabile producerii, în urma unor astfel de precipitații, de inundații torențiale, atât în lunca Pârâului de Câmpie, cât și pe afluenții mai importanți de pe teritoriul orașului. Numărul mediu anual de zile cu precipitații este 95-100 zile, iar numărul mediu anual de zile cu ninsoare este de 20.

Vântul este o componentă climatică permanentă pe tot cuprinsul anului. Viteza medie lunară a vântului înregistrează un maxim de intensitate în lunile februarie–aprilie, cu vârful în luna martie (peste $2,1\text{m/s}$ viteză medie lunară) și un minim în intervalul noiembrie-ianuarie, cu o minimă principală în luna ianuarie și o viteză medie a vântului pe interval sub $0,5\text{m/s}$.

2.2.2.5. Vegetația

Teritoriul orașului Sărmașu este situat în arealul de silvostepă (zona termonemorală) aflat în partea central-vestică a depresiunii Transilvaniei, zonalitate vest-europeană, Provincia Central-Europeană Carpatică.

Componentele principale ale vegetației teritoriului analizat sunt:

Vegetația de factură naturală, herbacee–stepică–apare sporadic și este dominată de pajiștile de colilie (*Stipa lessingiana*; *Stipa pulcherrima*, *Stipa tirsia*), pirul cristat (*Agropyron cristatum*),

firuță de stepă (*Festuca rupicola*), rogoz pitic de stepă. Sub influența pășunatului, în special al celui de ovine se constată schimbarea speciilor dominante, consecutiv cu creșterea mare a proporției speciilor ruderală (buruienilor), nitrofile și oportuniste. Astfel, pajiștile de firuță de stepă și rogoz pitic, ca și cele de colilie târzie au fost înlocuite cu cele bărboasă (*Botriochloa ischaemum*) sau de iarba vântului (*Agrostio tenuis-Festucetum rupicolae*). În pajiștile de colilie și de pir cristat a devenit dominantă năgara (*Stipa capillata*); Vegetația de origine naturală arborescentă și arbustivă nemorală. Termenul „nemoral” se referă la pădurile de foioase cu frunza căzătoare din zona temperată. Silvostepa transilvană este una de tip nemoral, peisajul ei fiind alcătuit dintr-o alternanță de pajiști stepice și pâlcuri de pădure de tip nemoral. Pădurile nemorale, în orașul Sărmașu, sunt foarte rare și ocupă suprafețe mici. Ele sunt alcătuite din stejăreto-gorunete cu gladiș, asociație specifică silvostepii transilvane *Aceri tatarico-Auercetum roboris petraeae*. Acestei categorii de vegetație îi aparține pădurea din Balda și Vișinelu.

Vegetația de origine naturală ripariană—în acest tip se încadrează vegetația de luncă, higrofilă și hidrofilă. În Câmpia Transilvaniei, în partea ei de sud silvostepică, din cauza lipsei acute de material lemnos, vegetația lemnoasă ripariană a fost practic complet îndepărtată. Ea fost constituită din arborete de salcie albă și răchită (*Saictum albae -fragilis*) din care au rămas doar arbori izolați. Stufărișurile (*Scirpo-Phragmitetum australis*) ocupă suprafețe destul de întinse atât în lunci, cât și în cadrul depresiunilor înmlăștinate dintre glimee. La acestea se adaugă pajiștile cu diferite specii higrofile și hidrofile de rogoz (*Caricetum vulpinae*, *Caricetum flavae*). De o factură mai specială sunt pajiștile halofile higrofile cu rogoz de sărătură (*Bolboschoenus maritimus*) sau cele cu Triglochin maritima și Scorzonera parviflora.

Vegetația antropofilă ruderală este alcătuită din buruienile ce cresc de-a lungul căilor de comunicații, în vetrele așezărilor umane, în arealele pășunate la extrem, în alte categorii de locuri puternic disturbate de activitatea antropică. Întâlnim zăzania, pătlagina, spinării, urzicării. Plantațiile forestiere sunt formate în principal din pin negru (*Pinus nigra*) și salcâm (*Urticetum dioicae*).

2.2.2.6. Fauna

Zoogeografic fauna aparține Provinciei Dacice, subdiviziune a Subprovinciei Central-Europene. Ecologic face parte din cadrul faunei de silvostepă a pădurilor nemorale de dealuri, faunei de luncă și ihtiofaunei și faunei sinantropice.

Fauna mamiferelor este reprezentată în mare parte de rozătoare, dintre mamiferele de talie mai mare sporadic se întâlnește căprioara (*Capreolus capreolus*), vulpea (*Vulpes vulpes*), viezurele (*Meles meles*), mistrețul (*Sus scrofa*).

Dintre păsări întâlnim în ariile împădurite: porumbeii sălbatici (*Columba palumbus*, *C. oenas*), turtureaua (*Strpto-ptelia turtur*), mierla (*Turdus merula*), sturzul cântător (*T. philomelos*), cucul (*Cuculus canorus*), ciocănitoarea sură (*Picus canus*), ciocănitoarea mare (*Dendrocopos major*) și fazanul (*Phasianus colchicus*). Răpitoarele de zi specifice sunt uliul porumbar (*Accipiter gentilis*), eretele (*Falco subbuteo*), viesparul (*Pernis apivorus*). Avifauna de luncă este reprezentată de codobătură, rața sălbatică (*Anas platyrhynchos*), barza (*Ciconia ciconia*).

Fauna ariilor intens umanizate cuprinde fauna localităților în care un rol important îl ocupă rozătoarele ce supraviețuiesc pe seama economiei gospodărești: șobolanul (*Rattus rattus*), șoarecele de casă (*Mus musculus*), insectivorele - chițcanul de casă (*Crocidura russala*) sau păsări precum rândunelele (*Hirundo rustica*), lăstunul de casă (*Delichon urbica*), guguștiucul (*Streptopelia decaocta*). În timpul iernii prin locuințe și hambare se retrag chițcanii de grădină (*Crocidura minuta*), șoarecii de câmp sau dihorul de casă (*Putorius putorius*). În lanurile de cereale se cuibăresc ciocârlanii (*Galerida cristata*), ciocârlia de câmp sau se ascund iepurii.

2.3. PROFIL SOCIO-DEMOGRAFIC

2.3.1. Profil socio-demografic la nivel de regiune-județ

Regiunea Centru se întinde pe 34.092 kmp, reprezentând 14,3% din teritoriul național și este bine relaționată teritorial, realizând conexiuni cu 6 din cele 7 regiuni de dezvoltare din România.

Numărul populației rezidente în Regiunea Centru la 1 ianuarie 2022 era de 2,28 milioane locuitori, regiunea plasându-se pe poziția a 5-a în rândul celor 8 regiuni de dezvoltare ale României. Densitatea populației la nivel regional, de 66,90 locuitori/kmp, este cu 13 puncte sub media națională. La nivel județean, cea mai scăzută valoare a densității populației se înregistrează în Harghita, iar cea mai ridicată în Brașov.

Tabelul nr. 2. Informații socio-demografice la nivelul Regiunii Centru

Unitate teritorială	Suprafața (kmp)	Populația rezidentă 1 ian. 2023	Densitate populație (loc/kmp)	Număr orașe și municipii	Număr comune	Grad de urbanizare 2022 (%)	Resurse de muncă mii persoane 2022	Populația ocupată mii persoane 2022
România	238397	19054548	79,93	319	2862	53,9	11986,4	7812,1
Regiunea Centru	34092	2280856	66,90	57	357	57,2	1389,7	994,3
Alba	6250	325776	52,12	11	67	58,7	198,7	151,9
Brașov	5361	552793	103,11	10	48	70,5	337,6	253,8
Covasna	3707	199769	53,89	5	40	47,1	121,9	77,1
Harghita	6637	291761	43,96	9	58	42,2	175,9	117,8
Mureș	6705	519344	77,46	11	91	49,2	317,2	206,6
Sibiu	5432	391413	72,06	11	53	65,1	238,4	187,1

Cu o rată de urbanizare de 57,2%, Regiunea Centru se situează peste media națională. Cele mai urbanizate județe sunt Brașov și Sibiu, la polul opus situându-se județul Harghita, cu o pondere de populației urbane de doar 42,2%. Rețeaua de localități din Regiunea Centru este formată din 57 de orașe (dintre care 20 au statut de municipiu) și 357 de comune. Cel mai mare oraș al regiunii, Brașovul, depășește 200.000 de locuitori, 2 orașe au între 100.000 și 200.000 de locuitori (Târgu Mureș și Sibiu), 2 orașe au între 50.000 și 100.000 de locuitori (Alba Iulia și Sfântu Gheorghe), 16 orașe au populația cuprinsă între 20 000 și 50 000 locuitori, restul orașelor având o populație sub 20.000 de locuitori (36 orașe).¹

¹ Buletin de date și informații statistice ADR Centru

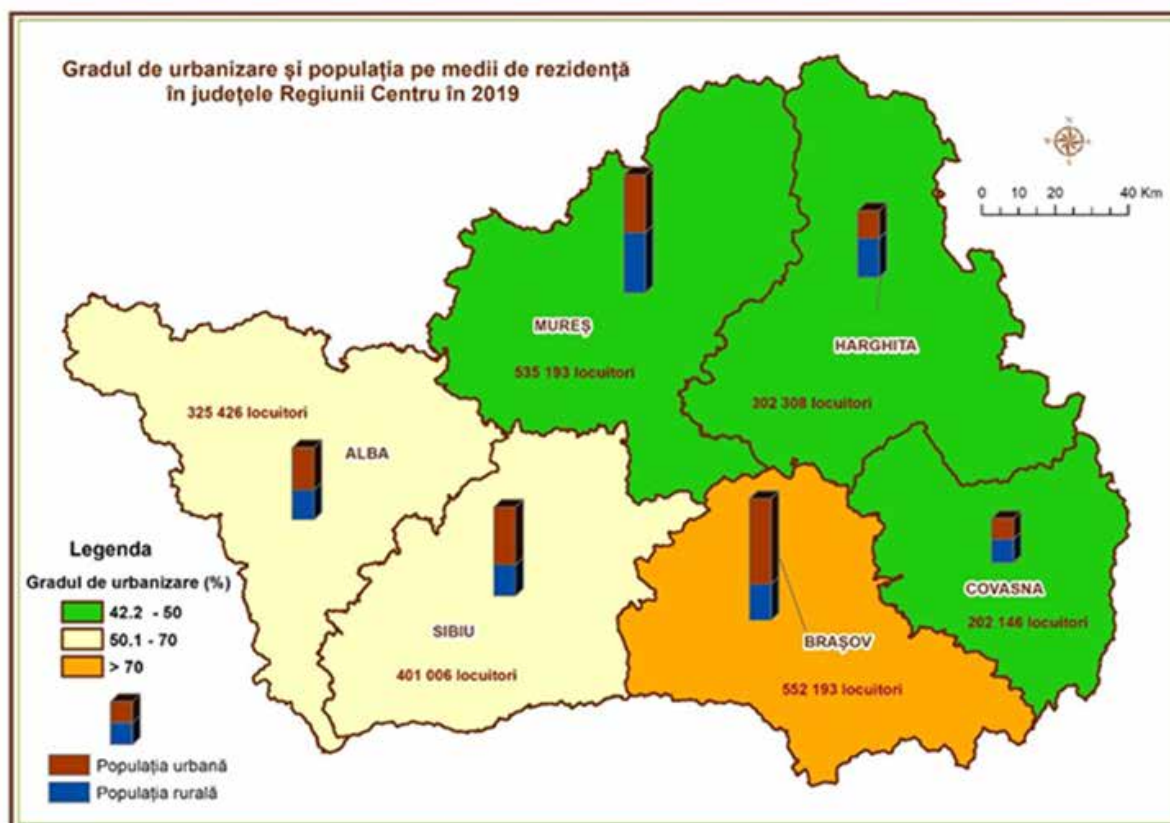

Figura nr. 1. Gradul de urbanizare și populația pe medii de rezidență în județele Regiunii Centru

La 20 octombrie 2011, populația stabilă a județului Mureș era de 550.846 persoane, din care 281.905 femei (51,2%). Față de situația existentă la recensământul anterior, populația stabilă a scăzut cu 30.005 persoane (-5,2%). Această scădere este mai accentuată în rândul persoanelor de sex masculin, al căror număr s-a redus cu 15.365 persoane (-5,4%), în timp ce numărul persoanelor de sex feminin a fost cu 14.640 (-4,9%) mai mic.

Tabelul nr. 3. Populația județului Mureș la recensămintele din anii 1992, 2002 și 2011, pe categorii de localități²

Populația la recensăminte	Ianuarie 1992	Martie 2002	Octombrie 2011	Decembrie 2021
Total județ	610.053	580.851	550.846	518.193
Municipii și orașe	310.995	283.759	276.773	246.721
Comune	299.058	297.092	274.073	271.472

2.3.2. Evoluția demografică a orașului Sărmașu

Orașul Sărmașu avea la recensământul din 2021 un număr de 6.186 persoane populație stabilă, față de 6.942 persoane în anul 2011 (scădere de 10,89%).

² Conform împărțirii administrativ-teritoriale existente la data fiecărui recensământ

Populația stabilă la nivelul întregului oraș în anul 2011, față de recensământul din anul 1992 a scăzut cu 264 persoane (-3,66%), această modificare fiind însă distribuită inegal între localitățile componente. În timp ce orașul Sărmașu înregistrează o scădere a populației de 234 persoane (-6,19%), în localitatea Balda scăderea este de numai 26 persoane (-2,22%), în Larga scăderea este de 8 persoane (-10,53%), în Moruț populația a scăzut cu 12 persoane (-11,21%), în localitatea Sărmășel s-a înregistrat o creștere a populației de 15 persoane (+2,07%), în localitatea Sărmășel-Gară populația a scăzut cu 6 persoane (-0,79%), în localitatea Titiana s-a înregistrat o scădere a populației cu 13 persoane (-28,88%), iar în Vișinelu populația s-a redus cu 32 persoane.

Tabelul nr. 4. Situația populației stabile la recensăminte

Anul recensământului	RPL 1992	RPL 2002	RPL 2011	RPL 2021
Oraș Sărmașu	7206	7493	6942	6186
Sărmașu	3780	3877	3546	3198
Balda	1171	1256	1197	1087
Larga	76	72	68	55
Moruț	107	106	95	84
Sărmășel	724	817	739	654
Sărmășel-Gară	755	763	749	659
Titiana	45	39	32	24
Vișinelu	548	563	516	425

În anul 2021 ponderea cea mai mare a populației se înregistrează în orașul Sărmașu 51,70%, pe locul doi se situează populația din Balda cu o pondere de 17,57% urmată apoi de Sărmășel-Gară cu 10,65%.

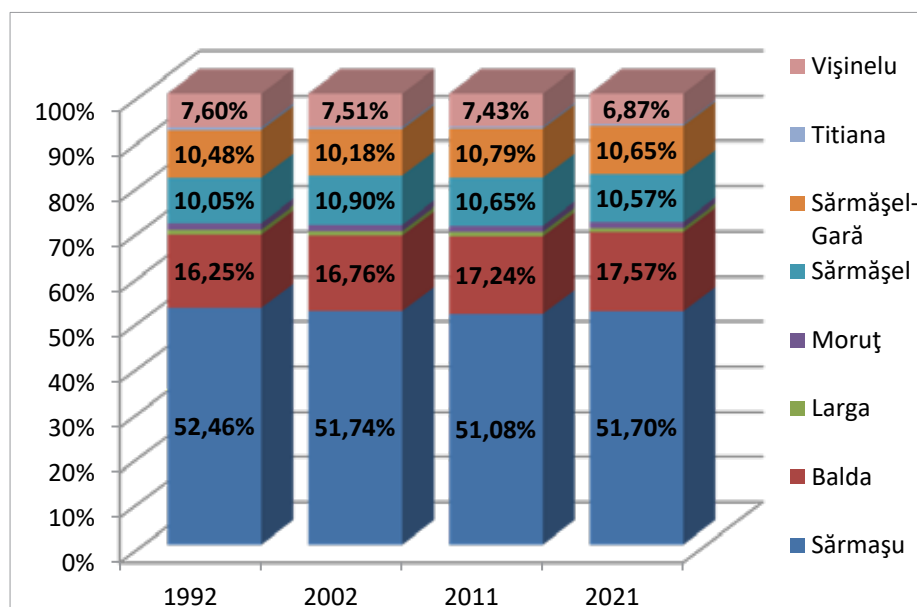

Figura nr. 2. Evoluția populației rezidente pe localități la ultimele 4 recensăminte

Populația stabilă a orașului reprezintă 1,19% din totalul locuitorilor județului Mureș, respectiv 2,50% din totalul populației municipiilor și orașelor la nivelul județului, astfel cum este redat în tabelul de mai jos.

Tabelul nr. 5. Populația stabilă a orașului Sărmașu raportată la nivelul județului Mureș

Denumire indicator	RPL 2021	În total județ	În total municipii și orașe
		Pondere	Pondere
Populația stabilă	6.186	1,19%	2,50%

2.3.2.1. Populația după domiciliu³

Orașul Sărmașu înregistrează un declin demografic destul de accentuat. La nivelul întregului oraș, populația după domiciliu la 1 ianuarie 2024 a scăzut cu 427 persoane (-6,14%), comparativ cu numărul populației înregistrat la începutul anului 2019. În perioada 2019-2024, populația scade într-un ritm mediu anual de 71 persoane (1,02%).

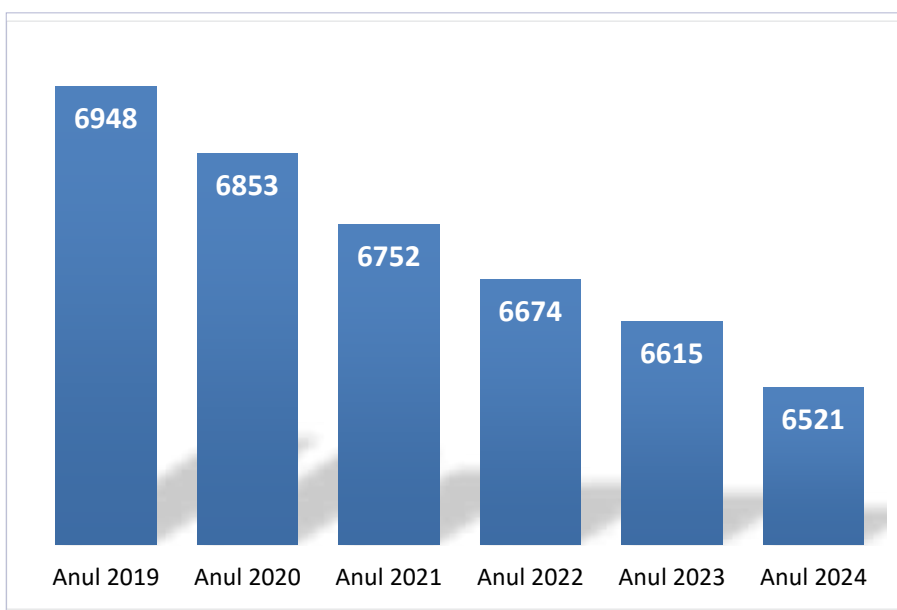

Figura nr. 3. Populația după domiciliu în perioada 2019-2024

În ultimii ani, la nivelul orașului Sărmașu fenomenele demografice au înregistrat o evoluție descendentă. Din punct de vedere a mișcării naturale a populației (născuții-vii și decedați) se observă că sporul natural (diferența dintre numărul de născuți-vii și numărul persoanelor decedate) a avut valori negative. Astfel, acest indicator a fost în anul 2019 de -49 iar în anul 2023 de -54.

³ Populația după domiciliu la data de 1 iulie a anului de referință reprezintă numărul persoanelor cu cetățenie română și domiciliu pe teritoriul României, delimitat după criterii administrativ-teritoriale. Domiciliul persoanei este adresa la care aceasta declară că are locuința principală, trecută în actul de identitate (CI), așa cum este luată în evidența organelor administrative ale statului.

Tabelul nr. 6. Mișcarea naturală și migratorie a populației

Anul	Născuți-vii	Decedați	Spor natural	Sosiți	Plecați	Spor migrator
2019	62	111	-49	73	125	-52
2020	58	118	-60	55	98	-43
2021	60	123	-63	99	113	-14
2022	62	98	-36	101	127	-26
2023	54	108	-54	90	130	-40

Sursa datelor: Institutul Național de Statistică (date disponibile până la nivelul anului 2019)

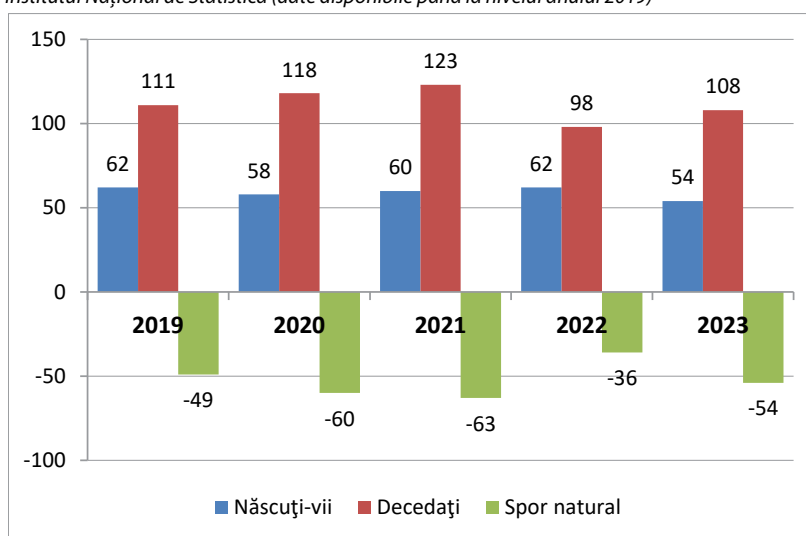

Figura nr. 4. Mișcarea naturală a populației în perioada 2019-2023

În cea ce privește mișcarea migratorie a populației, pe orizontul de timp analizat și aceasta a înregistrat valori negative. În anul 2019 sporul migrator, determinat ca diferența dintre persoanele sosite în localitate și cele plecate, a fost de -52, iar în anul 2023 de -40. Combinația dintre cele două componente ale mișcării demografice: mișcarea naturală și mișcarea migratorie, a făcut ca populația orașului Sărmașu să descrească ușor.

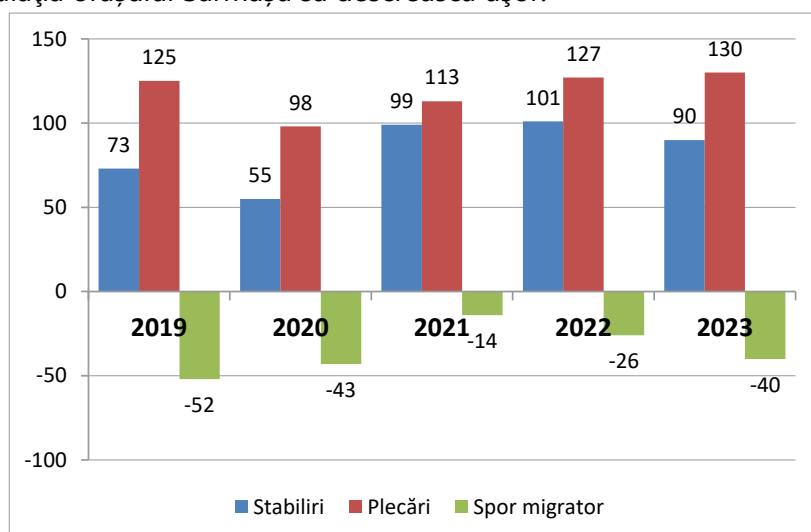

Figura nr. 5. Mișcarea migratorie a populației în perioada 2019-2023

2.3.2.2. Componenta etnică și confesională a orașului Sărmașu

Conform datelor Recensământului populației și al locuințelor realizat în 2021, majoritatea locuitorilor sunt români (63%). Principalele minorități sunt cele de maghiari (18%) și romi (12%). Pentru 7% din populație, apartenența etnică nu este cunoscută.

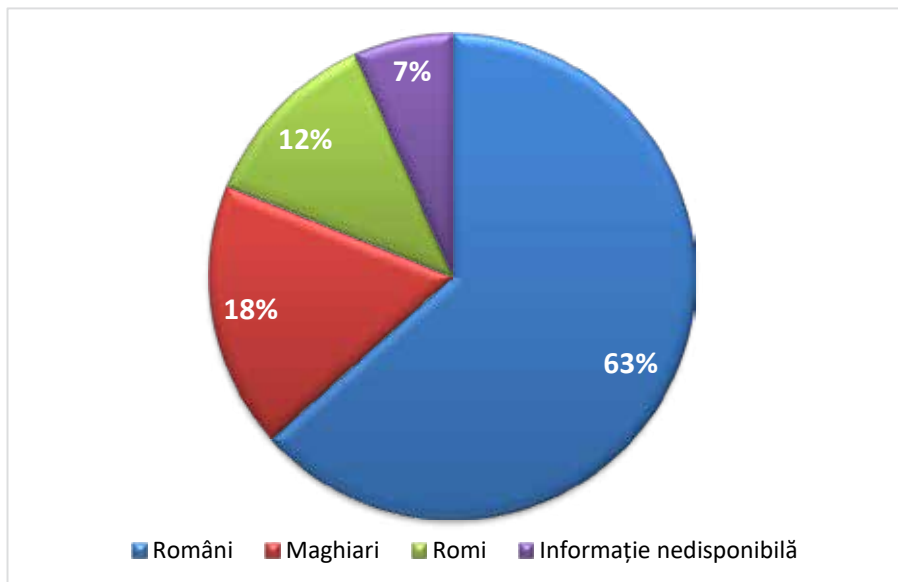

Figura nr. 6. Componenta etnică a orașului Sărmașu RLP 2021

2.3.2.3. Componenta confesională

Din punct de vedere confesional, conform datelor Recensământului populației și al locuințelor realizat în 2021, majoritatea locuitorilor sunt ortodocși (72%), dar există și minorități de reformați (14%), adventiști de ziua a șaptea (4%) și greco-catolici (1%). Pentru 7% din populație, nu este cunoscută apartenența confesională.

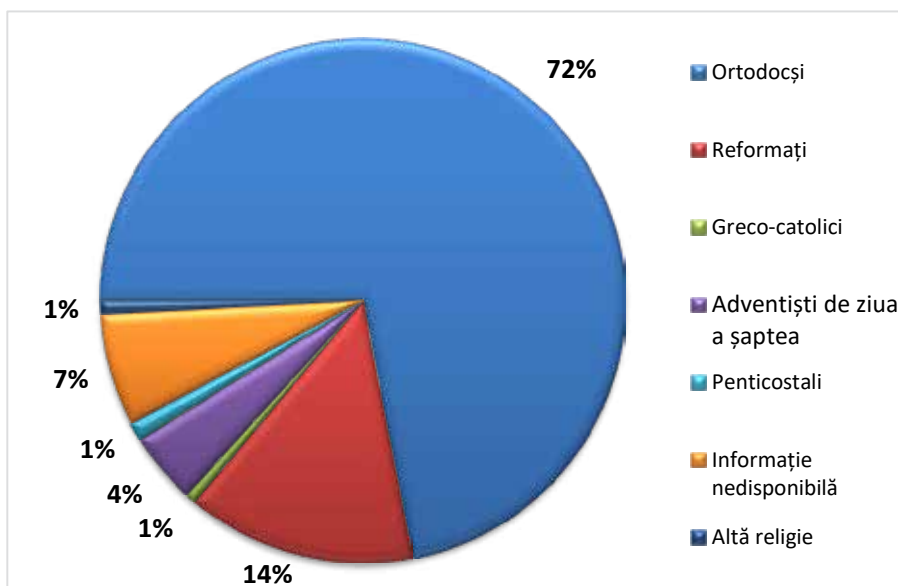

Figura nr. 7. Componenta confesională a orașului Sărmașu RLP 2021

2.3.2.4. Structura populației pe grupe de vârstă și sexe

Structura populației pe grupe majore de vârstă raportată la Recensământul Populației și Locuințelor din 2021, evidențiază că la nivelul orașului Sărmașu copii (0-14 ani) dețin o pondere de 14,14% în totalul populației stabile, populația tânără (15-24 ani) reprezintă 13,25%, persoanele cu vârste între 25-44 ani formează majoritatea (23,03%), persoanele cu vârstă între 45-64 ani reprezintă 29,95% din total, persoanele cu vârsta între 65-84 ani reprezintă 17,07%, iar cele cu vârsta peste 85 ani reprezintă 2,56%.

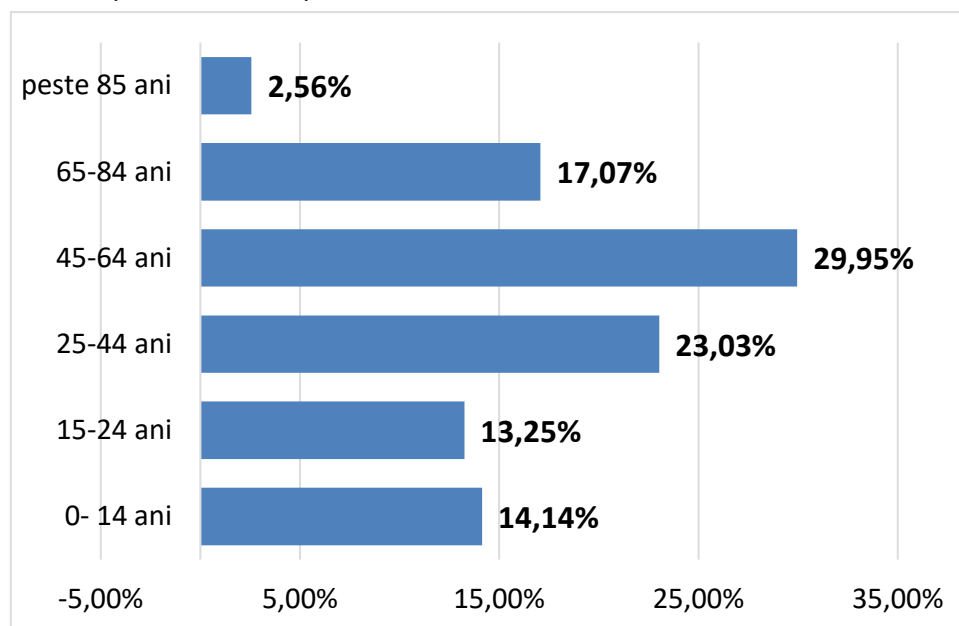

Figura nr. 8. Structura populației pe grupe majore de vârstă la nivelul orașului Sărmașu

Distribuția structurii populației pe sexe reflectă la nivelul orașului Sărmașu o pondere ușor mai ridicată a populației masculine. Din totalul de 6521 de persoane, un număr de 3283 (50,35%) sunt de sex masculin, în timp ce persoanele de sex feminin dețin o pondere de 49,65% (3238 persoane).

Tabelul nr. 7. Populația pe grupe majore de vârstă și sexe la nivel de oraș, conform recensământului din 2021

Sexul	To- tal	Grupe de vârstă (ani)											
		0-14		15-24		25-44		45-64		65-84		peste 85	
	nr.	nr.	%	nr.	%	nr.	%	nr.	%	nr.	%	nr.	%
Total	6521	922	14,14%	864	13,25%	1502	23,03%	1953	29,95%	1113	17,07%	167	2,56%
Mas- culin	3283	513	15,63%	440	13,40%	809	24,64%	1041	31,71%	436	13,28%	44	1,34%
Fem- inin	3238	409	12,63%	424	13,09%	693	21,40%	912	28,17%	677	20,91%	123	3,80%

Prezența persoanelor de sex masculin este mai predominantă în ceea ce privește categoria persoanelor cu vârsta între 45-64 ani, conform graficului următor.

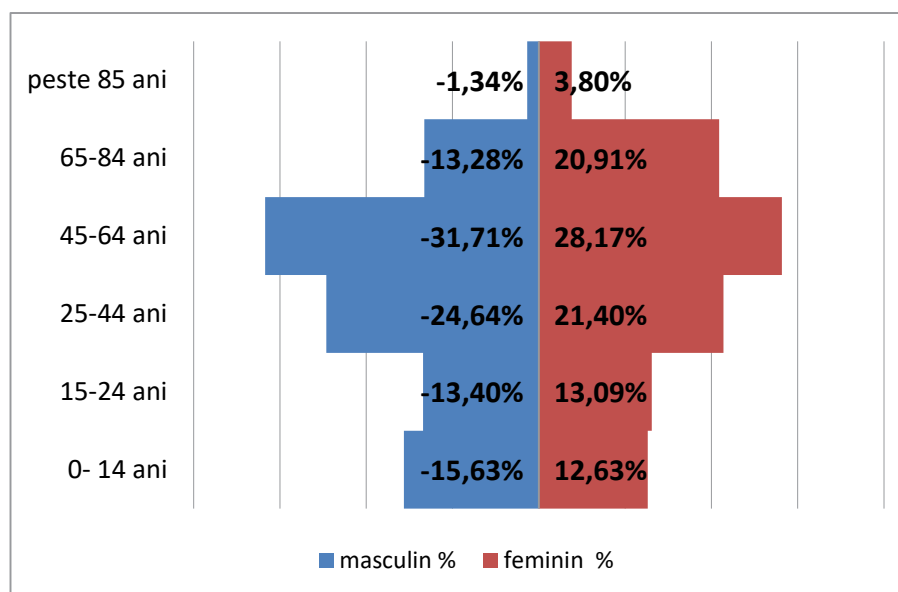

Figura nr. 9. Piramida vârștelor RPL 2021

Ca o concluzie la cele prezentate mai sus se poate afirma că la nivelul întregului oraș se prezintă un fenomen de îmbătrânire a populației, având în vedere faptul că populația cu vârstă cuprinsă între 25 și 64 ani reprezintă peste 50% din totalul populației, mai precis 52,98%, în timp ce ponderea persoanelor cu vârstă cuprinsă între 0–24 ani este semnificativ mai redusă, fiind 27,39% din totalul populației.

2.4. INFRASTRUCTURA TEHNICO-EDILITARĂ

2.4.1. Alimentarea cu apă potabilă și rețeaua de canalizare

2.4.1.1. Alimentarea cu apă potabilă

În prezent, orașul Sărmașu dispune de un sistem centralizat de alimentare cu apă. În localitate există 5 rezervoare de înălțime, unul de 1000 metri cubi, amplasat pe versantul dinspre sud, unul în localitatea Sărmășel Gară de 400 mc, unul în Vișinelu de 200 mc, unul în Balda de 20 mc și unul în Larga de 20 mc. Debitul de apă este asigurat de sistemul de alimentare cu apă pentru zona de Câmpie de la Uzina de apă Mureș, pe o magistrală de aprox. 43 km, în mai multe stații de pompare, cea mai apropiată fiind stația de pompare Pogăceaua, conducta magistrală (Ø160 mm la Sărmașu) este realizată din țevă de Polietilenă (P.E) de presiune 10 bari.

Principala rețea de alimentare cu apă este racordată la rețeaua județeană de apă și este concesionată de către S.C. COMPANIA AQUASERV S.A.

În anul 2015 lungimea rețelei de distribuție a apei potabile a crescut cu 19,8 km față de anul 2014 (+37,85%).

Tabelul nr. 8. Lungimea rețelei de distribuție a apei potabile la nivel de oraș în perioada 2014-2022

Lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile (km)					
Localitate	Anul 2014	Anul 2016	Anul 2018	Anul 2020	Anul 2022
ORAȘ SĂRMAȘU	52,3	72,1	72,1	72,1	72,1

În ceea ce privește consumul de apă potabilă în orașul Sărmașu, datele publicate de Institutul Național de Statistică arată o creștere semnificativă a cantității totale de apă distribuită. În perioada 2014-2022, cantitatea totală de apă distribuită consumatorilor a crescut de la 90 mii mc în 2014 la 195 mii mc în 2022. Această creștere generală indică o cerere crescută pentru resursa vitală a apei în această perioadă.

Un aspect important de remarcat este creșterea cantității de apă distribuită pentru uz casnic. În 2014, consumul de apă pentru uz casnic era de 88 mii mc, iar până în 2022 aceasta a ajuns la 173 mii mc. Această tendință ascendentă este deosebit de interesantă, având în vedere că, în paralel, numărul populației a scăzut de la un an la altul. Observăm de asemenea faptul că în 2017, cantitatea de apă distribuită a crescut semnificativ comparativ cu anii anteriori, atât în total, cât și pentru uz casnic. Iar anul 2021 prezintă o scădere a cantității de apă distribuită față de anul anterior (2020), dar aceasta a crescut din nou în 2022.

Scăderea populației ar putea sugera, în mod normal, o reducere a consumului de apă. Totuși, creșterea consumului de apă pentru uz casnic în orașul Sărmașu poate fi explicată prin mai mulți factori. Printre aceștia s-ar putea număra îmbunătățirea accesului la infrastructura de apă,

schimbarea comportamentului de consum al locuitorilor, precum și o creștere a standardelor de viață, care determină un consum mai mare de apă per capita.

Această dinamică sugerează că, deși populația orașului este în scădere, utilizarea apei pe gospodărie a crescut, reflectând poate și o mai mare disponibilitate și accesibilitate a apei potabile. Astfel, chiar și în contextul unei populații în descreștere, cererea și consumul de apă potabilă au înregistrat o creștere notabilă în perioada analizată.

Datele privind cantitatea de apă distribuită consumatorilor în orașul Sărmașu, pe baza datelor publicate de Institutul Național de Statistică, sunt prezentate în tabelul de mai jos

Tabelul nr. 9. Cantitatea de apă distribuită consumatorilor în perioada 2014 - 2022

Destinația apei distribuite	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022
	UM: mii mc								
Total	90	105	104	136	135	161	185	142	195
din care: pentru uz casnic	88	89	84	109	110	126	147	119	173

Din totalul de 2718 gospodării din orașul Sărmașu, în prezent 250 de gospodării nu sunt racordate la rețeaua de apă potabilă. Acest lucru înseamnă că aproximativ 9% din totalul gospodăriilor nu beneficiază de acces direct la apă potabilă prin rețeaua centralizată.

Această situație evidențiază provocările legate de extinderea infrastructurii de apă potabilă în întreaga comunitate. Faptul că 9% din gospodării nu sunt încă racordate la rețea poate fi rezultatul unor factori diverși, cum ar fi costurile ridicate asociate extinderii infrastructurii în zone mai izolate, barierele geografice sau dificultăți legate de proprietatea terenurilor și clădirilor.

Totuși, este important de menționat că majoritatea gospodăriilor, adică 2468 din cele 2718, sunt deja racordate la rețeaua de apă potabilă, ceea ce reflectă eforturile considerabile de a îmbunătăți accesul la această resursă esențială. Asigurarea accesului universal la apă potabilă rămâne o prioritate pentru autoritățile locale, fiind un aspect crucial pentru sănătatea și bunăstarea populației.

Continuarea extinderii rețelei de apă potabilă pentru a acoperi cele 250 de gospodării rămase va necesita o planificare strategică și investiții adecvate. În plus, ar putea fi necesare programe de suport și subvenții pentru a ajuta gospodăriile vulnerabile să se racordeze la rețea, asigurând astfel un acces egal la apa potabilă pentru toți locuitorii orașului Sărmașu

2.4.1.2. Rețeaua de canalizare

Pe teritoriul orașului Sărmașu, rețeaua de canalizare este prezentă doar în orașul Sărmașu și parțial în localitatea Sărmășel, pe străzile 1 Mai și 30 Decembrie. În perioada 2016-2018, au fost realizate investiții semnificative pentru extinderea rețelei de canalizare în sistem centralizat. Cu toate acestea, întregul teritoriu al orașului nu este încă acoperit de această utilitate esențială.

Investițiile realizate în această perioadă au dus la o extindere a rețelei de canalizare cu 21,5

km față de anul 2014, accesibilizând astfel aproximativ 50% din gospodăriile existente. În 2014, lungimea rețelei de canalizare era de doar 1,5 km, iar în 2022 aceasta a ajuns la 23 km, conform datelor prezentate în tabelul următor.

Tabelul nr. 10. Lungimea rețelei de canalizare în perioada 2014-2022 (km)

Localitate	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2020	Anul 2022
ORAȘ SĂRMAȘU	1,5	1,5	19,9	19,9	23	23	23

Cu toate aceste progrese, în prezent, jumătate din gospodăriile orașului Sărmașu încă nu beneficiază de rețeaua de canalizare. Aproximativ 1450 de gospodării din totalul de 2718 (53,34%) nu sunt racordate la această utilitate, ceea ce subliniază necesitatea continuării investițiilor pentru extinderea rețelei de canalizare.

Această situație evidențiază importanța planificării și alocării resurselor pentru a asigura accesul tuturor locuitorilor la servicii de canalizare adecvate, esențiale pentru sănătatea publică și calitatea vieții. Prioritizarea extinderii rețelei de canalizare și implementarea unor proiecte eficiente de infrastructură vor contribui semnificativ la dezvoltarea durabilă a orașului Sărmașu.

2.4.2. Infrastructura de gaz

În România, primele emanații de gaz natural au fost descoperite la Sărmășel, jud. Mureș în anul 1909. Sonda 2 Sărmășel, destinată inițial extragerii sărurilor de potasiu, a accesat unul dintre cele mai bogate zăcămintele de gaze naturale ale lumii din acea perioadă.

Anul 1910 marchează prima intenție din Europa de transport a gazelor finalizată în 1914 cu prima conductă de transport gaze naturale din Europa, de la Sărmășel la Turda, pe o distanță de 55 km. Un an mai târziu, în 1915, se constituie Ungarische Erdgas Gesellschaft (UEG), prima societate din Europa având ca obiect de activitate explorarea, forarea, exploatarea, transportarea și distribuirea gazelor naturale.⁴

În localitatea Sărmășel a fost pus în funcțiune în anul 1996 un depozit pentru înmagazinarea gazelor subterane care are în prezent următoarele capacități tehnice maxime:

- de înmagazinare - 900 mil. mc/ciclu;
- de injecție - 7 mil. mc/zi;
- de extracție - 8,5 mil. mc/zi.

Începând cu anul 2020, SNGN Romgaz SA prin FIGN DEPOGAZ Ploiești SRL desfășoară un proiect de dezvoltare a depozitului de înmagazinare Sărmășel.

Proiectul are drept scop dezvoltarea depozitului de înmagazinare subterană de la Sărmășel, de la capacitatea de 900 milioane mc/ciclu la 1550 milioane mc/ciclu (o creștere cu 650 milioane mc/ciclu), creșterea capacității de injecție cu 4 milioane mc/zi, la un total de 10 milioane mc/zi, creșterea capacității de extracție cu 4 milioane mc/zi, la un total de 12 milioane mc/zi.

⁴ <http://www.muzeulgazelor.ro/index.php/acasa/istoria-gazelor-naturale>

Conform Studiului de fezabilitate elaborat pentru creșterea capacității de înmagazinare gaze la 1550 milioane mc/ciclu, din punct de vedere geologic, la cele două obiective de înmagazinare existente, Buglovian VII și Buglovian VI, se va adăuga și obiectivul Sărmașan V.

Din punct de vedere tehnic proiectul constă în forarea unor sonde noi, realizarea unei infrastructuri de suprafață moderne, conforme cu cerințele standardelor europene de siguranță și control, extinderea instalațiilor de comprimare gaze, modernizarea și optimizarea instalațiilor de separare și măsură existente.

Noua infrastructură va extinde instalațiile Depozitului de gaze Sărmașel cu următoarele obiective:

- 38 sonde;
- 48,6 km conducte aducțiune;
- 8 grupuri;
- 19,2 km conducte colectoare;
- 3 unități de comprimare;
- 2 instalații de uscare gaze;
- instalație de separare și măsură (ISM);
- sistem de producere a energiei din surse regenerabile;
- racord la Sistemul Național de Transport Gaze Naturale (SNT).⁵

În urma implementării soluției tehnice rezultată în urma studiului de fezabilitate, noua infrastructură proiectată va permite:

- separarea fluxurilor de gaze vehiculate în cele trei obiective geologice ce compun depozitul, ceea ce va face posibilă utilizarea simultană a depozitului atât la injecție, cât și la extracție;
- diminuarea consumurilor de energie electrică, necesară în procesul de înmagazinare, cu 25%.

Investiția se ridică la 163,1 mil Euro, iar finalizarea proiectului este prognozată la 31.10.2025.

În orașul Sărmașu, rețeaua de gaze naturale acoperă 98% din populație, ceea ce înseamnă că doar 40 de gospodării din totalul de 2718 nu sunt branșate la această rețea. Această acoperire extinsă este rezultatul unor investiții semnificative în infrastructura de gaze naturale, realizate în ultimii ani.

Lungimea conductelor de distribuție a gazelor naturale a crescut de la 92,6 km în 2014 la 108,8 km în 2022. Această creștere reflectă eforturile continue de extindere și modernizare a infrastructurii de gaze naturale pentru a acoperi cât mai multe gospodării.

În perioada 2014-2022, au fost realizate investiții semnificative care au dus la înlocuirea conductelor de distribuție din oțel cu conducte din polietilenă (P.E.), precum și la instalarea contoarelor la limita de proprietate. Aceste modernizări au contribuit la îmbunătățirea eficienței și siguranței rețelei de distribuție a gazelor naturale.

⁵ FIȘA DE PREZENTARE a proiectului PCI „Creșterea capacității de înmagazinare subterană a gazelor naturale în depozitul Sărmașel de la 900 mil. mc /ciclu la 1.550 mil. mc /ciclu” Promotor: SNGN ROMGAZ SA Filiala de Înmagazinare Gaze Naturale DEPOGAZ Ploiești SRL

Cu o acoperire de 98%, rețeaua de gaze naturale din Sărmașu este aproape complet accesibilă populației, demonstrând angajamentul autorităților locale și al companiilor de utilități de a asigura servicii de calitate pentru toți locuitorii. Rămânând doar 40 de gospodării nebransate, prioritatea viitoarelor investiții ar trebui să fie conectarea acestor gospodării pentru a atinge o acoperire de 100%.

Tabelul nr. 11. Lungimea conductelor de distribuție a gazelor în perioada 2014-2022

Localitate	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022
	UM: Km								
ORAȘ SĂRMAȘU	92,6	91,6	91,3	91,7	95,6	104,5	104,5	104,5	108,8

Investițiile constante în extinderea și modernizarea rețelei de gaze naturale din orașul Sărmașu au dus la o acoperire de 98%, asigurând accesul majorității gospodăriilor la această utilitate esențială. Creșterea lungimii rețelei de la 92,6 km în 2014 la 108,8 km în 2022 evidențiază eforturile semnificative depuse pentru a îmbunătăți infrastructura și a satisface nevoile locuitorilor. Cu doar 40 de gospodării rămase de bransat, următorul obiectiv ar trebui să fie asigurarea unei acoperiri complete pentru a beneficia toți locuitorii orașului de avantajele rețelei de gaze naturale.

Consumul de gaze naturale în orașul Sărmașu a cunoscut fluctuații semnificative în perioada 2014-2022, pe fondul investițiilor majore în rețeaua de distribuție a gazelor naturale. Aceste investiții au inclus înlocuirea conductelor de distribuție din oțel cu conducte din polietilenă (P.E.), precum și instalarea de contoare la limita de proprietate.

Tabelul nr. 12. Cantitatea de gaze naturale distribuită consumatorilor în perioada 2014 - 2022 (mii mc)

Gaze naturale distribuite, după destinație									
Destinația gazelor naturale distribuite	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022
Total	2366	2591	2600	2673	2440	2626	2875	3124	2551
din care: pentru uz casnic	1799	1911	1917	1977	1819	2049	2289	2549	2144

Cantitatea totală de gaze naturale distribuită a crescut de la 2366 mii mc în 2014 la un vârf de 3124 mii mc în 2021, scăzând ușor la 2551 mii mc în 2022. Gazele naturale distribuite pentru uz casnic au urmat o tendință ascendentă similară, crescând de la 1799 mii mc în 2014 la 2549 mii mc în 2021, cu o ușoară scădere la 2144 mii mc în 2022.

Înlocuirea conductelor de distribuție din oțel cu conducte din P.E. și instalarea de contoare la limita de proprietate au avut un impact pozitiv asupra eficienței distribuției și asupra consumului. Aceste măsuri au contribuit la reducerea pierderilor și la optimizarea furnizării gazelor naturale către consumatori.

Investițiile realizate în rețeaua de distribuție a gazelor naturale în ultimii 15 ani au dus la o îmbunătățire semnificativă a infrastructurii, reflectată în creșterea consumului total și a

consumului pentru uz casnic. Chiar dacă există fluctuații anuale, tendința generală indică o creștere a cererii de gaze naturale în orașul Sărmașu. Aceasta sugerează o adaptare constantă a infrastructurii la nevoile locuitorilor, asigurându-se astfel o distribuție mai eficientă și mai sigură a gazelor naturale.

2.4.3. Alimentarea cu energie electrică

Rețelele de distribuție a energiei electrice asigură iluminatul public și consumul utilizatorilor de pe întreaga suprafață a orașului.

Localitățile orașului sunt racordate la energie electrică în proporție de 98%, iar alimentarea gospodăriilor se face printr-o rețea de joasă tensiune.

Întreaga rețea electrică este dispusă suprateran și a beneficiat de modernizare doar în zona centrală a localității Sărmașu, prin schimbarea lămpilor vechi cu lămpi cu tehnologie LED.

Administrarea rețelei de iluminat public este în gestiunea Electrica SA.

În orașul Sărmașu nu este organizat un serviciu de întreținere și remediere a deranjamentelor la iluminatul public, dată fiind lipsa atât a personalului de intervenție specializat, cât și a utilajelor de intervenție specifice. Aceste intervenții se fac de către SC ELECTRICA SA Luduș. Deranjamentele mici sunt remediate de serviciul de gospodărire comunală, iar deranjamentele mari sunt remediate de SC ELECTRICA SA Luduș.

Începând cu anul 2002 s-au realizat investiții în modernizarea iluminatului public prin extinderea rețelelor de iluminat public și montarea corpurilor de iluminat pe fiecare stâlp în funcție de categoria drumului (drum național, județean, comunal sau străzi). În perioada 2018 – 2019 s-a realizat un proiect pilot privind iluminatul public cu corpuri LED. Așadar, în zona centrală a orașului, str.Republicii, Piața Gării și str.Dezrobirii corpurile de iluminat au fost înlocuite cu corpuri cu tehnologie LED.

Totuși, cu excepția zonei centrale, rețeaua de iluminat public este învechită și ineficientă din punct de vedere al consumului. Lipsa investițiilor în modernizarea liniei de medie tensiune Luduș-Sărmașu și Râciu-Sărmașu, din partea companiei Electrica SA în a cărei gestiune se află rețeaua de iluminat public, contribuie la lipsa asigurării unei puteri instalate suficiente pentru consumatori mari de energie și la căderi frecvente ale liniilor electrice.

Investiții în extinderea, modernizarea, dar mai ales în eficientizarea sistemului electric existent sunt necesare a fi realizate în perioada imediat următoare.

2.5. INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT

2.5.1. Conectivitate

Infrastructura de transport rutier în exteriorul localităților aparținătoare orașului Sărmașu este completată de existența unei linii de cale ferată cu ecartament normal ce face legătura între Luduș și Bistrița și care asigură conectivitatea directă cu patru din cele opt așezări componente ale Sărmașului, pe o lungime de aproximativ 14 km.

Pe cale rutieră/cale ferată localitățile orașului sunt accesibile după cum urmează:

- Sărmașu din DJ151, DC103, CF406;
- Balda din DJ151, DC104, CF406;
- Larga din DC103;
- Moruț din DC103;
- Sărmășel Gară din DN16, DJ151, CF406;
- Titiana din DC103;
- Vișinelu DC104, DC49A.

Datorită poziției geografice, orașul se relaționează prin:

- DN16—cu comuna Cămărașu (jud. Cluj) și cu comuna Sânpetru de Câmpie (jud. Mureș), respectiv cu municipiile Cluj Napoca și Reghin.
- DJ151—cu comuna Budești (jud. Bistrița Năsăud) și cu comuna Miheșu de Câmpie (jud. Mureș), respectiv cu municipiul Bistrița și orașul Luduș;
- CF 406—cu orașul Luduș și municipiul Bistrița.

Pe cale aeriană, accesul către orașul Sărmașu, se poate realiza prin intermediul curselor aeriene ale Aeroportului Internațional Transilvania Mureș, situat la o distanță de aproximativ 70 km (1 h călătorie cu autovehicol) sau cele ale Aeroportului Avram Iancu Cluj Napoca, situat la o distanță de aproximativ 54 km (55 min călătorie cu autovehicol).

2.5.2. Rețeaua de străzi

Căile de transport semnificative ale orașului Sărmașu sunt reprezentate de drumul județean DJ 151 ce face legătura între orașele Luduș și Bistrița și pe care sunt înșirate 4 sate componente ale unității administrative Sărmașu, pe o lungime de 13 km. Acesta intersectează în localitatea Sărmășel Gară drumul național DN16, care face legătura între orașele Reghin și Tg. Mureș cu Cluj Napoca.

Orașul Sărmașu este străbătut de următoarele drumuri naționale, județene și comunale:

- DN16—Limită jud. Cluj—Sărmășel-Gară—limită comună Silivașu de Câmpie;
- DJ151—Limită jud. Bistrița-Năsăud—Sărmășel-Gară—Sărmașu—Balda—limită comuna

Miheșu de Câmpie

- DC103–Sărmașu (DJ151)–Moruț–Titiana–Larga;
- DC104–Balda (DJ151) –Vișinelu
- DC49A –Vișinelu –limită jud.Cluj.

Conform statisticilor, lungimea străzilor din orașul Sărmașu a fost în perioada 2014-2018 de 44 km.⁶ În anul 2014 doar 6 km au fost modernizați, iar în anul 2015 au mai fost modernizați 9 km, ajungându-se la 15 km modernizați din cei 44 km existenți la nivel de oraș. Astfel rețeaua de drumuri și străzi cuprinde 48 de străzi modernizate cu pavaj din piatră, 9 străzi cu covor asfaltic și 2 drumuri de țară pietruite.

Parcări publice sunt amenajate doar în zona centrală a localității Sărmașu.

2.5.3. Rețeaua feroviară

Infrastructura de transport în exteriorul localității Sărmașu este completată de existența unei linii de cale ferată cu ecartament normal ce face legătura între Luduș și Bistrița și care trece prin patru din cele opt așezări componente ale Sărmașului, pe o lungime de aproximativ 14 km.

Dezvoltarea conexiunilor și a transportului în sine trebuie să constituie o preocupare prioritară a Consiliului Local, printr-un Plan de Mobilitate, luând în considerare toate aspectele și variantele legate de infrastructură și de mediul înconjurător, materializate prin acțiuni coerente care să asigure condițiile și pentru promovarea unui transport alternativ.

2.5.4. Piste de biciclete

Nu există piste de biciclete special amenajate în orașul Sărmașu. Deplasările cu bicicleta se realizează pe traseele de circulație a autoturismelor și nu există date sau informații cu privire la numărul persoanelor care utilizează frecvent bicicleta ca mijloc de transport.

2.5.5. Transport public

Nu există transport public în comun pentru deplasări interiorul orașului Sărmașu. Populația se deplasează cu autoturismul personal, pe jos sau cu bicicleta.

Cursele interjudețene sunt asigurate de către operatori economici privați, prin delegare de gestiune la nivelul Consiliului Județean.

În oraș funcționează în prezent 2 stații de carburanți, amplasate în Sărmașu, respectiv în Sărmașel Gară. Stațiile de așteptare a transportului public sunt parțial modernizate, alte investiții pentru continuarea modernizării fiind deja prevăzute în bugetul local.

Numărul autoturismelor nou înregistrate crește anual cu aproximativ 7%. Din 2017 și până în anul 2021 numărul autovehiculelor a sporit cu 1413 buc, respectiv 48 autovehicule >12t și 1365 autovehicule <12 tone.

⁶ Baze de date statistice - Tempo Online

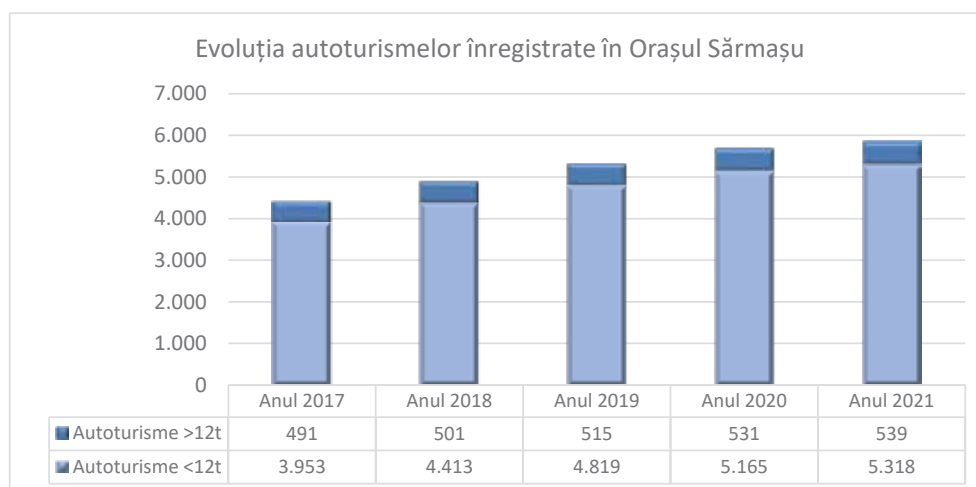

Figura nr. 10. Numărul de autovehicule înregistrate în orașul Sărmașu

Numărul autovehiculelor personale este ridicat. Din totalul autoturismelor aflate în evidența Autorității publice Locale în anul 2021, 94% sunt în proprietatea persoanelor fizice și doar 6% în proprietatea unor operatori economici. Raportând la numărul total de gospodării, în 2021 locuitorii orașului Sărmașu dețin cel puțin 2 autoturisme per gospodărie.

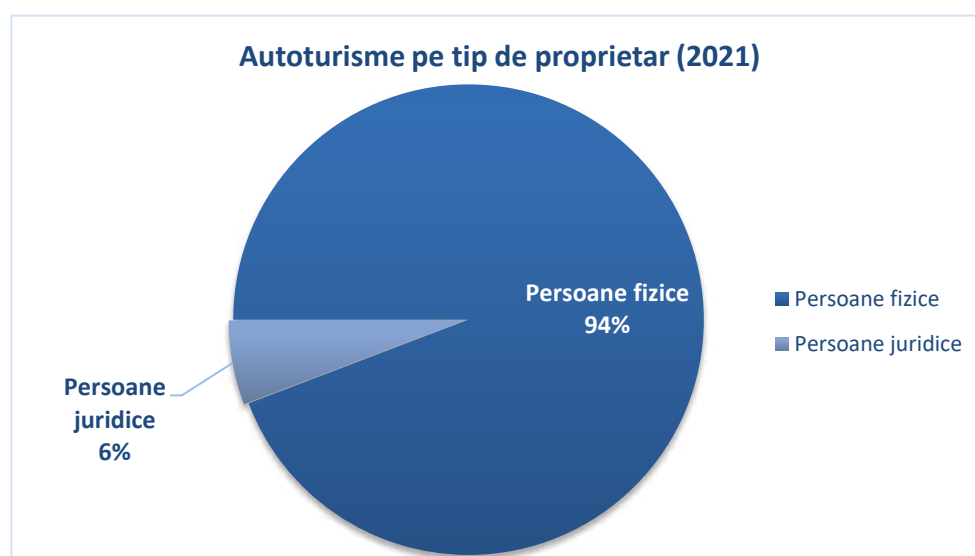

Figura nr. 11. Distribuția autovehicule după tip proprietar

2.5.6. Mobilitate urbană

Mobilitatea urbană în orașul Sărmașu, conform Planului de Mobilitate Urbană Durabilă (PMUD) pentru perioada 2021-2038, se confruntă cu multiple provocări și necesită îmbunătățiri semnificative. Majoritatea transportului public este realizată prin microbuze, care asigură legături cu municipiile Târgu Mureș, Cluj-Napoca și alte orașe. Aceste vehicule, însă, oferă un nivel redus de confort și siguranță pentru pasageri.

Procentul de utilizare a transportului public în totalul deplasărilor urbane este extrem de

scăzut. Pentru a se alinia la standardele ecologice și de sustenabilitate ale orașelor europene, unde între 30 și 50% din deplasări se fac cu mijloace de transport în comun, Sărmașu trebuie să îmbunătățească semnificativ acest procent. PMUD sugerează măsuri pentru a atinge un procent de 35% în viitorul apropiat, având în vedere că în prezent, deplasările urbane cu transportul public rutier sunt aproape inexistente.

Stațiile de transport public din oraș sunt neunitare în ceea ce privește semnalizarea și amenajarea, multe dintre ele fiind amplasate în spații care nu oferă accesibilitate optimă pentru persoanele cu dizabilități sau confort adecvat pentru pasageri. Există o lipsă generalizată de dotări precum refugii acoperite, bănci de așteptare, tabele orare și sisteme interactive de informare. De asemenea, facilitățile intermodale, cum ar fi rastelele pentru biciclete sau centrele de închiriere velo, sunt inexistente.

Iluminatul public este prezent în majoritatea zonelor, însă calitatea acestuia este variabilă, cu deficiențe notabile pe bretelele secundare. De asemenea, denumirile străzilor și numerele stadale nu sunt marcate în suficiente locuri, mai ales în zonele suburbane, iar mobilierul urban specific lipsește sau nu este integrat într-o schemă unitară.

Fluxurile pietonale sunt nesemnificative în weekend, iar deplasările locale sunt realizate preponderent cu autoturismul personal sau pe jos, foarte rar cu bicicleta. Lipsa totală a infrastructurii pentru biciclete și traficul rutier intens descurajează utilizarea acestui mijloc de transport. Orașul nu dispune de un program de bike-sharing și nu există magazine sau ateliere de biciclete, ceea ce limitează și mai mult utilizarea bicicletei ca mijloc de transport.

În concluzie, pentru a îmbunătăți mobilitatea urbană în Sărmașu, este esențială implementarea unor măsuri urgente și eficiente, conform recomandărilor PMUD, pentru a crește cota transportului public și a dezvolta infrastructura necesară pentru ciclism și alte forme de mobilitate durabilă.

2.6. PROFILUL ECONOMIC

2.6.1. Profilul economic la nivelul Regiunii Centru/ județului Mureș

Resursele de muncă la nivelul Regiunii Centru totalizează la finele anului 2022 circa 1,395 milioane persoane. Județul Brașov înregistrează cea mai numeroasă resursă de muncă (337,6 mii persoane). Numărul populației ocupate la nivel regional, în anul 2022, se ridică la 994,3 mii persoane.

Tabelul nr. 13. Resursele de muncă și populația ocupată în județele Regiunii Centru

Unitate teritorială	Populația ocupată - mii persoane	Resurse de muncă - mii persoane
Regiunea Centru	994,3	1389,7
Alba	151,9	198,7
Brașov	253,8	337,6
Covasna	77,1	121,9
Harghita	117,8	175,9
Mureș	206,6	317,2
Sibiu	187,1	238,4

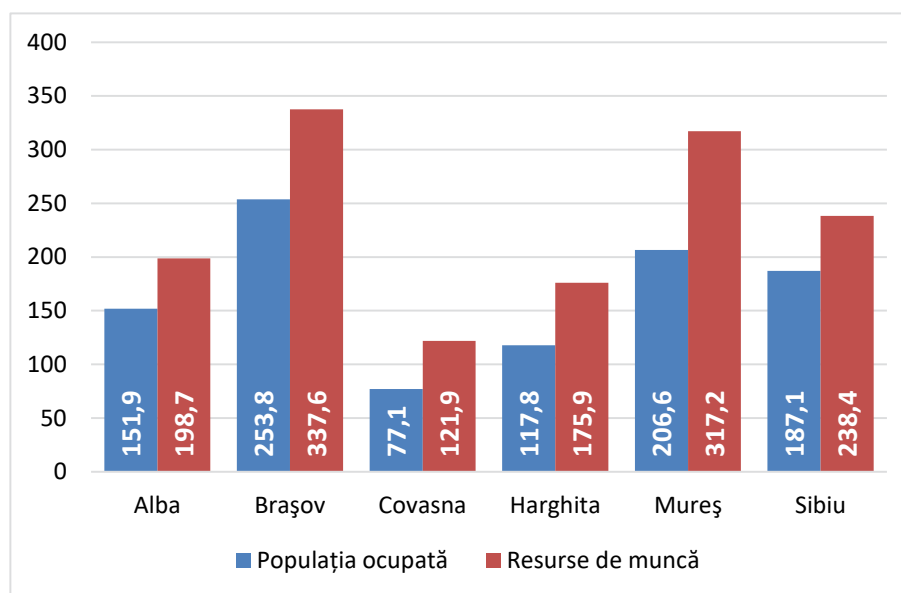

Figura nr. 12. Structura resurselor de muncă și populația ocupată în județele Regiunii Centru anul 2022

Numărul mediu de salariați în anul 2024 la nivelul Regiunii Centru a ajuns la 663.288 persoane, cei mai mulți salariați înregistrându-se în județul Brașov (181.482 persoane), iar cei mai puțini în județul Covasna (50.601 persoane). Cei mai mulți salariați lucrează în sectorul terțiar al economiei (54,6%), industria angajează 36,3% din totalul salariaților din Regiunea

Centru, construcțiile 6,7% din forța salariată de muncă, iar agricultura și silvicultura 2,4%.

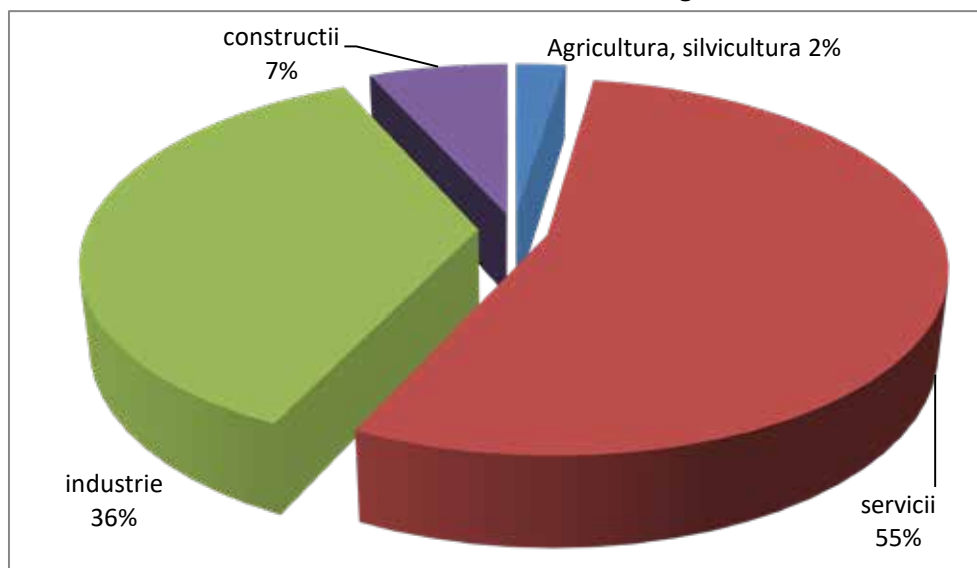

Figura nr. 13. Procentul salariaților din Regiunea Centru pe secțiuni ale economiei

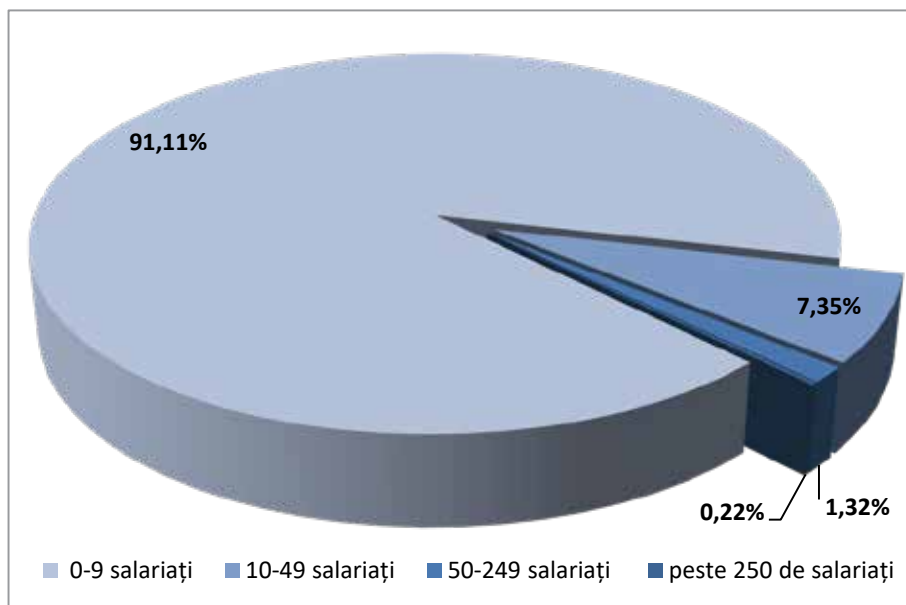
Din tabelul de mai jos se observă că 26,14% din societățile comerciale active în anul 2022 la nivelul județului Mureș își desfășoară activitatea în comerț, 2,41% în tranzacții imobiliare, 11,95% în industria prelucrătoare, 10,34% în construcții, 10,29% în transport și depozitare, în hoteluri și restaurante 6,11%, iar domeniul de activitate cu cele mai puține societăți înregistrate în anul 2022 este producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă.

Tabelul nr. 14. Numărul unităților locale active la nivelul județului Mureș

NUMĂR DE UNITĂȚI LOCALE ACTIVE, PE ACTIVITĂȚI ALE ECONOMIEI NAȚIONALE	Total an 2022	din care: pe clase de mărime după numărul de salariați			
		0-9	10-49	50-249	peste 250
TOTAL JUDEȚ	16361	14898	1209	218	36
Agricultură, silvicultură și pescuit	544	480	60	3	1
Industrie extractivă	30	20	9	1	:
Industrie prelucrătoare	1788	1394	285	91	18
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	21	18	1		2
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	102	82	12	6	2
Construcții	1691	1480	179	30	2
Comerț cu ridicata și amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor	4277	3963	274	35	5
Transport, depozitare	1684	1586	87	10	1

NUMĂR DE UNITĂȚI LOCALE ACTIVE, PE ACTIVITĂȚI ALE ECONOMIEI NAȚIONALE	Total an 2022	din care: pe clase de mărime după numărul de salariați			
		0-9	10-49	50-249	peste 250
Hoteluri și restaurante	999	870	122	6	1
Informații și comunicații	684	644	33	6	1
Intermedieri financiare și asigurări	200	191	8	1	
Tranzacții imobiliare	394	382	11	1	
Activități profesionale, științifice și tehnice	1658	1625	28	5	
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	627	571	38	15	3
Învățământ	189	186	3		
Sănătate și asistență socială	754	710	39	5	-
Activități de spectacole, culturale și recreative	320	308	10	2	-
Alte activități de servicii	399	388	10	1	-

Din totalul unităților active în anul 2022 la nivelul județului Mureș 91,06% au între 0-9 salariați, 7,39% au între 10-49 de salariați, 1,33% au între 50-250 de salariați, iar 0,22% au peste 250 de salariați.

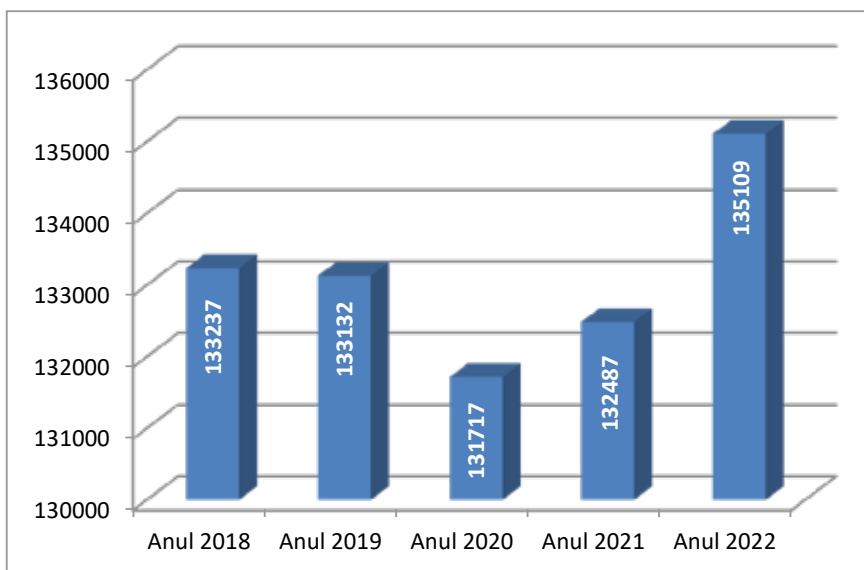
Tabelul nr. 15. Numărul unităților locale active în anul 2022 după numărul de salariați, la nivelul județului Mureș

În anul 2022 la nivelul județului Mureș numărul mediu al salariaților a fost de 135109 persoane. Numărul mediu al salariaților a crescut în perioada 2018-2022 cu un ritm mediu anual de 375 de persoane.

Tabelul nr. 16. Numărul mediu al salariaților la nivelul județului Mureș în perioada 2018-2022 (număr persoane)

Anul	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022
Salariați	133237	133132	131717	132487	135109

În anul 2022 față de anul 2019 numărul mediu al salariaților a crescut cu 1872 de persoane(+1,40%).

Tabelul nr. 17. Numărul mediu de salariați la nivelul județului Mureș

Numărul persoanelor înregistrate ca șomeri la Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, s-a redus în perioada 2015-2019 la nivel de județ cu un ritm mediu anual de 1.253 persoane. În anul 2019 față de anul 2015 numărul șomerilor s-a redus cu 44%.

Tabelul nr. 18. Numărul șomerilor înregistrați la nivel de județ (număr persoane)

Sexe	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022	Anul 2023
Total	6372	6423	5188	6819	6260
Masculin	3540	3387	2776	3642	3342
Feminin	2832	3036	2412	3177	2918

Putem remarca că numărul șomerilor este mai ridicat la nivelul sexului masculin, cea mai mare pondere fiind înregistrată în anul 2019 și anume 55,56%.

2.6.2. Profilul economic la nivelul orașului

Potrivit informațiilor de la Ministerul Finanțelor, în anul 2023 în Orașul Sărmașu sunt înregistrați 4 agenți economici, reprezentând 0,72% din total agenților economici din județul Mureș.⁷

Număr agenți economici	Cifra de afaceri	Număr angajați	Profit
434 agenți economici 0,72% din totalul agenților economici din județul Mureș	194,5 milioane lei (44,2 mil euro) 0,36% din cifra de afaceri din județul Mureș	321 angajați 0,01% din totalul de angajați din județul Mureș	9,6 milioane lei (2,2 mil Euro) 0,25% din profitul net realizat în județul Mureș

Sursa: TopFirme.com - Topurile sunt realizate de TopFirme pe baza ultimelor bilanțuri depuse, Datele care se regăsesc pe website-ul www.TopFirme.com sunt preluate de pe website-ul Ministerului Finanțelor Publice și din alte surse publice guvernamentale, și s-a primit acordul de utilizare al acestora.

Domeniile cu cea mai mare cifră de afaceri în Orașul Sărmașu sunt: fabricarea mobilei, comerțul cu amănuntul al produselor farmaceutice în magazine specializate, comerțul cu amănuntul al carburanților pentru autovehicule în magazine specializate, creșterea altor bovine, comerțul cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun.

După cifra de afaceri înregistrată la nivelul anului 2023 topul domeniilor de activitate se prezintă astfel:

Locul	COD CAEN	Activitatea	Cifra de afaceri 2019
1.	CAEN 4773	Comerț cu amănuntul al produselor farmaceutice, în magazine specializate	38,7 milioane lei (8,8 milioane euro)
2.	CAEN 4623	Comerț cu ridicata al animalelor vii	29,3 milioane lei (6,6 milioane euro)
3.	CAEN 142	Creșterea altor bovine	26,4 milioane lei (6 milioane euro)
4.	CAEN 4646	Comerț cu ridicata al produselor farmaceutice	22,2 milioane lei (5 milioane euro)
5.	CAEN 4730	Comerț cu amănuntul al carburanților pentru autovehicule în magazine specializate	20,6 milioane lei (4,7 milioane euro)
6.	CAEN 4711	Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun	6,3 milioane lei (1,4 milioane euro)

⁷ Topurile sunt realizate de TopFirme pe baza ultimelor bilanțuri depuse și au scop informativ.

Locul	COD CAEN	Activitatea	Cifra de afaceri 2019
7.	CAEN 4719	Comerț cu amănuntul în magazine ne-specializate, cu vânzare predominantă de produse nealimentare	6,1 milioane lei (1,4 milioane euro)
8.	CAEN 146	Creșterea porcinelor	6 milioane lei (1,4 milioane euro)
9.	CAEN 4941	Transporturi rutiere de mărfuri	5,8 milioane lei (1,3 milioane euro)
10.	CAEN 3109	Fabricarea de mobilă n.c.a.	5,7 milioane lei (1,3 milioane euro)
11.	CAEN 4752	Comerț cu amănuntul al articolelor de fierărie, al articolelor din sticlă și a celor pentru vopsit, în magazine specializate	4,4 milioane lei (1 milioane euro)
12.	CAEN 5610	Restaurante	3,1 milioane lei (714.612 euro)
13.	CAEN 141	Creșterea bovinelor de lapte	2,7 milioane lei (611.891 euro)
14.	CAEN 2361	Fabricarea produselor din beton pentru construcții	2,4 milioane lei (539.871 euro)
15.	CAEN 5630	Baruri și alte activități de servire a băuturilor	2 milioane lei (454.889 euro)
16.	CAEN 7311	Activități ale agenților de publicitate	1,4 milioane lei (316.407 euro)
17.	CAEN 8121	Activități generale (nespecializate) de curățenie interioară a clădirilor	1,3 milioane lei (294.323 euro)
18.	CAEN 7739	Activități de închiriere și leasing cu alte mașini, echipamente și bunuri tangibile	1,2 milioane lei (282.982 euro)
19.	CAEN 8299	Alte activități de servicii suport pentru întreprinderi n.c.a.	988.502 lei (224.660 euro)
20.	CAEN 1412	Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte pentru lucru	947.616 lei (215.367 euro)

Conform datelor financiare ale anului 2023, topul operatorilor economici din punct de vedere al cifrei de afaceri, al numărului de angajați și al profitului în orașul Sărmașu este următorul:

Poz.	Cifra de afaceri	Nr.angajați	Profit
1.	FARMACIA OMNIA SRL 38,7 milioane lei (8,8 milioane euro)	FARMACIA OMNIA SRL 56 angajați	COMCEREAL SARMASEL COOPERATIVĂ AGRICOLĂ 1,1 milioane lei (241.578 euro)
2.	COMCEREAL SARMASEL COOPERATIVĂ AGRICOLĂ 29,3 milioane lei (6,6 milioane euro)	ALSENA COM IMPEX SRL 46 angajați	FERMA SARMASU S.R.L 931.057 lei (211.604 euro)

Poz.	Cifra de afaceri	Nr.angajați	Profit
3.	OMNIHEALTH SRL 22,2 milioane lei (5 milioane euro)	VARGA SOLOTRANS SRL 17 angajați	ZASIMO ACT SRL 710.381 lei (161.450 euro)
4.	AUTODAR OIL SRL 20,6 milioane lei (4,7 milioane euro)	COVRIMAG IONELA IMPACT S.R.L. 15 angajați	FARMACIA OMNIA SRL 600.812 lei (136.548 euro)
5.	AGRO BOVINE TCD S.R.L. 14,9 milioane lei (3,4 milioane euro)	MFR TEAM EST S.R.L.-D. 11 angajați	PREFABET SARMAȘU S.R.L. 576.508 lei (131.025 euro)

Se poate observa că operatorii economici înregistrați în orașul Sărmașu sunt din categoria IMM-urilor, având un număr redus de angajați.

2.6.2.1. Șomaj

La nivelul orașului Sărmașu în anul 2019 erau 66 șomeri înregistrați la Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, iar în anul 2023 numărul lor a ajuns la 161 persoane, numărul șomerilor înregistrați crescând-se cu 95 persoane între anii 2019-2023.

Tabelul nr. 19. Șomeri înregistrați în perioada 2019-2023

Sexe	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022	Anul 2023
Total	66	80	64	174	161
Masculin	41	41	32	103	87
Feminin	25	39	32	71	74

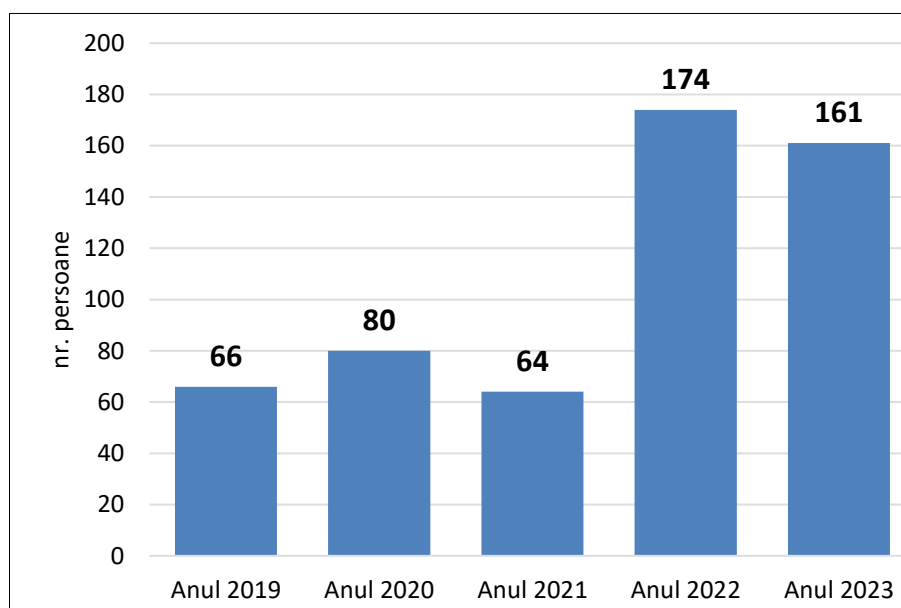

Figura nr. 14. Evoluția numărului de șomeri în perioada 2019 - 2023

După o perioadă de redresare între 2017 și 2021, anul 2022 înregistrează o creștere semnificativă a șomajului, astfel că numărul șomerilor ajunge la 174 de persoane, ceea ce înseamnă o creștere de 172% față de anul precedent. Acest fenomen s-a accentuat datorită pandemiei de coronavirus, care a determinat o serie de restricții la nivel local, național și mondial. Aceste restricții au avut un impact profund asupra activității economice, îngreunând semnificativ desfășurarea afacerilor și chiar conducând la stagnarea acestora în unele sectoare.

Pandemia a afectat în special industriile care depind de interacțiunea umană directă și mobilitatea internațională, precum turismul, ospitalitatea, transporturile și comerțul cu amănuntul. Multe întreprinderi mici și mijlocii au fost nevoite să-și reducă activitatea sau chiar să-și închidă porțile, ceea ce a dus la pierderea locurilor de muncă pentru numeroși angajați. În plus, incertitudinea economică a dus la amânarea investițiilor și a proiectelor de expansiune, contribuind la creșterea șomajului.

Impactul acestor factori s-a resimțit pe deplin în 2022 și 2023, perioade în care multe persoane au rămas fără locuri de muncă sau au fost nevoite să se reprofileze profesional. Astfel, după șase ani de menținere a șomajului la o cotă relativ redusă, acesta a ajuns din nou la valorile înregistrate în 2015. Această creștere bruscă și semnificativă a șomajului reflectă dificultățile economice întâmpinate de comunitatea din Sărmașu și subliniază necesitatea unor măsuri de sprijin pentru relansarea economică și crearea de noi locuri de muncă.

La nivelul anului 2023, din numărul șomerilor înregistrați, 54% este reprezentat de sexul masculin, iar 46% de sexul feminin. Această distribuție indică un ușor decalaj între numărul de bărbați și femei șomeri, dar evidențiază, totodată, că ambele grupuri sunt afectate în mod semnificativ de șomaj.

Pe întreaga perioadă analizată (2015-2023), se remarcă faptul că numărul șomerilor a fost în general mai ridicat în rândul bărbaților. Cea mai mare pondere a șomajului masculin a fost înregistrată în anul 2016, când 69% dintre șomeri erau bărbați. Acest procent ridicat poate fi explicat prin diverse factori economici și sociali care au influențat piața muncii, inclusiv restructurările din anumite industrii predominant masculine și schimbările în cererea pentru diferite tipuri de muncă.

În figura nr. 16, este prezentată repartiția pe sexe a șomerilor înregistrați în perioada 2015-2023, evidențiindu-se tendințele și fluctuațiile din fiecare an. Analizând această perioadă, observăm că, deși numărul de femei șomere a crescut și a scăzut în mod variabil, bărbații au fost în mod constant mai predispuși la șomaj.

Această tendință poate reflecta o serie de factori, cum ar fi predominanța bărbaților în sectoarele mai vulnerabile la crize economice și fluctuațiile pieței muncii, dar și diferențele în ratele de angajare și participare pe piața muncii între bărbați și femei.

Astfel, aceste date subliniază importanța implementării unor politici publice adaptate, care să vizeze nu doar reducerea șomajului în general, dar și abordarea specifică a nevoilor și provocărilor diferite cu care se confruntă bărbații și femeile pe piața muncii. Este esențială o înțelegere detaliată a acestor dinamici pentru a putea crea programe eficiente de reintegrare

profesională și suport pentru șomeri, asigurând astfel o redresare economică echitabilă și sustenabilă.

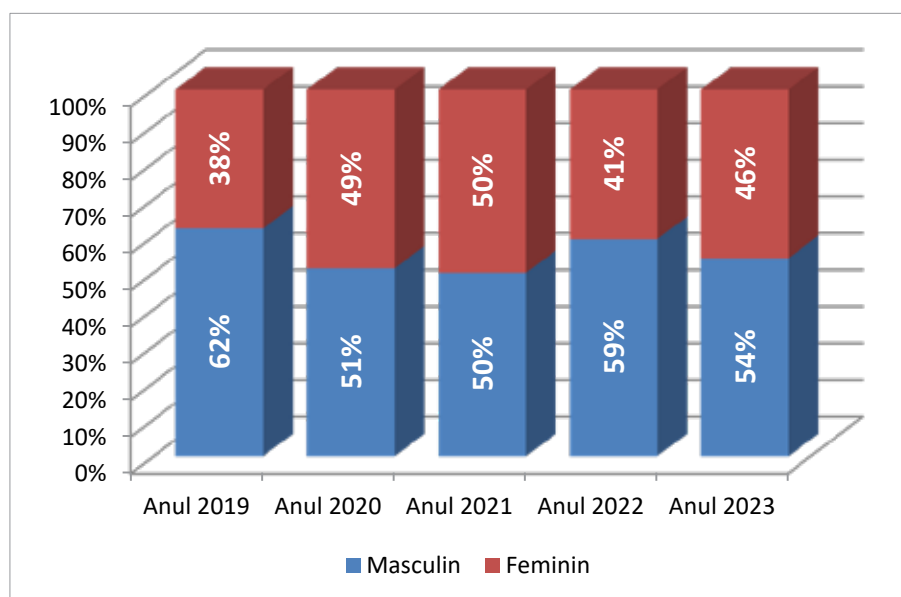

Figura nr. 15. Repartiția pe sexe a șomerilor înregistrați în perioada 2019-2023

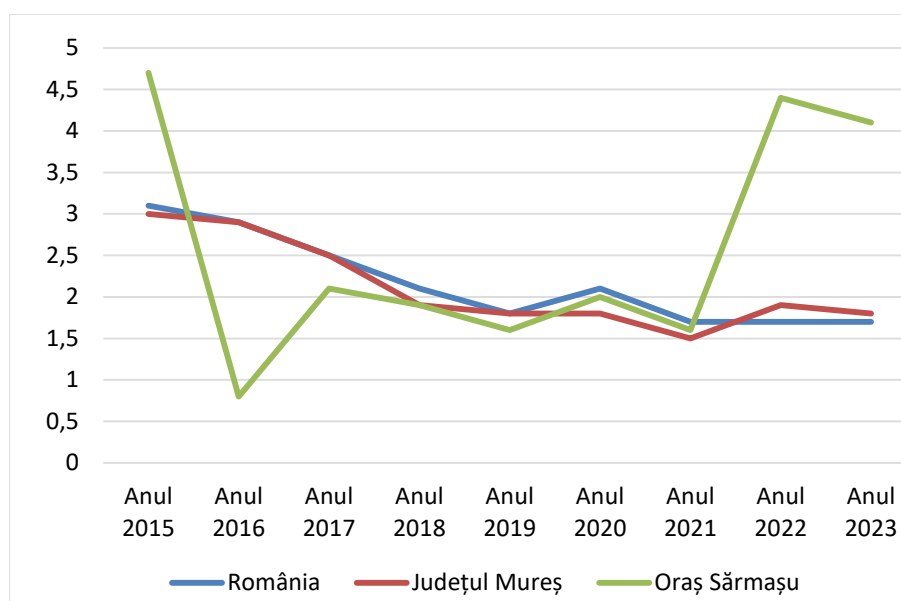
Analizând ponderea șomerilor în orașul Sărmașu comparativ cu ponderea la nivelul județului Mureș și la nivel național pe perioada 2015-2023, se pot observa fluctuații și diferențe semnificative. Datele oferă o perspectivă detaliată asupra ratei șomajului în aceste trei entități administrative și evidențiază tendințele și schimbările pe parcursul anilor.

Ponderea șomerilor în Sărmașu a fost, în general, mai volatilă decât în județul Mureș și la nivel național. A cunoscut creșteri și scăderi semnificative de-a lungul anilor.

De-a lungul perioadei analizate, au existat ani în care șomajul din Sărmașu a fost considerabil mai mare sau mai mic decât mediile județeană și națională, indicând o sensibilitate ridicată la factori economici locali. În 2022, efectele pandemiei au fost clar resimțite, cu o creștere bruscă a șomajului în Sărmașu la 4,4%, comparativ cu stabilitatea relativă la nivel județean și național

Tabelul nr. 20. Ponderea șomerilor înregistrați la sfârșitul anului

	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022	Anul 2023
UM: procente									
România	3,1	2,9	2,5	2,1	1,8	2,1	1,7	1,7	1,7
Județul Mureș	3	2,9	2,5	1,9	1,8	1,8	1,5	1,9	1,8
Oraș Sărmașu	4,7	0,8	2,1	1,9	1,6	2	1,6	4,4	4,1

Tabelul nr. 21. Evoluția ratei de șomaj pe plan național, județean și local 2015-2023

Observații și concluzii:

- Volatilitate:** Numărul de șomeri a fost destul de volatil de-a lungul anilor, cu variații semnificative între ani.
- Diferențe de gen:** există diferențe notabile între șomajul masculin și feminin, cu oscilații diferite de-a lungul anilor.
- Creștere recentă:** în 2022, a fost înregistrată o creștere semnificativă a numărului total de șomeri, urmată de o ușoară scădere în 2023.

Aceste date sugerează că piața muncii din Sărmașu a trecut prin diverse faze de instabilitate, fiind afectată probabil de factori economici locali și naționali. Este importantă monitorizarea continuă a acestor trenduri pentru a dezvolta politici adecvate de ocupare a forței de muncă și de suport pentru șomeri.

2.6.3. Servicii financiar bancare

La nivelul orașului Sărmașu următoarele bănci au deschise sucursale și/sau agenții:

- Banca Cooperatistă Alfa Târnăveni
- CEC Bank Agenția Sărmașu

Prezența acestor instituții bancare în Sărmașu este crucială pentru dezvoltarea economică locală. Băncile nu doar că facilitează accesul la servicii financiare esențiale, dar și contribuie la creșterea economică prin finanțarea proiectelor de afaceri și susținerea inițiativelor locale. Prin intermediul creditelor și împrumuturilor acordate, băncile ajută la crearea de noi locuri de muncă și la îmbunătățirea infrastructurii locale

2.7. EDUCAȚIA ȘI INFRASTRUCTURA EDUCAȚIONALĂ

2.7.1. Infrastructura educațională

La nivelul orașului Sărmașu există o singură unitate de învățământ cu personalitate juridică: Liceul teoretic „Samuil Micu” Sărmașu, care cuprinde următoarele structuri arondate:

- Grădinița cu program normal nr.1 Sărmașu;
- Școala Gimnazială Balda;
- Școala Primară Larga;
- Școala Primară Sărmășel;
- Școala Gimnazială Sărmășel Gară;
- Școala Primară „Ovidiu Iuliu Moldovan” Vișinelu

2.7.1.1. Grădinița cu program normal nr.1 Sărmașu

Activitatea preșcolară se desfășoară într-o clădire nouă, recepționată în anul 2018. Noua construcție a fost realizată cu sprijin financiar obținut parțial din bugetul național prin Ministerul Educației și parțial prin Programului Național de Dezvoltare Locală (PNDL) 2017-2020, precum și cu surse de la bugetul local. Așadar preșcolarii alături de cadrele didactice beneficiază de infrastructură modernă pentru desfășurarea activității.

În cadrul grădiniței se regăsesc 12 grupe, 6 cu predare în limba română și 6 cu predare în limba maghiară. Activitatea în cadrul grădiniței se desfășoară atât program normal, cât și program prelungit pentru jumătate din grupe.

2.7.1.2. Școala gimnazială Balda

Nivelurile de învățământ din cadrul școlii sunt: preșcolar, primar și gimnazial. Activitatea preșcolară se desfășoară într-o clădire de 145 mp construită în anul 1970. Activitatea școlii gimnaziale se desfășoară într-o clădire construită în anul 1960, având suprafața construită de 795 mp. UAT orașul Sărmașu a implementat prin Programul Operațional Regional în perioada 2017-2019 proiectul: „Lucrări de intervenție la Școala Generală Balda în scopul creșterii eficienței energetice, prin lucrări de reabilitare termică a anvelopei, lucrări de reabilitare termică a sistemului de încălzire și instalarea unor sisteme alternative de producere a energiei”. În urma implementării proiectului 57,57% din totalul consumului de energie primară va fi realizată din surse de energie regenerabilă.

2.7.1.3. Școala primară Larga

Activitatea pentru nivelul preșcolar și primar se desfășoară într-o clădire construită în anul 2001, având suprafața construită de 81 mp.

2.7.1.4. Școala primară Sărmășel

Școala își desfășoară activitatea într-o clădire construită în anul 1960, având suprafața construită de 359 mp.

2.7.1.5. Școala Gimnazială Sărmășel Gară

Activitatea preșcolară se desfășoară într-o clădire construită în anul 1973, având suprafața construită de 206 mp. Activitatea claselor V-VIII se desfășoară într-o clădire de 464 mp, construită în anul 1964.

2.7.1.6. Școala Gimnazială „Ovidiu Iuliu Moldovan” Vișinelu

Atât activitatea preșcolară, cât și cea a claselor I-VIII se desfășoară într-o clădire de 482 mp construită în anul 1960.

2.7.1.7. Liceul teoretic „Samuil Micu” Sărmașu

Liceul are acreditate următoarele tipuri de învățământ: preșcolar, primar, gimnazial, liceal și profesional. Clădirea liceului a fost construită în anul 1958 și are o suprafață construită de 499 mp. Liceul are un internat construit în anul 1899, având suprafața construită de 561 mp.

În prezent UAT orașului Sărmașu implementează proiectul: „Îmbunătățirea calității vieții populației din orașul Sărmașu prin construirea și dotarea Creșei nr.1 Sărmașu și modernizarea spațiului public urban adiacent”. Proiectul este finanțat prin Programul Operațional Regional 2014-2020.

Pe raza orașului Sărmașu funcționează o extensie a Centrului Școlar de Educație Incluzivă nr.3 din Reghin, unde cele patru cadre didactice (educatori și profesori psihopedagogi) se ocupă cu școlarizarea și profesionalizarea copiilor cu cerințe educative speciale. În momentul de față structura acestei extensii se prezintă astfel:

- Clasa pregătitoare–1 elev ;
- Clase primare–5 elevi;
- Clase gimnaziale–20 elevi;
- Clase liceale–3 elevi.

În cursul anului 2020 Primăria și Consiliul Local al orașului Sărmașu a sprijinit procesul de învățământ astfel:

În conformitate cu prevederile art. 82 din Legea nr.1/2011–Legea educației naționale și a Ordinului Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului nr.5576/2011 prin HCL nr.67/26.11.2020 s-a stabilit cuantumul burselor de care pot beneficia elevii din învățământul preuniversitar de stat, cu frecvență, din cadrul unității de învățământ Liceul Teoretic „Samuil Micu”, pentru anul școlar 2020-2021, astfel:

- bursă de performanță în cuantum de 200 lei/lună (10 luni) ;
- bursă de merit în cuantum de 100 lei/lună (10 luni) ;
- bursă de studiu în cuantum de 50 lei/lună (10 luni)
- bursă de ajutor social în cuantum de 20 lei/lună (12 luni).

În anul 2020 suma transferată Liceului Teoretic „Samuil Micu” pentru acordarea burselor a fost de 99.000 lei.

Transportul elevilor

Clasele gimnaziale beneficiază de transport școlar specializat, cu cele două microbuze din dotarea autorității publice locale. Elevii din ciclul liceal beneficiază de navetă decontată.

2.7.2. Populația școlară

Conform datelor de la Institutul Național de statistică se observă o ușoară scădere de la an la an a numărului de copii/elevi înscriși în unitățile de învățământ din cadrul orașului.

Tabelul nr. 22. Populația școlară pe niveluri de educație în perioada 2015-2019

Niveluri de instruire	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022
Total	1202	1122	1049	1015	978
Copii înscriși în grădinițe	177	168	161	162	182
Elevi înscriși în învățământul primar	329	290	292	283	296
Elevi înscriși în învățământul gimnazial	338	324	287	261	229
Elevi înscriși în învățământul liceal	295	254	228	225	213
Elevi înscriși în învățământul profesional	63	86	81	84	58

Populația școlară a orașului Sărmașu se reduce cu o medie anuală de 3,72%. Între anii 2018-2022 , populația școlară s-a redus cu 224 de persoane, în comparație cu anul 2018 în anul 2022 se înregistrează o scădere cu 18,63% a numărului de elevi.

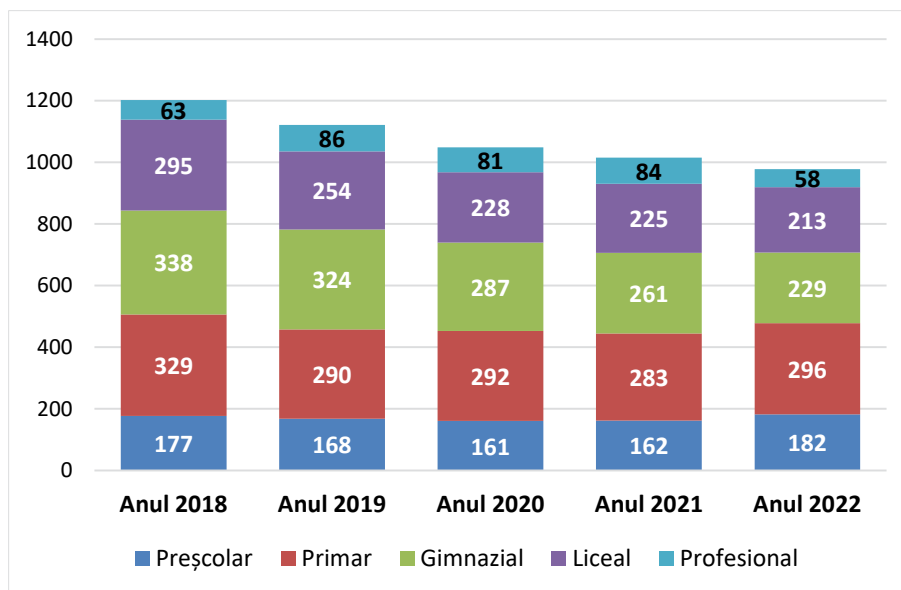

Figura nr. 16. Evoluția populației școlare în perioada 2018-2022

Cel mai accentuat fenomen de scădere se înregistrează la nivelul ciclului gimnazial, unde în decurs de 5 ani numărul elevilor a scăzut cu 32%.

Situația este diferită doar în cazul învățământului preșcolar, pentru care a crescut interesul în ultimii ani, de la 177 elevi înscriși în anul 2018 la 182 de elevi în anul 2022. Din reprezentarea grafică de mai jos putem observa că în anul 2022 repartitia populației școlare se prezintă astfel: 18,61% copii înscriși în grădinițe, 30,27% elevi înscriși în învățământul primar, 23,42% elevi înscriși în învățământul gimnazial, 21,78% elevi înscriși în învățământul liceal și 5,93% elevi înscriși în învățământul profesional.

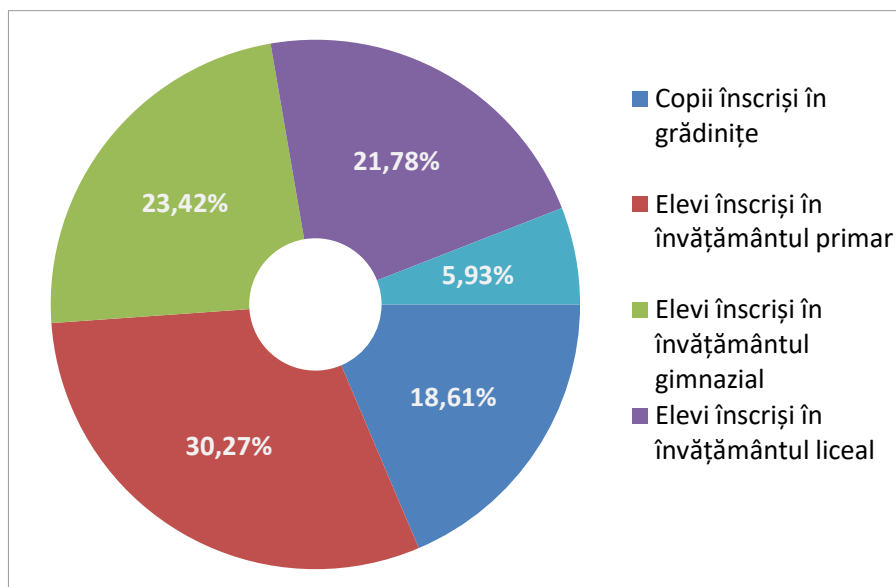

Figura nr. 17. Populația școlară în anul 2020

Reducerea numărului de elevi (în special în cadrul ciclului liceal) și concomitent cu aceasta și reducerea personalului didactic justifică necesitatea investițiilor concrete în acest domeniu.

2.7.3. Personal didactic

Personalul didactic în anul 2022 a fost compus din 81 de persoane: 12 în învățământul preșcolar, 19 în cel primar, 16 în învățământul gimnazial și 38 în învățământul liceal.

Tabelul nr. 23. Personalul didactic pe niveluri de educație orașul Sărmașu

Niveluri de instruire	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022
Total	95	83	76	80	81
Învățământ preșcolar	11	12	12	12	12
Învățământ primar	21	18	18	18	19
Învățământ gimnazial	21	16	14	16	12
Învățământ liceal	42	37	32	34	38

Numărul cadrelor didactice este de asemenea în scădere, deoarece și populația școlară scade constant. Din anul 2018, până în anul 2022 numărul cadrelor didactice s-a redus cu 14,73%.

2.8. AGRICULTURA ȘI DEZVOLTAREA RURALĂ

2.8.1. Context județean

Suprafața totală a județului Mureș în anul 2014 era de 671.388 ha, din care 496.971 ha (74,02%) este în proprietate privată. Din suprafața totală, 411.131 ha (61,24%) o reprezintă terenurile agricole, iar 260.257 ha (38,76%) sunt terenuri neagricole.

În anul 2017 suprafața agricolă a județului Mureș era de 408.838 ha din care 92,15% se află în proprietate private, iar 7,85% este proprietatea statului. Terenul arabil reprezintă 54,33% din suprafața agricolă, pășunile 25,99%, iar fânețele 17,96%. Suprafața agricolă neutilizată în anul 2017 se compune din: 20 ha pajiști, 14 ha vii abandonate și 450 ha livezi în declin.

Tabelul nr. 24. Suprafața fondului funciar după modul de folosință la nivel de județ

Nr.crt.	Modul de folosință pentru suprafața agricolă/neagricolă	Total general (ha)	din care:	
			Sector privat	Sector de stat
4.	Arabil	222.103	221.292	811
5.	Pășuni	106.255	75.513	30.742
6.	Pășuni naturale din fondul forestier	2.711	2.296	415
7.	Fânețe	73.409	72.869	540
8.	Vii total + hameiști	1.151	1.151	-
9.	- vii pe rod	917	917	-
10.	- hamei pe rod	212	212	-
11.	Livezi total	4.964	4.963	1
12.	- livezi pe rod	2.718	2.718	-
13.	Arbuști fructiferi total	237	237	-
14.	- arbuști fructiferi pe rod	141	141	-
15.	Alte plantații ornamentale	27	23	4
16.	Plantații de duzi pitici	13	13	-
17.	Suprafață agricolă neutilizată	692	692	-
18.	Suprafața agricolă total	408.838	376.740	32.098
19.	Păduri	213.618	96.695	116.923
20.	Ape	5.957	2.722	3.235
21.	Drumuri	9.660	3.806	5.854
22.	Curți construcții	19.774	16.952	2.822
23.	Teren neproductiv	12.725	10.497	2.228
24.	Suprafața neagricolă total	261.734	130.672	131.062
25.	Total general	670.545	517.376	153.169
26.	Suprafață agricolă ptr.irigat	108	83	25
27.	- arabil	78	53	25
28.	- livezi	30	30	-

Ponderea cea mai importantă din totalul de 261.734 ha suprafață neagrăcolă este ocupată cu păduri și anume 213618 ha (45,26% fiind în proprietate privată). Apele ocupă 5.957 ha (2,28% din total suprafață neagrăcolă), construcțiile ocupă 19.774 ha (7,55% din suprafața neagrăcolă), drumurile sunt desfășurate pe o suprafață de 9.660 ha (3,69%), iar suprafața terenurilor neproductive este de 12.725 ha (4,86% din suprafața neagrăcolă).

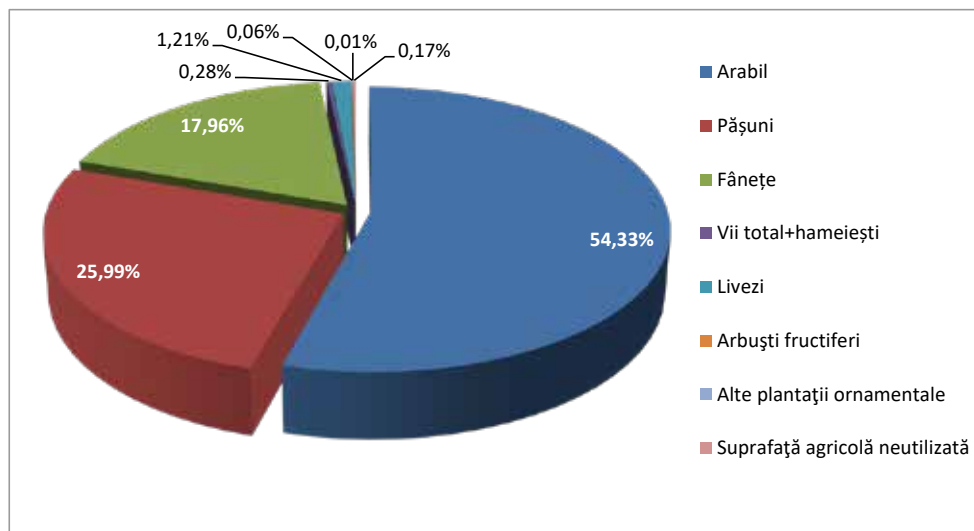

Figura nr. 18. Structura suprafeței agricole la nivelul județului Mureș în anul 2017

2.8.1.1. Zootehnia

La nivelul județului Mureș în anul 2021 s-a înregistrat o creștere de 4,15% a numărului de bovine față de anul 2016, și o scădere de 13,38 % a numărului de caprine față de anul 2016. Celelalte categorii de animale înregistrează o scădere a numărului de capete existent în anul 2021 față de anul 2016 și anume: - 28,75% în dreptul porcinelor, -14,57% la păsări, -60,54% la cabaline, -43,02% la familiile de albine și -13,54% la ovine.⁸

Tabelul nr. 25. Efectivul de animale la județul Mureș în perioada 2016-2021

Numărul animalelor la data de 1 decembrie	An 2016	An 2017	An 2018	An 2019	An 2020	An 2021
	UM: capete					
Bovine	70724	71313	68953	70007	72850	73665
Porcine	118515	94615	85441	98319	93836	92047
Ovine	468054	467932	473318	482481	426064	412221
Caprine	45368	44948	44369	36762	40194	39296
Cabaline	12638	10870	9660	8493	8572	7872
Păsări	1626876	1648672	1536995	1561918	1577536	1419962
Albine- familii	78145	67105	66106	58833	58433	54638

2.8.2. Context local

Interesul populației pentru practicarea activităților agricole scade de la un an la altul. Comparativ cu anul 2018, în anul 2020 suprafața totală cultivată s-a redus cu 12,50%, cu o scădere mai accentuată în rândul persoanelor fizice.

Tabelul nr. 26. Suprafața fondului funciar după modul de folosință la nivel local

Nr.crt.	Denumire	2018			2020		
		Suprafața totală cultivată (ha)	Persoane fizice (ha)	Persoane juridice (ha)	Suprafața totală cultivată (ha)	Persoane fizice (ha)	Persoane juridice (ha)
1.	Grâu	350	322	28	400	350	50
2.	Porumb	1800	1781	19	2300	2260	40
3.	Ovăz	100	99	1	30	30	0
4.	Orzoaică	100	85	15	30	30	0
5.	Floarea soarelui	400	395	5	272	272	0
6.	Plante de nutreț	1340	1267	73	903	858	45
7.	Alte culturi	764	754	10	312	312	0
TOTAL		4854	4703	151	4247	4112	135

Suprafețele cultivate cu grâu și porumb au crescut cu 14,28%, respectiv 27,77% în timp ce suprafețele cultivate cu ovăz, orzoaică, floarea soarelui, plante de nutreț și altele au înregistrat scăderi semnificative.

Tabelul nr. 27. Situația utilajelor agricole în orașul Sărmașu

Nr.crt.	Tip utilaj	Nr.utilaje 2018	Nr.utilaje 2020
1.	Tractoare	195	170
2.	Motocultoare	5	5
3.	Combine păioase	22	10
4.	Combine autopropulsate porumb	3	3
5.	Pluguri	150	133
6.	Mașini amandamente	18	10
7.	Mașini gunoi grajd	5	4
8.	Grape cu discuri	90	73
9.	Combinatoare	8	8
10.	Sem. păioase	35	35
11.	Sem. prășitoare	45	45
12.	Mașină plantat cartofi	3	2

Nr.crt.	Tip utilaj	Nr.utilaje 2018	Nr.utilaje 2020
13.	Cultivatoare	25	5
14.	Mașină erbicidat	22	25
15.	Combină autopropulsată furaje	2	2
16.	Cositori	22	47
17.	Prese balotat, din care:	17	17
18.	Baloți cilindrici	3	7
19.	Remorci tractor	92	83
20.	Încărcător hidraulic	8	8
21.	Instalații irigat - pompă	2	2
TOTAL		772	694

Conform datelor înregistrate la biroul agricol la Primăriei Sărmașu, numărul utilajelor agricole s-a redus cu 10,10% în anul 2020 față de anul 2018.

Sectorul zootehnic la nivelul orașului Sărmașu dispune de un fond natural însemnat și de condiții climatice favorabile pentru dezvoltare, iar creșterea animalelor constituie o activitate importantă în dezvoltarea economică a orașului.

Crescătorii de animale din aproape fiecare localitate s-au organizat în asociații, având astfel un număr de 5 asociații ale crescătorilor de bovine/taurine:

- Asociația Crescătorilor de bovine Sărmașu
- Asociația Crescătorilor de taurine „Vișineana”
- Filiala locală a Crescătorilor de bovine Balda
- Asociația Crescătorilor de bovine „Gloduri” Sărmășel
- Asociația Crescătorilor de bovine Sărmășel Gară

Alte asociații agricole

- Asociația Agricolă Sărmașu de Câmpie

Tabelul nr. 28. Situația principalelor categorii de animale crescute pe raza orașului Sărmașu

Nr.crt.	Specii animale	Capete 2018	Capete 2020
1.	Bovine	3.587	8232
2.	Ovine	11.088	8727
3.	Caprine	220	53
4.	Suine	1.785	428
5.	Cabaline	180	200
6.	Iepuri	110	20
7.	Păsări	13.000	6800
8.	Familii de albine	270	325
TOTAL		30.240	24.785

Pe raza orașului Sărmașu își desfășoară activitatea S.C. Ferma Sărmașu S.R.L., specializată în creșterea și îngrășarea porcinelor, investiție la nivel local realizată prin fonduri europene (PNDR 2007-2013), având o capacitate de producție pe ciclu de 2000 de capete (6000 anual). Societatea face parte din cooperativa Agricolă Transilvania PIG.

Activitatea și situația economică din sectorul agricol se reflectă și în cererile unice de plată depuse la APIA, astfel că în anul 2018 s-au depus în total 918 de cereri pe suprafață, din care 109 de solicitanți au depus și cereri pentru subvențiile pentru creșterea animalelor, iar valoarea totală aproximativă a subvențiilor încasate de sărmașeni a fost de 6.058.430 lei.

În anul 2020 s-au depus la APIA în total 810 de cereri pe suprafață, din care 220 de solicitanți au depus și cereri pentru subvențiile pentru creșterea animalelor, iar valoarea totală aproximativă a subvențiilor încasate de sărmașeni a fost de 6.904.582 lei. Au fost eligibile pentru plată: 4.247 ha teren, 6327 capete bovine, 7280 capete ovine și 95 capete caprine. Totodată s-au solicitat subvenții pentru cota de lapte pentru 2.350.056 litri lapte.

2.9. SĂNĂTATE

2.9.1. Infrastructura sanitară

Rețeaua sanitară în orașul Sărmașu este formată din următoarele unități sanitare:

- 4 cabinete medic de familie–proprietate privată
- 4 cabinete stomatologice–proprietate privată
- 2 farmacii–proprietate privată.

Serviciile medicale de urgență sunt asigurate în sistem public de UPU SMURD Târgu Mureș prin punctul de lucru Sărmașu, care are un efectiv de 16 angajați: 2 medici, 9 asistente medicale, 1 asistent radiologie, 1 asistent laborator, 1 registrator medical și 2 îngrijitori. Un număr de 3 medici execută doar gărzi medicale. Centrul deține o ambulanță de tip B2.

Secția de pompieri Sărmașu funcționează cu un efectiv de 90 de cadre militare din care 60% au pregătire de paramedic. Secția este dotată cu o ambulanță de tip B2.

În luna noiembrie s-au efectuat reparații curente la Centrul de sănătate UPU SMURD Punct de lucru Sărmașu, în valoare de 14.700 lei cu TVA. Aceste reparații curente s-au materializat în amenajarea spațiului de triaj și izolator pentru persoanele infectate cu virusul SARS COV 2

Din anul 2010 UAT Sărmașu a început o colaborare cu Fundația Creștină „Diakonia” care oferă servicii socio-medice la domiciliu pentru persoanele vârstnice. De acest serviciu socio-medical în anul 2018 au beneficiat aproximativ 100 de persoane săptămânal.

„Asociația St. Johann”, funcționează din cea de-a doua jumătate a anului 2017 în clădirea destinată Căminului pentru persoane vârstnice Sărmașu, oferând îngrijiri medicale persoanelor vârstnice.

Începând cu luna martie 2020 orașul Sărmașu, trece printr-o pandemie cauzată de virusul Sars Cov2. În această perioadă sistemul sanitar a cunoscut o presiune foarte mare și au fost necesare multe măsuri de reorganizare a activităților.

În acest context protecția sănătății persoanelor rămâne o prioritate, alături de îmbunătățirea infrastructurii sanitare și a diversificării serviciilor medicale la nivel local.

2.10. CONDIȚII CLIMATICE ȘI DE MEDIU

2.10.1. Arii naturale protejate

Pe teritoriul orașului Sărmașu se regăsesc două situri de importanță comunitară, ce aparțin rețelei ecologice Natura 2000.

2.10.1.1. Situl Pajiștile Balda-Frata-Miheșu de Câmpie (ROSCI0331)

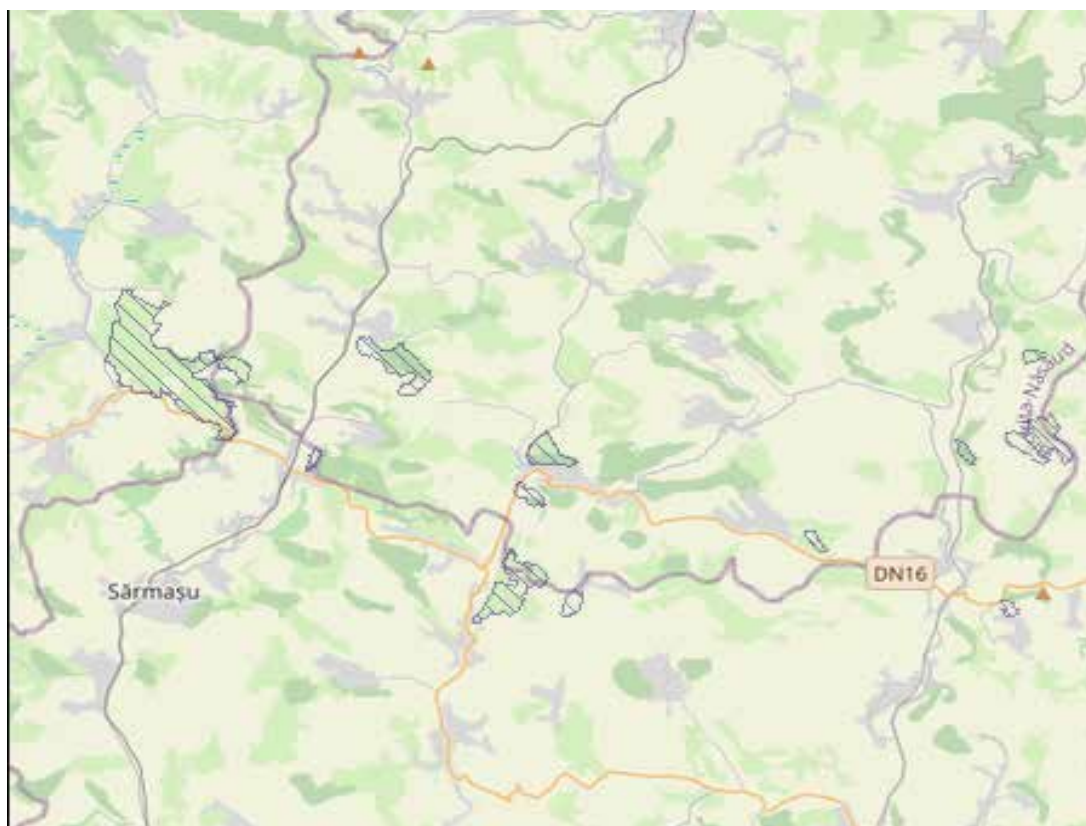

Figura nr. 19. Localizarea Localizate SIT-urilor Natura 2000

Cuprinde toate pajiștile stepice subpanonice rămase nedegradate din partea central-sudică a Câmpiei Transilvaniei, cu specii extrem de rare, precum *Nepeta ucranica* (cel mai mare număr de populații al acestei specii pe un areal redus, se află aici - taxonul în UE se mai află doar în Moldova și Bulgaria și e reprezentat doar prin populații foarte mici), *Goniolimon tataricum*, *Centaurea trinervia*, *Astragalus dasyanthus*, *Hesperis tristis*, *Iris pontica*, specia cu totul aparte de stepă rece *Krascheninnikovia ceratoides* (2 populații) etc. Situl nu a fost creat compact, pentru că nu este utilă includerea grosieră a tuturor terenurilor agricole și construite dintre segmente. În același timp, acestea fiind similare din punct de vedere ecologic vor putea fi administrate și monitorizate eficient și unitar în viitor, mult mai bine decât dacă s-ar fi creat câte un sit separat pentru fiecare segment. În viitor managerii sitului vor trebui totuși să studieze posibilitatea creerii de coridoare ecologice sau situri „stepping stones” între segmente.⁹

⁹ <http://biodiversitate.mmediu.ro/rio/natura2000>

2.10.1.2. Pajiștile Sărmășel-Milaș-Urmeniș (ROSCI0333)

Sit-ul ROSCI0333 se întinde pe o suprafață de 1136 ha pe teritoriul județelor Mureș, Cluj și Bistrița-Năsăud. A fost desemnat sit Natura 2000 pentru conservarea a două habitate naturale 40A0* Tufărișuri subcontinentale peri-panonice și 6240* Pajiști stepice subpanonice, a două specii de plante Crambe tataria și Echiun russicum și a trei specii de amfibieni Triturus cristatus, Bombina bombina și Bombina variegata. Pajiștile stepice sunt folosite ca pășuni comunale administrate de către Consiliile Locale ale comunei Cărtina din jud. Cluj, orașul Sărmașu și comunele Cosma, Crăiești, Sânpetru de Câmpie din județul Mureș, comunelor Silivașu de Câmpie, Urmeniș, Milaș din județul Bistrița-Năsăud.

2.10.1.3. Zone cu riscuri naturale

În localitatea Sărmașu există mai multe tipuri de riscuri:

Risc mare sau mediu de gonflare a argilei și de inundare cu ape freatice—are în vedere inundarea prin ridicarea la suprafață a pânzei freatice, oscilații frecvente a nivelului pânzei freatice, procese vertice (de gonflare a argilei), la căderi îndelungate de precipitații. În această situație se impun o serie de lucrări de drenare, izolarea fundațiilor, amenajarea de drenuri speciale, plantarea de specii arboricole absorbante precum plopul și arinul.

Risc de tasare. Tasarea este un proces mecanic de îndesare a rocilor, care se manifestă printr-o mișcare lentă ce se petrece în interiorul depozitelor friabile. Tasarea poate avea loc pe depozite argiloase, argilo-nisipoase, nisipo-pietroase de terase, dar și pe depozite coluviale sau deluviale neconsolidate. Riscul de tasare poate fi mare atunci când afectează structura de rezistență a construcțiilor sau de intensitate medie când afectează construcțiile vechi cu fundație de suprafață, din piatră. Măsurile pot viza interzicerea traficului greu și executarea fundațiilor mai adânci decât stratul de tasare.

Alunecări de teren - presupun pătrunderea apei în sol până la un orizont impermeabil pe care îl umețează puternic și astfel impune funcția de „pod de deplasare” sau alunecare. În aceste situații se impun măsuri precum monitorizarea permanentă a proceselor, efectuarea lucrărilor de stabilizare, drenare pentru localizarea acestora, împădurirea terenurilor cu esențe cu rădăcina adâncă (eventual livezi).

Risc de inundare cu ape de suprafață—cauzele pot fi de origine naturală, cum ar fi cele climatice sau antropice. Printre măsurile care pot fi luate menționăm împădurirea zonelor degradate, regularizarea și adâncirea pâraurilor, redimensionarea unor poduri și podețe.

2.10.2. Managementul deșeurilor

Serviciul public de salubritate a localităților orașului Sărmașu este organizat și funcționează în baza Legii nr.101/2006 privind serviciul de salubritate a localităților precum și în baza Legii nr.211/2011 privind regimul deșeurilor. Salubritatea orașului s-a realizat începând cu 1 iunie 2007 de S.C. SALUBRISARM S.R.L, în baza unui contract de delegare a gestiunii serviciului public

de salubritate a orașului Sărmașu prin concesiune, încheiat în urma licitației din luna mai 2007.

Principalele obiective ale gestiunii deșeurilor solide sunt:

- protejarea sănătății publicului;
- protejarea mediului;
- menținerea curățeniei publice pentru ca aceste locuri să fie acceptabile din punct de vedere estetic;
- conservarea resurselor naturale prin intermediul politicilor de reducere a deșeurilor și prin reciclare.

Prin Hotărârea nr.35/30.04.2008, Consiliul Local al Orașului Sărmașu a aprobat participarea Orașului Sărmașu, în calitate de membru fondator, la constituirea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară Ecolect Mureș.

Cooperarea unităților administrativ-teritoriale prin înființarea Asociației de Dezvoltare Intercomunitară ECOLECT Mureș, persoană juridică de drept privat și de utilitate publică a avut în vedere implementarea Proiectului „Sistem Integrat de Gestiune a Deșeurilor la nivelul județului Mureș”. În data de 07.10.2016, în cadrul proiectului „Sistem Integrat de Gestiune a Deșeurilor la nivelul județului Mureș” (SMIDS Mureș) a fost încheiat contractul privind Delegarea operării și administrării depozitului de deșeuri nepericuloase de la Sânpaul și efectuarea transportului deșeurilor de la stațiile de transfer Râciu, Târnăveni și Bălăușeri și a reziduurilor de la stațiile de sortare Acățari, Râciu, Târnăveni și Bălăușeri la depozitul din Sânpaul, jud. Mureș.

Pentru regiunea 7 unde este cuprins și orașul Sărmașu cu localitățile aparținătoare a fost demarată licitația pentru desemnarea operatorului de salubritate, cu începere din data de 16 Septembrie 2019, care va efectua colectarea selectivă a deșeurilor. Noul operator de salubritate pentru orașul Sărmașu și localitățile aparținătoare este S.C. SYLEVY SALUBRISERV S.R.L.

Periodic agenții de pază ai orașului Sărmașu identifică zonele cu deșeuri depozitate necorespunzător, iar angajații primăriei împreună cu beneficiarii de ajutor social colectează deșeuri formate pe domeniul public din zonele de locuințe paralel cu DJ 151 și limitrofe cu acesta. Depozitele clandestine de deșeuri sunt formate în general din deșeuri vegetale, deșeuri din amenajări interioare (molozi, ambalaje și alte resturi de materiale de construcții) și deșeuri menajere care sunt abandonate pe domeniul public pe timpul nopții. Se constată că această practică a unor cetățeni și agenți economici, de a abandona deșeurile pe care le produc pe domeniul public, tinde să devină o obișnuință, contrară normelor legale în vigoare și care conduce la creșterea gradului de poluare al mediului înconjurător.

Persoanele depistate pentru depozitarea deșeurilor în spațiul public care nu este special amenajat sunt sancționați conform Ordonanței de Urgență a Guvernului nr.78/2001 privind regimul deșeurilor cu amendă contravențională cuprinsă între 5.000 - 10.000 lei.

Soluția nu constă în depozitarea acestora pe locuri virane, pe spațiile verzi sau în parcuri, ci în colectarea selectivă și reciclarea lor. Această metodă permite recuperarea substanțelor valoroase pentru reciclare!¹⁰

¹⁰ Raportul primarului 2020

2.10.3. Calitatea aerului

Poluarea aerului este, cu siguranță, cea mai gravă problemă pe termen scurt și mediu din punct de vedere a sănătății. Aerul poluat este mai dificil de evitat decât apa poluată. Efectele lui dăunează sănătății, degradează construcțiile și mediul natural. O contribuție considerabilă în procesul de răspândire al poluanților atmosferici și de amestec cu aerul (gradul de dispersie) o au și factorii meteorologici: direcția și viteza vântului, inversiunile termice (stratificări pe verticală) și ceața.

În orașul Sărmașu, calitatea aerului este influențată de emisiile din activitățile economico-sociale într-o măsură moderată. Sursele industriale de poluare sunt reprezentate de industria de prelucrare a lemnului și stocarea și distribuția carburanților.

Sursele de emisie în atmosferă din sectorul agricol sunt minime. De asemenea depozitele de deșeuri reprezintă surse reduse de emisie în atmosferă.

Sursele mobile de emisie în atmosferă au la bază traficul rutier, care se desfășoară în principal pe DN 16 care traversează Sărmașu prin Sărmășel Gară, respectiv DJ 151 care traversează orașul Sărmașu. Traficul auto poluează aerul atmosferic prin particule, pulberi sedimentabile, noxe, hidrocarburi, plumb. Traficul greu este generator de zgomot și vibrații.

2.10.4. Calitatea Apei

Principalele surse antropice poluatoare ale apelor subterane din orașul Sărmașu sunt:

- activitatea agricolă și zootehnică;
- depozitele de deșeuri necorespunzător amenajate;
- scurgerile din rețeaua de canalizare.

Situația actuală în cazul poluării apelor este determinată de:

Deversarea apei reziduale insuficient tratată, stația de tratare a apei reziduale fiind insuficientă, este subdimensionată și necesită re tehnologizare urgentă;

Deversările apei reziduale din zona satelor aparținătoare unde nu există rețea de canalizare și stații de tratare ape reziduale;

Fenomenele naturale și antropice extreme (alunecări de teren, inundații, degradarea albiilor râurilor și a bancurilor, degradarea solului, riscuri majore de accidente tehnice în instalațiile tehnologice, eroziunile locale în albiile capturilor reziduale).

În orașul Sărmașu cursul de apă Pârâul de Câmpie este considerat de asemenea critic, datorită salinității (parcurea de zone cu soluri sărăturoase). Concentrațiile mai ridicate ale unor indicatori ai regimului de oxigen și ai nutrienților au ca sursă mai ales poluarea difuză. Apele subterane monitorizate de Direcția Apelor Mureș nu îndeplinesc condițiile de calitate pentru apa potabilă. Indicatorii depășiți se referă la gradul de mineralizare și substanțele organice. Totodată sunt considerate zone de risc sub aspectul poluării pânzei freatice stațiile

de depozitare a carburanților și uleiurilor existente, precum și fermele agricole generatoare de materie organică.

2.10.5. Calitatea solului

Calitatea solului rezultă din interacțiunile complexe între elementele componente ale acestuia și poate fi legată de introducerea în sol de compuși mai mult sau mai puțin toxici și acumularea de produse toxice provenite din activitățile industriale și urbane.

În orașul Sărmașu, principalele zone critice sunt cele din jurul unităților de prelucrare a lemnului, pădurile retrocedate a căror exploatare nu are în vedere întotdeauna implicațiile asupra calității solului.

Restrângerea utilizării îngrășămintelor chimice și a pesticidelor din grupa I și a II-a de toxicitate, pentru fertilizare, respectiv combaterea bolilor și a dăunătorilor, a redus impactul acestor substanțe asupra solului. Prin îmbunătățirea tehnologiilor de foraj, la sondele de gaz și a lucrărilor de intervenție, s-au minimizat efectele negative ale acestor lucrări asupra solului. Analizele de sol efectuate la terminarea lucrărilor atestă calitatea corespunzătoare a lucrărilor de redare în producția agricolă, a terenurilor ocupate temporar. În principal s-a acordat o atenție sporită împăduririlor în zonele în care masa lemnoasă a fost exploatată contribuind astfel la stabilizarea solului și menținerea echilibrului ecologic.

Starea de calitate a solurilor s-a menținut constantă. Față de anii anteriori a scăzut semnificativ suprafața de teren fertilizată. Aspecte deosebit de importante în ceea ce privește impactul activităților din agricultura asupra stării factorilor de mediu se referă la utilizarea îngrășămintelor chimice și naturale și a pesticidelor. Utilizarea excesivă a îngrășămintelor chimice și a celor naturale conduce la creșterea semnificativă a nivelului de nutrienți și metale grele în mediul înconjurător. Dintre nutrienți, azotul și fosforul creează cele mai mari probleme. Compușii azotului contribuie la acidifierea solului, aerului și apei, precum și la efectul de seră și la deprecierea stratului de ozon. De asemenea pătrunderea unor compuși ai azotului în apele subterane și de suprafață poate, în anumite concentrații să contribuie de asemenea la eutrofizarea apelor de suprafață.

În ceea ce privește îngrășămintele naturale, deși acestea creează efecte negative asupra mediului cu mult mai mici față de cele artificiale, trebuie de asemenea utilizate controlat în anumite limite mai ales în scopul reducerii volumului de fosfați transferați în mediul înconjurător. La nivelul județului, se constată o creștere a cantității de astfel de îngrășămintele utilizate și o scădere a celor chimice. Inundațiile reprezintă un alt factor cu influență mare asupra calității solului, datorită inexistenței amenajării hidrografice a Pârâului de Câmpie și existenței unor subtraversări ale DJ 151 subdimensionate. Pesticidele sunt substanțe ale căror utilizare este periculoasă pentru mediu. Ele sunt toxice chiar și în cantități mici și, în general, nu numai pentru organisme pentru care au fost create să le distrugă. Prin utilizarea lor în agricultură, ele pot avea un puternic impact negativ asupra surselor de apă de suprafață și subterane. În ultimii ani se constată o scădere semnificativă a cantității de pesticide utilizate în agricultură.

2.10.6. Spații verzi

Importanța spațiilor verzi este multiplă, și se poate concretiza în 3 funcții:

1. funcția sanitară - influențează pozitiv starea generală a organismului; ajută la reducerea valorilor de temperatură în zilele călduroase de vară; micșorează viteza de deplasare a aerului (protecție împotriva vântului); producerea oxigenului și consumarea bioxidului de carbon; îmbunătățirea evidentă a compoziției aerului, ceea ce duce la menținerea vieții în stare optimă;
2. funcția recreativă - influențează pozitiv starea de sănătate fizică și psihică a oamenilor; crează cadrul adecvat practicării sportului, turismului și a altor îndeletniciri recreative;
3. funcția decorativă - spațiile verzi imprimă acestuia o deosebită valoare decorativă, apreciată prin satisfacția ce o realizează omul față de vegetație; dă impresia unui lucru bine organizat și aerisit.

Elementele peisagistice, de decor și dotările parcului care contribuie la realizarea funcțiilor decorativă și recreativă sunt spațiile plantate și aleile de acces. Suprafața pietonală este alcătuită din elemente de pavaj din beton. Aleile sunt bordurate cu elemente de bordură din beton de calitate identică cu cea a pavajelor. La fel ca în anii precedenți și în anul 2020 o importanță deosebită s-a acordat activității de amenajare, întreținere și înfrumusețare a zonelor verzi, în bugetul local au fost aprobate sume pentru achiziționarea de materiale pentru întreținerea parcurilor și a zonelor verzi din centrul orașului. Această achiziție s-a materializat prin amenajarea rondourilor o dată pe an.

Activitatea de întreținere a zonelor verzi se realizează de către muncitorii din cadrul serviciului de gospodărire comunală, prin curățirea pomilor și coronamentului din parcului central, săparea rondourilor, întreținerea gazonului din parc și a mobilierului stradal (reparații bănci, montări de coșuri de gunoi etc.).

2.11. INFRASTRUCTURA ȘI SERVICIILE SOCIALE

La nivel județean, furnizorii publici de servicii sociale sunt Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Mureș (DGASPC), instituție publică de interes județean, cu personalitate juridică, în subordinea Consiliului Județean Mureș și Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Mureș (AJPIS), care funcționează în subordinea Agenției Naționale pentru Plăți și Inspecție Socială, ca serviciu public deconcentrat cu personalitate juridică.

Obiectivul principal în domeniul protecției sociale este creșterea și diversificarea formelor de protecție socială, îndeosebi pentru categoriile defavorizate ale populației (persoane cu handicap, vârstnici, bolnavi, persoanele cu mulți copii, cu venituri reduse sau fără venit).

2.11.1. Infrastructura socială

Persoanele vârstnice și copiii din sistemul de protecție beneficiază de serviciile sociale oferite de Centrul de vârstnici Sărmașu–St. Johann și Casa de tip familial Sărmașu.

Centru de vârstnici Sărmașu–St.Johann are o capacitate de 28 de locuri și oferă 3 mese principale și gustări rezidenților. Seniorii aflați în centrul din Sărmașu beneficiază de servicii medicale precum: asistență medicală geriatrică,

administrarea tratamentului medical și managementul agitației și pot apela la servicii opționale care cuprind: kinetoterapie, masaj medical; analize medicale și alte servicii medicale speciale.

Casa de tip familial Sărmașu. Funcționând din anul 2003 oferă servicii sociale copiilor care provin din sistemul de protecție printr-o casă de tip familial. În acest centru copiii sunt motivați să învețe, deoarece de mici au conștientizat că doar prin educație vor putea avea un viitor mai frumos.

2.11.1.1. Serviciile sociale

În anul 2018 rezultatele muncii de anchetă socială și asistență socială s-au concretizat astfel:

Tabelul nr. 29. Situația anchetelor sociale în anul 2018

Nr.crt.	Tip solicitare	Nr.dosare/anchete
1.	Ajutoare sociale conform Legii nr.416/2001	58
2.	Ajutoare de urgență familiilor și persoanelor care se află în situații de necesitate	4
3.	Alocația pentru susținerea familiei - Legea nr.277/2010 republicată	90
4.	Alocatia de stat-Legea nr.61/1993	58
5.	Ajutorul pentru încălzirea locuinței	152
6.	Stimulent educațional - Legea nr.248/28.10.2015	11
7.	Familie și protecția copilului	37

Pentru fiecare tip de solicitare s-a întocmit o documentație distinctă, păstrându-se actele care au stat la baza stabilirii dreptului la ajutor social, cele emise ulterior de primar precum și cele depuse ulterior de solicitant. Din cele 37 de anchete sociale întocmite pentru familia și protecția copilului 3 cazuri de anchete sociale au fost solicitate de DGASPC sau din oficiu, pentru instituirea măsurilor de protecție prevăzute de Legea 272/2004 (plasament familial, rezidențial, în regim de urgență, la AMP etc.), iar 34 de anchete au vizat cazuri cu copii ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate.

În urma verificărilor în teren s-au derulat anchete sociale pentru: divorț, minori infractori, persoane vârstnice în vederea întocmirii dosarului de internare într-un centru de bătrâni, amânarea sau întreruperea executării pedepsei condamnaților care au probleme sociale, mame minore, plasamente și reevaluare plasamente, monitorizări minori aflați în situații de risc, instanța de tutelă-delegarea autorității părintești, părinți plecați la muncă în străinătate, anchete sociale pentru comisiile de expertiză medicală - copii și adulți - în vederea încadrării într-o categorie de persoane cu handicap, anchete în vederea obținerii de burse sociale, bani de liceu, astfel:¹¹

Tabelul nr. 30. Anchete sociale desfășurate în anul 2018

Tip anchetă	Număr anchete
Bani de liceu	9
Burse sociale	19
Delicvență juvenilă	0
Divorț	9
Handicap adulți	84
Handicap minori	29

¹¹ Raportul primarului orașului Sărmașu privind starea economică, socială și de mediu al orașului Sărmașu pe anul 2018

Tip anchetă	Număr anchete
Mame minore	13
Internare centru pentru persoane vârstnice	1
Plasamente și reevaluare	14

Activitatea asistentului medical comunitar s-a materializat în anul 2018 astfel:

- Au fost identificate 11 de cazuri de lăuze efectuându-se deplasări la domiciliul acestora, acțiuni de supraveghere a sugarului și promovarea alăptării la sân;
- S-a distribuit lapte praf pentru doi copii;
- S-au efectuat triaje trimestriale la școli și grădinițe;
- S-au efectuat acțiuni în colaborare cu medicii de familie:
- Vaccinări;
- Monitorizarea persoanelor vârstnice;
- Tratamente la domiciliu;
- Deplasări pe teren împreună cu personalul din cadrul Compartimentului de Asistență Socială.

2.12. SĂRĂCIE ȘI EXCLUZIUNE SOCIALĂ

Guvernul României și Banca Mondială în studiul „Atlasul Zonelor Urbane Marginalizate din România” au definit zonele urbane marginalizate ca fiind zone din interiorul orașelor și municipiilor care nu satisfac un standard corespunzător pe nici unul din cele trei criterii, adică:

1. au deficit de capital uman;
2. au un nivel scăzut de ocupare formală;
3. oferă condiții improprii de locuire.

Zonele urbane dezavantajate sunt, prin definiție, zone din interiorul orașelor și municipiilor care nu ating un standard corespunzător privind capitalul uman (educație, starea de sănătate, mărimea și compoziția gospodăriei), ocuparea și condițiile de locuire.

2.12.1. Distribuția zonelor marginalizate și dezavantajate

Indiferent de tipul din care fac parte, zonele urbane marginalizate (ZUM) sunt adevărate punți de excluziune socială care concentrează persoane cu nivel scăzut de capital uman (nivel scăzut de educație, stare precară de sănătate, număr ridicat de copii), cu nivel scăzut de ocupare în sectorul formal și condiții precare de locuire. Puternica stigmatizare cu care sunt asociate aceste locuri, pe lângă lipsa sau slaba calitate a serviciilor (ex. educație, sănătate, infrastructură utilitară) reduc drastic șansele populației de a scăpa de sărăcie.¹²

La nivel național, peste o treime (până la 47%) din populație din 5 orașe (Aninoasa - județul Hunedoara, Podu Iloaiei - județul Iași, Budești - județul Călărași, Băneasa - județul Constanța și Ștefănești - județul Botoșani) trăiesc în zone marginalizate. Procentul scade între 20% și 31% pentru 14 orașe și între 10-19% pentru alte 50 de orașe. La nivel urban național, 3,2% din populația urbană, 2,6% dintre gospodăriile din urban și 2,5% dintre locuințele din urban se află în zone (sectoare de recensământ) marginalizate. Totuși, în 56 de orașe nu s-au identificat zone marginalizate.

Tabelul nr. 31. Populația din zone nedezavantajate sau dezavantajate în mediile urbane din jud. Mureș

Regiune	Județ	Oraș	Populația stabilă	% populație în zone nedezavantajate	% populație în zone dezavantajate pe locuire	% populație în zone dezavantajate pe ocupare	% populație în zone dezavantajate pe capital uman	% populație în zone marginalizate	% populație în zone cu instituții sau sub 50 de locuitori
CENTRU	HR	ORAS BORSEC	2.585	37,87	53,69	0,00	8,43	0,00	0,00
CENTRU	HR	ORAS CRISTURU SECUIESC	9.650	61,65	14,39	3,90	15,27	4,79	0,00
CENTRU	HR	ORAS VLAHITA	6.898	43,53	0,00	28,78	20,43	5,93	1,33
CENTRU	MS		276.773	71,51	5,26	6,29	9,81	5,98	1,15
CENTRU	MS	MUNICIPIUL REGHIN	33.281	79,48	1,16	8,98	4,62	5,76	0,01
CENTRU	MS	MUNICIPIUL SIGHISOARA	28.102	64,55	15,22	1,92	9,90	8,12	0,29
CENTRU	MS	MUNICIPIUL TARGU MURES	134.290	86,43	5,22	0,78	3,56	2,29	1,72
CENTRU	MS	MUNICIPIUL TARNAVENI	22.075	55,02	0,80	19,97	7,85	15,44	0,92
CENTRU	MS	ORAS IERNUT	8.705	33,51	6,16	21,23	38,64	0,00	0,46
CENTRU	MS	ORAS LUDUS	15.328	69,34	2,93	2,97	18,79	5,62	0,35
CENTRU	MS	ORAS MIERCUREA NIRAJULUI	5.554	14,60	0,00	21,57	56,23	6,72	0,88
CENTRU	MS	ORAS SANGEORGHIU DE PADURE	5.166	16,74	7,30	20,34	44,66	10,47	0,48
CENTRU	MS	ORAS SARMAȘU	6.942	34,86	1,37	14,55	37,47	11,29	0,46
CENTRU	MS	ORAS SOVATA	10.385	41,62	8,88	19,51	11,68	14,57	3,75
CENTRU	MS	ORAS UNGHENI	6.945	45,37	4,81	11,88	11,75	26,12	0,07

Conform Atlasului Zonelor Urbane Marginalizate din România , doar 34,86% din populația orașului trăiește în zone nedezavantajate, în timp ce 65,14% trăiesc în zone dezavantajate din punct de vedere al locuirii, ocupării, capitalului uman sau zone marginalizate.

Cel mai ridicat procent al populației, din orașul Sărmașu trăiește în zone dezavantajate pe capital uman, respectiv 37,47% din totalul populației. Aici se identifică persoane cu un nivel scăzut de educație formală care pot avea un loc de muncă sau nu, dar ale căror condiții de locuit sunt considerate standard pentru zonele urbane din România. Aceste zone urbane sunt locuite de persoane necalificate, care lucrează în agricultură, construcții sau alte sectoare, în multe cazuri, informal.

Un procent ridicat se înregistrează din punct de vedere al ocupării forței de muncă. 14,55% din locuitori, care deși nu prezintă un deficit educațional, nu reușesc să găsească un loc de muncă în sectorul formal, indiferent de condițiile lor de locuire. Majoritatea locuitorilor din aceste zone au un nivel de educație mediu și dețin diverse calificări profesionale, în general, în domeniul industriei. Însă, după 1990 aceștia s-au confruntat cu închiderea fostelor întreprinderi socialiste.

În zone definite ca zone marginalizate conform studiilor Băncii Mondiale, respectiv „zone urbane ce acumulează dezavantaje din perspectiva capitalului uman, ocupării forței de muncă și a locuirii” trăiesc 11,29% din localnicii orașului, iar un procent de 0,46% din populație trăiește în zone cu instituții sau sub 50 de locuitori. 1,37 % din populație trăiește în locuințe neadecvate, în cartiere vechi de case, cu infrastructură precară unde majoritatea au un loc de muncă pe piața formală a muncii și în unele cazuri pot prezenta un nivel de educație mai scăzut. Sunt zone de blocuri și case, în principal construite în anii '60-'70, care sunt în stare precară și unde locuitorii nu au resursele necesare pentru îmbunătățiri și renovare.

2.13. ADMINISTRAȚIE ȘI SERVICII PUBLICE

2.13.1. Administrația locală

Primăria orașului Sărmașu funcționează conform OUG nr.57/2019 privind Codul Administrativ.

Administrația publică a orașului Sărmașu se întemeiază pe principiile autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, eligibilității autorităților administrației publice locale,

transparenței, legalității, cooperării, responsabilității și consultării cetățenilor în soluționarea problemelor locale de interes deosebit. Organizarea și funcționarea aparatului de specialitate al Primarului orașului Sărmașu are la bază Regulamentul intern elaborat în acest sens și care a fost aprobat prin Dispoziția Primarului orașului Sărmașu nr.118/14.03.2014. Activitatea fiecărui serviciu, birou și compartiment se sprijină primul rând pe Legea nr.215/2001 privind administrația publică locală, republicată cu modificările și completările ulterioare, precum și pe legislația în domeniu a fiecărei activități desfășurate.

Conform organigramei, statul de funcții, la data de 29.08.2019 cuprinde:

- Primar
- Viceprimar
- Secretar
- Funcții publice de conducere: 7 persoane
- Funcții publice de execuție: 32 persoane
- Personal contractual de conducere: 1 persoană
- Personal contractual de execuție: 78 persoane
- Posturi conform art .III.(2) din OUG 63/2010: 57 persoane

Consiliul Local al orașului Sărmașu se compune din 15 consilieri locali. Consiliul Local al orașului Sărmașu este autoritatea deliberativă a administrației publice locale, constituită la nivel local pentru realizarea serviciilor publice de interes local. Consiliul Local al orașului Sărmașu are organizate 3 comisii de specialitate pe domenii de activitate:

1. Comisia de specialitate pentru buget-finanțe, fonduri europene, administrarea domeniului public și privat, organizarea și dezvoltarea urbanistică, investiții locale și agricultură;
2. Comisia de specialitate juridică și de disciplină, apărare și ordine publică, respectarea drepturilor cetățenești, servicii publice și protecție civilă;
3. Comisia de specialitate pentru învățământ, sănătate, cultură, culte, minorități, muncă și protecție socială, activități sportive și de tineret.¹³

¹³ Regulament de organizare și funcționare a Consiliului Local al orașului Sărmașu

[illegible]

2.13.2. Serviciile publice

2.13.2.1. Serviciul de ordine publică

Pe domeniul de ordine publică UAT Sărmașu are contract de prestări servicii pentru următoarele tipuri de servicii:

1. Servicii de pază în orașul Sărmașu și localitățile aparținătoare
2. Servicii de dezăpezire
3. Servicii de întreținere și reparații a sistemului de iluminat public din orașul Sărmașu
4. Servicii de protecție a bazelor de date
5. Servicii de analize chimice a probelor de apă uzată
6. Servicii de dezinfecție, dezinfecție și deratizare pe domeniul public și privat al Orașului Sărmașu
7. Verificare tehnică periodică și service pentru aparatele pe combustibili gazoși din locațiile care aparțin Primăriei orașului Sărmașu

Alături de serviciile contractuale, se regăsesc următoarele servicii publice aflate în directă administrare aparatului propriu de specialitate:

2.13.2.2. Serviciul Public Comunitar Local de Evidență Persoanei

Serviciul Public Comunitar Local de Evidență a Persoanelor Sărmașu exercită competențele ce îi sunt date prin lege pentru punerea în aplicare a prevederilor actelor normative care reglementează activitatea de evidență a persoanelor, precum și de eliberarea a documentelor, în sistem de ghișeu unic. Serviciul Public Comunitar Local de Evidență a Persoanelor Sărmașu este organizat la nivel de serviciu având ca principale atribuții:

- evidența persoanelor și eliberarea cărților de identitate și celor de alegător,
- înregistrarea actelor și eliberarea certificatelor de stare civilă.

2.13.2.3. Avizare autorizare ,disciplină în construcții și protecția mediului

Serviciul asigură emiterea certificatelor de urbanism de către administrația publică locală în vederea informării solicitanților cu privire la regimul juridic, economic și tehnic al imobilelor, în conformitate cu prevederile planurilor urbanistice și ale regulamentelor aferente acestora, precum și cu privire la cerințele urbanistice care urmează a fi îndeplinite și lista cu acordurile și avizele necesare în vederea autorizării.

2.13.2.4. Poliția locală

La nivelul orașului Sărmașu, poliția locală este organizată, în condițiile legii, ca un compartiment funcțional, fără personalitate juridică, la nivel de Serviciu în cadrul aparatului

de specialitate al primarului, condusă de un șef serviciu, funcționar public de conducere, în subordinea Primarului orașului, în scopul menținerii ordinii și siguranței publice, al respectării regimului circulației rutiere, precum și al asigurării pazei, protecției obiectivelor de interes local, asigurării respectării legislației în domeniul urbanismului și disciplinei în construcții, asigurării respectării normelor legale privind protecția mediului, prevenirii și combaterii încălcării normelor legale privind activitățile comerciale, respectării legislației în domeniul evidenței populației și alte activități stabilite prin legi, hotărâri de guvern, hotărâri ale consiliului local, dispoziții ale primarului.

Serviciul Poliția Locală își desfășoară activitatea în cadrul primăriei, ca serviciu specializat, în interesul persoanei, al comunității locale, precum și în sprijinul instituțiilor statului, exclusiv pe baza și în executarea legii.

Personalul Poliției Locale face parte din sistemul național de ordine și siguranță publică, conform Hotărârii de guvern nr.196/2005 privind aprobarea Strategiei Ministerului Administrației și Internelor de realizare a ordinii și siguranței publice, pentru creșterea siguranței cetățeanului și prevenirea criminalității stradale.

2.13.2.5. Compartiment Protecție civilă

În anul 2018 s-au actualizat următoarele planuri:

- Planul de analiză și acoperire a riscurilor;
- Planul de resurse umane, materiale și financiare pe anul 2018;
- Planul de pregătire în situații de urgență;
- Planul de măsuri pentru intensificarea acțiunilor de prevenire în domeniul apărării împotriva incendiilor în condiții de caniculă;
- Planul de măsuri pentru perioada sezonului rece 2018–2019 a localității Sărmașu

S-au efectuat controale privind aplicarea normelor de apărare împotriva incendiilor la gospodării, la instituțiile din subordinea primăriei și a consiliului local (școli, grădinițe, cămine culturale) de pe raza administrativă a orașului Sărmașu.

S-a efectuat lunar exercițiul de alarmare publică prin punerea în funcțiune a sirenei electrice a orașului.

2.13.2.6. Serviciul edilitar gospodăresc

Serviciul edilitar gospodăresc este organizat și funcționează în directă subordonare a viceprimarului, având cuprins 18 posturi contractuale din care 15 posturi sunt ocupate.

Obiectul de activitate al acestui serviciu este axat pe mai multe domenii și locații: muncitori la stația de epurare, șoferi, muncitori calificați și necalificați responsabili de gospodărirea localității.

Activitatea muncitorilor responsabili de gospodărirea localității în anul 2018 s-a materializat prin:

- curățarea și fertilizarea parcurilor;
- amenajarea și întreținerea parcurilor, locurilor de afișaj, a terenurilor de sport și a spațiilor verzi;
- îndrumarea și sprijinirea proprietarilor în desfășurarea activităților privind participarea acestora la buna gospodărire și întreținere a locuințelor, a zonelor verzi aferente, precum și a părților comune potrivit legii;
- măsuri pentru protecția pomilor, florilor și arborilor ornamentali;
- urmărire și îndepărtare a zăpezii și preîntâmpinarea formării poleiului și gheții
- întreținere prin udare și tăiere a gazonului aferent domeniului public și privat
- întreținerea și curățarea șanțurilor;
- măsuri de întreținere și reparare a clădirilor publice.

2.13.2.7. Secția de Pompieri Sărmașu

Secția de Pompieri Sărmașu, este subunitate teritorială a Inspectoratului pentru Situații de Urgență „Horea” al județului Mureș, compusă din:

- Comanda
- Garda de intervenție Sărmașu
- Structura de suport operativ
- Punct de lucru Râciu

Subunitatea de Pompieri Sărmașu este destinată asigurării intervenției în cazul următoarelor tipuri de risc generatoare de situații de urgență: incendii, accidente nucleare și/sau urgențe radiologice, accidente chimice cu implicații în afara amplasamentului, explozii necontrolate ale muniției rămase din timpul conflictelor militare, căderi de obiecte din atmosferă și cosmos.

2.14. TURISMUL, POTENȚIALUL TURISTIC ȘI UNITĂȚILE DE CULT

2.14.1. Turismul și potențialul turistic al județului Mureș

Potențialul turistic și frumusețea județului Mureș dispun acum de două platforme de promovare. Asociația Visit Mureș a lansat în luna mai 2019 aplicația pentru smartphone Visit Mureș și website-ul www.visit-mures.com care prezintă, într-un manieră accesibilă și atractivă, numeroase puncte de interes de care dispune județul. Scopul instrumentelor media lansate este de a facilita accesul publicului la atracțiile culturale și naturale pe care județul Mureș le oferă din abundență.

Platforma www.visit-mures.com oferă informații în limbile română, maghiară și engleză și este grupată în patru categorii majore: Patrimoniul, Trasee, Ținuturi legendare și Outdoor.

Astfel, secțiunea Patrimoniul oferă o prezentare a diferitelor ere istorice prin castele, catedrale, biserici și case, atât din zona urbană, cât și din cea rurală. Printre castelele și cetățile prezentate se numără cetatea Sighișoara, castelul Bethlen–Criș, castelul Teleki–Gornești, Cetatea Medievală din Târgu Mureș sau Cetatea Țărănească din Saschiz.

Tabelul nr. 32. Unități de cazare la 31 iulie la nivelul județului Mureș

Unități de cazare	Anul 2019	Anul 2020	Anul 2021	Anul 2022	Anul 2023
Total	337	363	430	428	434
Hoteluri	57	58	57	57	53
Hosteluri	6	6	6	6	4
Apartamente și camere de închiriat	:	:	80	86	97
Moteluri	18	18	18	19	19
Vile turistice	19	21	23	22	23
Cabane turistice	4	4	3	4	4
Bungalouri	61	61	61	50	50
Sate de vacanță	1	1	1	1	1
Campinguri	5	5	4	3	2
Căsuțe turistice	1	2	2	3	7
Tabere de elevi și prescolari	3	3	3	3	3
Pensiuni turistice	113	133	121	118	109
Pensiuni agroturistice	49	51	51	56	62

La nivel de județ se remarcă o creștere de 28,78% a unităților de cazare existente în anul 2023 față de cele din 2019

Capacitatea de cazare turistică în funcțiune (exprimată în locuri-zile) reprezintă numărul de

locuri de cazare puse la dispoziția turiștilor de către unitatea de cazare turistică, ținând cont de numărul de zile cât sunt deschise unitățile în perioada considerată.

Indicele de utilizare a capacității de cazare turistică în funcțiune exprimă raportul dintre numărul total de înnoptări realizate și capacitatea de cazare turistică în funcțiune, din perioada respectivă.

Tabelul nr. 33. Principalii indicatori ai capacității turistice la nivelul județului Mureș

Principalii indicatori ai capacității turistice	2019	2020	2021	2022	2023
Capacitatea de cazare:					
- existentă la 31 iulie(locuri)	10801	11276	12328	12557	12698
- în funcțiune(locuri zile)	2975486	1848025	2636489	2686416	2637020
Turiști cazați-					
Innoptări	599036	244264	365464	443157	479790
Indicii de utilizare a capacității în funcțiune (%)	50,7	29,9	39	41,3	43

Din tabelul de mai sus se observă că indicele de utilizare a capacității în funcțiune la nivelul județului Mureș a avut o scădere semnificativă în anul 2020, datorită pandemiei de coronavirus COVID-19, după care a început o revenire lentă a indicelui de utilizare a capacității turistice, aflându-se încă departe de nivelul de înainte de pandemie.

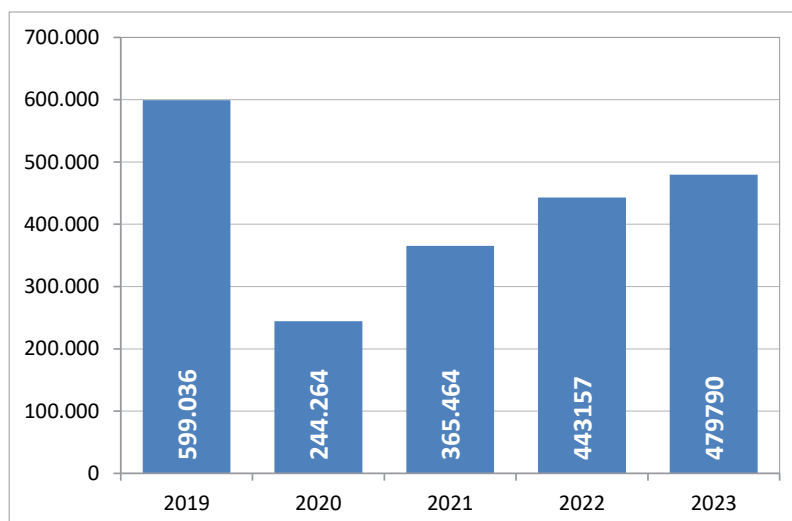

Figura nr. 21. Turiștii cazați în perioada 2014 -2018 la nivelul județului Mureș

2.14.2. Turismul orașului Sărmașu

Turismul este unul dintre sectoarele mai puțin dezvoltate ale orașului Sărmașu, datorată lipsei de exploatare ale resurselor naturale, istorice și balneare ale orașului. Turismul cultural, turismul religios și agroturismul sunt tipurile de turism practicabile momentan în Sărmașu.

2.14.2.1. Infrastructura turistică

Conform informațiilor furnizate de Institutul de Statistică, în orașul Sărmașu există o singură unitate de cazare clasificată cu 2 stele, respectiv Pensiunea Turistică Ludoviko.

În 2009 pensiunea avea patru camere, cu un total de zece locuri disponibile, iar în 2017 a ajuns la 26 de locuri disponibile. Toate camerele sunt dotate cu băi individuale, cu aer condiționat, televizor, internet.

2.14.2.2. Obiective turistice

Principale obiective turistice sunt cele din categoria turismului religios, două dintre ele fiind declarate monumente istorice. Satele componente ale orașului găzduiesc mai multe obiecte de cult deosebite precum:

Biserica de lemn „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil” - orașul Sărmașu–sec. XIX;

Biserica datează din anul 1812. Pictura din interiorul bisericii este opera lui Ștențel Condrat, de la Țigău, dar nu s-a păstrat în condiții bune, rămânând puține zone cu pictură, datorită stării precare în care a ajuns biserica. Lăcașul a fost restaurat în anul 1981, iar astăzi este monument istoric, inclusă pe lista monumentelor istorice sub codul LMI: MS -II-m-A-15786.

Ansamblul Bisericii de lemn „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil” sat Sărmășel Gară

Este o construcție deosebită ce datează din secolul XIX (1692), devenită astăzi muzeu de artă religioasă fiind inclusă pe lista monumentelor istorice sub codul LMI: MS -II-m-A-15785.

Biserica este executată în întregime din lemn, în stilul arhitecturii vernaculare locale, fiind de tipul unei casei țărănești, fără turn. Pictura interioară, cu o tematică iconografică bogată este opera lui Toader Popovici, zugrav și este datată 1781. Ușile împărătești, cu pictura de Toader Popovici zugrav, au fost realizate/donate de Butuzan Grigoria și Maria. Monumentul a fost restaurat în anul 1982.

Biserica de lemn din Vișinelu

Biserica de lemn din Vișinelu are hramul „Adormirea Maicii Domnului” și datează din secolul

XVIII. Deși necesită lucrări de consolidare, construcția este una autentică ce merită să fie promovată și vizitată de turiștii care tranzitează orașul. Datorită intervenției structurale, aceasta nu a putut fi clasificată în lista monumentelor istorice. Pentru a preîntâmpina degradarea a fost transformată într-o capelă mortuară printr-o investiție de consolidare și reconfigurare, fiind amplasată în centrul cimitirului din Vișinelu.

Biserica reformată din Sărmașu

Biserica a fost construită între 1901-1902 în stil neogotic după planurile profesorului Győző Czigler de la Universitatea Politehnică din Budapesta.

Sonda 2 Sărmășel (prima sondă de foraj a gazului metan din România)

Este prima sondă prin care a fost descoperit gazul metan în România în anul 1909. Sonda 2 Sărmășel a fost forată în vederea prospectării bazinului Transilvaniei pentru existența depunerii sărurilor de potasiu alături de sărurile de sodiu. Destinată inițial extragerii sărurilor de potasiu, a accesat unul dintre cele mai bogate zăcămintele de gaze naturale ale lumii din acea perioadă.

Anul 1910 marchează prima intenție din Europa de transport a gazelor finalizată în 1914 cu prima conductă de transport gaze naturale din Europa, de la Sărmășel la Turda pe o distanță de 55 km. Un an mai târziu, în 1915, se produce constituirea primei societăți din Europa, Ungarische Erdgas Gesellschaft (UEG), având ca obiect de activități explorarea, forarea, exploatarea, transportarea și distribuirea gazelor naturale din bazinul transilvan.

În 1925 s-a fondat Societatea Națională de Gaz Metan, „Sonametan” care va prelua activele UEG în anii următori. 1928 include în premieră europeană finalizarea montării stației de comprimare a gazelor la Sărmășel, dotată cu 3 motocompresoare orizontale Ingersol Rand, iar în anul 1933 se realizează la Sărmășel prima prospecțiune gravimetrică din România pe o structură de gaze.¹⁴

Așadar, astăzi craterul unde ard gazele rebele încă din anul 1909 denumite focuri veșnice și respectiv Sonda de la Sărmășel declarată „Sonda monument al gazului metan din România” este punct interes turistic.

Obiectiv memorial Sărmașu „Groapa comună a Eroilor Români din Al Doilea Război Mondial”

Este amplasată în marginea nordică a cimitirului reformat-calvin din localitate. A fost amenajată în anul 1944 și are o suprafață de 200 mp. În această groapă comună sunt înhumați 40 de eroi români.

¹⁴ <http://www.muzeulgazelor.ro/index.php/acasa/istoria-gazelor-naturale>

Obiective turistice din proximitatea orașului (15-25 Km)

Castelul Ugon (1911) din Zau de Câmpie

Castelul din Zau de Câmpie a fost construit după principiile unui calendar. Are 365 de ferestre, câte zile sunt într-un an, 4 turnuri, la fel ca numărul de anotimpuri, 52 de camere, câte sunt săptămânile, 7 terase câte zile sunt într-o săptămână și 12 holuri, câte sunt lunile anului. Castelul stă sub semnul unei povești de dragoste neîmplinite între proprietar și o prințesă rusă. Ansamblul castelului Ugon este prezent pe lista monumentelor istorice, cu codul MS-II-a-A-16073.

Rezervația naturală de bujori de stepă situată în Zau de Câmpie–22 km de Sărmașu

Rezervația de bujori Zau de Câmpie este o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a IUCN (rezervație naturală de tip botanic).

Cimitirul evreiesc din Cămărașu

Pe dealul Suscut, în satul Cămărașu (comuna Mociu, județul Cluj) se află un cimitir evreiesc. Pe piatra funerară este scris așa:

„Lacrimile scurse nu au dispărut, spun cu amărăciune, că aici dorm somnul de veci 126 suflete, cari au murit ca eroi, pentru că au fost evrei, fiii celui de Sus, cari au propovăduit iubirea dintre oameni. La 5 Septembrie 1944 bandele hortiste-fasciste dușmanii omenirii au ocupat vremelnice comuna Sărmaș, unde au adunat pe toți evreii bărbați, femei și copii, într-o casă/lagăr, ținându-i acolo fără hrană, sub pază torturându-i și batjocorindu-i în modul cel mai barbar timp de 10 zile, după care timp au fost luați cu deasila pe acest deal al plângerii ucigându-i în modul cel mai sadic, în ajunul sărbătorii Ros Hasana, anul 5704 (16 sept. 1944). Faptele acestor criminali sunt unice, în istorie poporul evreu nu va uita această bestialitate, împreună cu toate popoarele iubitoare de libertate. Va face totul ca pedeapsa acestora să vină cât mai grabnic. Eroii! noi, supraviețuitorii, vă aducem prinosul de memorie din generație în generație. DORMIȚI ÎN PACE!”

Mănăstirea ortodoxă "Adormirea Maicii Domnului Nicula" de la Nicula

Situată la aprox 50 km de Sărmașu, este un important centru de pelerinaj din Ardeal. Vechi loc de pelerinaj, biserica mănăstirii a adăpostit de-a lungul timpului renumita icoană pictată în anul 1681 de meșterul Luca din Iclod. Mănăstirea este cunoscută ca unul dintre cele mai vechi așezăminte monahale din spațiul românesc, datând din 1552, școală pentru „grija sufletului sufletelor și învățătura pruncilor” și centru de spiritualitate și cultură.

Mănăstirea Sfânta Treime din Sopor de Câmpie

Este o mănăstire de călugări creștin-ortodocși. Mănăstirea se află pe dealul Soporului (într-o zonă retrasă). Din localitatea Vișinelu, mănăstirea poate fi vizitată cu ușurință fiind la doar 15 km de localitate.

Mănăstirile din Comuna Râciu: Adormirea Maicii Domnului din Râciu și Mănăstirea Înălțarea Domnului din Nima Râciului

Municipiul Târgu Mureș

Poate fi vizitat de turiștii care staționează sau tranzitează Orașul Sărmașu la doar 50 km distanță. Fiind și reședința județului Mureș, municipiul oferă numeroase obiective turistice precum: Cetatea Medievală Târgu Mureș, Grădina Zoologică, Clădirea Palatului Culturii, Teatrul Național Târgu Mureș, numeroase muzee, lăcașuri de cult, grădini și parcuri.

Municipiului Turda

Situat la 56 km de orașul Sărmașu, Turda oferă numeroase atracții turistice precum: Salina Turda, Palatul Princiar, Casa Sării, Casa Tăbăcarilor, lacurile Durgău, numeroase Biserici precum și alte obiective de interes turistic.

Municipiul Cluj Napoca

La 62 km de orașul Sărmașu, pot fi vizitate obiectivele orașului precum: Grădina Botanică - Fondată în anul 1872 și considerată astăzi muzeul național, Parcul Cetățuia, Zidurile Cetății pe strada Potaissa – Cetatea Mare din Evul Mediu, numeroase muzee, lăcașuri de cult, grădini și parcuri.

2.14.2.3.Trasee turistice:

Via Mariae–drumul de pelerinaj spiritual

Ruta de pelerinaj Via Mariae este un drum spiritual turistic. Un drum de pelerinaj, care se bazează pe cinstirea Sfintei Maria de către popoarele din Europa Centrală, dar totodată unește locurile mariane și valorile istorice, culturale aflate de-a lungul traseului, fără deosebire de religie.

Ruta are ca scop construirea în Europa Centrală a traseului turistic și de pelerinaj, respectiv a rețelei care să sistematizeze valorile religioase din această regiune. Via Maria face legătura în DIRECȚIA est-vest între Mariazell din Austria, Budapesta, Máriapócs și Șumuleu Ciuc, iar în DIRECȚIA nord-sud între Czestochowa, Esztergom, Budapesta și Medjugorje. Drumul trasează o cruce pe harta Europei Centrale (Austria, Ungaria, România, Slovacia, Polonia, Croația, Bosnia), realizând astfel o rețea de trasee de pelerinaj bazate pe valorile locale, asemănător cu El Camino.

2.15. CULTURĂ, SPORT ȘI ALTE ACTIVITĂȚI RECREAȚIONALE

2.15.1. Monumente istorice

Monumentele istorice înscrise în Patrimoniul cultural național al României care se află în orașul Sărmașu sunt prezentate în tabelul de mai jos. Monumentele istorice aflate în orașul Sărmașu sunt monumente istorice de valoare națională sau universală și clasificate ca și monumente de arhitectură.¹⁵

Tabelul nr. 34. Lista monumentelor istorice aflate în orașul Sărmașu

Nr.crt.	Cod LMI	Denumire	Localitate	Adresă	Datare
1.	MS -II- m-A-15786	Biserica de lemn Sf. Arhanghel Mihail și Gavriil	oraș Sărmașu	Str.Sonde- lor 35	sec. XIX
2.	MS -II- m-A-15785	Ansamblul Bisericii de Lemn Sf. Arhanghel Mihail și Gavriil	Sat Sărmășel-Gară, oraș Sărmașu	Str.Republicii 8	sec. XVII
3.	MS -II- m-A-15785.01	Biserica de Lemn Sf. Arhanghel Mihail și Gavriil	Sat Sărmășel-Gară, oraș Sărmașu	Str.Republicii 8	1692
4.	MS -II- m-A-15785.02	Clopotniță	Sat Sărmășel-Gară, oraș Sărmașu	Str.Republicii 8	sec. XVII

2.15.2. Patrimoniul Arheologic

2.15.2.1. În orașul Sărmașu:

„Vestigii arheologice”- pe terenul fostului CAP, actual secție de mecanizare, în sud-vestul orașului au fost descoperite:

- 1. vestigii Coțofeni** - fragmente ceramice, aparținând unor chiupuri mari, de culoare cărămizie, pereți groși, decorați cu striuri; fragmente ceramice ale unor căni cenușii cu pereții subțiri decorați cu incizii diapuse „în rețea” (tablă de șah), fragmente ceramice ale unor cești cu toarta supraînălțată și buza evazată în afară de culoare neagră cu pereții subțiri, fini, rezonanți, decorați cu „boabe de linte” sau împunsături succesive, străpungătoare din corn de cerb, topoare din piatră, de formă migdaloidă, șlefuite și perforate, frecătoare din piatră;
- 2. vestigii din epoca bronzului** - fragmente de vase mari, de provizii, de culoare cenușie, cu pereții poroși, groși, decorați sub buza vasului, cu brâu alveolar și butoni;
- 3. ceramică fragmentară din cultura Noua**, aparținând unor cești negre, cu toarta supraînălțată, crestată, ornamentată cu specificul decor canelat și fațetat, precum

¹⁵ Lista monumentelor istorice 2015 – județul Mureș

și un vas tronconic cărămiziu, decorat cu patru butoni, dispuși simetric, în partea superioară a vasului;

4. **vestigii romane**—fragmente de vase aparținând unor căni bitronconice, roșii și cenușii ornamentate, cu decor în romburi lustruite, unor ulcioare de aceeași factură, dar cu picior înalt și fund inelar, unor amforete precum și două râșnițe;
5. **vestigii prefeudale** constând în ceramică fragmentară, cenușie, lucrată la roată, ornamentată cu decor învăluit, datând în sec. VI-VII.

2.15.2.2. În satul Balda

1. În colecția școlii din localitate există numeroase fragmente ceramice, dar și o cană întreagă: roșie-cărămizie, cu corpul bitronconic, fundul inelar, toarta cu două nervuri. Piesa, ca și întreaga ceramică romană este constituită dintr-o pastă fină, bine arsă, rezonantă.
2. „**Glodet**”—punct situat în vatra satului: de aici provine un topor de cupru, cu gaura de înmănușare transversală, cu brațele dispuse „în cruce”. A fost descoperit în anul 1984, cu prilejul unor lucrări agricole. Piesa aparține tipului Jászladány, tip încadrat de obicei în faza târzie a culturii Bodroghkeresztúr (neolitic).
3. „**Dâlma lui Bugli**” unul dintre tumulii din zonă are în apropiere o așezare Coțofeni cu inventar divers. Din așezare provin o daltă, de culoare verzuie, cu pigmenți albi pe ambele fețe, fin șlefuită; cinci topoare întregi, șlefuite și perforate, unele cu muchia sau tăișul arcuit, de culoare neagră, gri sau gălbuie; ceramică fragmentară și întreagă, decorată cu incizii, impresiuni sau împunsături succesive („boabe de linte”). „În marginea satului” au fost descoperite vestigii romane (ceramică: o amforă roșie, bitronconică, cu fundul drept și toartă în bandă lată, cu două nervuri, pastă fină, bine arsă, pereți subțiri).

În satul Larga se menționează descoperirea în aria localității a unor vestigii probabil neolitice (ceramică, greutatea pentru război de țesut, topoare din piatră). Piese se află în colecția Școlii generale din Sărmașu.

În satul Moruț a fost descoperită o daltă din bronz și patru monede romane imperiale, nedeterminate.

2.15.2.3. În satul Sărmășel:

1. „Stația C.F.R.” vis-a-vis de ea, au fost descoperite în urma unor lucrări agricole, ceramică și topoare din piatră aparținând culturii Coțofeni.
2. „Valea Frenț” - ceramică Coțofeni.

2.15.2.4. În satul Vișinelu

1. „Dealul Popii” - Aici au fost descoperite în anul 1984, patru vase cești lucrate de mână, de culoare cenușie-neagră, tronconice cu fundul plat. Ele au constituit

inventarul unui mormânt din care s-au păstrat resturi din schelet. Vestigiile din colecția școlii din localitate aparțin primei perioade a epocii fierului.

2. În **vatra localității** s-a descoperit o monedă romană imperială din argint de la Domitianus, emis la Roma, în anul 96.
3. **Cârț** - în acest loc a fost găsită, o monedă de argint ruptă în trei bucăți, emisă de împăratul Caracalla.
4. „**Școală**” - o cană cu o toartă, lucrată la roată, din pastă fină, neagră, lustruită, cu corpul bombat, gâtul cilindric, înalt, buza ușor evazată în afară, fundul inelar. Se păstrează în Muzeul județean din Bistrița.

Până în prezent nici un sit antic nu este identificat cu certitudine pe terenul din intravilanul localității Sărmașu. Ca urmare a evaluării de teren desfășurate în teritoriul orașului Sărmașu descoperirile semnalate și descrise sumar în literatura de specialitate nu au putut fi identificate cu precizie. Având în vedere semnalarea unor descoperiri de vestigii arheologice pe teritoriul localității Sărmașu se propune o atentă supraveghere arheologică .

2.15.3. Monumente de for public

1. Statuia „Alexandru Bătrâneau” fost prefect al Câmpiei Transilvaniei;
2. Statuia „Femeie simbol” Sărmașu—opera de artă a maestrului Ion Vlasiu;
3. Statuia „Vasile Simonis” luptător pașoptist, tribun în cadrul administrației lui Avram Iancu;
4. Troița amplasată în Parcul Central al orașului Sărmașu ridicată în memoria eroilor căzuți pe câmpul de luptă în timpul celor două războaie mondiale;
5. Troița amplasată în localitatea Sărmășelu ridicată în memoria eroilor căzuți pe câmpul de luptă în timpul celor două războaie mondiale;
6. Monument ridicat în cinstea soldaților căzuți soldaților căzuți în timpul celui de Al Doilea Război Mondial—Ioan Găinușă și Gheorghe Pană;
7. Monumentul eroilor sărmășeni amplasat în Sărmașu pe strada 30 Decembrie în cinstea celor căzuți pe câmpurile de luptă,
8. Monumentul eroilor din satul Vișinelu,
9. Monumente construite în incinta bisericilor din localitățile componente în cinstea eroilor căzuți în cele două războaie mondiale,
10. Cimitirul reformat, situat în orașul Sărmașu, în care au fost găsite un număr de 39 de cadavre ale martirilor de naționalitate română, civili și militari, luați prizonieri de război de la Oarba de Mureș;
11. Bisericele din Sărmașu și Sărmășel ce fac parte din patrimoniul monumentelor de interes național.

2.15.4. Infrastructura culturală și sportivă

2.15.4.1. Infrastructura culturală

Ca așezăminte culturale pe raza orașului Sărmașu funcționează o Casă de Cultură și un număr de patru Cămine Culturale, în localitățile Balda, Sărmășel, Sărmășel Gară și Vișinelu. Trebuie de asemenea menționate biblioteca orășenească „Liviu Rusu” și biblioteca grupului școlar.

Căminul cultural din Vișinelu

Autoritățile locale din orașul Sărmașu au atribuit în august 2017, cu ocazia Zilelor Sărmășene, numele de Gabriela Moga Lazăr pentru Căminul Cultural din Vișinelu, localitatea natală a artistei care s-a făcut remarcată în capitala Franței datorită tapiseriilor sale.

Artistul plastic Gabriela Moga Lazăr are, începând din 25 august 2017, un bust în curtea Căminului Cultural din localitatea Vișinelu. Dezvelirea acestuia a avut loc cu ocazia celei de-a 15-a ediții a Zilelor Sărmășene, manifestare organizată în perioada 25-27 august de Primăria și Consiliul Local al orașului Sărmașu.¹⁶

Centrul Multicultural Ovidiu Iuliu Moldovan

În mai 2020 a fost semnat un contract de finanțare prin POR Axa 13 pentru proiectul de modernizare și transformare a Cinematografului Sărmașu într-un centru multicultural, care se va numi „Centrul Multicultural Ovidiu Iuliu Moldovan”, după numele celebrului actor, care s-a născut pe meleagurile sărmășene. Centrul va avea și o sală multifuncțională, pentru tot felul de manifestări și spectacole, prevăzută cu posibilități de proiecție cinematografică. Va mai exista și o zonă cu exponate muzeale, se va muta aici și Biblioteca Orășenească Liviu Rusu.

Biblioteca orășenească „Liviu Rusu”

În anul 2019 numărul volumelor existente în bibliotecă a fost de 43.857 iar dintre acestea 6.785 de volume au fost împrumutate celor 1034 de cititori (15,47% din volumele existente au fost împrumutate).

¹⁶ <https://www.zi-de-zi.ro/2017/08/30/foto-gabriela-moga-lazar-s-intors-acasa-la-visinelu/>

Biblioteca Liceului Teoretic „Samuil Micu” - este un centru de documentare și informare ce oferă resurse pentru studiu reprezentând și o alternativă de petrecere a timpului liber.

2.15.4.2. Infrastructura sportivă

Pe parcursul anilor s-au creat numeroase condiții pentru ca cetățenii acestui oraș să se poată recrea prin sport. În acest sens a fost construită **Baza sportivă a orașului Sărmașu**, str. Dezrobirii care cuprinde:

- Sala de sport cu 150 de locuri, o construcție grandioasă amenajată aproape pentru toate sporturile (minifotbal, handbal, baschet, tenis de câmp, tenis de masă etc.)
- un teren minifotbal cu gazon sintetic 42 m x 22 m în interiorul liniilor de joc, cu un spațiu de siguranță de aproximativ 0,90 m în fiecare direcție;

Terenul este realizat cu gazon sintetic special destinat jocului de fotbal, de înaltă performanță, provenind de la un producător licențiat FIFA, în al cărui portofoliu de lucrări apare instalări certificate FIFA. Sportul care se practică fiind

în special minifotbalul, cu posibilitatea de a găzdui și alte activități sportive cum ar fi handbal, volei etc. Ca dotări sportive, terenul de minifotbal este dotat cu 2 porți de handbal/minifotbal, gard perimetral cu plasa metalică și sistem de iluminat nocturn.

În prezent UAT Sărmașu are în curs de implementare proiectul „Îmbunătățirea calității vieții populației din orașul Sărmașu prin construirea și dotarea Centrului Recreativ Sărmașu și modernizarea spațiului public urban adiacent”, finanțat prin Programul Operațional Regional 2014-2020.

Obiectivul general al proiectului îl reprezintă îmbunătățirea calității vieții populației din orașul Sărmașu prin extinderea infrastructurii recreative și modernizarea spațiului public urban adiacent. Abordarea integrată a problemelor orașului Sărmașu, lipsa unui centru recreativ dar și existența unui spațiu public urban inadecvat, va conduce la soluționarea simultană a necesităților populației din orașul Sărmașu, contribuind astfel la dezvoltarea orașului Sărmașu și la îmbunătățirea calității vieții populației.

Pe raza orașului funcționează Asociația Sportivă „Club Sărmașu 2005”, activitatea acesteia fiind sprijinită și încurajată de Autoritatea Locală.

2.15.5. Asociații culturale și grupuri folclorice

În domeniul cultural artistic, pe raza orașului Sărmașu funcționează Tarafurile din Sărmașu și Balda, formații de dansuri populare românești, maghiare și țigănești, formație de dans modern, Corul Bisericii Ortodoxe Sărmașu, antrenând un număr de aproximativ 200 de persoane.

Locuitorii satelor sarmășene au prețuit și transmis de la o generație la alta portul de

sărbătoare, creația poetică orală, cântecul popular, frumusețea și virtuozitatea dansurilor locale.

Tradiția folclorică este fundamentul pe care s-a ridicat în ultimul secol o bogată mișcare artistică populară, îndeosebi în cadrul organizatoric al căminelor culturale existente.

Suitele de jocuri din Câmpie, cântecele lirice și folclorul, obiceiurile din Sărmașu au fost

semnalate și fixate în mai multe culegeri de folclor din zonă, unele dintre ele tipărite (Vasile Pop, Vasile Conțiu ș.a.)

Tarafurile din Sărmașu și Balda nu numai că au tezurizat și transmis spre generațiile tinere folclorul muzical local, dar s-au făcut cunoscute în manifestări de anvergură județeană sau națională.¹⁷

2.15.6. Festivaluri și evenimente sociale, culturale și sportive

Principala preocupare în domeniul culturii este conservarea și transmiterea spre generațiile viitoare a tradiției populare locale, promovarea acestora prin susținerea ansamblurilor locale de a participa și a organiza diferite manifestări artistice. De asemenea, un accent deosebit se pune pe crearea unor așezăminte culturale moderne.

Anual se desfășoară evenimente culturale pentru marcarea unor sărbători naționale precum Ziua culturii Naționale (15 ianuarie), Ziua Unirii Principatelor Române (24 ianuarie), ziua Internațională a Femeii (8 martie), Ziua Bibliotecarului Român (23 aprilie), festivalul de Teatru „I. L. Caragiale”(25 aprilie), Ziua Drapelului Național (26 iunie) , Ziua Pompierilor din România (13 iunie) și altele.

„Zilele Sărmășene” este de asemenea un eveniment mult așteptat de locuitorii orașului, ce se desfășoară de peste 17 ediții în luna august al fiecărui an.

Evenimentele sportive sunt în general de anvergură locală.

¹⁷ <https://www.facebook.com/sarmasu>

2.15.7. Culte

Pe teritoriul orașului se regăsesc mai multe biserici astfel cum au fost amintite în capitolele de mai sus. Construcțiile sunt foarte vechi și de o importanță deosebită. Acestea necesită lucrări de reabilitare și conservare, deoarece infrastructura s-a degradat în timp.

Localitatea Sărmășel nu dispunea de un spațiu adecvat pentru realizarea în condiții optime a ritualului bisericesc de înmormântare, inclusiv a priveghiului, slujbele religioase de înmormântare având loc în cadrul lăcașului de cult, iar priveghiul se susținea în casa decedatului, ținând cont de normele Europene în vigoare, precum și normativele privind ritualurile de înmormântare și anume cele ce interzic păstrarea mortului în locuință, de la deces la înmormântare, s-a considerat optimă construirea unei capele mortuare. Lucrările de construire au început încă în anul 2018, iar în anul 2020 a avut loc recepția la terminarea lucrărilor.

Așadar, cu excepția localității Sărmășel, orașul și localitățile aparținătoare acestuia beneficiază de spații adecvate pentru ritualul înmormântării.

2.16. TELECOMUNICAȚII ȘI DIGITALIZARE

2.16.1. Telecomunicații

Din punctul de vedere al telecomunicațiilor, orașul Sărmașu are acces la:

- rețele de telefonie fixă și mobilă,
- rețea de televiziune prin cablu,
- conexiune la internet

Rețeaua de telecomunicații de care beneficiază locuitorii orașului Sărmașu și din localitățile componente este reprezentată de către telefonie fixă, asigurată de către Romtelecom SA și telefonie mobilă asigurată de către rețelele Orange România și Vodafone.

De asemenea, pe raza orașului Sărmașu și în localitatea Sărmașelu există televiziune prin cablu, furnizată de către U.P.C.

Furnizorii de internet de pe raza orașului Sărmașu sunt S.C. Electro Orizont S.R.L. (preia de la U.P.C.) care deservește un număr de aproximativ 143 de abonați, din care 4 instituții publice, 19 I.M.M.-uri și agenți economici și 120 persoane fizice și SC Studio Live SRL Oradea (preia de la R.D.S.) care deservește în jur de 100 abonați

2.16.2. Servicii electronice–digitalizare

Prin intermediul portalului web al Primăriei orașului Sărmașu, <https://Sărmașu.regista.ro/>, cetățenii au acces la servicii publice electronice, precum depunerea și solicitarea unor formulare specifice, programări on-line, plata amenzilor, impozitelor și taxelor și sesizarea unor probleme locale.

Începând cu anul 2020, interacțiunea cu cetățenii s-a îmbunătățit și s-a diversificat prin accesul la noile tehnologii. Interesul cetățenilor asupra utilizării serviciilor electronice este destul de ridicat.

De asemenea, la realizarea sondajului de opinie pentru realizarea strategiei de dezvoltare, mai mult de 70% din chestionare au fost completate on-line.

Începând cu luna februarie 2021, aleșii locali au aprobat înregistrarea orașului Sărmașu în Sistemul Național Electronic de Plată online (SNEP) a taxelor și impozitelor locale utilizând cardul bancar. Astfel, locuitorii din Sărmașu vor avea posibilitatea de a efectua plăți online, precum și la casieria instituției aferente taxelor și impozitelor locale, prin utilizarea cardului bancar.

În prezent prin intermediul platformei electronice, cetățenii pot utiliza următoarele servicii:

Completarea și transmiterea online a unor formulare tipizate.

Cetățenii pot evita cozile la ghișee și pot economisi timp prin completarea online a formularelor pentru registrul agricol, taxe și impozite locale, urbanism, asistență socială, relații

publice sau diverse solicitări generale. Accesul este permis de pe orice dispozitiv, inclusiv de pe mobil.

Programări on-line

Pentru a rezolva mai rapid interacțiunile cu primăria, cetățenii pot stabili programări on-line pentru depunerea și eliberarea actelor de identitate și programări pentru starea civilă.

Sesizări

Platforma electronică oferă posibilitatea depunerii unor sesizări și urmărirea stadiului acestora (sesizare în lucru, sesizare rezolvată, sesizare declinată), ce pot fi vizualizate pe o hartă interactivă a orașului.

Plăți online

Acest modul este conectat la platforma Ghișeul.ro și oferă posibilitatea plății amenzilor fără a fi necesar un cont de utilizator, ci doar informațiile din procesul verbal. Confirmarea plății se trimite pe adresa de e-mail. Taxele și impozitele se pot plăti din contul de utilizator, chiar și fără autentificare, dacă se cunoaște cuantumul taxei.

Monitorul oficial

Documentele de interes public, precum datele și elementele specifice prin care unitatea administrativ-teritorială se distinge în raport cu alte unități similare, hotărârile consiliului local, dispozițiile primarului, bugetele locale pot fi consultate în cadrul platformei.

Putem spune așadar, că primii pași spre digitalizare au fost realizați.

2.16.3. WI-Fi în spații publice

Locuitorii orașului, cât și turiștii și alte persoane care tranzitează orașul beneficiază de acces gratuit la internet pe o rază de 180 m în spațiile publice din Sărmașu și localitățile componente astfel:

Sărmașu	• Primărie • Parc public I (lângă primărie) • Parc public II (lângă Casa de cultură) • Parc public III (Biblioteca) • Liceul Teoretic Samuil Micu • Grădinița • Școala Generală nr.2 • Școala Primară • Sala de Sport–teren sintetic–parc
---------	---

Balda	• Școala gimnazială Balda • Grădinița Balda • Parc Balda
Vișinelu	• Școala primară „Ovidiu Iuliu Moldovan” Vișinelu • Grădinița Vișinelu • Cămin cultural
Sărmașel	• Școala Sărmașel • Căminul Cultural
Sărmașel-gară	• Școală Sărmașel-Gară • Căminul Cultural

Așadar, punctele de conectare gratuită la internet oferă în primul rând accesibilitate și mobilitate în accesul la informații și costuri zero pentru utilizatori.

2.16.4. Monitorizare video

Implementarea sistemelor de monitorizare video joacă un rol important mai ales în asigurarea securității populației.

Sistemul de supraveghere video este un instrument eficient de culegere a datelor, de documentare, de stocare și de suport în coordonarea acțiunilor forțelor Poliției Locale. Introducerea monitorizării principalelor intersecții duce la scăderea stării infracționale prin descurajarea potențialilor infractori. De asemenea, instalarea de camere video în apropierea locurilor de joacă și a zonelor de recreere duce la descurajarea fenomenului infracțional și a activităților antisociale în zonele respective.

Totodată necesitatea monitorizării are o relevanță mare în furnizarea operativă și constantă de informații în timp real și precise.

Orașul Sărmașu este monitorizat video în câteva puncte cheie cum ar fi zona centrală din Sărmașu și zona insituțiilor publice din localitățile componente.

Având în vedere utilizarea publică a acestui sistem, este de la sine înțeles faptul că extinderea sistemului de monitorizare este o prioritate pentru viitorul apropiat, alături de modernizarea și adaptarea la noile tehnologii ale sistemului deja existent.

2.17. COOPERARE ȘI ASOCIAȚII

Schimbul de experiență și învățarea reciprocă sunt cele mai bune metode în dezvoltarea unei comunități, drept dovadă sunt experiențele plăcute din colaborările cu comunitatea locală precum și din colaborările cu celelalte localități, de aceea administrația locală ia în considerare orice oportunitate de cooperare și asociere.

Chiar dacă fiecare comunitate locală are specificul ei, totuși, există numeroase probleme similare, pentru care se pot găsi soluții comune și într-un mod mult mai eficient. Multe soluții pot fi replicate, contribuind la eficiența dezvoltării locale. Cooperarea cu alte localități, aduce valoare adugată în cea ce privește vizibilitatea orașului, fapt ce va conduce la dezvoltarea atractivității zonei și cu aceasta dezvoltarea antreprenoriatului și implicit creșterea nivelului de trai.

În scopul dezvoltării locale, orașul Sărmașu s-a asociat cu alte Unități Administrativ-Teritoriale pentru realizarea în comun a unor proiecte cu impact pentru comunitatea locală. Între aceste asocieri se regăsesc:

2.17.1. Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „ECOLECT MUREȘ”

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „ECOLECT MUREȘ” este structura de colaborare și cooperare intercomunitară a unităților administrativ-teritoriale membre de pe raza județului Mureș. Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „ECOLECT MUREȘ” este persoană juridică de drept privat și de utilitate publică recunoscută prin efectul legii.

Asociația a fost constituită în scopul înființării, organizării, reglementării, finanțării, exploatarei, monitorizării și gestionării în comun a serviciului de salubritate a localităților pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale membre, precum și realizarea în comun a unor proiecte de investiții publice de interes zonal sau regional, destinate înființării, modernizării și/sau dezvoltării, după caz, a sistemelor de utilități publice aferente.

Principalele obiective ale Asociației cu privire la gestionarea deșeurilor municipale sunt cele care conduc la îndeplinirea Țintelor asumate de România prin Tratatul de Aderare la Uniunea Europeană:

- asigurarea colectării deșeurilor generate de întreaga populație;
- implementarea colectării separate a deșeurilor menajere;
- asigurarea de capacități suficiente de sortare și reciclare a deșeurilor;
- asigurarea de capacități de tratare a deșeurilor biodegradabile;
- depozitarea deșeurilor care nu pot fi valorificate în depozite conforme;
- delegarea gestiunii serviciilor de colectare, transport, tratare și depozitare a deșeurilor municipale.

2.17.2. Asociația Grupul de Acțiune Locală „Zona de Câmpie”

Regiunea „Zona de Câmpie” amplasată în totalitate pe teritoriul județului Mureș, acoperă o zonă omogenă din punct de vedere geografic și economic, în suprafață de 578,65 kmp și are caracteristicile specifice Câmpiei Transilvaniei. Aceasta este situată la nord-vest de Mureș, și se caracterizează printr-o regiune mai joasă, formată din dealuri scunde, având în medie 500 m înălțime și brăzdate de văi largi.

Regiunea acoperă 11 unități administrativ teritoriale reprezentate de către comunele: Band, Grebenișu de Câmpie, Sânpetru de Câmpie, Valea Largă, Zau de Câmpie, Pogăceaua, Papiu Ilarian, Iclânzul, Râciu, Șăulia, precum și de orașul Sărmașu.

Parteneriatul este compus din 33 entități, dintre care 66,67% reprezentanți ai sectorului privat și societate civilă.

2.17.3. Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „AQUA INVEST MUREȘ”

Asociația este constituită în scopul reglementării, înființării, organizării, finanțării, exploatării, monitorizării și gestionării în comun a serviciului de alimentare cu apă și de canalizare pe raza de competență a unităților administrativ-teritoriale membre, precum și realizarea în comun a unor proiecte de investiții publice de interes zonal sau regional, pe baza strategiei de dezvoltare a Serviciului.

2.17.4. Asociația Regională pentru Dezvoltarea Infrastructurii din Bazinul Hidrografic Someș-Tisa

Orașul Sărmașu alături de Comuna Valea Largă din județul Mureș, de Consiliul Județean Sălaj, Consiliul Județean Cluj și alte 121 de unități administrativ-teritoriale din județul Cluj este parte a Asociației Regionale pentru Dezvoltarea Infrastructurii din Bazinul Hidrografic Someș-Tisa. Asociația este un organism constituit de autoritățile administrației publice locale membre cu scopul de a înființa, organiza, reglementa, finanța, exploata, monitoriza și gestiona în comun serviciul de alimentare cu apă și de canalizare pe raza lor de competență, precum și pentru a realiza în comun proiecte de investiții publice de interes zonal sau regional, destinate înființării, modernizării și/sau dezvoltării sistemelor de utilități publice.

Membrii asociației încredințează Asociației Regionale pentru Dezvoltarea Infrastructurii din Bazinul Hidrografic Someș-Tisa exercițiul competenței lor privind serviciul de alimentare cu apă și de canalizare, iar Asociația, în numele și pe seama asociațiilor conferă Operatorului Regional dreptul exclusiv de a furniza acest serviciu pe baza și în condițiile prevăzute în Contractul de delegare a gestiunii serviciilor încheiat cu Operatorul Regional.

2.17.5. Asociația Orașelor din România

Orașul Sărmașu este de asemenea parte din Asociația Orașelor din România (A.O.R.) organizație non-guvernamentală, apolitică, fără scop lucrativ, ce reprezintă interesele celor 216 de unități administrativ-teritoriale cu statut de oraș din România.

Prin grupurile de lucru (având ca membri primarii de orașe și înființate în corespondență cu ministerele și comisiile parlamentare) și corpurile profesionale (ale principalilor specialiști angajați în primăriile de orașe) și folosind expertiza venită de la nivel local, AOR contribuie activ la îmbunătățirea legislației și a programelor din domeniul administrației publice locale.

Asociația Orașelor din România s-a concentrat asupra implementării unor obiective specifice activității derulate de structura noastră asociativă, cu mai multe teme foarte importante pentru modernizarea administrației publice locale.¹⁸

Asociația Orașelor din România mai organizează diverse cursuri de formare profesională, informează membrii cu privire la accesarea unor programe cu finanțare națională, Fonduri Europene sau alte surse și organizează periodic vizite de lucru în străinătate pentru schimburi de bune practici sau vizite ale partenerilor străini în România.

2.17.6. Implicare comunitară – alte asociații de interes

În cadrul parteneriatului se remarcă prezența asociațiilor care au în obiectul de activitate acțiuni adresate:

- minorităților locale (Asociația Rrom Umanitaria)
- tinerilor (Asociația Sportivă Paeonia 2002, Asociația Filantropia Ortodoxă, Asociația de Studii Medicale Asklepios, Asociația Ruralia), femeilor (Asociația Femeia Mileniului III Filiala Zau de Câmpie)
- protecția mediului (Asociația de Studii Medicale Asklepios, Asociația Ruralia).

Parteneriatul cuprinde, de asemenea, forme asociative care activează în domeniile relevante pentru teritoriu:

- asociații cu domeniu de activitate în turism și protejarea patrimoniului cultural și natural (Asociația de Studii Medicale Asklepios, Asociația Ruralia, Asociația Filantropia Ortodoxă)
- asociații cu profil agricol (Asociația producătorilor de lapte din Grebenișu de Câmpie).

Implicarea civică are un rol important în societate, de aceea autoritatea locală susține asociațiile locale care desfășoară numeroase activități în domeniul educațional, sportiv, cultural sau al cultelor de către asociațiile:

¹⁸ <https://www.aor.ro/despreAOR.html>

Domeniu	Denumire asociație
SPORT	• Asociația Sportiva Club Sărmașu • Asociația Fotbal Club Viitorul Balda • Asociația Sportiva Prietenia Sărmașu • Asociația Sportiva Scorpion • Asociația Clubul Sportiv Mira Sim Sărmașu
CULTE	• Asociația Filiala Filantropia Ortodoxă Sărmașu
AGRICULTURĂ	• Asociația Crescătorilor de Animale Izvorul Sărmașu • Asociația Crescătorilor de Taurine Sărmașu • Asociația Crescătorilor de Bovine Sărmașu • Asociația Agricolă Sărmașu de Câmpie • Asociația Simionis
EDUCAȚIE	• Asociația Eduproeuropa
SOCIAL	• Asociația Helios Sărmașu • Fundatia Pro Comunity • Asociația Favis

2.18. URBANISM ȘI CADASTRU

Având în vedere conceptul Uniunii Europene de îmbunătățire a actului de conducere și administrare a localităților, precum și Ordonanța Guvernului nr.4/2010 conform art.3 lit.d, privind obligația unităților publice locale de a realiza setul de date spațiale, precum și Ordonanța Guvernului nr.19/2020, publicată în MO nr.106/12.02.2020, serviciul de urbanism a fost modernizat în anul 2020, prin realizarea hărții digitale a terenurilor din intravilanul orașului Sărmașu, aceasta fiind ulterior integrată într-o soluție geospațială–GIS operațional care permite:

- stabilirea amplasării optime a noilor obiective, precum rețele edilitare, zone de locuințe, industriale etc.
- evidențierea spațiului locativ
- executarea de studii de urbanism (PUG/PUZ/PUD)
- acordarea autorizațiilor de construcție/demolare
- inventarierea folosinței terenurilor
- organizarea colectării și depozitării deșeurilor menajere
- organizarea intervențiilor de urgență (salvare, poliție, pompieri, depanare)
- generarea hărților tematice pentru evidențierea și gestiunea intereselor locale
- integrarea completă a procesului cadastral, pornind de la măsurătorile de teren și încheind cu editarea planurilor și registrelor de evidență cadastrală
- facilități de comunicație cu sistemul de taxare al Ministerului Finanțelor, cu alte organisme publice sau persoane fizice care solicită date cadastrale
- cartare silvică
- proiectarea și supravegherea sistemelor de irigație
- urmărirea eroziunii solului și a terenurilor degradate
- urmărirea evoluției zonelor forestiere din punctul de vedere al exploatărilor
- realizarea și actualizarea de hărți și planuri topografice
- realizarea și actualizarea de hărți tematice
- planificarea lucrărilor de întreținere și extindere a rețelelor edilitare (apă, canal, electric, gaz)
- cartarea și supravegherea rețelelor edilitare
- înregistrarea defecțiunilor, planificarea lucrărilor de intervenție și identificarea consumatorilor afectați în caz de avarie și evidențierea zonelor unde apar frecvente disfuncționalități
- identificarea amplasamentului optim pentru un nou obiectiv și altele.

Orașul Sărmașu, are în elaborare Registrul spațiilor verzi, ce va cuprinde identificarea terenurilor definite ca spații verzi și a celor degradate posibil a fi reabilitate ca spații verzi, fișa terenului spațiu, precum și realizarea unei detalieri referitoare la arborii existenți. Serviciile vor fi integrate cu soluția Geospațială deja implementată.

Strategia integrată de dezvoltare urbană a Orașului Sărmașu

pentru perioada 2021-2030

1. CONTEXTUL ELABORĂRII
STRATEGIEI INTEGRATE
DE DEZVOLTARE URBANĂ

2. ANALIZA SOCIO-ECONOMICĂ
A ORAȘULUI SĂRMAȘU

3. STRATEGIA INTEGRATĂ DE
DEZVOLTARE URBANĂ
2021-2030

3.1. CONTEXT

Strategia integrată de dezvoltare urbană a orașului Sărmașu are în vedere valorificarea principalelor resurse de care dispune, precum și atragerea de noi resurse pentru dezvoltarea durabilă a orașului care să asigure un nivel de trai mai ridicat și care să răspundă principalelor nevoi și provocări ale comunității. Strategia integrată de dezvoltare urbană este fundamentată pe diagnoza realizată în baza datelor statistice colectate și în baza consultărilor publice și prin analiza SWOT. Aceasta urmărește pe tot parcursul său concentrarea tematică în jurul obiectivelor majore stabilite la nivel european în cadrul Noii Politici de Coeziune pentru perioada 2021-2030: inovare, digitalizare, transformare economică, reducerea emisiilor de carbon și combaterea schimbărilor climatice, creșterea gradului de conectare prin dezvoltarea rețelilor de transport și de internet, incluziune socială prin creșterea accesului la educație, ocupare și la servicii de sănătate de calitate și, nu în ultimul rând, apropierea de nevoile concrete ale comunităților.

Strategia integrată de dezvoltare urbană a orașului Sărmașu, transpune așadar provocările și nevoile locale în contextul regional și european, după cum acestea au fost definite:

3.1.1. Dezvoltarea Urbană Durabilă în context european 2021-2030

Dezvoltarea teritorială a localităților urbane și rurale din România reprezintă o prioritate strategică la nivel național în vederea îmbunătățirii calității vieții și asigurării standardelor de locuit necesare populației, la un nivel calitativ superior, în conformitate cu prevederile Noii Agende Urbane, cu politicile Uniunii Europene, dar și cu politicile naționale, în diferite domenii precum: mobilitate urbană, regenerare urbană, servicii publice de utilități, eficiență energetică, educație și sănătate și alte domenii similare.

Potrivit Ordonanței de Urgență nr.150/2020, începând cu perioada de programare 2021-2030, unitățile administrativ-teritoriale urbane, respectiv municipiile reședințe de județ, municipiile, sectoarele municipiului București și orașele care au în structura administrativ-teritorială sate aparținătoare, pot include aria teritorială a acestora pentru finanțarea din fonduri externe nerambursabile a următoarelor categorii de intervenții:

- mobilitate urbană;
- regenerare urbană;
- alimentare cu apă și canalizare;
- gestionarea deșeurilor;
- infrastructură de drumuri de interes local și conectivitatea acestora la rețeaua rutieră județeană;
- soluții inteligente de conectare la utilități;
- soluții de tip sat inteligent, denumit în continuare smart village, și oraș inteligent, denumit în continuare smart city;

- transport public de călători, într-o abordare inteligentă, cu respectarea condițiilor prevăzute în regulamentele europene și în programele operaționale prevăzute la alin. (2), prin care se asigură finanțarea.

3.1.2. Strategia de dezvoltare teritorială a României

În scopul asigurării unui cadru integrat de planificare strategică, pentru o dezvoltare policentrică și un echilibru între nevoia de dezvoltare și avantajele competitive ale teritoriului național în context european și global, în octombrie 2016 a fost adoptată Strategia de Dezvoltare Teritorială a României.

Aceasta este un document programatic pe termen lung prin care sunt stabilite liniile directoare de dezvoltare teritorială a României și direcțiile de implementare pentru orizontul de timp 2035, la scara regională, interregională, națională, cu integrarea aspectelor relevante la nivel transfrontalier și transnațional, prin care este conturată viziunea de dezvoltare a teritoriului național și sunt stabilite obiective de dezvoltare, măsuri, acțiuni și proiecte concrete la nivel teritorial.

Purtând subtitlul România policentrică 2035, strategia este rezultatul unui amplu demers instituțional și de cercetare derulat de Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației în perioada 2012 - 2014 pentru fundamentarea și elaborarea sa.¹⁹

România anului 2035 este „o țară cu un teritoriu funcțional, administrat eficient, care asigură condiții atractive de viață și locuire pentru cetățenii săi, cu un rol important în dezvoltarea zonei de sud-est a Europei”.

În baza acestei strategii au fost stabilite 5 obiective generale de importanță deosebită pentru teritoriul național, și anume:

OG. 1	Asigurarea unei integrări funcționale a teritoriului național în spațiul european prin sprijinirea interconectării eficiente a rețelelor energetice, de transporturi și broadband;
OG. 2	Creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitară și a serviciilor publice în vederea asigurării unor spații urbane și rurale de calitate, atractive și incluzive;
OG. 3	Dezvoltarea unei rețele de localități competitive și coezive prin sprijinirea specializării teritoriale și formarea zonelor funcționale urbane;
OG. 4	Protejarea patrimoniului natural și construit și valorificarea elementelor de identitate teritorială;
OG. 5	Creșterea capacității instituționale de gestionare a proceselor de dezvoltare teritorială.

¹⁹ Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației - <https://www.mlpda.ro/pages/sdtr>

3.1.3. Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030

Prin această strategie, România își stabilește cadrul național pentru susținerea Agendei 2030 și implementarea setului de 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă. Strategia susține dezvoltarea României pe trei piloni principali, respectiv economic, social și de mediu. Strategia este orientată către cetățean și se concentrează pe inovație, optimism, reziliență și încrederea că statul servește nevoile fiecărui cetățean, într-un mod echitabil, eficient și într-un mediu curat, în mod echilibrat și integrat.

România, alături de alte 192 de state, și-a asumat stabilirea cadrului național pentru susținerea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, care include un set de 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă și Agenda de Acțiune de la Addis-Abeba astfel:

Planul de acțiune global, pe care România alege să-l susțină în următorii ani, se adresează ameliorării sărăciei, combaterii inegalităților, injustiției sociale și protejării planetei până în anul 2030. Este un plan de acțiune pentru oameni, planetă și prosperitate, prin care se urmărește consolidarea unui climat de siguranță și libertate, în care „nimeni nu va fi lăsat în urmă”.

3.1.4. Strategia de dezvoltare a Regiunii Centru 2021-2030

Viziunea care stă la baza dezvoltării regionale este ambiția ca, pe termen mediu, „Regiunea Centru să devină o regiune curată, atractivă pentru locuitorii săi și turism, cu o economie competitivă bazată pe cunoaștere și inovare, în care grija pentru exploatarea și utilizarea durabilă a resurselor să se afle în atenția fiecărui cetățean”.

Obiectivul global al Strategiei de Dezvoltare este ca Regiunea Centru să atingă în anul 2027 un nivel convergență economică de 70% față de media Uniunii Europene.

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru reunește 6 domenii strategice de dezvoltare, fiecare dintre acestea grupând un număr de priorități și măsuri specifice:

- Dezvoltare teritorială, dezvoltare urbană durabilă
- Competitivitate economică, cercetare-dezvoltare și inovare
- Resurse umane, incluziune socială, ocupare și sănătate
- Mediu, eficiență energetică și schimbări climatice
- Turism și patrimoniu cultural
- Dezvoltarea rurală, agricultura și silvicultura²⁰

²⁰ Strategia de dezvoltare a Regiunii Centru 2021 – 2020, pag 4

3.2. PRINCIPALELE REALIZĂRI ALE STRATEGIEI 2014 - 2020

Dacă în exercițiul financiar 2007 – 2013, datorită statului de oraș și al numărului redus de locuitori, Sărmașu a fost vitregit de finanțări atât în cadrul Programului Național De Dezvoltare Rurală (PNDR) cât și în cadrul Programului Operațional Regională (POR) accesând doar fonduri guvernamentale, odată cu exercițiul financiar 2014 – 2020 și în baza strategiei de dezvoltare locală, administrația a reușit să obțină cele mai consistente finanțări nerambursabile din finanțări europene prin cele 7 proiecte în curs de implementare:

Nr. crt.	Denumire investiție	Valoarea totală a investiției	Stadiu	Sursa de finanțare
1.	Reabilitare și modernizare Casă de Cultură Sărmașu	414.755,57 lei	În curs de execuție	PNDR 2014-2020 GAL
2.	Reparații infrastructură Piața Gării, orașul Sărmașu, județul Mureș	584.213,16 lei	Proiect finalizat în 2020	PNDR 2014-2020 GAL
3.	Îmbunătățirea calității vieții populației din orașul Sărmașu prin construirea și dotarea Centrului Recreativ Sărmașu și modernizarea spațiului public urban adiacent	24.140.692,06 lei	În curs de execuție	POR 2014-2020 Axa 13
4.	Îmbunătățirea calității vieții populației din orașul Sărmașu prin construirea și dotarea Creșei nr.1 Sărmașu și modernizarea spațiului public urban adiacent	5.689.880,49 lei	În curs de execuție	POR 2014-2020 Axa 13
5.	Îmbunătățirea calității vieții populației din orașul Sărmașu prin reabilitarea, modernizarea, dotarea și extinderea Casei de Cultură a Orașului Sărmașu și modernizarea spațiului public urban adiacent	12.031.385,63 lei	În curs de execuție	POR 2014-2020 Axa 13
6.	Lucrări de eficientizare energetică la Școala Generală Balda în scopul creșterii eficienței energetice, prin lucrări de reabilitare termică a anvelopei, lucrări de reabilitare termică a sistemului de încălzire și instalarea unor sisteme alternative de producere a energiei	3.537.790,88 lei	În curs de execuție	POR 2014-2020 Axa 3.1.B

Nr. crt.	Denumire investiție	Valoarea totală a investiției	Stadiu	Sursa de finanțare
7.	Lucrări de eficientizare energetică la Școala Generală nr.2 Sărmașu în scopul creșterii eficienței energetice, prin lucrări de reabilitare termică a anvelopei, lucrări de reabilitare termică a sistemului de încălzire și instalarea unor sisteme alternative de producere a energiei	3.779.345,78 lei	În curs de execuție	POR 2014- 2020 Axa 3.1.B
	TOTAL	50.178.063,57 lei		

Așadar, în baza strategiei de dezvoltare locală a orașului Sărmașu pentru perioada 2014–2020, s-au realizat investiții care contribuie la creșterea calității vieții populației prin îmbunătățirea infrastructurii educaționale, culturale, recreative și infrastructurii de transport. Fondurile nerambursabile obținute de orașul Sărmașu, în principal cele prin Programul Operațional Regional 2014–2020, contribuie semnificativ la realizarea investițiilor care altfel nu ar fi putut realizate. Cetățenii vor beneficia de infrastructură modernizată prin investiții care ajung la aproape 50 milioane lei, dintre care amintim următoarele:

Prin proiectul „Îmbunătățirea calității vieții populației din orașul Sărmașu prin construirea și dotarea Centrului Recreativ Sărmașu și modernizarea spațiului public urban adiacent” finanțat prin Programul Operațional Regional 2014-2020, calitatea vieții populației din orașul Sărmașu va fi îmbunătățită prin extinderea infrastructurii recreative și modernizarea spațiului public urban adiacent. Proiectul va fi finalizat până la 31.10.2022.

Tinerii părinți se vor putea bucura de serviciile creșei ce va fi construită în orașul Sărmașu prin proiectul „Îmbunătățirea calității vieții populației din Orașul Sărmașu prin construirea și dotarea Creșei Nr.1 Sărmașu și modernizarea spațiului public urban adiacent”. Obiectivul general al proiectului îl reprezintă îmbunătățirea calității vieții populației din orașul Sărmașu prin extinderea infrastructurii educaționale și înființarea în orașul Sărmașu a creșei nr.1 și modernizarea spațiului public urban adiacent. Abordarea integrată a problemelor orașului Sărmașu (lipsa unei creșe în care să se asigure accesul la educația timpurie, dar și existența unui spațiu public urban inadecvat), va conduce la soluționarea simultană a necesităților populației din orașul Sărmașu, contribuind astfel la dezvoltarea orașului Sărmașu și la îmbunătățirea calității vieții populației. Proiectul urmează a fi finalizat până la 30.04.2022.

Școala Generală nr.2 din orașul Sărmașu și Școala generală din Balda vor deveni mai eficiente energetic prin investiții în lucrări de reabilitare termică.

În 2021, s-au demarat lucrările pentru **construirea și dotarea unui centru recreativ și modernizarea spațiului public urban adiacent**. Unul din principalele obiective ale investiției este reprezentat de modernizarea străzilor pentru atingerea capacității portante la traficul prognozat pentru perspectiva de 10 ani, lungimea totală a străzilor propuse pentru modernizare

este de 5.573 de metri, iar străzile care fac obiectul proiectului sunt: Dezrobirii (2.044 de metri), Dezrobirii ramură (942 de metri), Toamnei (772 de metri), Viilor (650 de metri), 30 Decembrie (279 de metri), Fundătura Crișan (231 de metri), Vasile Simonis ramură (217 de metri), Secția pompieri (183 de metri) și Bașa (155 de metri). Totodată, urmează să fie modernizate și trotuarele de pe străzile Dezrobirii și Dezrobirii ramură.

Bineînțeles că în această perioadă au fost realizate și alte investiții cu sprijinul bugetului local, care au contribuit la întreținerea și dezvoltarea infrastructurii orașului. Fără o strategie și o viziune clară multe din investiții nu s-ar fi realizat.

3.3. CONSULTARE PUBLICĂ

Conceptul strategic pentru orizontul 2030, este parte a unui proces consultativ care a implicat atât cetățenii Orașului Sărmașu, cât și factori de interes relevanți.

Atât Strategia integrată de dezvoltare urbană, cât și mecanismele instituționale implicate în procesul de implementare țin cont de interesele comunității, care au fost exprimate prin intermediul sondajului de opinie și se regăsesc în portofoliul de proiecte prioritare ale comunei.

Metodele utilizate au fost:

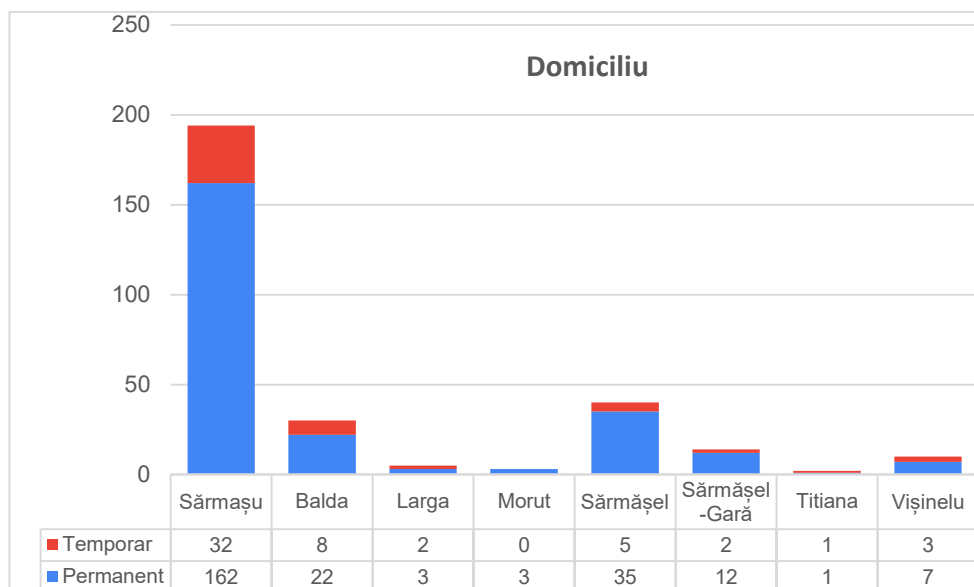
1. Sondarea opiniei publice
2. Grupuri de lucru interne
3. Consultarea factorilor de interes

3.3.1. Sondarea opiniei publice

Sondarea s-a realizat prin aplicarea de chestionare distribuite direct atât după metoda interviului față în față, cât și on-line. Chestionarele sunt anonime și constituie anexă a prezentului document strategic. Au fost colectate un număr 302 răspunsuri, reprezentând 4,35 % din totalul populației și 47 răspunsuri din partea reprezentanților agenților economici locali.

3.3.1.1. PERSOANE FIZICE

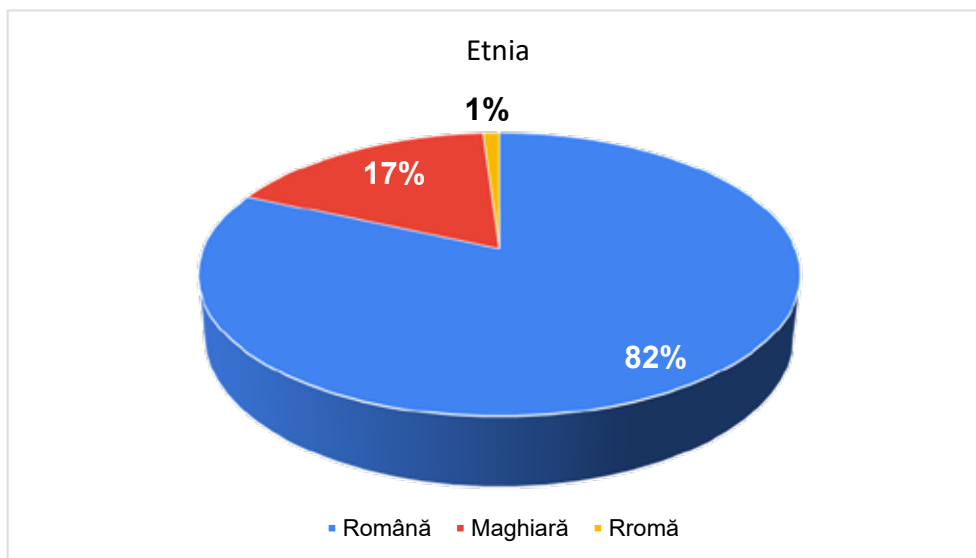
Structura socio-demografică a respondenților

Majoritatea respondenților își au domiciliul permanent sau temporar în Sărmașu (65%), Sărmașel (13) și Balda (10), restul teritoriului fiind mai puțin acoperit (între 1–5%).

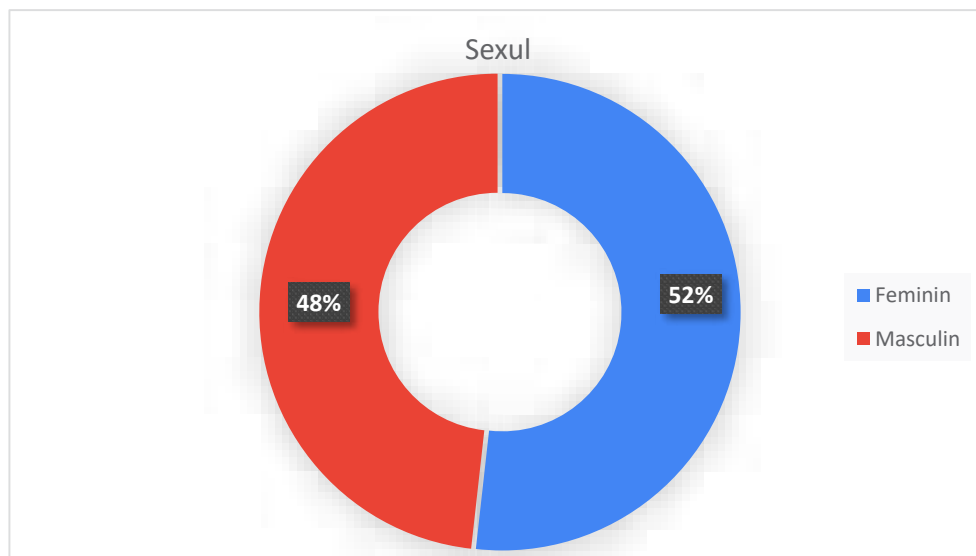
82% dintre respondenți au domiciliul permanent în orașul Sărmașu, iar ceilalți 18% fiind cu domiciliu temporar.

Etnie

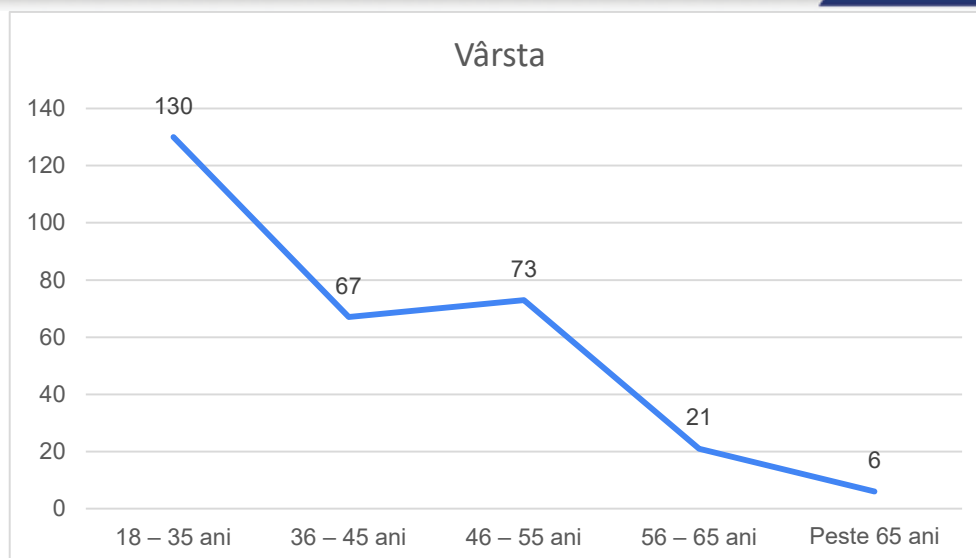

Dintre persoanele care și-au declarat etnia, majoritatea respondenților, 82% sunt de etnie română, 17% de etnie maghiară și 1% sunt de etnie rromă.

Vârsta și sex

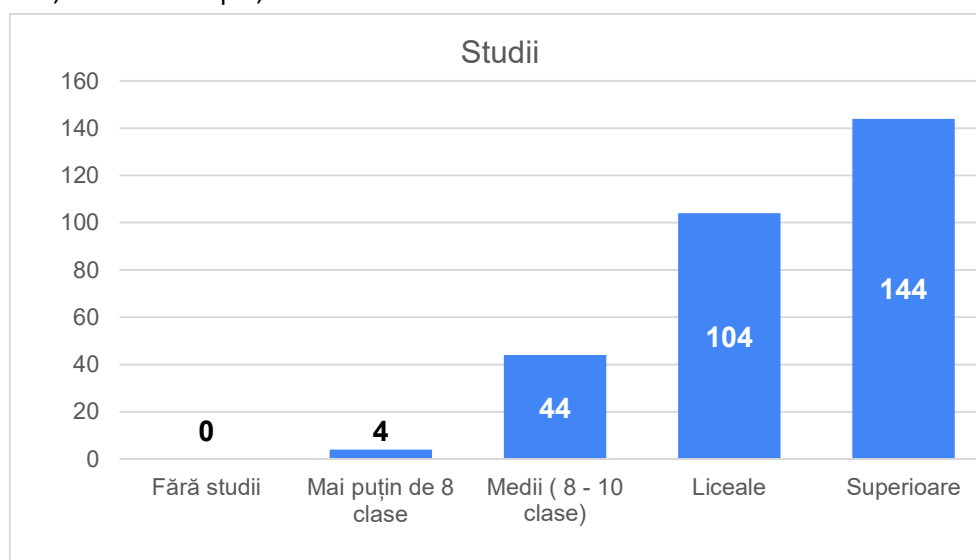

În privința sexului grupul respondenților este omogen și reprezentativ, 52% dintre respondenți sunt de sex feminin și 48% de sex masculin. Eșantionul este mai reprezentativ în rândul persoanelor tinere cu vârste cuprinse între 18–35 ani, confirmat și de gradul ridicat de răspuns la varianta electronică a chestionarului pusă la dispoziție pe pagina web a primăriei și pe rețele de socializare.

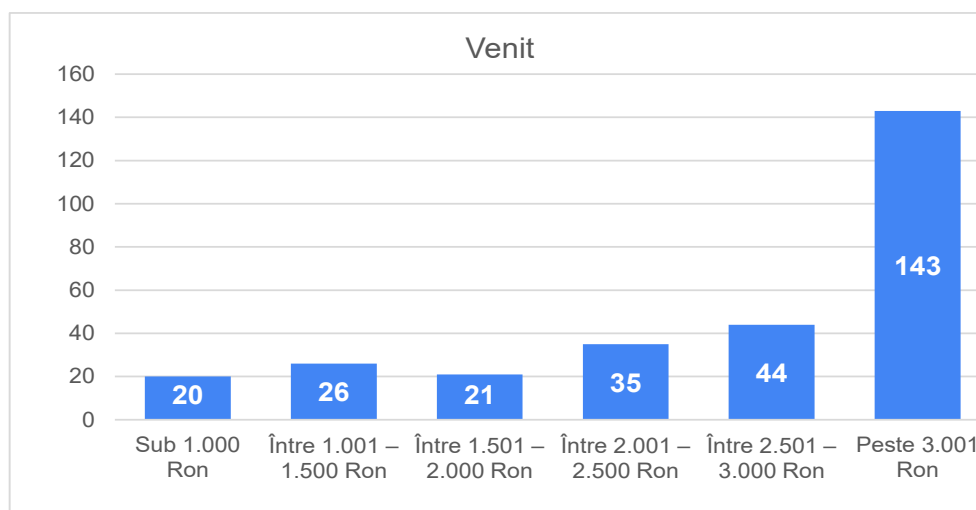

Studii

49% dintre respondenți dețin studii superioare, 35% sunt cu studii liceale, 15 % cu studii medii și 1% cu mai puțin de 8 clase.

Venituri

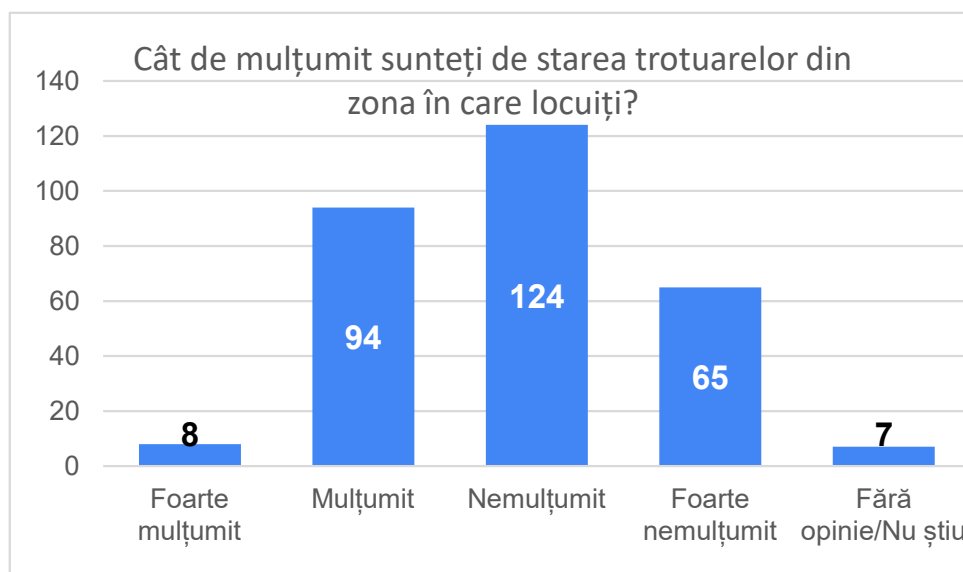

49% dintre respondenți au declarat venitul pe familie peste 3000 lei, 15% venituri cuprinse între 2001-3000 lei, 12% obțin venituri între 2001-2500 lei, 7% între 1501-2000 lei, 9% între 1001-1500 și 7% sub 1000 lei.

Cât de mulțumit sunteți de starea infrastructurii?

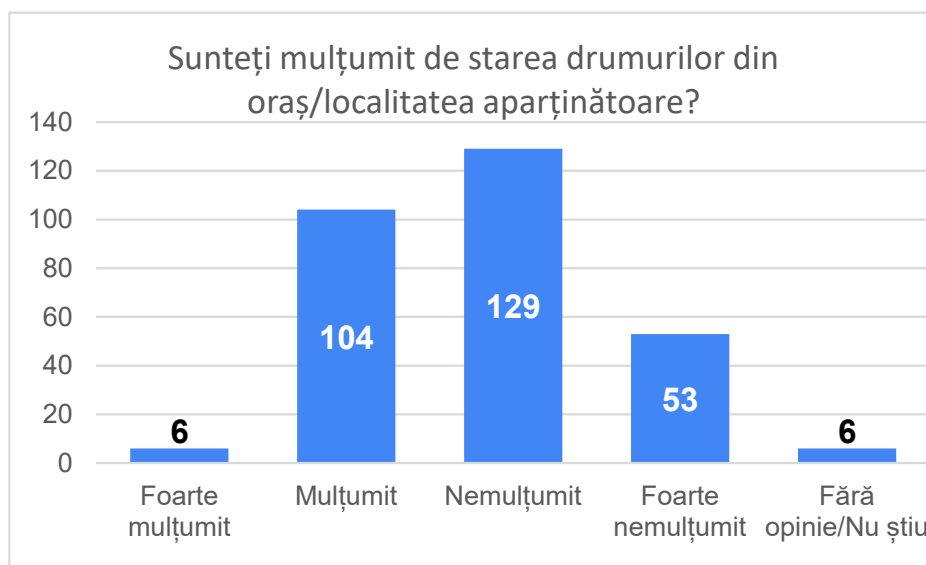
Trotuare

Se constată un grad ridicat de nemulțumire al populației în ceea ce privește starea actuală a trotuarelor din oraș, 63% din cei 298 de respondenți se declară nemulțumiți sau foarte nemulțumiți.

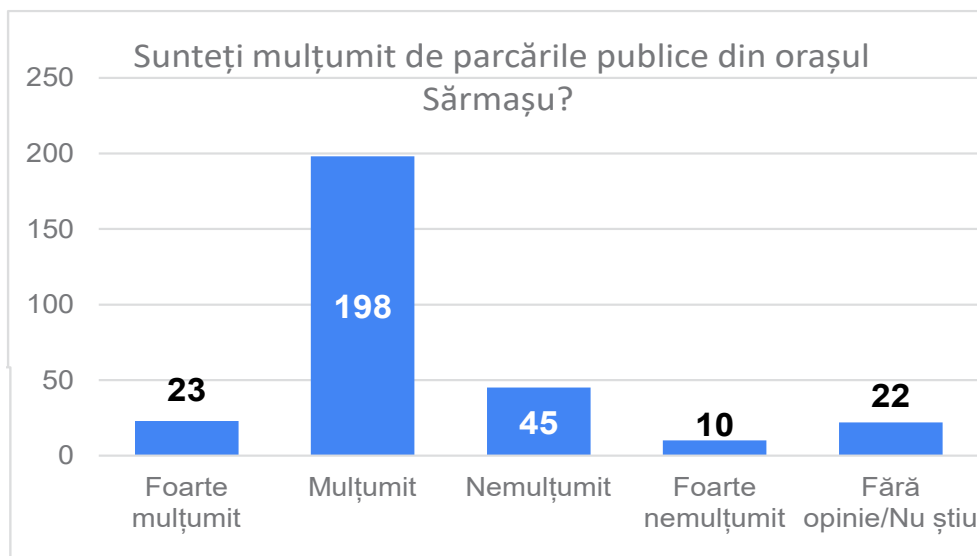
Drumuri

Ponderea persoanelor nemulțumite de starea drumurilor este ceva mai ridicată decât a celor mulțumiți de actuala infrastructură. Așadar 61% din respondenți sunt nemulțumiți sau foarte nemulțumiți și doar 35% se declară mulțumiți.

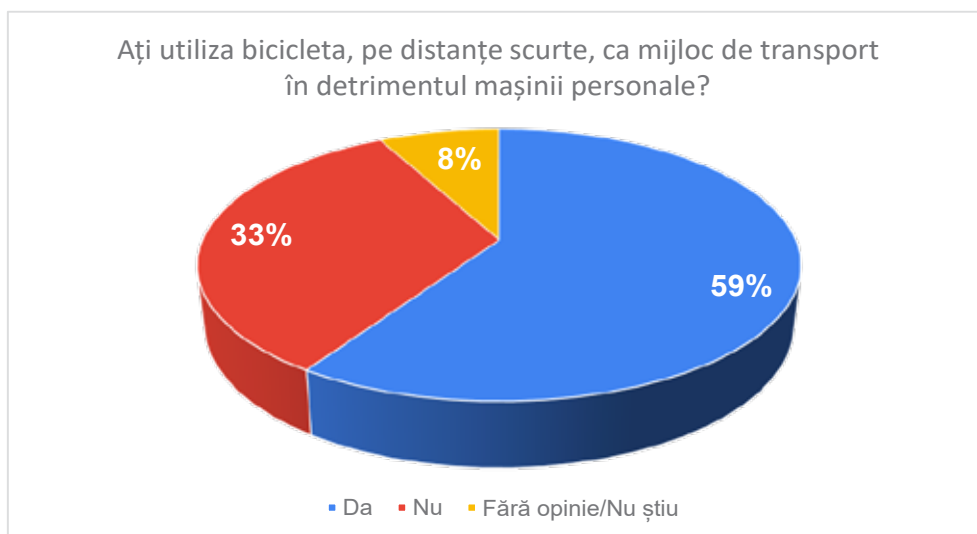

Parcări publice

74% din respondenți sunt mulțumiți de parcarile publice amenajate.

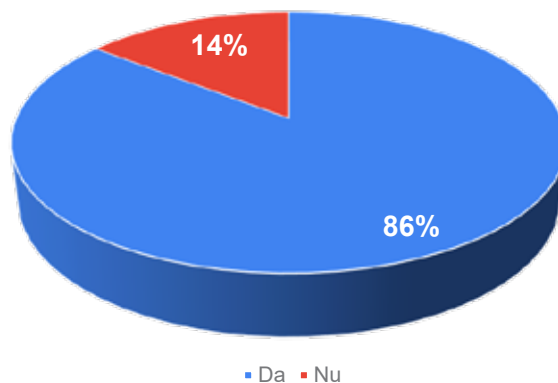
Piste de biciclete

Se constată o deschidere mare către mijloacele alternative de transport. 59% din persoanele chestionate ar utiliza bicicleta pe distanțe scurte ca mijloc de transport în detrimentul mașinii personale.

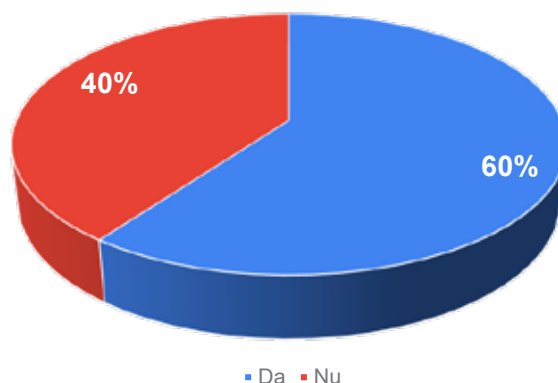
Utilități publice

Sunteți beneficiar al rețelei de apă potabilă ?

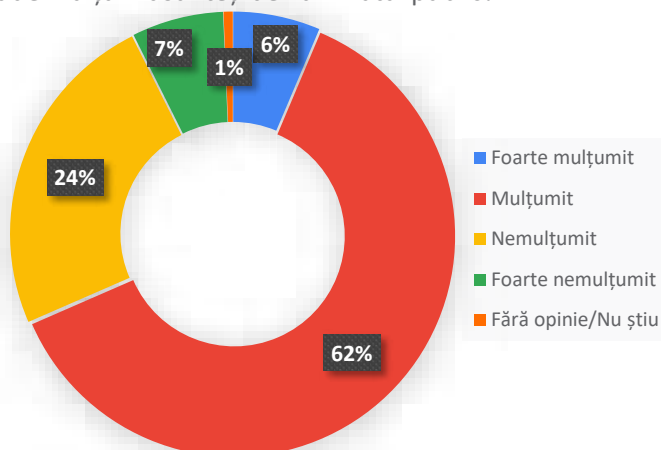
Rețelele de utilități publice în Sărmașu, încă nu acoperă întreg teritoriul, observăm acest lucru și din sondajul de opinie realizat. 14% din totalul persoanelor respondente nu beneficiază de rețeaua de apă în sistem centralizat, iar 40% nu beneficiază nici de sistem de canalizare menajeră.

Beneficiați de sistemul de canalizare menajeră?

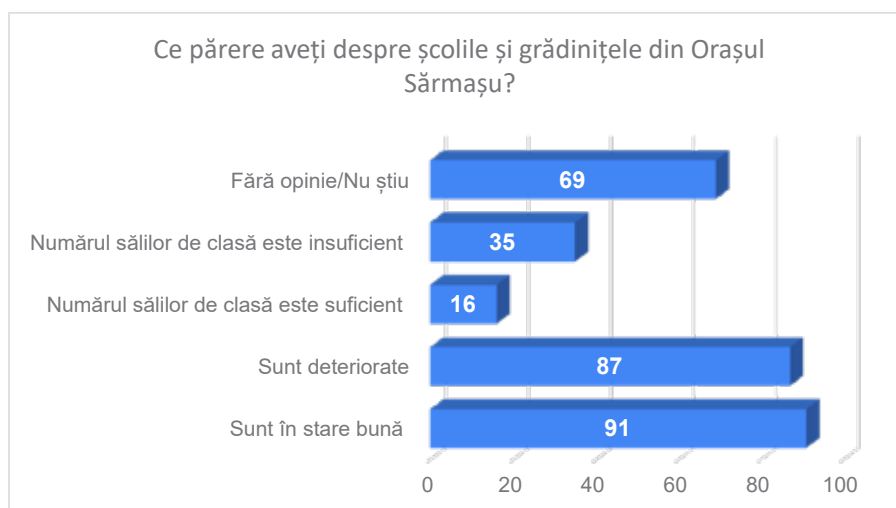
În ceea ce privește iluminatul public, se evidențiază faptul că 24% dintre respondenți se declară nemulțumiți și alți 7% chiar foarte nemulțumiți.

Cât de mulțumit sunteți de iluminatul public?

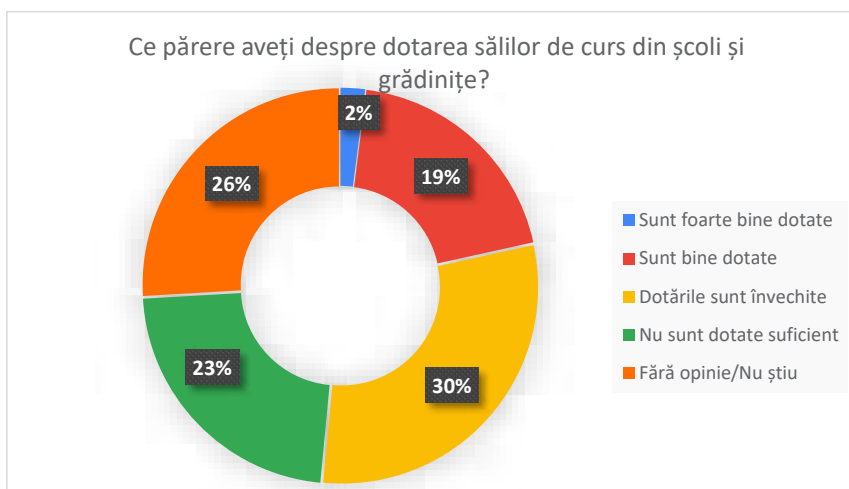

Educație

Școlile și grădinițele sunt în stare bună, consideră 91 de persoane din 298, iar 87 consideră că infrastructura actuală este degradată și numărul sălilor este insuficient. Un procent destul de ridicat nu cunosc starea infrastructurii educaționale locale. De cele mai multe ori, lipsa de informații asupra întregii infrastructuri locale influențează așteptările populației cu privire la dezvoltarea locală.

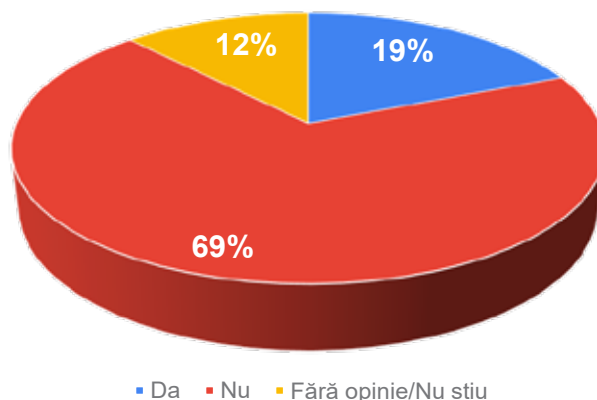
Procentul persoanelor care susțin că infrastructura școlară dispune de dotări suficiente și corespunzătoare este unul redus, doar 21% dintre respondenți, în timp ce 30% susțin faptul că dotările sunt învechite, iar alți 23% că nu sunt suficiente.

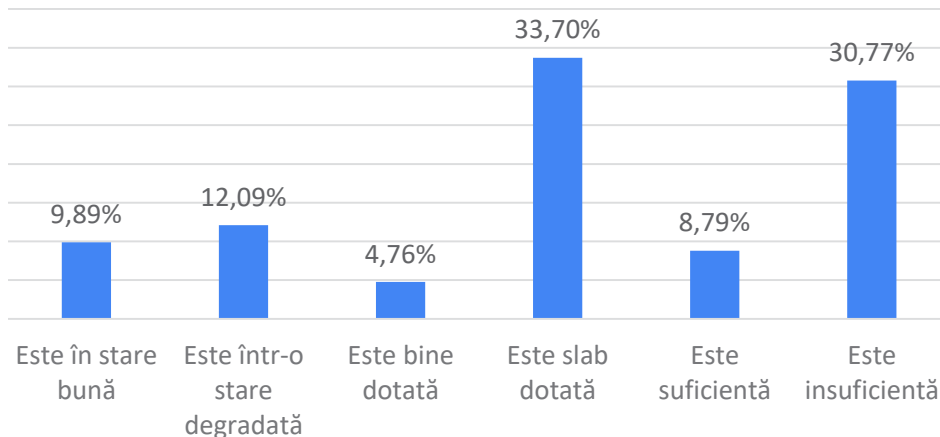
Sănătate

Conform graficelor de mai jos, observăm faptul că sistemul sanitar local este insuficient raportat la problemele cu care populația se confruntă și este în cele mai multe situații slab dotat

Considerați că numărul medicilor și al personalului sanitar din oraș este suficient?

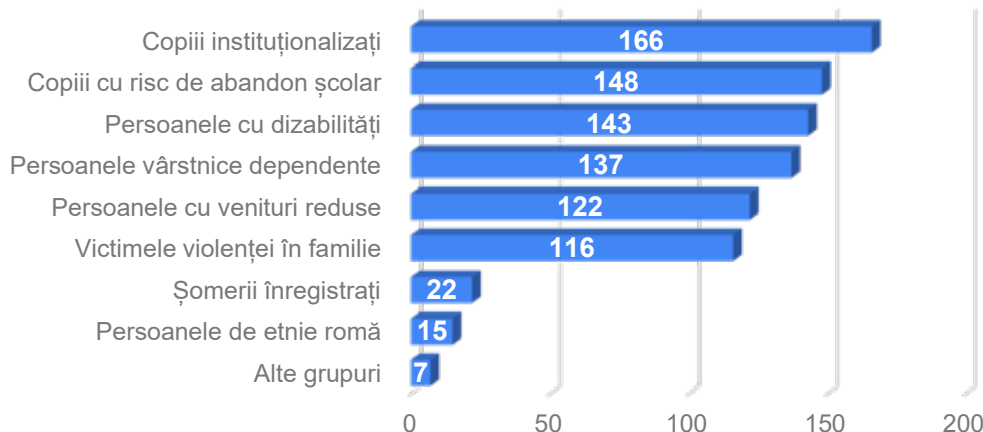
Cum evaluați infrastructura sanitară din orașul Sărmașu?

Sistemul social

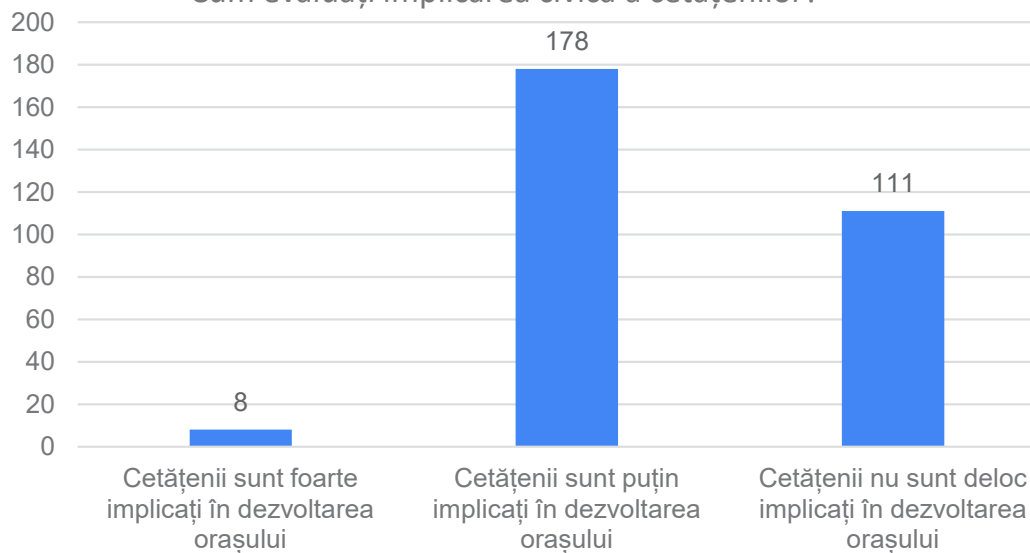
În opinia cetățenilor, dezvoltarea socială ar trebui să se orienteze cu preponderență către copii instituționalizați (166 din 298 persoane), copii cu risc de abandon școlar (148 din 298 persoane), persoane cu dizabilități (143 din 298 persoane), persoane vârstnice dependente (137 din 298 persoane), apoi către persoane cu venituri reduse (122 din 298 persoane) și către victimele violenței în familie (116 din 298 persoane). Șomerii și persoanele de etnie romă se află pe ultimele locuri în prioritățile populației în ceea ce privește sprijinul care ar trebui acordat acestora.

Ce grupuri cu risc social considerați că ar trebui sprijinite cu prioritate?

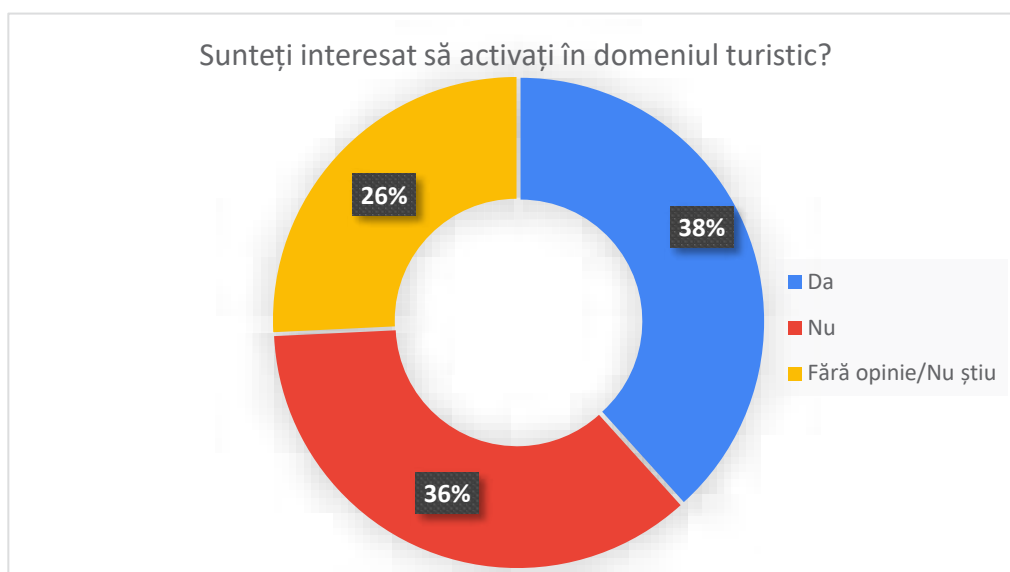
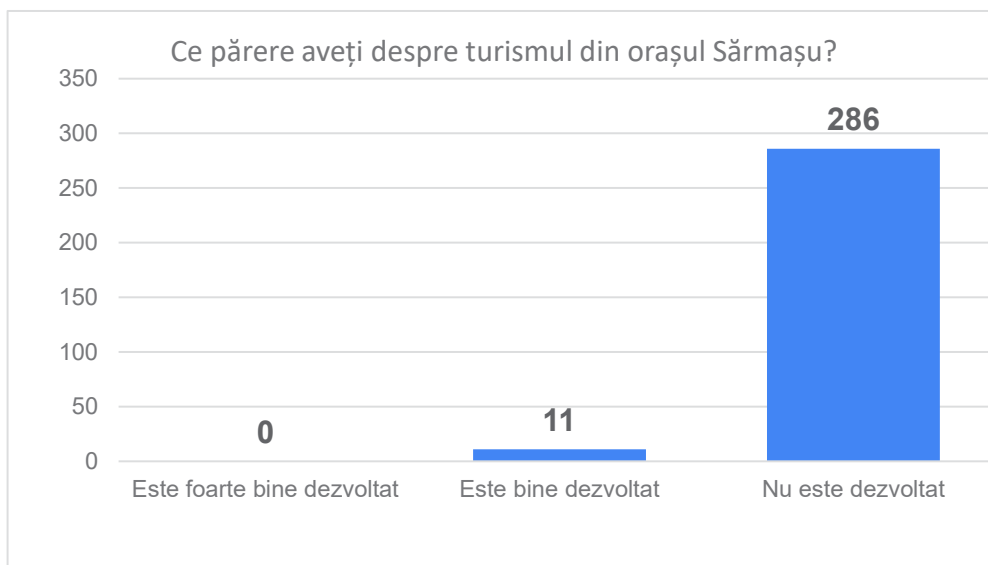
Implicarea civică e un drept, dar și o responsabilitate. Comparativ cu alte state europene, implicarea civică în România este la un nivel foarte scăzut, fapt susținut și de răspunsurile sondajului de opinie realizat. Doar 8 persoane din 297 susțin că cetățenii sunt foarte implicați în dezvoltarea orașului, ați 178 susțin că implicarea cetățenilor este redusă și 111 persoane din 297 consideră că cetățenii nu sunt implicați în dezvoltarea orașului.

Cum evaluați implicarea civică a cetățenilor?

Turism

Chiar dacă momentan turismul orașului Sărmașu nu este dezvoltat, există interes din partea cetățenilor să activeze în acest domeniu.

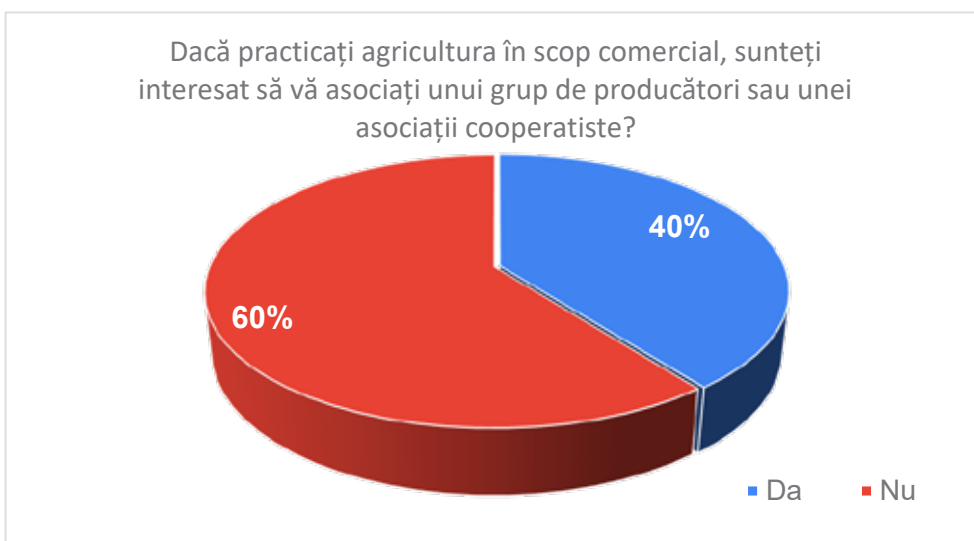
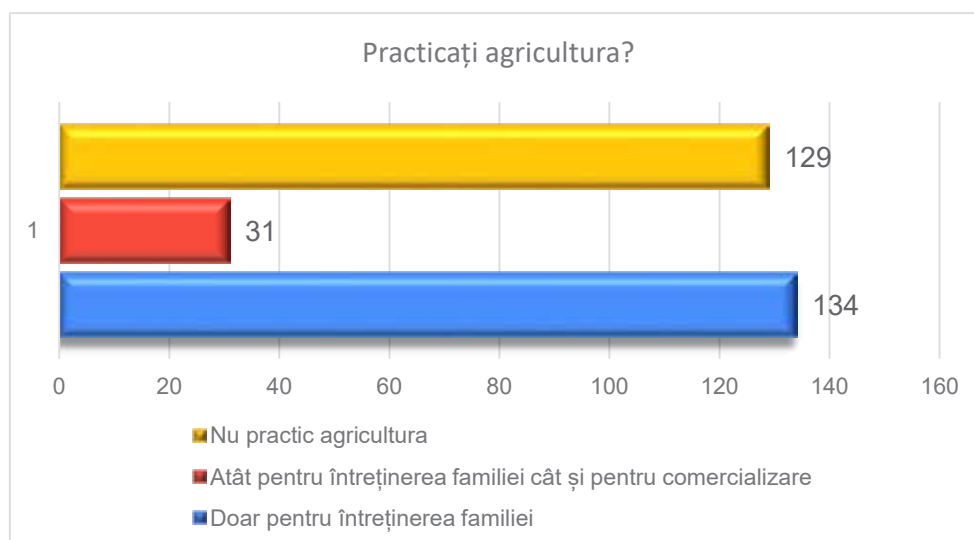
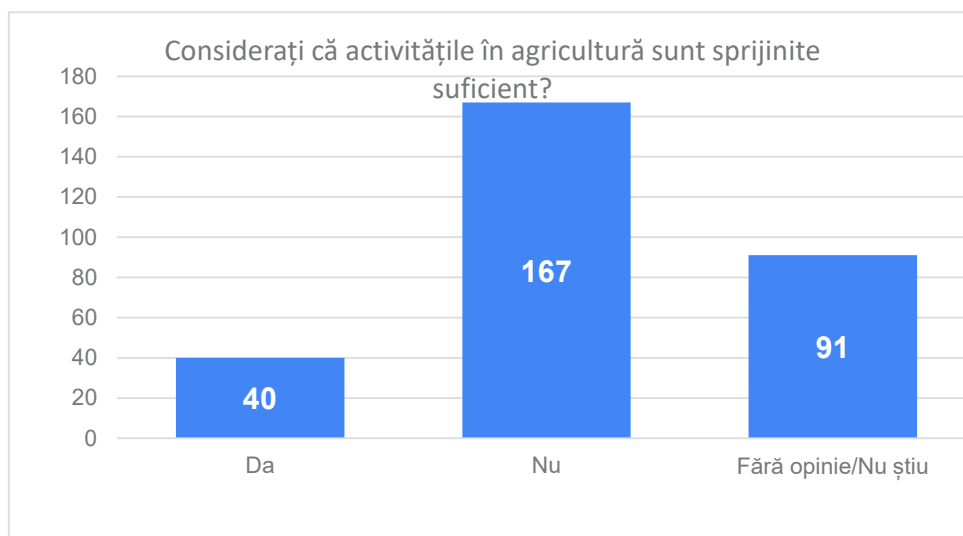

Agricultură și dezvoltare rurală

Activitățile agricole nu sunt sprijinite suficient, consideră 56 % din eșantionul sondajului de opinie realizat.

Orașul Sărmașu este un oraș cu profil agricol. Aproximativ jumătate din eșantion practică activități agricole, din aceștia 81% practică agricultură doar pentru consumul propriu și al familiei și doar 19% practică agricultură de semi-subzistență.

60% din cei care practică agricultura în scop comercial nu sunt interesați să se asocieze în scopul valorificării producției, însă ceilalți 40% prezintă interes în acest aspect.

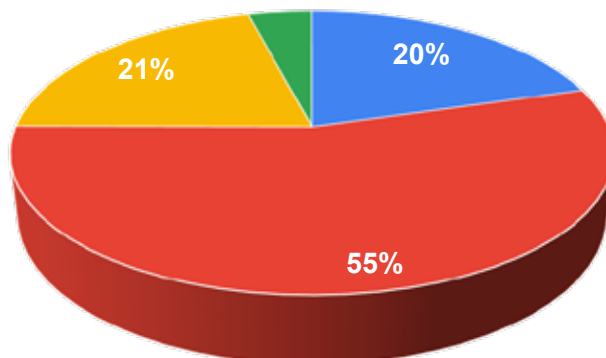

Administrație

Instituția primarului este evaluată pozitiv, în ceea ce privește gestionarea proiectelor de dezvoltare, de către 75 % dintre respondenții sondajului de opinie, alți 21% evaluează

instituția primarului ca având o capacitate redusă de a gestiona proiectele de dezvoltare.

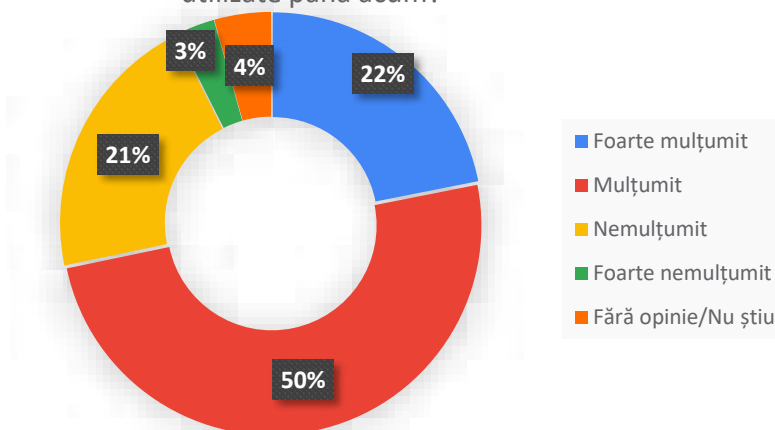
Cum evaluați capacitatea instituției Primarului de a gestiona proiectele de dezvoltare?

■ Foarte ridicată ■ Ridică ■ Scăzută ■ Foarte scăzută

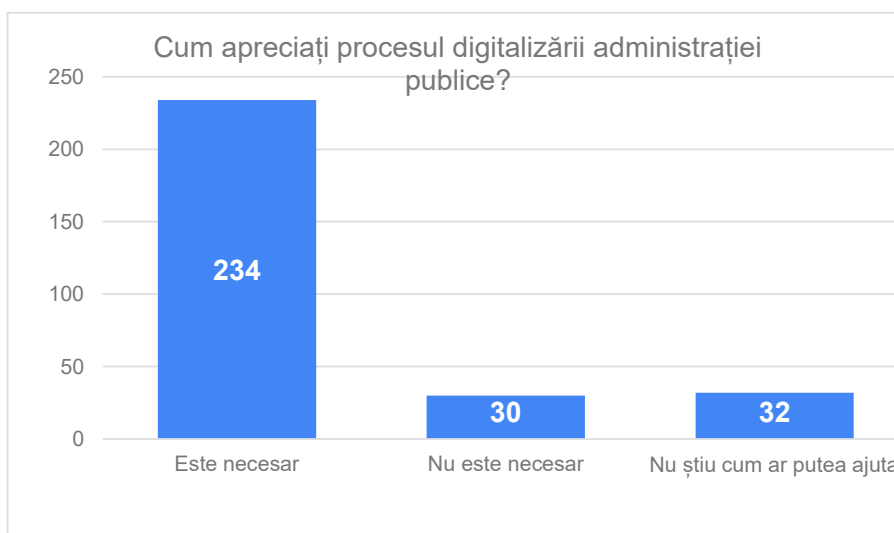
Percepția publică este destul de bună, în ceea ce privește gradul de comunicare și transparență al autorităților locale, 72% se declară mulțumiți sau foarte mulțumiți de mijloacele de informare a cetățenilor utilizate până acum.

Sunteți mulțumit de mijloacele de informare a cetățenilor utilizate până acum?

■ Foarte mulțumit
■ Mulțumit
■ Nemulțumit
■ Foarte nemulțumit
■ Fără opinie/Nu știu

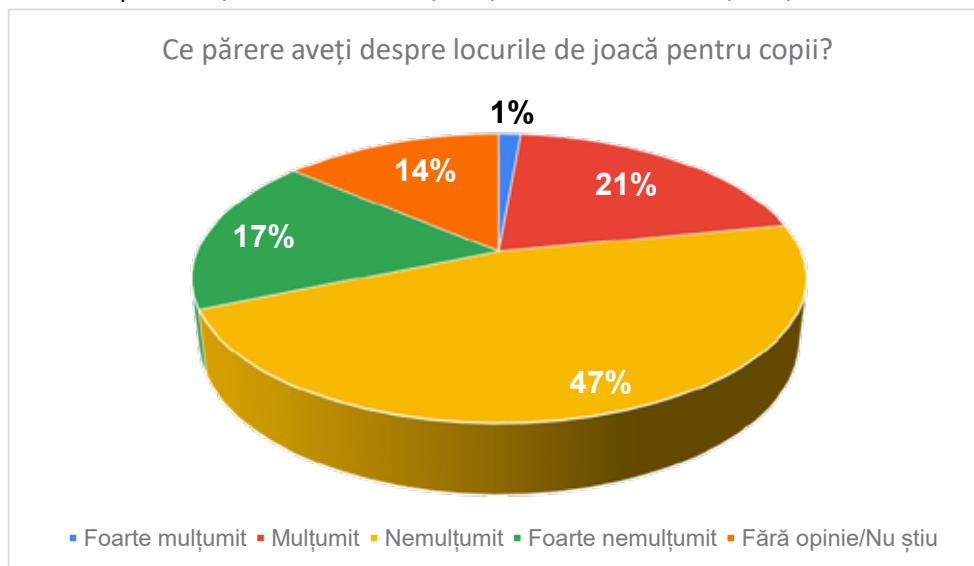
Digitalizare

Localnicii sunt receptivi când vine vorba despre tehnologie, 234 din 296 persoane (79%) apreciază procesul digitalizării administrației publice ca fiind unul necesar.

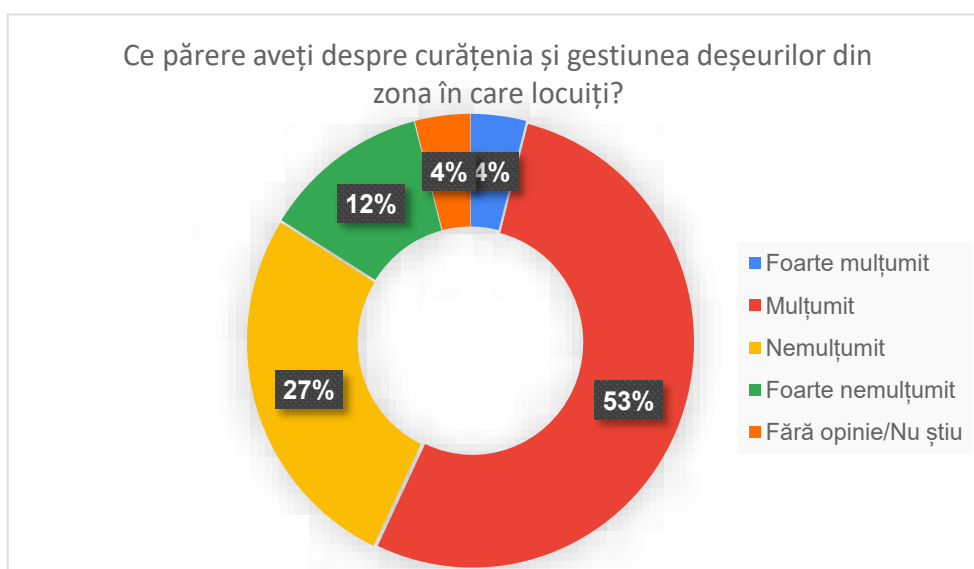
Mediu, spații de joacă și de recreere

Există un grad ridicat de nemulțumire în ceea ce privește locurile de joacă pentru copii: 64% din respondenți sunt fie nemulțumiți, fie foarte nemulțumiți.

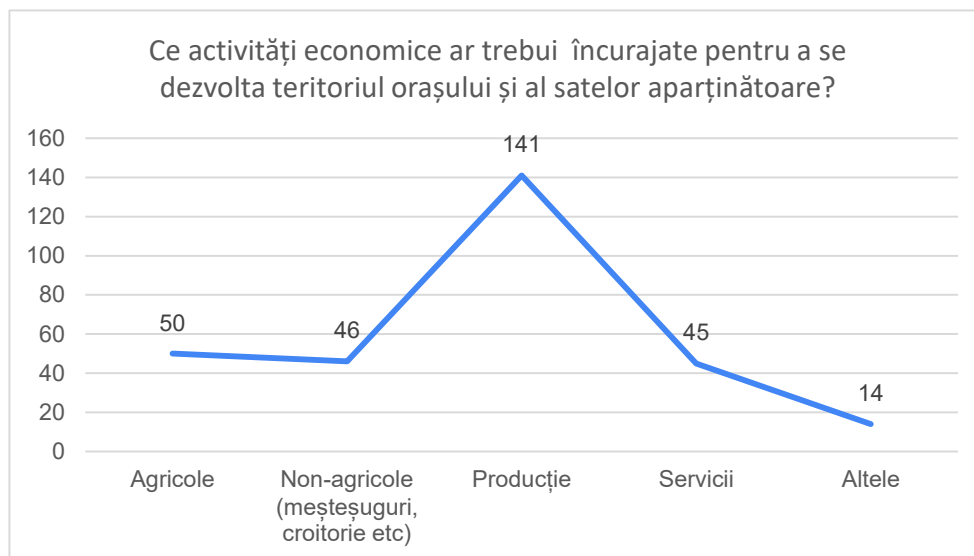
Majoritatea consideră că spațiile verzi sunt bine întreținute, dar sunt insuficiente.

În ceea ce privește curățenia și gestiunea deșeurilor, 57% din respondenți sunt mulțumiți de serviciile actuale, 39% arată un grad de nemulțumire și 4% nu cunosc situația sau nu au formată o opinie în acest sens.

Care dintre următoarele sectoare de activitate considerați că ar trebui dezvoltate cu prioritate pentru un trai mai bun în localitatea dumneavoastră?

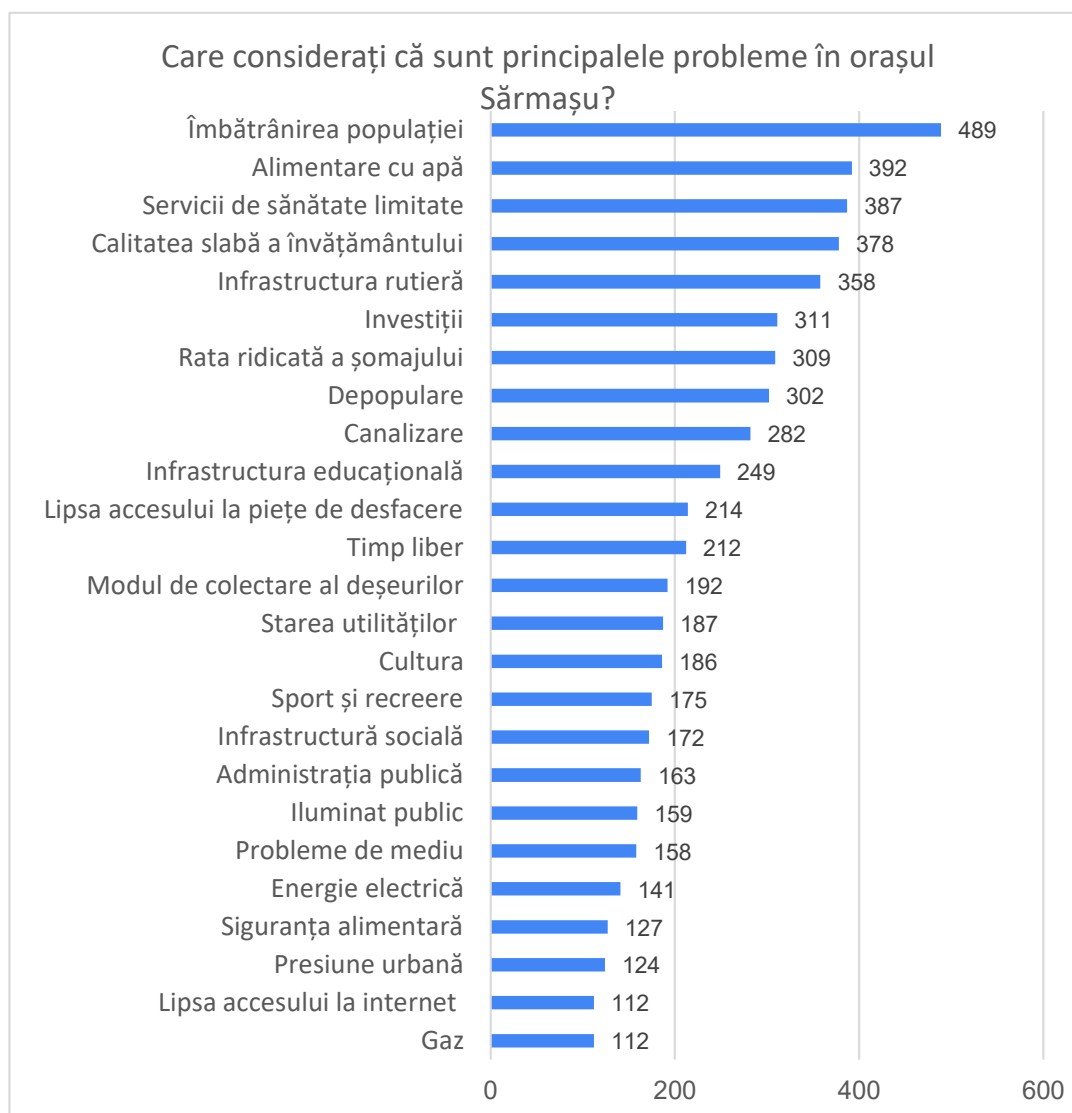
Rezultatele sondajului arată că producția și activitățile agricole ar trebui dezvoltate cu prioritate.

Care considerați că sunt principalele probleme în orașul Sărmașu?

În primele 5 probleme identificate de cetățenii orașului se regăsesc:

1. Îmbătrânirea populației/migrația tinerilor
2. Alimentarea cu apă potabilă
3. Servicii de sănătate limitate
4. Calitatea slabă a învățământului
5. Infrastructura rutieră

Clasamentul investițiilor propuse de autoritatea locală pentru perioada 2021–202 se prezintă conform tabelului de mai jos, cu punctajele în ordinea crescătoare obținute după însumarea punctelor din chestionarele completate:

Nr. crt.	Denumire investiție	Punctaj obținut
1.	Restaurarea monumentelor istorice Biserica de lemn „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil” - orașul Sărmașu și Ansamblul Bisericii de lemn „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil” - sat Sărmășel – Gară	328
2.	Construirea unui Muzeu al tradițiilor de pe Câmpia Transilvană	328
3.	Înființare/modernizare sistem de management al traficului	337
4.	Reabilitarea termică a blocurilor de locuințe din orașul Sărmașu, județul Mureș	374
5.	Modernizarea stațiilor de autobuz în orașul Sărmașu și satele aparținătoare	380
6.	Inițierea unei autogări, a unei săli de așteptare călători și a unei stații de încărcare a mașinilor electrice	407

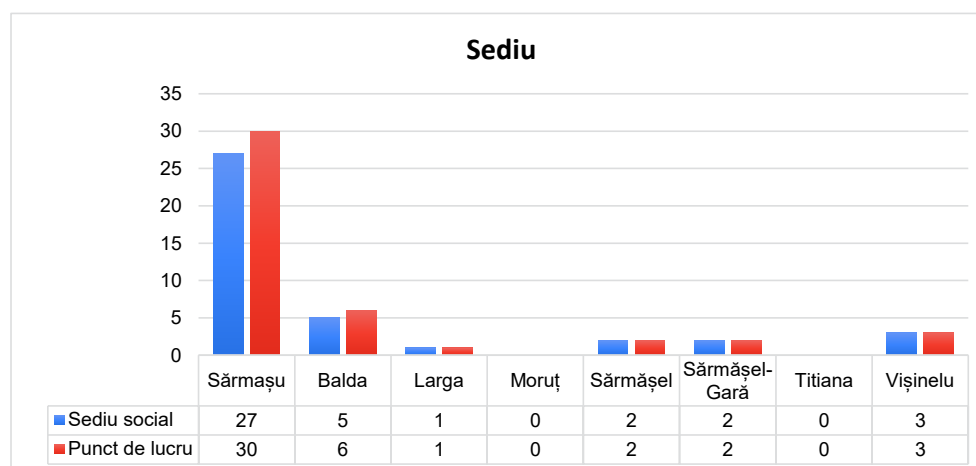
Nr. crt.	Denumire investiție	Punctaj obținut
7.	Asfaltare drum de legătură intrajudețean DC 49A Vișinelu, județul Mureș - Crișeni, județul Cluj, 4,5 KM	409
8.	Construire platformă de gunoi pentru depozitarea deșeurilor	422
9.	Înființarea unui incubator de afaceri	423
10.	Modernizarea drumului comunal DC 104 Balda – Vișinelu, județul Mureș (rest de executat)	430
11.	Construirea unei instalații pentru producerea biogazului în Orașul Sărmașu	430
12.	Amenajarea unei platforme pentru compostarea deșeurilor biodegradabile în orașul Sărmașu, județul Mureș	432
13.	Amenajări peisagistice, crearea, modernizarea, extinderea de parcuri, spații verzi și spații de joacă pentru copii în localitățile Balda, Vișinelu, Sărmășel, Sărmășel Gară	436
14.	Construire capelă mortuară în localitatea Sărmășel Gară	442
15.	Modernizare str. Viilor și str. Pepinierii - orașul Sărmașu	447
16.	Efficientizarea și modernizarea iluminatului public, orașul Sărmașu, județul Mureș	449
17.	Amenajare trotuar și pistă de biciclete din loc. Balda până în loc. Sărmășel Gară	451
18.	Digitalizarea serviciilor administrației publice locale	451
19.	Soluții moderne de colectare a deșeurilor – containere de gunoi îngropate	452
20.	Digitalizarea sistemului de educație din Orașul Sărmașu, județul Mureș	462
21.	Modernizarea și reabilitarea infrastructurii rutiere și a drumurilor de exploatare agricolă în orașul Sărmașu și localitățile aparținătoare	463
22.	Sprijinirea înființării grupurilor de producători agricoli	465
23.	Modernizare și extindere sistem de siguranță și supraveghere video	468
24.	Lucrări de intervenție la Grupul Școlar Sărmașu din orașul Sărmașu, cu scopul creșterii eficienței energetice, prin lucrări de reabilitare termică a anvelopei, sistemului de încălzire și instalarea unor sisteme alternative de producere a energiei	469
25.	Reabilitarea, modernizarea, extinderea și echiparea infrastructurii Liceul Teoretic „Samuil Micu” – Sărmașu	476
26.	Regularizarea, decolmatarea, indiguirea, reconstruirea și redimensionarea Canalului colector din orașul Sărmașu și a podurilor aferente	478
27.	Modernizarea drumului comunal DC 103 Sărmașu-Moruș-Larga-Titiana, orașul Sărmașu, județul Mureș	478
28.	Înființarea unui centru multifuncțional de servicii medico-sociale integrate de zi/ rezidențial pentru persoane care necesită recuperare în cazul unor boli cronice sau în perioade de convalescență	493

Nr. crt.	Denumire investiție	Punctaj obținut
29.	Reabilitarea, modernizarea și echiparea infrastructurii educaționale preșcolare (grădinițe) și a celei pentru învățământul general obligatoriu (școli I-VIII) de pe raza orașului Sărmașu	498
30.	Construire bloc de locuințe pentru tineri specialiști (medici, profesori, personal M.A.I. ș.a) în orașul Sărmașu, județul Mureș	498
31.	Îmbunătățirea Serviciului de asistență socio-medicală la domiciliu în cazul persoanelor vârstnice și bolnave	503
32.	Înființarea, modernizarea și dotarea cabinetelor medicale școlare	524
33.	Retehnologizare Stație de Epurare, orașul Sărmașu, județul Mureș	532
34.	Modernizarea și extinderea sistemului de alimentare cu apă orașul Sărmașu, județul Mureș	575
35.	Extinderea rețele de canalizare în localitățile Balda, Sărmășel Sat și Sărmășel Gară, orașul Sărmașu, județul Mureș	577
36.	Modernizarea, extinderea și dotarea clădire Spital Sărmașu în vederea deschiderii unei unități medicale – spital- sau secție aparținătoare unui spital din județ	599

3.3.1.2. PERSOANE JURIDICE

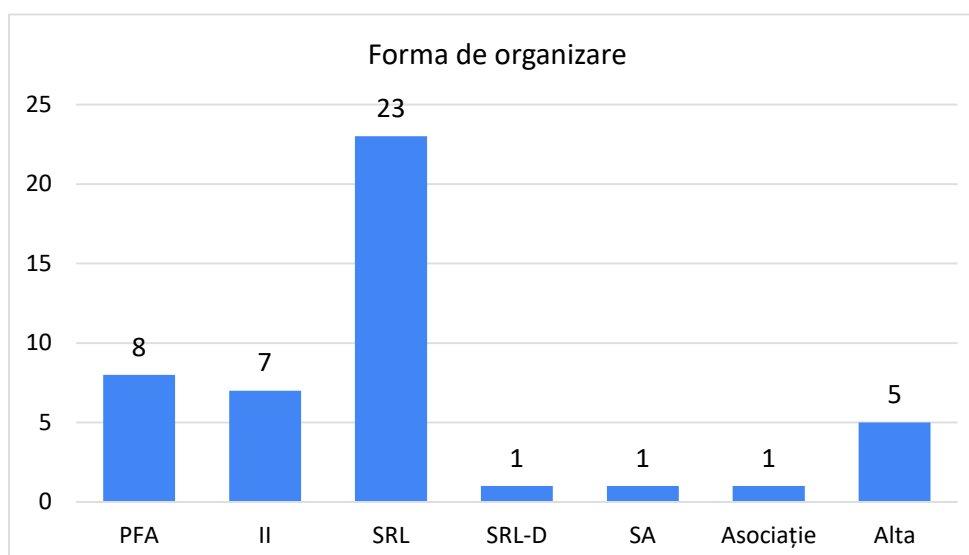
Structura eșantionului

Din cei respondenți 27 operatori economici au sediul în Sărmașu, 5 în satul Balda, 1 în satul Larga, 2 în Sărmășel, 2 în Sărmășel Gară, și 3 în satul Vișinelu.

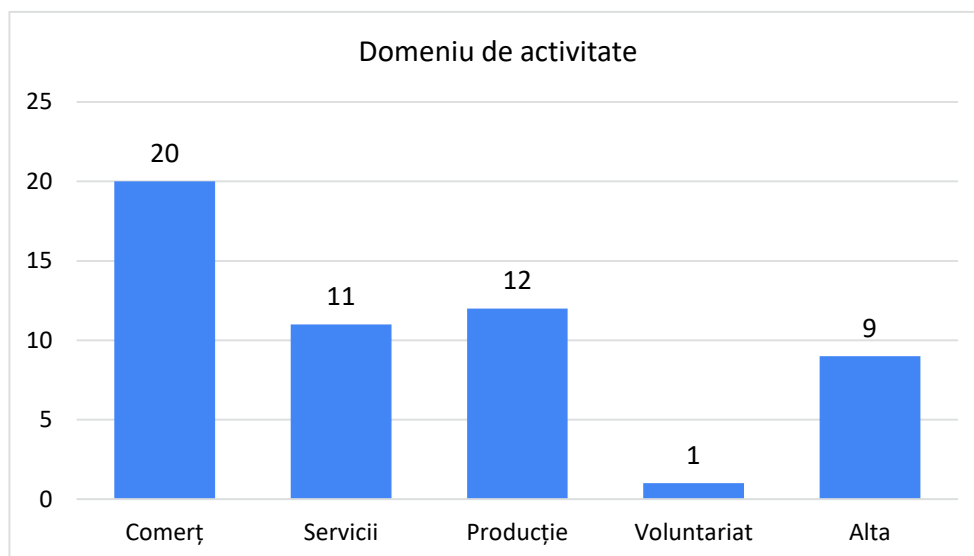

Forma de constituire

Cea mai frecventă formă de organizare a operatorilor economici este de tipul Societate cu răspundere limitată, respectiv 50%. Între respondenții sondajului se regăsesc și 8 Persoane Fizice Autorizate, 7 Întreprinderi Individuale, 1 SRL-D, 1 Societate pe Acțiuni și 1 Asociație.

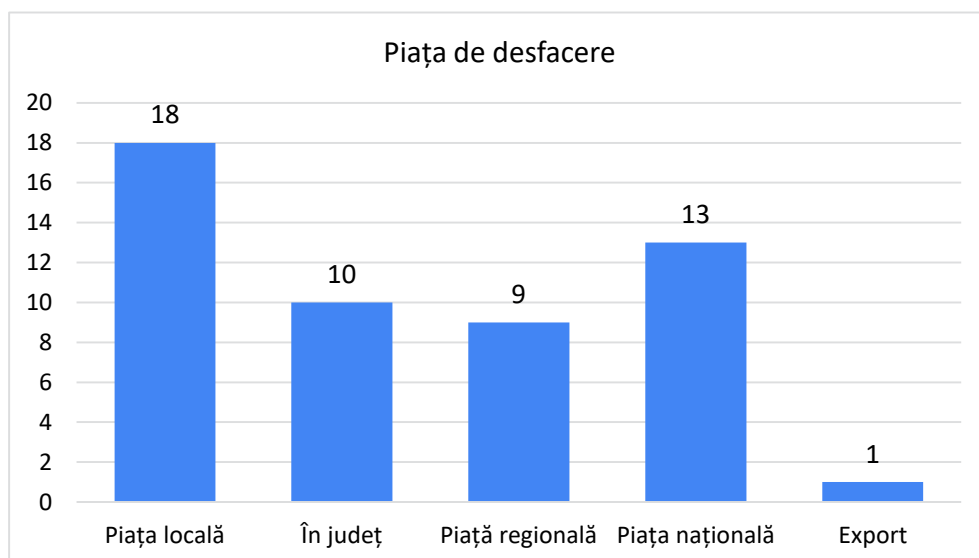
Domeniu de activitate

Cel mai bine reprezentat domeniu este sectorul de servicii urmat de sectorul de comerț.

Piața de desfacere

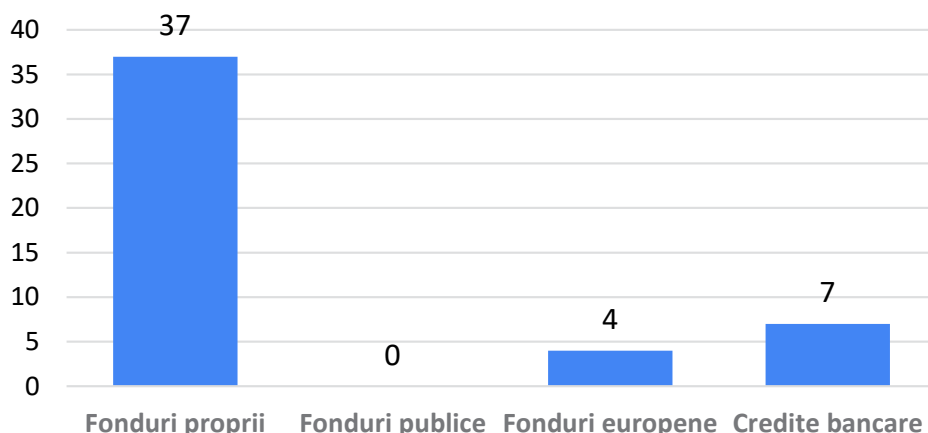
Majoritatea se adresează pieței locale și naționale de desfacere. Din cei 47 de operatori din eșantion doar o societate se adresează și pieței de export.

Surse de finanțare

4 dintre ei 47 de operatori economici (8%), au ca principală sursă de finanțare a investițiilor fonduri europene nerambursabile, iar majoritatea (78%) își susțin investițiile din fonduri proprii. Un procent redus (8%) își finanțează investițiile principale și din credite bancare.

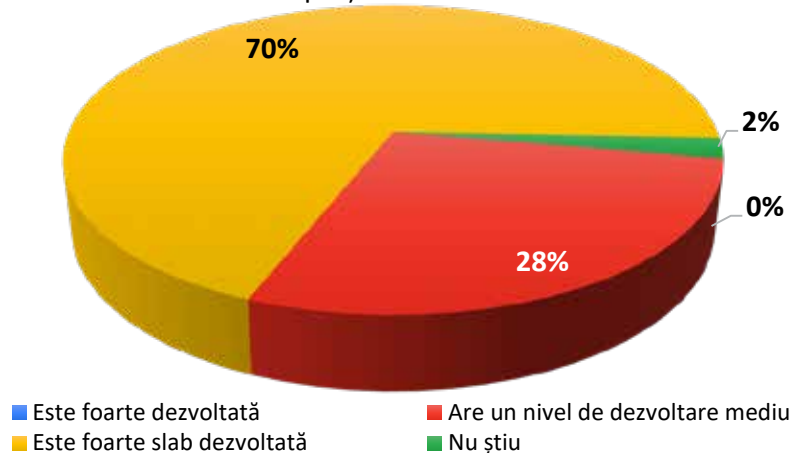
Care sunt sursele dumneavoastră de finanțare pentru principalele investiții?

Dezvoltarea economică a orașului

Operatorii economici nu sunt foarte mulțumiți de gradul de dezvoltare al orașului, 70% apreciază un nivel foarte slab de dezvoltare și alți 28% un nivel mediu de dezvoltare.

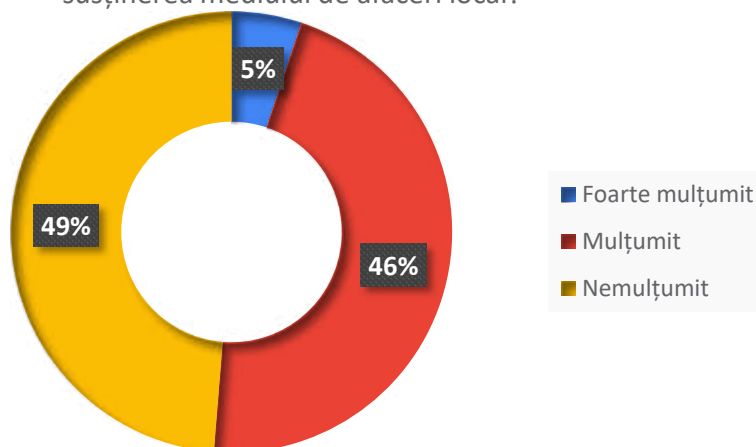
Cum apreciați dezvoltarea economică a orașului și a satelor aparținătoare?

Implicarea autorității locale

Operatorii economici locali sunt nemulțumiți de implicarea funcționarilor publici în rezolvarea problemelor, 43% consideră că angajații din sectorul public îi sprijină în mică măsură, iar 50% într-o foarte mică măsură. Dintre respondenți doar 7% apreciază o implicare mai bună.

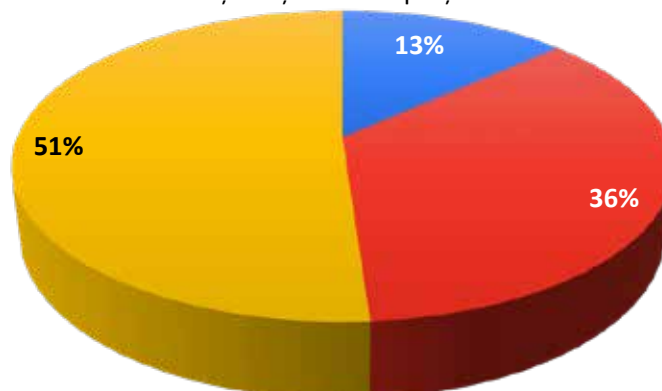
Cât de mulțumit sunteți de implicarea Primăriei în susținerea mediului de afaceri local?

Oportunități locale și transparență

Când vine vorba despre transparența decizională și gradul de informare și comunicare, 51% susțin că nu sunt informați sau consultați de membrii administrației publice cu privire la inițiativele și proiectele de investiții ale orașului, 36% consideră că sunt informați într-o mică măsură și doar 13% spun să sunt informați într-o mare măsură.

Sunteți informați/consultați de către membrii administrației publice cu privire la inițiative, proiecte de investiții ale orașului și satelor aparținătoare?

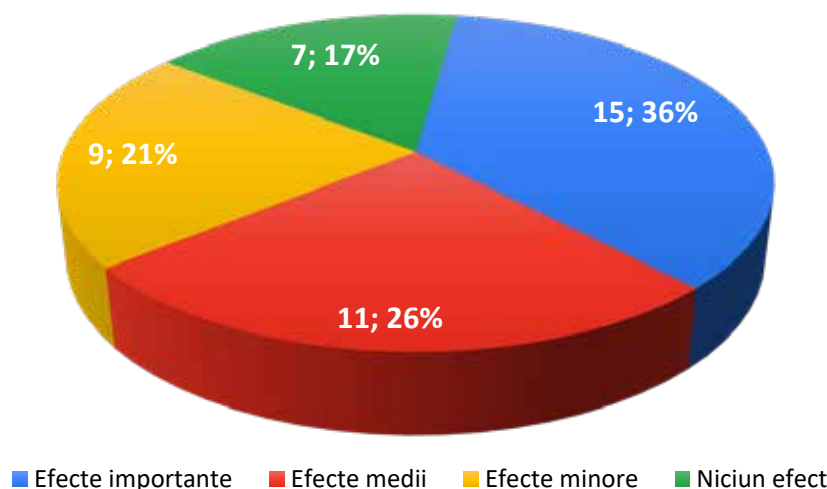

Pandemia COVID

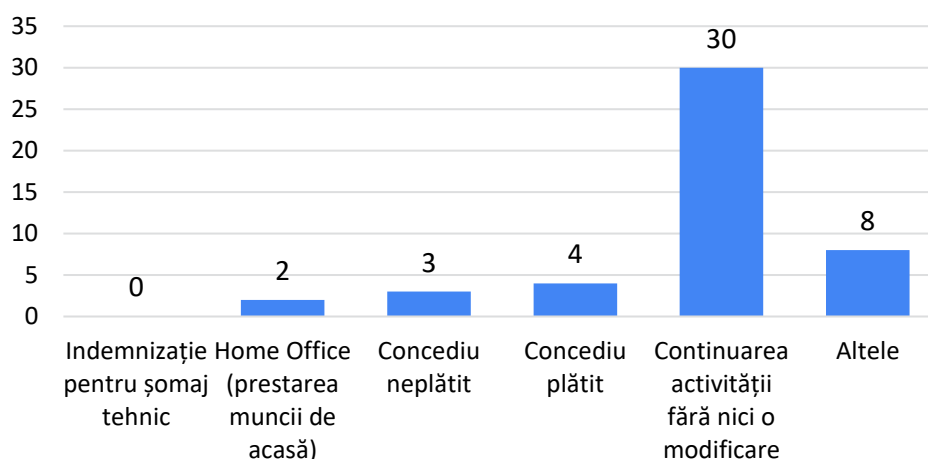
Criza epidemiologică mondială, izbucnită la începutul anului 2020, a avut și are efecte importante în mediul economic. Scăderea ofertei produselor/serviciilor, nesiguranță, incapacitatea de a lua decizii și dificultăți în continuarea producției sunt principalele probleme cu care se confruntă operatorii economici locali datorită crizei sanitare mondiale.

Efectele pandemiei sunt resimțite la nivelul multor operatori economici, doar 17% declară că nu au resimțit nici un efect al pandemiei în activitatea economică prestată, în timp ce 36% au resimțit efecte importante, chiar insolvență, 26% efecte medii și 21% efecte minore. Doar 25 din respondenți și-au continuat activitatea fără nici o modificare, în contextul crizei generate de pandemia de coronavirus. 4 dintre agenții economici, reprezentând 17% au fost nevoiți să ia măsuri de șomaj tehnic sau Home Office, iar 8% au luat aplicat măsuri de concediu plătit sau neplătit pentru o parte dintre angajați.

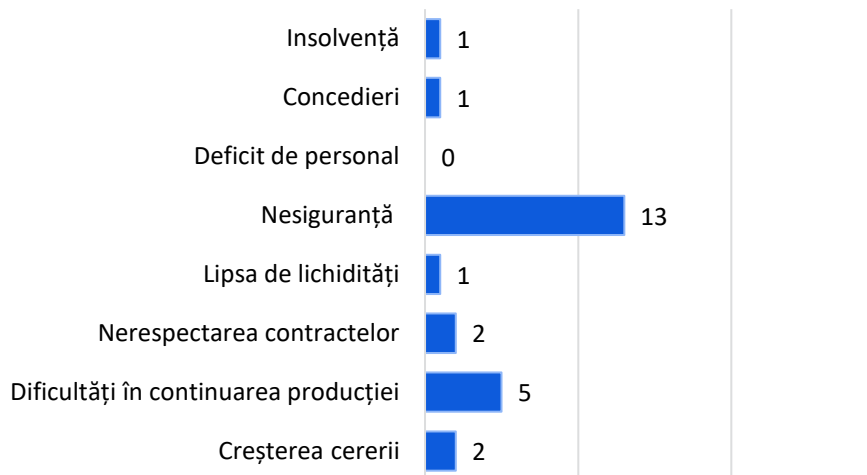
Efectele produse pandemia de coronavirus

Măsurile interne referitoare la angajați implementate la nivelul activității curente

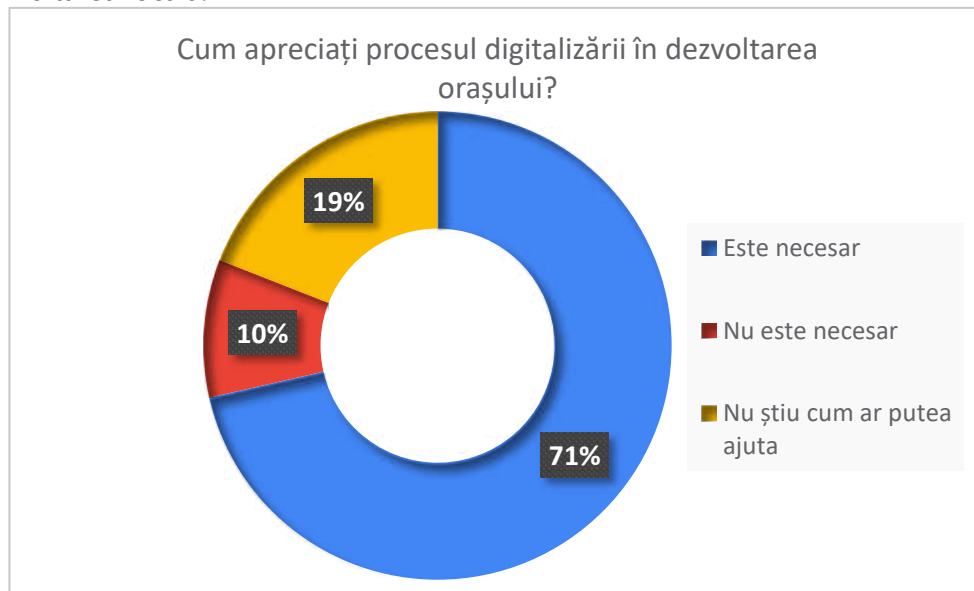

În ce fel a fost afectată compania dvs. până în prezent de pandemia coronavirus?

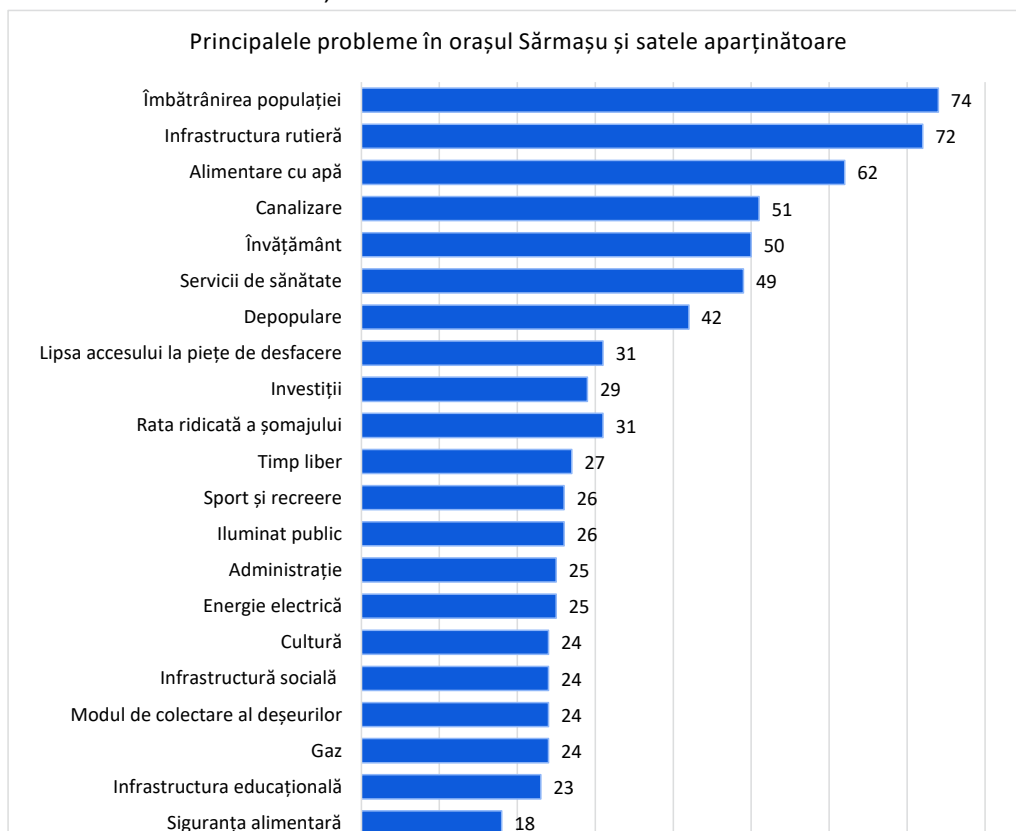
Digitalizare

71% din agenții economici sunt de părere că procesul digitalizării este necesar pentru dezvoltarea locală.

Între primele 5 probleme identificate de operatorii economici se regăsesc:

1. Îmbătrânirea populației/migrația tinerilor
2. Infrastructura rutieră
3. Alimentarea cu apă potabilă
4. Canalizarea
5. Calitatea slabă a învățământului

Clasamentul investițiilor propuse de autoritatea locală pentru perioada 2021-2030, în ordinea priorităților se prezintă conform tabelului de mai jos:

Nr. crt.	Denumire investiție	Punctaj obținut
1.	Construirea unui Muzeu al tradițiilor de pe Câmpia Transilvană	51
2.	Înființare/modernizare sistem de management al traficului	52
3.	Reabilitarea termică a blocurilor de locuințe din orașul Sărmașu, județul Mureș	52
4.	Asfaltare drum de legătură intrajudețean DC 49A Vișinelu, județul Mureș - Crișeni, județul Cluj, 4,5 KM	53
5.	Restaurarea monumentelor istorice Biserica de lemn „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil” - orașul Sărmașu și Ansamblul Bisericii de lemn „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil” - sat Sărmășel – Gară	54
6.	Amenajare trotuar și pistă de biciclete din loc. Balda până în loc. Sărmășel Gară	55
7.	Înființarea unei autogări, a unei săli de așteptare călători și a unei stații de încărcare a mașinilor electrice;	59
8.	Modernizare str. Viilor și str. Pepinierii - orașul Sărmașu	60
9.	Modernizarea stațiilor de autobuz în orașul Sărmașu și satele aparținătoare	61
10.	Modernizarea drumului comunal DC 104 Balda – Vișinelu, județul Mureș (rest de executat)	61
11.	Construire capelă mortuară în localitatea Sărmășel Gară	61
12.	Construire platformă de gunoi pentru depozitarea deșeurilor	61
13.	Soluții moderne de colectare a deșeurilor – containere de gunoi îngropate	62
14.	Modernizare și extindere sistem de siguranță și supraveghere video	65
15.	Amenajări peisagistice, crearea, modernizarea, extinderea de parcuri, spații verzi și spații de joacă pentru copii în localitățile Balda, Vișinelu, Sărmășel, Sărmășel Gară	64
16.	Înființarea, modernizarea și dotarea cabinetelor medicale școlare	65
17.	Amenajarea unei platforme pentru compostarea deșeurilor biodegradabile în orașul Sărmașu, județul Mureș	65
18.	Digitalizarea sistemului de educație din Orașul Sărmașu, județul Mureș	66
19.	Modernizarea drumului comunal DC103 Sărmașu-Moruș-Larga-Titiana, orașul Sărmașu, județul Mureș	67
20.	Eficiențizarea și modernizarea iluminatului public, orașul Sărmașu, județul Mureș	68
21.	Construirea unei instalații pentru producerea biogazului în Orașul Sărmașu	71
22.	Digitalizarea serviciilor administrației publice locale	72
23.	Reabilitarea, modernizarea, extinderea și echiparea infrastructurii Liceul Teoretic „Samuil Micu” – Sărmașu	72
24.	Înființarea unui incubator de afaceri	73

Nr. crt.	Denumire investiție	Punctaj obținut
25.	Înființarea unui centru multifuncțional de servicii medico-sociale integrate de zi/rezidențial pentru persoane care necesită recuperare în cazul unor boli cronice sau în perioade de convalescență	74
26.	Îmbunătățirea Serviciului de asistență socio-medicală la domiciliu în cazul persoanelor vârstnice și bolnave	74
27.	Construire bloc de locuințe pentru tineri specialiști (medici, profesori, personal M.A.I. ș.a) în orașul Sărmașu, județul Mureș	75
28.	Reabilitarea, modernizarea și echiparea infrastructurii educaționale preșcolare (grădinițe) și a celei pentru învățământul general obligatoriu (școli I-VIII) de pe raza orașului Sărmașu	76
29.	Modernizarea și reabilitarea infrastructurii rutiere și a drumurilor de exploatare agricolă în orașul Sărmașu și localitățile aparținătoare	79
30.	Extinderea rețele de canalizare în localitățile Balda, Sărmășel Sat și Sărmășel Gară, orașul Sărmașu, județul Mureș	79
31.	Regularizarea, decolmatarea, îndiguirea, reconstruirea și redimensionarea Canalului colector din orașul Sărmașu și a podurilor aferente	81
32.	Sprijinirea înființării grupurilor de producători agricoli	82
33.	Modernizarea și extinderea sistemului de alimentare cu apă orașul Sărmașu, județul Mureș	89
34.	Modernizarea, extinderea și dotarea clădire Spital Sărmașu în vederea deschiderii unei unități medicale – spital sau secție aparținătoare unui spital din județ	92
35.	Retehnologizare Stație de Epurare, orașul Sărmașu, județul Mureș	93

3.3.2. Consultări publice

Opinia cetățenilor a fost solicitată și în cadrul dezbaterilor publice organizate în perioada 2 iulie 2021 – 4 august 2021. Strategia integrată de dezvoltare urbană a fost supusă dezbaterii publice prin afișarea acesteia pe pagina web a orașului, precum și prin transmiterea în format electronic către factorii de interes din comunitatea locală. Persoanele interesate au putut să transmită observații și propuneri cu privire la documentul strategic propus.

Întâlnirile deschise publicului organizate în 29 iulie 2021 și în 04 august 2021, au avut un aport important la finalizarea documentului strategic, fiind formulate mai multe propuneri mai ales în cea ce privește dezvoltarea orașului. Documentul strategic a fost completat cu noile propuneri și a suferit corecturi acolo unde a fost cazul. În cadrul dezbaterilor au fost prezentate rezultatele sondajului de opinie, au avut loc discuții asupra viziunii orizontului 2030 și au fost puse în discuție propunerile de investiții.

Propuneri din partea cetățenilor în urma procesului consultativ:

- Craterul Sondei 2 (focurile veșnice de la Sărmășel) – obiectiv turistic. Amplasamentul craterului aparține domeniului public al orașului Sărmașu. Cu minime investiții acesta ar putea deveni un obiectiv care să intre în circuitul turistic al zonei de câmpie.

- Sonda 2 Sărmășel, respectiv sonda Monument al gazului metan din România, cu o instalație de suprafață ce datează din 2009, ar putea să devină un punct turistic mai atractiv prin construirea unui Muzeu al Sondei 2. În România, un muzeu al gazelor naturale există doar la Mediaș.
- Amenajarea spațiilor de joacă pentru copii.
- Mai multă atenție acordată îngrijirii spațiului verde.
- Extinderea rețelei de apă și canalizare și aducțiune de apă.
- Sprijin pentru remedierea problemelor cadastrale ale cetățenilor.
- Îmbunătățirea iluminatului public.

În anul 2024, strategia locală a orașului Sărmașu a fost actualizată semnificativ pentru a se alinia cu cerințele și obiectivele Planului de Mobilitate Urbană Durabilă (PMUD). PMUD este un document esențial care conturează strategii, politici și proiecte cheie, având ca obiectiv principal transportul durabil pentru sprijinirea creșterii economice sustenabile și protejarea mediului.

Motivul actualizării strategiei locale a fost adaptarea acesteia la provocările și oportunitățile identificate în contextul urban actual. Extinderea orizontului de timp până în 2030 a permis alinierea strategiei locale cu perioada analizată în PMUD, consolidând astfel coerența și

continuitatea eforturilor de planificare urbană.

Pentru a îmbunătăți procesul de actualizare și a reflecta nevoile comunității, strategia integrată de dezvoltare urbană a orașului Sărmașu a fost elaborată într-un mod participativ și consultativ. Această abordare a inclus consultarea publicului larg și a actorilor relevanți din comunitatea locală, asigurând astfel că diversele perspective și experiențe sunt luate în considerare în formularea strategiilor și obiectivelor.

Procesul participativ a adus transparență și legitimitate noilor direcții strategice, garantând că politicile și proiectele urbane răspund nevoilor și aspirațiilor reale ale locuitorilor orașului. Astfel, actualizarea și integrarea strategiilor locale cu PMUD reprezintă un pas important către o dezvoltare urbană sustenabilă, în concordanță cu prioritățile de mediu și sociale ale comunității

3.4. Strategia integrată de dezvoltare urbană SĂRMAȘU 2021 - 2030

3.4.1. Viziunea orașului pentru orizontul 2030

Pornind de la abordarea „bottom-up”–„de-jos-în-sus”, respectiv de la problemele și nevoile teritoriului local, Strategia integrată de dezvoltare urbană a orașului Sărmașu abordează viziunea Strategiei de Dezvoltare Teritorială a României, integrând obiectivele relevante pentru teritoriul local.

Sărmașu anului 2030 este

„un oraș mai atractiv pentru tineri, cu profil agricol dezvoltat, cu economie competitivă bazată pe cunoaștere și inovare, orientat spre exploatarea și utilizarea durabilă a resurselor, incluziv și cu educație modernă, oraș mai digital și mai aproape de cetățeni”

Sărmașu 2030 - un oraș mai atractiv pentru tineri

Depopularea orașului prin migrarea tinerilor către centrele urbane mai mari, dar și a natalității tot mai scăzute este una dintre marile provocări ale orașului Sărmașu. Așadar, creșterea atractivității orașului pentru populația tânără reprezintă obiectivul central în dezvoltarea orașului pe termen mediu și lung.

Studii precum cel al Băncii Mondiale, „Orașe magnet, migrație și navetism în România”, au arătat că un oraș se dezvoltă accelerat dacă există o infrastructură de calitate, un mediu care sprijină dezvoltarea afacerilor, în special a celor cu valoare adăugată mare, o administrație eficientă care colaborează cu mediul privat și un mediu educațional performant.

Un oraș mai atractiv pentru tineri, necesită o bună rețea de comunicații, servicii de bază îmbunătățite (iluminat public, apă, canalizare), spații de agrement și recreere, infrastructură modernă de telecomunicații. Principalele provocări privind dezvoltarea urbană a orașului Sărmașu sunt: atractivitatea redusă pentru tineri, infrastructura tehnico-edilitară deficitară, mobilitatea urbană, tranziția digitală, spațiile verzi, provocări care conduc la migrarea populației tinere către centrele urbane mai mari sau către alte state europene mai dezvoltate.

Prin investiții în creșterea mobilității urbane (scurtarea duratei de deplasare către municipiile Târgu Mureș și Cluj Napoca), îmbunătățirea accesului la utilitățile publice, modernizarea spațiilor verzi și de recreere, crearea de locuințe pentru tineri specialiști, dar și prin atragerea de noi investitori care să creeze locuri de muncă, orașul Sărmașu va

deveni mai accesibil, mai modern și mai atractiv pentru tineri.

Sărmașu 2030 - un oraș cu profil agricol dezvoltat și economie competitivă bazată pe cunoaștere și inovare

Sărmașu este un oraș cu un profil agricol bine definit și dezvoltat, de aceea acest sector de activitate rămâne o prioritate a autorității publice locale. Se propun investiții privind modernizarea drumurilor agricole, sprijinirea asocierilor în agricultură, centre de colectarea și prelucrarea produselor agricole și zootehnice etc.

Alături de sectorul agricol, se va acorda o atenție sporită și celorlaltor sectoare economice, deoarece dezvoltarea economiei locale este un factor determinant pentru calitatea vieții. Atingerea unor standarde europene în cea ce privește creșterea competitivității, dar și calitatea vieții ține în foarte mare măsură de progresul tehnologic și de asimilarea rapidă a tehnologiilor moderne și performante. Crearea mediului și a infrastructurii necesare, susținerea sectorului de cercetare-dezvoltare, alături de alte măsuri de susținere a economiei se regăsesc între prioritățile de investiții ale orizontului 2030.

Sărmașu 2030 - un oraș orientat spre exploatarea și utilizarea durabilă a resurselor

Consecințele multiple ale poluării au determinat, în ultimele decenii, ca protecția mediului să devină una dintre cele mai importante și mai serioase probleme ale umanității. Datorită dezvoltării economice, presiunea asupra capacității planetei de a răspunde cerințelor în materie de resurse și de absorbție a poluării este în continuă creștere. Astfel, societatea trebuie să facă eforturi pentru a reduce impactul negativ exercitat de creșterea economică asupra mediului înconjurător.

Salubritatea orașului este o preocupare zilnică a conducerii acestui oraș, fiind necesar ca împreună cu cetățenii să fie găsite soluții pentru stoparea degradării stării de curățenie în toate zonele (stații, trotuare, spații verzi, maluri de apă, pădure etc.). În afară de costurile suportate în baza contractelor de salubritate încheiate cu operatorul serviciului de salubritate a domeniului public al orașului, fiecare locuință sau persoană juridică plătește și o taxă specială pentru ridicarea și transportul și depozitarea deșeurilor. Pentru diminuarea cuantumului acestei taxe speciale pentru ridicarea, transportul și depozitarea deșeurilor de la populație și a deșeurilor abandonate pe domeniul public, acțiunile aparatului de specialitate al Primăriei Orașului și ale cetățenilor cu spirit civic, trebuie să conducă la colectarea selectivă a tuturor deșeurilor la locul producerii lor.

În 2021-2030, orașul Sărmașu va acorda o atenție deosebită eficienței energetice, protejării resurselor naturale prin creșterea gradului de utilizare al surselor regenerabile, gestionării eficiente a deșeurilor, diminuării efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale, protejarea și conservarea biodiversității, contribuind astfel la realizarea

obiectivelor Pactului Ecologic European privind atingerea neutralității climatice până în 2050. Sperăm ca prin acțiunile propuse prin strategie, în 2030, orașul Sărmașu va deveni un oraș mai prietenos cu mediul înconjurător și cu o utilizare cât mai eficientă a resurselor naturale.

Sărmașu 2030—un oraș incluziv, cu educație modernă

Coeziunea socială și teritorială este un principiu care ghidează de mult politicile europene în ceea ce privește eliminarea disparităților în dezvoltare între diversele regiuni și state membre ale Uniunii Europene. Strategia Europa 2020 vorbește despre nevoia de a teritorializa obiectivele sociale (de a asigura accesul la drepturi, servicii și bunuri sociale a comunităților/grupurilor care trăiesc în teritorii marginalizate), precum și de a socializa dezvoltarea teritorială (privind-o din punctul de vedere al egalizării șanselor diverselor categorii sociale care trăiesc în același teritoriu de participare socială și politică).

Așadar, administrația locală se va concentra asupra realizării investițiilor într-un mod cât mai incluziv. Accesibilizarea mediului construit, a serviciilor publice și dezvoltarea serviciilor sociale sunt prioritățile orizontului 2030 pentru dezvoltarea unui **„oraș pentru toți”**.

Dezvoltarea oricărei comunități are în centrul ei educația, creșterea nivelului general de educație și îmbunătățirea calității și relevanței procesului de formare profesională pentru ca membrii comunității să facă față cu succes provocărilor progresului tehnologic din ce în ce mai avansat și cu o dezvoltare accelerată.

Sărmașu 2030—un oraș mai digital și mai aproape de cetățenii săi

Digitalizarea administrației publice este o etapă firească în viitorul dezvoltării orașelor și satelor, iar pandemia generată de Coronavirus a demonstrat cu atât mai mult necesitatea acestui lucru. Dacă înainte de pandemie doar câteva orașe/comune din România au făcut pași privind digitalizarea, acum aceasta a devenit sau trebuie să devină o prioritate.

Sărmașu a făcut deja pași importanți în ceea ce privește digitalizarea prin introducerea ghișeului de plată online a impozitelor și de eliberare online a unor documente și prin realizarea cartografierii teritoriului și integrarea datelor într-o soluție geospațială GIS.

Pentru perioada de programare 2021-2030, sunt necesare investiții în proiecte care vizează digitalizarea mobilității urbane, digitalizarea serviciilor publice și modernizării echipamentelor TIC din sectorul public în vederea creșterii gradului de eficiență și transparență contribuind în același timp la reducerea birocrăției și la simplificarea muncii funcționarilor publici. Este nevoie de asemenea de creșterea competențelor digitale și incluziunii digitale, în vederea implementării unor soluții de tip „Smart City”.

Soluțiile digitale, ne pot ajuta să creștem calitatea vieții și a serviciilor publice oferite, să utilizăm resursele într-un mod mai eficient protejând mediul înconjurător creând astfel un mediu mai atractiv pentru tineri.

3.4.2. ANALIZA SWOT ȘI DOMENIILE STRATEGICE PRIVIND DEZVOLTAREA LOCALĂ PENTRU PERIOADA 2021-2030

Plecând de la viziunea anului 2030, Strategia integrată de dezvoltare urbană a Orașului Sărmașu, reunește 8 domenii strategice de dezvoltare locală, fiecare dintre acestea grupând un număr de priorități și propuneri specifice de investiții:

Domeniu strategic 1

DEZVOLTARE URBANĂ DURABILĂ ȘI DIGITALIZARE

Domeniu strategic 2

**COMPETITIVITATE ECONOMICĂ, CERCETARE-DEZVOLTARE, INOVARE ȘI
SPECIALIZARE INTELIGENTĂ**

Domeniu strategic 3

MEDIU, EFICIENȚĂ ENERGETICĂ ȘI SCHIMBĂRI CLIMATICE

Domeniu strategic 4

EDUCAȚIE ȘI FORMARE PROFESIONALĂ

Domeniu strategic 5

SĂNĂTATE ȘI INCLUZIUNE SOCIALĂ

Domeniu strategic 6

TURISM, SPORT, PATRIMONIU CULTURAL ȘI CULTE

Domeniu strategic 7

CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ ȘI COOPERARE

Domeniu strategic 8

AGRICULTURĂ LOCALĂ ȘI SILVICULTURĂ

3.4.2.1. Domeniu strategic 1: Dezvoltare urbană durabilă și digitalizare

ANALIZA SWOT	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Conectivitate ridicată, datorită rețelei de transport rutier care permite deplasarea cu ușurință în județul Mureș și către Cluj sau Bistrița • Distanță redusă față de Aeroportul Internațional Transilvania Mureș și Aeroportul Internațional Avram Iancu Cluj • Acces feroviar prin linia de cale ferată cu ecartament normal ce face legătura între Luduș și Bistrița și care trece prin patru din cele opt așezări componente ale Sărmașului, pe o lungime de aproximativ 14 km • Interes ridicat al populației pentru utilizarea bicicletei ca mijloc de deplasare în detrimentul mașinii personale (177 pers. din 300) • Îmbunătățirea calității vieții populației prin construirea unui Centru recreativ și modernizarea spațiului adiacent (proiect în implementare) • Repararea infrastructurii din Piața Gării (proiect în implementare) • Alimentarea cu energie electrică deservește 98% din gospodării • Rețea de alimentare cu apă de 72,1 km ce deservește 98% din gospodării • Rețea de distribuție gaze naturale de 95,6 km (98% din locuințe) • Creșterea capacității de înmagazinare subterană a gazelor naturale în depozitul Sărmașel • Accesul populației la servicii de telecomunicații: internet, telefonie fixă și mobilă • Siguranța populației asigurată prin monitorizare video	• Fenomen accentuat al îmbătrânirii populației • Spor natural și spor migrator negativ • Lipsa unui Plan de Mobilitate Urbană Durabilă • În satele aparținătoare rețea stradală de slabă calitate, neasfaltată, fără trotuare, fără plantații de aliniament • Rețea stradală doar parțial modernizată • Lipsa unui sistem inteligent de management al traficului • Transportul alternativ slab dezvoltat, lipsa pistelor de biciclete, tren urban etc. • Infrastructura precară a transportului public în comun: multe stații de autobuz neamenajate, autogară • Lipsa infrastructurii de încărcare a autovehiculelor electrice • Suprapunerea peste rețeaua stradală a traficului de tranzit, îngreunând circulația și creând o sursă de poluare în zonele de locuit ale orașului (noxe, zgomot și trepidații) • Starea rețelei de transport a apei potabile deficitară, generând pierderi pe traseu • Grad ridicat de nemulțumire al cetățenilor privind infrastructura de drumuri și trotuare • Investiții scăzute în întreținerea infrastructurii feroviare ce a condus la scăderea interesului populației de a utiliza acest mijloc de transport • Rețea de gaze naturale învechită • 53% din gospodării nu beneficiază de rețea de canalizare • Stație de epurare învechită

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Administrație publică mai eficientă și mai modernă prin realizarea hărților digitale și integrarea lor în GIS • Creșterea capacității de înmagazinare Servicii publice digitalizate (programări on-line, sesizări, plăți on-line, depunerea și emiterea on-line a unor documente) • WI-FI în spații publice	• Grad ridicat de nemulțumire al cetățenilor privind rețeaua de apă și canalizare • Rețeaua electrică supratrană • Ponderea populației care are acces la conexiuni de bandă largă este redusă • Parcuri, zone de promenadă și zone de recreere insuficiente • Lipsa unui prac special amenajat pentru animalele de companie • Facilități precare pentru tinerii specialiști • Lipsa unei evidențe clare a gospodăriilor abandonate și a unor măsuri concrete pentru reconversia /utilizarea acestora • Iluminatul arhitectural care să pună în valoare obiectivele locale
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Utilizarea infrastructurii feroviare pentru transportul public (tren urban) asigurând legătura între localitățile aparținătoare • Accesarea fondurilor nerambursabile pentru modernizarea infrastructurii • Susținerea de către autorități a investițiilor în domeniul sistemelor de alimentare cu apă, canalizare, epurare, managementul deșeurilor • Extinderea rețelei de alimentare cu apă • Extinderea rețelei de canalizare a orașului • Posibilitatea realizării de parteneriate public-private în vederea dezvoltării infrastructurii din oraș	• Costul ridicat al utilităților poate conduce la reducerea consumatorilor casnici • Calamități naturale–pericol de inundații, care pot degrada infrastructura • Schimbările climatice reprezintă o amenințare pentru cadrul natural • Costul ridicat al documentațiilor preliminare și necesitatea cofinanțării proiectelor poate împiedica accesarea fondurilor nerambursabile • Adâncirea decalajului digital între oraș și satele aparținătoare • Accentuarea fenomenului de îmbătrânire al populației

3.4.2.2. Domeniu strategic 2: Competitivitate economică, cercetare-dezvoltare, inovare și specializare inteligentă

SWOT	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Așezarea relativ bună a orașului în cadrul județului și a țării, cu conexiuni rutiere, feroviare și acces facil la conexiuni aeriene • Profil agricol puternic dezvoltat • Sector de producție dezvoltat - fabricarea mobilei • Operatorii economici din Sărmașu contribuie cu 0,24% la profitul net realizat în județul Mureș și 0,27% la cifra de afaceri din județul Mureș • Diversitatea domeniilor de activitate ale operatorilor economici • Structura ramurilor industriale relativ echilibrată • Program de stimulare al investițiilor implementat de administrația publică • Rata somajului relativ redusă	• Lipsa infrastructurii de tip incubator de afaceri care să stimuleze antreprenoriatul • Sectorul cercetare-dezvoltare nu este dezvoltat • Companii slab digitalizate • Lipsa unei strategii concrete de atragere a investitorilor în orașul Sărmașu sau de dezvoltare a antreprenoriatului local • Piața de desfacere redusă la nivel local • Veniturile populației relativ scăzute • Economia circulară nu este dezvoltată • Conceptul de economie socială insuficient promovat • Companii mici din categoria IMM, cu număr redus de angajați • Piața de desfacere redusă (majoritatea acționează pe piața locală, regională sau națională) • Lipsa preocupărilor de a cerceta și inova produse și tehnologii noi • Accesarea redusă fondurilor europene nerambursabile • Activitatea agenților economici a resimțit efecte importante ale restricțiilor impuse datorită pandemiei generată de virusul Sars Cov-2: Concedii fără plată, reducerea personalului, nesiguranța și incapacitatea de a lua decizii, scăderea cererii de produse/servicii

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Programe finanțate din Fondurile Structurale și de Coeziune pentru calificare, recalificare, specializare în diverse meserii • Oportunități de finanțare a agenților economici locali • Oportunități de finanțare în cadrul grupurilor locale de acțiune • Cofinanțarea din resurse guvernamentale a proiectelor de dezvoltare a infrastructurii urbane și a activităților generatoare de venit • Promovarea și stimularea formelor asociative • Progresul tehnologic și digitalizarea afacerilor • Surse de finanțare nerambursabile pentru digitalizarea afacerilor, încurajarea economiei circulare și dezvoltarea sectorului de cercetare-dezvoltare	• Legislație în continuă schimbare • Politica nefavorabilă pentru dezvoltarea afacerilor • Adaptabilitate scăzută la schimbare atât a mediului privat, cât și a forței de muncă • Capacitate redusă de susținere financiară • Condițiile UE dificil de îndeplinit de către agenții economici autohtoni • Insuficiența pregătire în vederea accesării și implementării proiectelor europene. • Criza economică națională sau mondială • Epidemii sau pandemii cu efect nefavorabil

Priorități de investiții:

- P2.1. Extinderea și diversificarea infrastructurii locale de afaceri
- P2.2. Susținerea sectorului regional de cercetare-dezvoltare
- P2.3. Atragerea investitorilor
- P2.4. Susținerea dezvoltării economiei circulare și sociale

3.4.2.3. Domeniu strategic 3: Mediu, eficiență energetică și schimbări climatice

SWOT	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
- Existența planurilor de măsuri pentru protecția mediului și gestionarea deșeurilor - Apartenența orașului la asociații de dezvoltare intracomunitară privind gestionarea deșeurilor, alimentarea cu apă și canalizare - Colectarea deșeurilor menajere prin firmă specializată - Acțiuni coordonate, centralizate de colectare și valorificare a unor deșeuri de hârtie, PVC - Acțiuni centralizate pentru colectarea echipamentelor electro-casnice defecte - Manifestări de promovare a legislației de protecția mediului - Dezvoltarea rețelei de epurare a apelor menajere - Există un Plan de măsuri în caz de urgențe pentru reducerea riscurilor ecologice și gestionarea deșeurilor - Lucrări de eficientizare energetică la școala generală Balda și la școala generală nr. 2 Sărmaș (proiecte în derulare)	- Poluarea aerului datorită traficului auto - Poluarea solului datorită utilizării excesive a îngrășămintelor chimice și a pesticidelor - Gradul redus de conștientizare al populației privind gestionarea deșeurilor - Lipsa individuală de interes privind colectarea selectivă și protejarea resurselor epuizabile - Zone cu deșeuri neautorizate - Zone cu pericol de alunecări de teren - Colmatarea albiilor pâraurilor - Grad redus al eficienței energetice al clădirilor publice și individuale - Blocurile de locuințe sunt degradate și nu sunt reabilite termic - Lipsa unor platforme de depozitare al deșeurilor provenite din construcții - Investiții reduse în tehnologii de protecție a mediului 53% din gospodării nu beneficiază de rețea de canalizare
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
- Proiecte naționale și europene pentru gestionarea deșeurilor - Linii de finanțare pentru dotarea administrației publice locale cu utilaje pentru situații de urgență - Existența unei strategii naționale de protecția mediului - Posibilitatea finanțării din bugetul local, sau național a unor instalații de tip energie alternativă care să ofere independența energetică instituțiilor publice	- Lipsa de educație ecologică și de protecție a mediului la unele categorii de cetățeni - Deteriorarea calității solului prin utilizarea în exces a pesticidelor și a îngrășămintelor chimice - Comportamentul unor categorii de cetățeni care nu înțeleg măsurile de ecologizare și de gestiune a deșeurilor - Izolarea teritorială datorită faptului că la nivel național nu este prevăzută modernizarea infrastructurii rutiere în această zonă

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Implicarea comunității în acțiunile de colectare selectivă a deșeurilor • Existența unor game variate de surse de energie regenerabilă la prețuri acceptabile ce pot fi utilizate • Surse de finanțare privind economia circulară • Programul PNNR care sprijină investițiile privind măsurile de climă și protecția mediului • Existența fondurilor pentru împăduriri și reîmpăduriri • Dezvoltarea sistemului de canalizare prin fonduri naționale și internaționale • Crearea de fonduri public-private pentru reabilitarea energetică a blocurilor de locuit din Sărmașu	• Fenomene meteo extreme care conduc la inundații și calamități naturale • Creșterea gradului de poluare datorită • activităților economice și a creșterii numărului de autovehicule

Priorități de investiții:

- P3.1. Reducerea emisiilor de carbon prin creșterea eficienței energetice
- P3.2. Protejarea resurelor naturale prin creșterea gradului de utilizare al surselor regenerabile
- P3.3. Gestionarea eficientă a deșeurilor
- P3.4. Diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale
- P3.5. Protejarea și conservarea biodiversității

3.4.2.4. Domeniu strategic 4: Educație și formare profesională și sport

SWOT	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Infrastructura sportivă dezvoltată • Dotare logistică adecvată activităților culturale și sportive în oraș • O bună colaborare între unitățile de învățământ și celelalte instituții locale • Implicarea mass-media în popularizarea experiențelor pozitive ale școlii • Cadre didactice înalt profesionalizate • Realizare lucrări de eficientizare energetică la Școala Generală Balda și Școala Generală nr.2 • Construire și dotare creșă în orașul Sărmașu (proiect în implementare)	• Lipsa cabinetelor medicale și al personalului medical în școli • Materiale didactice insuficiente care nu se ridică la nivelul standardelor europene • Competență digitală modestă • Biblioteca orășenească necesită modernizare și digitalizare • Măsuri insuficiente pentru reducerea ratei de absenteism și abandon școlar • Lipsa unor centre educaționale multifuncționale • Reducerea populației școlare cu o medie anuală de 5,47%, fapt ce contribuie și la reducerea personalului didactic cu 21,69% din 2015 până în prezent
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Accesarea fondurilor europene nerambursabile pentru îmbunătățirea infrastructurii și a programelor școlare • Programe de finanțare pentru digitalizare sistemului educațional și crearea facilităților învățământului de la distanță • Parteneriate și schimb de experiență cu școli din străinătate • Încurajarea tinerilor pentru practicarea sportului de masă prin crearea unui proiect sportiv integrator la nivelul orașului • Dezvoltarea de parteneriate în cadrul comunităților locale între autoritățile administrației publice, ONG-uri pentru crearea condițiilor practicării unor sporturi extreme • Posibilitatea participării elevilor și/sau a cadrelor didactice la schimburi de experiență internaționale • Dezvoltarea infrastructurii sportive	• Scăderea numărului de cadre didactice specializate și creșterea numărului de suplinitori • Reducerea continuă a nivelului calității educației în România • Schimbările prea dese de strategie în cadrul sistemului de învățământ • Programe școlare prea încărcate • Scăderea nivelului de trai: elevi, profesori, părinți • Scăderea populației școlare datorită declinului natalității • Riscuri generate de epidemii sau pandemii • Creșterea analfabetismului funcțional

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Programe de tip after-school • Transport modern, eficient și nepoluant pentru elevi • Infrastructură dedicată pentru organizare de tabere școlare și activități extracurriculare	

Priorități de investiții:

- P4.1. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale și al procesului educațional
- P4.2. Digitalizarea educației și formării profesionale
- P4.3. Creșterea accesului la educație a grupurilor dezavantajate social
- P4.4. Stimularea participării adulților la educația continuă și dezvoltarea sistemului de învățare pe tot parcursul vieții

3.4.2.5. Domeniu strategic 5: Sănătate și incluziune socială

SWOT	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Existența unei infrastructuri sanitare de bază (cabinete medicale, farmacie) • Preocupare susținută a autorităților locale și a instituțiilor acreditate pentru asigurarea serviciilor sociale și a protecției copilului • Rezolvarea promptă a cererilor de ajutor social • Asigurarea fondurilor necesare activităților sociale • Asistență medicală de urgență prin grupa SMURD localizată în Sărmașu (aproximativ .40 intervenții/lună) • Organizarea de acțiuni pentru conștientizarea populației asupra efectelor medicinei preventive • Sistemul de protecție socială a Consiliului Local favorizează incluziunea socială și accesul la drepturile cetățenilor • Subunitatea de Pompieri Sărmașu asigură măsuri de siguranță populației	• Dotări tehnico-sanitare precare, existența unor unități sanitare vechi sau modernizate doar parțial • Solicitarea din partea unui număr tot mai mare de persoane de sprijin din partea serviciilor specializate de asistență socială, inclusiv copii • Lipsa unui plan și activități specifice pentru incluziunea socială a unor categorii defavorizate • Lipsa digitalizării serviciilor medicale (programări on-line, telemedicină etc.) • Lipsa locuințelor sociale pentru persoane defavorizate • Interes scăzut pentru acțiuni voluntare • Implicare civică scăzută • Grad de accesibilizare redus al infrastructurii publice pentru persoanele cu dizabilități sau mame cu copii mici • Infrastructura publică existentă este greu accesibilă persoanelor cu dizabilități • Lipsa infrastructurii de îngrijire a persoanelor vârstnice

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Crearea unor centre private de sănătate • Dezvoltarea sistemului de asigurări private • Distribuirea mai eficientă a banilor de la CAS • Posibilitatea de atragere a fondurilor externe pentru finanțarea unor programe în domeniul medical • Posibilități de colaborare și creare de parteneriate a Administrației Publice Locale cu ONG-uri pe probleme sociale • Promovarea voluntariatului ca formă de participare activă a cetățenilor la rezolvarea problemelor comunității • Posibilități de creare a unor parteneriate public-private pentru înființarea unor centre de îngrijire a persoanelor defavorizate • Dezvoltarea unor servicii medicale integrate în scopul creșterii calității îngrijirii sănătății	• Degradarea generală a sănătății populației și creșterea numărului de îmbolnăviri datorate condițiilor de viață, stresului • Lipsa de interes din partea specialiștilor din domeniul medical de a lucra în oraș • Indiferența medicilor față de pacienți, datorită slabei motivări financiare • Dificila procedură de accesare a surselor de finanțare existente pentru îmbunătățirea dotării sistemului medical • Lipsa fondurilor suficiente necesare pentru gestionarea de către consiliile locale a problemelor sociale • Eliminarea unor categorii de ajutor social care susțin creșterea demografică • Creșterea numărului de persoane defavorizate (copii abandonați/ delicvenți/ neglijanți din cauza greutăților financiare crescânde ale familiilor, persoane în vârstă, persoane cu dizabilități)

Priorități de investiții:

P5.1. Dezvoltarea infrastructurii, creșterea accesului și îmbunătățirea serviciilor acordate persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile

P5.2. Extinderea și modernizarea infrastructurii de sănătate, creșterea accesului și îmbunătățirea serviciilor de sănătate, cercetare-dezvoltare/inovare în sănătate

3.4.2.6. Domeniu strategic 6: Turism, patrimoniu cultural și culte

SWOT	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Prima sondă de foraj a gazului metan din România –obiectiv de interes turistic • Dezvoltarea turismului religios (ansambluri religioase desemnate monumente istorice de interes național și numeroase mănăstiri și obiective religioase situate în proximitatea orașului: Via Mariae – drum de pelerinaj spiritual) • Existența monumentelor istorice • Acces facil al turiștilor în orașul Sărmașu • Înființarea unui centru multicultural – proiect în implementare • Vestigii arheologice descoperite pe teritoriul orașului Sărmașu • Numeroase festivaluri și evenimente culturale și sportive organizate anual	• Turism slab dezvoltat • Numărul redus al capacității de cazare (10 locuri clasificate) • Interes și spirit anteprenorial scăzut al populației față de activitățile specifice sau complementare turismului • Slaba valorificare a resurselor turistice din zonă • Degradarea în timp a monumentelor istorice datorită fondurilor reduse pentru întreținerea acestora • Promovarea redusă unui obiectiv de importanță deosebită, respectiv Sonda 2 Sărmașel – prima sondă de foraj prin care a fost descoperit gazul metan în România în anul 1909
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Dezvoltarea unui brand local ca prima localitate în care a fost descoperit gazul metan în România • Înființarea unui muzeu al gazului metan • Punerea în valoare a resurselor naturale • Accesarea programelor de finanțare naționale, fonduri europene sau a fondurilor norvegiene care sprijină dezvoltarea activităților de turism • Fructificarea potențialului de activități recreaționale (sporturi extreme, echitație, înot etc.) • Dezvoltarea serviciilor de divertisment și agrement • Realizarea de parteneriate externe și interne de colaborare în domeniul turismului	• Instabilitate legislativă • Resurse financiare limitate pentru dezvoltarea infrastructurii turistice • Nerespectarea principiilor dezvoltării durabile • Constrângeri financiare • Lipsa unui concept unitar care să promoveze turismul în județ sau regiune

Priorități de investiții:

P6.1. Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului turistic local

- P6.2. Modernizarea și extinderea infrastructurii de cazare și de agrement a orașului și îmbunătățirea serviciilor specifice
- P6.3. Susținerea turismului de nișă, dezvoltarea activităților conexe turismului și integrarea activităților turistice
- P6.4. Punerea în valoare a identității culturale locale prin acțiuni specifice de promovare, informare și cooperare
- P6.5. Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural-istoric
- P6.6. Sprijinirea unităților de cult

3.4.2.7. Domeniu strategic 7: Capacitate administrativă și cooperare

SWOT	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Structură organizatorică a Consiliului Local și a Primăriei flexibilă, echilibrată • Disponibilitatea administrației locale de a oferi facilități investitorilor strategici • Existența forței de muncă calificate în domeniul administrației publice • Bugetul de venituri și cheltuieli este echilibrat și realist structurat • Grad redus și în scădere a numărului de furturi sau contravenții • Serviciul pentru Situații de Urgență are o puternică componentă de voluntariat • Creșterea capacității instituționale administrativ locale prin aderarea la asocieri intercomunitare pentru dezvoltarea în comun a unor proiecte strategice • Site al primăriei cu structură adecvată și materiale de informare a cetățenilor actualizate și transparente	• Lipsa colaborării între instituțiile statului și mediul privat la elaborarea strategiilor de dezvoltare (industrie, comerț, turism) • Capacitate insuficientă de cofinanțare a proiectelor mari de infrastructură • Baze de date incomplete și neactualizate, care îngreunează accesul la informație • Lipsa parteneriatelor între Administrația Publică Locală și sectorul privat în domeniul serviciilor sociale • Lipsa unor parteneriate cu orașe din țări ale UE pentru transferul de bună practică și integrarea europeană a cetățenilor
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Volumul mare al fondurilor nerambursabile acordate României de către Uniunea Europeană pentru administrarea locală • Dezvoltarea parteneriatelor public-private pe probleme social-economice mai ales în turism • Colaborarea pe programe și proiecte între administrația locală și unitățile descentralizate ale ministerelor în teritoriu • Facilități pentru creșterea colaborării cu instituții ale administrației publice locale din țară și străinătate și dezvoltarea de proiecte comune • Sprijin național și internațional pentru asigurarea implicării ONG-urilor specializate în rezolvarea problemelor comunității și grupurilor pe care le reprezintă.	• Lipsa unei coordonări la nivel județean și regional a acțiunilor de atragere a investitorilor străini • Legislație incoerentă și instabilă • Slaba implicare a cetățenilor în problemele comunității • Venituri insuficiente la bugetul local care să susțină educația și cultura • Dificultăți în accesarea de finanțări nerambursabile • Lipsa unei legislații cu privire la teritoriile extraurbane din satele aparținătoare, eminate agrare • Scăderea potențialului financiar al populației orașului • Lipsa unor proiecte integratoare pentru anumite zone ale orașului, mai ales pentru satele aparținătoare care să includă simultan infrastructură, antreprenariat rural, agroturism, educație și cultură

Priorități de investiții:

- P7.1. Dezvoltarea resurselor umane care activează în sectorul public
- P7.2. Modernizarea administrației locale în vederea creșterii accesului populației la servicii publice
- P7.3. Dezvoltarea, modernizarea și diversificarea serviciilor publice pentru cetățeni
- P7.4. Susținerea și diversificarea formelor de cooperare între structurile administrației publice locale

3.4.2.8. Domeniu strategic 8: Agricultură locală și silvicultură

SWOT	
PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Grad de asociere ridicat - 5 asociații ale crescătorilor de bovine/taurine și o asociație agricolă • Resurse în terenuri agricole în proporție de 41,00% (6.658 ha) din suprafața totală a localității din care 69,82% suprafața arabilă, 23,43% pășuni și 6,15% fânețe • Clasa I și II de fertilitate pentru solul arabil • Condiții de climă bune, care permit cultivarea cerealelor, legumelor, lucerna și trifoi • Dotare satisfăcătoare cu mașini și utilaje agricole (total 1.527 tractoare) mai ales în Sărmașu, Sărmășel, Balda • Semnificativă producție de lapte de 63.200 hl/2012 • Importante efective de ovine (9.000), bovine (2.378) și porcine (3.000) • Prezervarea fondului forestier la valoarea de 377 ha a suprafețelor împădurite aferente orașului Sărmașu	• Numărul mare de exploatații individuale 2106 cu o medie de 3,12 ha/expl. care practică o agricultură de subzistență • Lipsa unor piețe semnificative de desfacere a produselor agro-zootehnice • Lipsa unei asociații pentru colectarea și comercializarea produselor agricole • Lipsa unor cursuri de pregătire și perfecționare pentru tinerii fermieri • Utilizarea excesivă a chimicalelor și a pesticidelor • Lipsa unor unități de procesare a produselor agro-zootehnice și valorificarea superioară a produțiilor • Numărul redus de salariați (7 persoane) în agricultură; • Numărul redus de asociații care să reprezinte interesele agricultorilor sau a zootehniștilor • Plafonarea producției și a numărului de animale sau a produselor specifice zootehniei (lapte, ouă, lână, carne etc.) • Slaba preocupare pentru promovarea produselor autohtone agricole și animaliere
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Poziția avantajoasă în raport cu proiectele europene în condițiile în care se declară satele ca spații extraurbane • Promovarea unor activități de producție în sere (legume, flori, plante medicinale) realizate cu fonduri europene • Fonduri europene masive pentru activități susținute de împădurire sau reîmpădurire a unor versanți de dealuri • Crearea unui club al tinerilor fermieri și organizarea unor cursuri de antreprenariat rural • Realizarea unor parteneriate cu agricultori și zootehniști din țări ale UE pentru transfer de bune practici	• Acces limitat la obținerea de capital pentru investiții în agricultură • Scăderea dramatică a interesului tinerilor pentru agricultură • Liberalizarea achizițiilor de terenuri agricole pentru străini • Lipsa unei politici coerente la nivel național și regional cu privire la prioritățile din agricultură • Legislația privind subvenționarea agriculturii și zootehniei este instabilă și nemotivată

Priorități de investiții:

P8.1. Valorificarea durabilă a potențialului silvic

P8.2. Creșterea atractivității economice și diversificarea activităților agricole locale

P8.3. Dezvoltarea infrastructurii agricole

3.4.3. PORTOFOLIUL DE PROIECTE

Nr. crt.	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturitate	Sursa de finanțare	Respon- sabili și posibili parteneri
DOMENIUL STRATEGIC 1 DEZVOLTARE URBANĂ DURABILĂ ȘI DIGITALIZARE				
P1.1. Sprijinirea mobilității urbane durabile				
1.	Elaborare Plan de Mobilitate Urbană Durabilă (PMUD)	Finalizat Contract de finanțare nr.131666/ 21.11.2022	PNRR, C10	UAT Sărmașu
2.	Elaborare studii de trafic	Idee de proiect	PRC 2021 - 2027, Prioritatea 5 – O Regiune Accesibilă, Buget local/ Alte surse	UAT Sărmașu
3.	Regularizarea, decolmatarea, îndiguirea, reconstruirea și redimensionarea canalului colector din orașul Sărmașu și a podurilor aferente	Idee de proiect	PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/ ABA Mureș
4.	Asfaltare drum de legătură Intrajudetean Mureș – Cluj prin strada Părți	Idee de proiect	PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/ CJ Mureș CJ Cluj
5.	Modernizarea drumului comunal DC103 Sărmașu-Moruț-Larga-Titiana, orașul Sărmașu, județul Mureș	Idee de proiect	PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/
6.	Modernizarea drumului comunal DC 104 Balda-Vișinelu, județul Mureș (rest de executat)	Idee de proiect	PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
7.	Asfaltare drum de legătură intrajudetean DC 49A Vișinelu, județul Mureș - Crișeni, județul Cluj, 4,5 KM	Idee de proiect	PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/ CJ Cluj

Nr. crt.	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturitate	Sursa de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
8.	Amenajarea trotuarelor dealungul DJ151	Idee de proiect	PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/ CJ Mureș
9.	Modernizarea și asfaltarea străzilor din interiorul orașului Sărmașu și localitățile aparținătoare Vișinelu, Balda, Larga, Moruș, Sărmășel, Sărmășel-Gară, Titiana	Idee de proiect	PNI Anghel Saligny/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
P1.2. Modernizarea și accesibilizarea spațiilor publice și de recreere				
10.	Amenajări peisagistice, crearea, modernizarea, extinderea de parcuri, spații verzi și spații de joacă pentru copii în localitățile Balda, Vișinelu, Sărmășel, Sărmășel Gară	Idee de proiect	PRC 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
11.	Amenajare spațiu public de recreere, parc în zona centrală oraș Sărmașu	Idee de proiect	PRC 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
12.	Accesibilizarea spațiilor publice pentru persoanele cu dizabilități	Idee de proiect	PRC 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/ Asociația Helios Sărmașu Fundatia Pro Community Asociația Favis/ alte ONG-uri reprezentative pentru persoanele cu dizabilități
13.	Amenajări peisagistice, crearea, modernizarea, extinderea de terase verzi, parcuri și spații verzi, aliniamente plantate	Idee de proiect	PRC 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
14.	Construirea/amenajarea unei zone de promenadă pietonală, punct de belvedere, spații destinate recreerii și activităților comerciale	Idee de proiect	PRC 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
15.	Reconversia funcțională a imobilelor degradate, parțial utilizate sau neutilizate	Idee de proiect	PRC 2021 – 2027/ Tranziție Justă/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu

Nr. crt.	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturitate	Sursa de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
16.	Amenajare parc de joacă pentru câini	Idee de proiect	GAL Zona de Câmpie/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
P1.3. Reabilitarea, extinderea și modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare				
17.	Modernizarea și extinderea sistemului de alimentare cu apă oraș Sărmașu, județul Mureș	Idee de proiect	Buget local/ AFM/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
18.	Extinderea rețelei de canalizare în localitățile Balda, Sărmășel Sat și Sărmășel Gară, orașul Sărmașu, județul Mureș	Idee de proiect	Buget local/ AFM/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
19.	Retehnologizare Stație de Epurare, orașul Sărmașu, județul Mureș	Idee de proiect	PNI Anghel Saligny/ Buget local/ AFM/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
20.	Eficientizarea și modernizarea iluminatului public, orașul Sărmașu, județul Mureș	Idee de proiect	Buget local/ AFM/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
21.	Trecerea rețelelor electrice în subteran	Idee de proiect	Electrică SA/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/ Electrică
P1.4. Siguranța publică				
22.	Modernizare și extindere sistem de siguranță și supraveghere video	Idee de proiect	PRC 2021 – 2027/ GAL Zona de Câmpie/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
P1.5. Extinderea digitalizării serviciilor administrației publice locale și implementarea de soluții SMART City				
23.	Digitalizarea serviciilor administrației publice locale	Idee de proiect	PRC 2021 – 2027/ GAL Zona de Câmpie/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu

Nr. crt.	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturitate	Sursa de finanțare	Respon- sabili și posibili parteneri
24.	Dezvoltarea serviciilor de e-administrație	Idee de proiect	PRC 2021 – 2027/ GAL Zona de Câmpie/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
25.	Digitalizarea serviciilor publice la nivel local	Idee de proiect	PRC 2021 – 2027/ GAL Zona de Câmpie/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
26.	Implementarea unor soluții Smart City	Idee de proiect	PRC 2021 – 2027/ GAL Zona de Câmpie/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
27.	Extinderea spațiilor publice cu acces gratuit la WI-FI	Idee de proiect	PRC 2021 – 2027/ GAL Zona de Câmpie/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
28.	Dezvoltarea infrastructurii ITS/TIC a Orașului Sărmașu	Contract de finanțare nr.1422/ 05.01.2023	PNRR C10	UAT Sărmașu
P1.6. Stoparea trendului de depopulare/îmbătrânire a populației				
29.	Construire locuințe de serviciu pentru specialiști din sănătate și învățământ, în orașul Sărmașu, județul Mureș	Contract finanțare nr. 138498/ 08.2022	PNRR C10	UAT Sărmașu
30.	Crearea de facilități pentru locuire pentru tineri	Idee de proiect	PNRR/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
31.	Stimularea atragerii tinerilor în Orașul Sărmașu prin dezvoltarea activității antreprenoriale	Idee de proiect	Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
P1.7. Dezvoltarea urbană durabilă și design urban				
32.	Concurs „Cea mai frumoasă gospodărie”	Idee de proiect	Buget local	UAT Sărmașu

Nr. crt.	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturitate	Sursa de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
33.	Inventarierea gospodăriilor abandonate sau neutilizate și măsuri pentru diminuarea acestora	Idee de proiect	Buget local	UAT Sărmașu
34.	Iluminat arhitectural pentru punerea în valoare a patrimoniului local	Idee de proiect	GAL Zona de Câmpie/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
35.	Spații publice mai prietenoase cu mediul	Idee de proiect	PRC 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
DOMENIU STRATEGIC 2– COMPETITIVITATE ECONOMICĂ, CERCETARE-DEZVOLTARE, INOVARE ȘI SPECIALIZARE INTELIGENTĂ				
P2.1. Extinderea și diversificarea infrastructurii locale de afaceri				
36.	Înființarea unui incubator de afaceri local	Idee de proiect	PRC 2021 – 2027/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
P2.2. Susținerea sectorului regional de cercetare-dezvoltare				
37.	Cercetare-dezvoltare balneologie, medicină preventivă și recuperatorie	Idee de proiect	Fondul de inovare/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
38.	Cercetare-dezvoltare silvicultură – domeniu de specializare inteligentă	Idee de proiect	Fondul de inovare/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/ Centre de cercetare/ Investitori privați
P2.3. Atragerea investitorilor				
39.	Promovarea orașului în mediul de afaceri pentru atragerea investitorilor	Idee de proiect	Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
40.	Facilitarea accesului la utilități pentru operatorii economici	Idee de proiect	Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/ Investitori privați

Nr. crt.	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturitate	Sursa de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
41.	Promovarea programelor guvernamentale și/sau europene pentru stimularea înființării sau modernizării întreprinderilor	Idee de proiect	Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
42.	Promovarea culturii antreprenoriale în rândul populației	Idee de proiect	Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/ Investitori privați
P.2.4. Susținerea dezvoltării economiei circulare și a economiei sociale				
43.	Promovarea și dezvoltarea economiei circulare	Idee de proiect	Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu / Investitori privați
44.	Măsuri de sprijin pentru întreprinderile de economie socială	Idee de proiect	Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu / Investitori privați
DOMENIU STRATEGIC 3–MEDIU, ENERGIE, SCHIMBĂRI CLIMATICE				
P3.1. Reducerea emisiilor de carbon prin eficiență energetică				
45.	Elaborare Plan de Acțiune pentru Energie Durabilă (PAED)	Idee de proiect	Buget local	UAT Sărmașu
46.	Creșterea eficienței energetice al clădirilor rezidențiale	Idee de proiect	AFM/ PRC 2021 – 2027 Tranziție justă/ AFM/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
47.	Creșterea eficienței energetice al clădirilor publice	Idee de proiect	AFM/ PRC 2021 – 2027 Tranziție justă/ AFM/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
48.	Reabilitarea termică a blocurilor de locuințe din orașul Sărmașu, județul Mureș	Idee de proiect	PRC 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu

Nr. crt.	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturitate	Sursa de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
49.	Renovarea energetică aprofundată a blocurilor de locuințe din orașul Sărmașu, județul Mureș, pentru tranziția către un fond construit rezilient și verde	Contract finanțare nr 145576/ 17.01.2023	PNRR C5 și Buget local	UAT Sărmașu
50.	Renovarea energetică moderată a blocurilor de locuințe din orașul Sărmașu, județul Mureș, pentru tranziția către un fond construit rezilient și verde	Contract finanțare nr. 145915/ 22.12.2022	PNRR C5 și Buget local	UAT Sărmașu
51.	Reabilitarea moderată a clădirii primăriei orașului Sărmașu, județul Mureș	Contract de finanțare nr. 8962/ 24.01.2023	PNRR C10 și Buget local	UAT Sărmașu
P3.2. Protejarea resurelor naturale prin creșterea gradului de utilizare al surselor regenerabile				
52.	Utilizarea surselor regenerabile de energie pentru asigurarea necesarului de energie termică pentru încălzire și prepararea apei calde de consum în clădirile publice	Idee de proiect	Fondul de modernizare/ Tranziție justă/ AFM/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
53.	Crearea, modernizarea, extinderea și întreținerea de amenajări peisagistice, parcuri, spații verzi, aliniamente plantate	Idee de proiect	PRC 2020-2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu ONG-uri de profil
54.	Dezvoltarea infrastructurii prietenoase cu mediul	Idee de proiect	PRC 2020-2027/ AFM/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
55.	Acțiuni de conștientizare privind schimbările climatice	Idee de proiect	PRC 2020-2027/ AFM/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
56.	Construirea unei instalații pentru producerea biogazului în Orașul Sărmașu	Idee de proiect	PNRR C3/ AFM/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu / Investitori privați

Nr. crt.	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturitate	Sursa de finanțare	Respon- sabili și posibili parteneri
P3.3. Gestionarea deșeurilor				
57.	Soluții moderne de colectare a deșeurilor–containere de gunoi îngropate	Idee de proiect	PNRR C3/ AFM/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu / Investitori privați
58.	Construire platformă de gunoi pentru depozitarea deșeurilor	Idee de proiect	AFM/ GAL Zona de Câmpie/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
59.	Amenajarea unei platforme pentru compostarea deșeurilor biodegradabile în orașul Sărmașu, județul Mureș	Idee de proiect	AFM Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
60.	Construire platformă pentru depozitarea deșeurilor rezultate din construcții	Idee de proiect	AFM Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
61.	Activități de ecologizare a râurilor	Idee de proiect	AFM Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
DOMENIU STRATEGIC 4 EDUCAȚIE ȘI FORMARE PROFESIONALĂ				
P3.1. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale și a procesului educațional				
62.	Lucrări de intervenție la Grupul Școlar Sărmașu din orașul Sărmașu, cu scopul creșterii eficienței energetice, prin lucrări de reabilitare termică a anvelopei, sistemului de încălzire și instalarea unor sisteme alternative de producere a energiei	Idee de proiect	PRC 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/ Liceul teoretic „Samuil Micu” Sărmașu
63.	Reabilitarea, modernizarea și echiparea infrastructurii educaționale preșcolare (grădinițe) și a celei pentru învățământul general obligatoriu (școli I-VIII) de pe raza orașului Sărmașu	Idee de proiect	PRC 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/ Liceul teoretic „Samuil Micu” Sărmașu

Nr. crt.	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturitate	Sursa de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
64.	Reabilitarea, modernizarea, extinderea și echiparea infrastructurii Liceul Teoretic „Samuil Micu”–Sărmașu	Idee de proiect	PRC 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/ Liceul teoretic „Samuil Micu” Sărmașu
65.	Înființarea, modernizarea și dotarea cabinetelor medicale școlare	Idee de proiect	Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/ Liceul teoretic „Samuil Micu” Sărmașu
66.	Modernizarea și dotarea spațiilor exterioare ale infrastructurii școlare din Orașul Sărmașu	Idee de proiect	PRC 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/ Liceul teoretic „Samuil Micu” Sărmașu
P3.2. Digitalizarea educației și formării profesionale				
67.	Digitalizarea sistemului de educație din Orașul Sărmașu, județul Mureș	Idee de proiect	PRC 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/ Liceul teoretic „Samuil Micu” Sărmașu
68.	Achiziționare echipamente IT în școli	Idee de proiect	PNRR/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/ Liceul teoretic „Samuil Micu” Sărmașu
69.	Creșterea competențelor digitale ale elevilor prin dezvoltarea infrastructurii și dotărilor specifice	Idee de proiect	PRC 2021 – 2027/ PCIDIF/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/ Liceul teoretic „Samuil Micu” Sărmașu

Nr. crt.	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturitate	Sursa de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
70.	Modernizarea și îmbunătățirea accesului la infrastructura sportivă educațională	Idee de proiect	CNI/ PEO 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/ Liceul teoretic „Samuil Micu” Sărmașu
P3.3. Creșterea accesului la educație a grupurilor dezavantajate social				
71.	Susținerea integrării copiilor cu cerințe educaționale speciale în învățământul de masă	Idee de proiect	PEO 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/ Liceul teoretic „Samuil Micu” Sărmașu
72.	Susținerea programelor educaționale și de consiliere pentru prevenirea abandonului școlar	Idee de proiect	PRC 2021 – 2024/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/ Liceul teoretic „Samuil Micu” Sărmașu/ Asociația Edupro europa
P3.4. Stimularea participării adulților la educația continuă și dezvoltarea sistemului de învățare pe tot parcursul vieții				
73.	Construire centru educațional multifuncțional	Idee de proiect	PEO 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
74.	Înființarea/dezvoltarea infrastructurii pentru educația non-formală	Idee de proiect	PEO 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
75.	Învățare pe tot parcursul vieții	Idee de proiect	PEO 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
DOMENIU STRATEGIC 5 - SĂNĂTATE ȘI INCLUZIUNE SOCIALĂ				
P5.1. Dezvoltarea infrastructurii, creșterea accesului și îmbunătățirea serviciilor acordate persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile				
76.	Amenajare locuințe sociale pentru persoane defavorizate	Idee de proiect	CNI/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu

Nr. crt.	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturitate	Sursa de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
77.	Îmbunătățirea serviciului de asistență socio-medicală la domiciliu în cazul persoanelor vârstnice și bolnave	Idee de proiect	CNI/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
78.	Înființare/modernizare centre de preparare și distribuire a hranei pentru persoane în risc de sărăcie	Idee de proiect	PEO 2021 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
P5.2. Extinderea și modernizarea infrastructurii de sănătate, creșterea accesului și îmbunătățirea serviciilor de sănătate, cercetare-dezvoltare, inovare în sănătate				
79.	Înființarea unui centru multifuncțional de servicii medico-sociale integrate de zi/ rezidențial pentru persoane care necesită recuperare în cazul unor boli cronice sau în perioade de convalescență	Idee de proiect	PS 2021 – 2027/ CNI/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
80.	Modernizare, extindere și dotare clădire Spital Sărmașu în vederea deschiderii unei unități medicale–spital sau secție aparținătoare unui spital din județ	Idee de proiect	PS 2021 – 2027 / CNI/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
81.	Digitalizare și inovare în serviciile locale de sănătate publică	Idee de proiect	POCIDIF/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
82.	Creștere capacității instituționale a administrației publice de a răspunde nevoilor de sănătate ale populației	Idee de proiect	POCIDIF/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
83.	Soluții de digitalizare pentru managementul pacienților la cabinete medicale și pentru circuitul produselor medicale	Idee de proiect	POCIDIF/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
DOMENIU STRATEGIC 6 TURISM, SPORT, PATRIMONIU CULTURAL și CULTE				
P6.1. Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului local				
84.	Restaurarea monumentelor istorice Biserica de lemn „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil” - orașul Sărmașu și Ansamblul Bisericii de lemn „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil” - sat Sărmășel–Gară	Idee de proiect	EEA Grants/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu

Nr. crt.	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturitate	Sursa de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
85.	Construirea unui Muzeu al tradițiilor din Câmpia Transilvană	Idee de proiect	GAL Zona de Câmpie/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
86.	Înființarea unui muzeu al gazului metan în orașul Sărmașu	Idee de proiect	GAL Zona de Câmpie/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
P6.2. Modernizarea și extinderea infrastructurii de cazare, agrement și sport a orașului și îmbunătățirea serviciilor specifice				
87.	Dezvoltarea agroturismului în zonele periurbane ale orașului Sărmașu	Idee de proiect	Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
88.	Amenajare și promovare trasee tematice sau turistice	Idee de proiect	PRC 2021-2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
P6.4. Punerea în valoare a identității culturale locale prin acțiuni specifice de promovare, informare și cooperare				
89.	Digitalizarea activităților turistice, utilizarea noilor tehnologii, aplicații pe telefon cu tehnologii GPS prin colaborări cu sectorul IT	Idee de proiect	PRC 2021-2027/ POCIDIF/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
90.	Aplicație mobilă pentru promovarea turismului local	Idee de proiect	POCIDIF/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
P6.5. Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural-istoric				
91.	Restaurarea și conservarea clădirilor/monumentelor din patrimoniu cultural imobil de interes local	Idee de proiect	Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
92.	Promovarea valorilor etno-folclorice în comunitatea locală prin achiziționarea de dotări specifice	Idee de proiect	Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
93.	Restaurarea monumentelor istorice, respectiv a obiectivelor cu statut de monument istoric	Idee de proiect	Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu

Nr. crt.	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturitate	Sursa de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
94.	Dezvoltarea activităților culturale și artistice	Idee de proiect	GAL Zona de Câmpie/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/ Asociația Sportivă Club Sărmașu/ Asociația Fotbal Club Viitorul Balda/ Asociația Sportivă Prietenia Sărmașu/ Asociația Sportivă Scorpion/ Asociația Clubul Sportiv Mira Sim Sărmașu
P6.6. Culte				
95.	Sprijinirea unităților de cult	Idee de proiect	Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/ Asociația Filiala Filantropia Ortodoxă Sărmașu
96.	Construire capelă mortuară în localitatea Sărmașel Gară	Idee de proiect	GAL Zona de Câmpie/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu/
DOMENIU STRATEGIC 7 CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ ȘI COOPERARE				
P7.1. Dezvoltarea resurselor umane care activează în sectorul public				
97.	Dezvoltarea resurselor umane din aparatul de specialitate al autorității publice locale prin programe de formare	Idee de proiect	Buget local/ alte surse de - finanțare	UAT Sărmașu

Nr. crt.	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturitate	Sursa de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
98.	Pregătirea personalului pentru utilizarea noilor tehnologii	Idee de proiect	PRC 2021 - 2027/ Buget local/ alte surse de - finanțare	UAT Sărmașu
P7.2. Modernizarea administrației locale în vederea creșterii accesului populației la servicii publice				
99.	Creșterea eficienței activității administrației publice locale	Idee de proiect	GAL Zona de Câmpie/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
100.	Modernizarea infrastructurii IT pentru eficientizarea serviciilor publice	Idee de proiect	PRC 2021 – 2027/ PDD/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
101.	Elaborare în format GIS a documentelor de amenajare a teritoriului și de planificare urbană a orasului Sarmasu	Contract de finanțare 131666/ 21.11.2022	PNRR C10	UAT Sărmașu
P7.3. Dezvoltarea, modernizarea și diversificarea serviciilor publice pentru cetățeni				
102.	Construire remiză pentru gararea echipamentelor și depozitarea accesoriilor aferente serviciului de întreținere a domeniului public	Idee de proiect	GAL Zona de Câmpie/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
103.	Modernizarea și reabilitarea clădirilor publice din subordinea administrației publice locale	Idee de proiect	AFM/ PRC 2021 – 2027/ PNRR/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
104.	Achiziționarea de echipamente și/ sau accesorii pentru serviciul de întreținere a domeniului public	Idee de proiect	GAL Zona de Câmpie/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
P7.4. Susținerea și diversificarea formelor de cooperare între structurile administrației publice locale				
105.	Încurajarea înființării și organizării de forme asociative în scopul realizării unor proiecte comune	Idee de proiect	GAL Zona de Câmpie/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu

Nr. crt.	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturitate	Sursa de finanțare	Respon- sabili și posibili parteneri
106.	Modernizarea administrației locale în vederea creșterii accesului populației la servicii publice	Idee de proiect	PEO 2021 – 2027/ PIDS 2021 - 2027/ GAL Zona de Câmpie/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
107.	Participarea UAT în cadrul unor programe de schimb de experiență și bune practici	Idee de proiect	PIDS 2021 - 2027/ GAL Zona de Câmpie/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
DOMENIU STRATEGIC 8 AGRICULTURĂ LOCALĂ ȘI SILVICULTURĂ				
P8.1. Valorificarea durabilă a potențialului silvic				
108.	Acțiuni de împădurire și de gestionare a fondului forestier	Idee de proiect	AFM/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
P8.2. Creșterea atractivității economice și diversificarea activităților agricole locale				
109.	Înființare centru de colectare și desfacere al produselor agricole	Idee de proiect	PNS 2023 – 2027/ GAL Zona de Câmpie/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
110.	Sprijinirea înființării grupurilor de producători agricoli	Idee de proiect	PNS 2023 – 2027/ GAL Zona de Câmpie/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
P8.3. Dezvoltarea infrastructurii agricole				
111.	Modernizarea și reabilitarea infrastructurii rutiere și a drumurilor de exploatare agricolă în orașul Sărmașu și localitățile aparținătoare	Idee de proiect	PNS 2023 – 2027/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu
112.	Construire platformă pentru depozitarea în condiții de siguranță a gunoierului de grajd	Idee de proiect	AFM/ Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu

Nr. crt.	Obiectiv strategic/ Denumire investiție	Grad de maturitate	Sursa de finanțare	Responsabili și posibili parteneri
113.	Măsuri pentru corelarea bazelor de date dintre medicii veterinari și registrul agricol	Idee de proiect	Buget local/ Alte surse de finanțare	UAT Sărmașu

3.4.4. PROIECTE ETAPIZATE

Nr. crt.	Denumire	Cod SMIS	Valoare investiție cu TVA (lei)	Sursa de finanțare	Sursa de finanțare Etapizare
1	Îmbunătățirea calității vieții populației din orașul Sărmașu prin reabilitarea, modernizarea, dotarea și extinderea Casei de Cultură a Orașului Sărmașu și modernizarea spațiului public urban adiacent	123215	32.485.616,84	POR 2014 – 2020 Axa 13	PRC 2021-2027 – P 8.2.
2	Îmbunătățirea calității vieții populației din orașul Sărmașu prin construirea și dotarea Centrului Recreativ Sărmașu și modernizarea spațiului urban adiacent	123214	14.812.183,42	POR 2014 – 2020 Axa 13	PRC 2021-2027 – P 8.2.

3.5. Potențiale surse de finanțare 2021-2030

Alături de sumele alocate de la bugetul local al Orașului Sărmașu, implementarea strategiei locale are în vedere accesarea de finanțări nerambursabile din fonduri europene în baza alocărilor financiare conform Programelor Operaționale aferente perioadei 2021-2030 și oportunităților de finanțare oferite în cadrul PAC 2021-2030, în cadrul cărora investițiile propuse prin strategie vor fi eligibile.

Acolo unde este posibil se vor accesa noile pachete financiare și programe europene adoptate ca răspuns la criza generată de pandemia COVID 19, precum: PNRR–Programul Național de Redresare și Reziliență, EU4Health, Next Generation EU și altele, alături de programele finanțate din bugetele naționale precum: PNDL–Programul Național de Dezvoltare Locală, Programele derulate de Agenția Fondului de Mediu (AFM), programele derulate de Compania Națională de Investiții–CNI, programele finanțate prin Administrația Fondului Cultural Național și altele.

Sursele de finanțare nerambursabilă pentru Autoritățile publice Locale includ și:

- Granturile Spațiului Economic European (SEE) și Norvegiene
- Programul LIFE - instrument de finanțare al Uniunii Europene pentru mediul înconjurător și acțiuni în domeniul climei
- Programul ROSENC de Eficiență Energetică în Iluminat (PREEI) și altele

În cele ce urmează facem o scurtă prezentare a programelor de finanțare prin care se vor putea finanța investițiile propuse în portofoliul de proiecte.

3.5.1. Fonduri europene

Instrumentele de finanțare nerambursabilă alocate statelor membre ale Uniunii Europene au scopul de a reduce disparitățile de dezvoltare între acestea pe atât plan economic, cât și social.

Cadrul financiar multianual aprobat de către Parlamentul European la 17 decembrie 2020, acoperă următoarele domenii principale de cheltuieli:

356,4 miliarde Euro	resurse naturale și mediu
337,8 miliarde Euro	coeziune, reziliență și valori
132,8 miliarde Euro	piața unică, inovare și sectorul digital
98,4 miliarde Euro	vecinătate în întreaga lume
73,1 miliarde Euro	administrația publică europeană
22,7 miliarde Euro	migrație și gestionarea frontierelor
13,2 miliarde Euro	securitate și apărare

3.5.1.1. Politica de coeziune

În cadrul bugetului UE pentru 2021-2030, Comisia propune modernizarea politicii de

coeziune, principala politică de investiții a UE și una dintre cele mai tangibile expresii a solidarității. Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), Fondul Social European Plus (FSE+) și Fondul de coeziune alături de Fondul European pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM) contribuie la acțiunile Uniunii care conduc la consolidarea coeziunii economice, sociale și teritoriale sprijinând investițiile pentru ocuparea forței de muncă și creșterea economică în statele membre ale Uniunii Europene.

Obiectivele de politică care definesc finanțarea acțiunilor de coeziune sunt următoarele:

1. Europă mai inteligentă	prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii;
2. Europă mai verde	fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice;
3. Europă conectată	cu rețele strategice de transport și digitale;
4. Europă mai socială	pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate;
5. Europă mai apropiată de cetățenii săi	prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

Investițiile în dezvoltare regională se vor axa mai ales pe obiectivele 1 și 2. Pentru România, minim 25% din resursele FEDR de la nivel național vor fi alocate pentru Obiectivul de Politică - O Europă mai inteligentă și minim 30% din resursele FEDR și FC pentru Obiectivul de Politică 2—O Europă mai verde.

Alocarea de fonduri propusă de Comisia Europeană prin Politica de Coeziune pentru România, pentru perioada 2021-2030 este următoarea:

17,437 mld. Euro	Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR)
3,54 mld. Euro	Fondul de Coeziune (FC)
8,24 mld. Euro	Fondul Social European Plus (FSE+)

3.5.1.2. Fondul pentru Tranziție Justă (FTJ)

Obiectivul specific al FTJ, definit în propunerea de regulament, este de a „permite regiunilor și oamenilor să facă față impactului social, economic și de mediu în tranziția către o economie neutră din punct de vedere climatic”.

Fondul va sprijini diversificarea și reconversia economică a teritoriilor în cauză având un buget de 40 miliarde EUR. Mecanismul pentru o tranziție justă va veni în completarea contribuției substanțiale a bugetului UE prin toate instrumentele relevante în mod direct pentru tranziție, în special Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) și Fondul social european Plus (FSE+).

Obiectivul acestui Mecanism constă astfel, în sprijinirea investițiilor necesare pentru a ajuta teritoriile în care efectele negative ale tranziției sunt cele mai pronunțate la nivel economic și social, în vederea combaterii și atenuării disparităților regionale. Teritoriile vizate includ, în primul rând, regiunile carbonifere, care vor fi cel mai afectate de PEE, dar și alte regiuni intens industrializate care vor face obiectul transformării proceselor industriale, având ca obiectiv o tranziție reușită.

Teritoriile eligibile pentru finanțarea din mecanismul pentru Tranziția Justă trebuie să se confrunte cu un puternic impact (negativ) din punct de vedere al implicațiilor economice și sociale care rezultă din tranziția către neutralitatea climatică, în special în ceea ce privește pierderea locurilor de muncă și transformarea proceselor de producție industriale cu cea mai mare intensitate a emisiilor de gaze cu efect de seră.

Acest Mecanism va mobiliza fonduri pentru investiții pentru perioada 2021-2030 și se va implementa prin trei piloni:

PILONUL 01	PILONUL 02	PILONUL 03
Fondul pentru o tranziție Justă (JTF) 17,50 mld. Euro Asigură finanțări nerambursabile	Schemă specifică pentru o tranziție justă în cadrul programului InvestEU 10 - 15 mld. Euro Destinat în principal sectorului privat Asigură finanțări nerambursabile	Facilitatea de împrumuturi pentru sectorul public 25 – 30 mld. Euro Destinat în principal sectorului public Asigură finanțări nerambursabile

Alocarea de fonduri propusă de Comisia Europeană pentru România pentru perioada 2021-2030 prin Fondul de Tranziție Justă este de 2,14 mld. Euro., la care se adaugă cofinanțarea națională de 0,321 miliarde, finanțarea totală disponibilă ajungând la aprox. 2,460 miliarde euro.

O atenție deosebită pentru implementarea strategiei va trebui acordată Pilonului 1 și 2 ținând cont de faptul că județul Mureș face parte din cele 6 teritorii naționale afectate în mod semnificativ de tranziția către o economie neutră din punct de vedere al emisiilor de gaze cu efect de seră, alături de județele Hunedoara, Gorj, Galați, Prahova și Dolj.

3.5.1.3. Politica Agricolă Comună

Finanțarea din bugetul general al Uniunii a diverselor intervenții și măsuri care intră sub incidența Politicii Agricole Comune (PAC) se efectuează prin :

- Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA)
- Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR)

Sprijinul din FEGA și din FEADR vizează îmbunătățirea în continuare a dezvoltării sustenabile a agriculturii, a sectorului alimentar și a zonelor rurale contribuind la :

- promovarea unui sector agricol inteligent, rezilient și diversificat care garantează securitatea alimentară;
- stimularea îngrijirii mediului și a combaterii schimbărilor climatice și contribuția la îndeplinirea obiectivelor Uniunii legate de mediu și climă;
- consolidarea structurii socio-economice a zonelor rurale.

Propunerea Comisiei Europene pentru perioada 2021-2030, pentru România este de 20,5 miliarde Euro din care:

13,3 mld. Euro	pentru plăți directe
6,7 mld Euro	se vor acorda pentru Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR)
363 mil Euro	se vor acorda pentru Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA)

De menționat este și faptul că din bugetul alocat FEADR, doar 5% va fi destinat măsurilor LEADER!

Atenția sporită către obiectivul 2 „Combaterea schimbărilor de mediu și climă” este confirmată încă odată de alocarea financiară propusă, respectiv, din bugetul aprobat pentru FEADR, 35% este adresat intervențiilor asupra obiectivelor specifice de mediu și climă.

Cele nouă obiective ale viitoarei Politici Agricole Comune pentru perioada 2021-2030 vizează:

- Reechilibrarea lanțului alimentar
- Combaterea schimbărilor climatice
- Managementul durabil al resurselor
- Conservarea peisajelor și a biodiversității
- Sprijinirea reînnoirii generaționale
- Dezvoltarea zonelor rurale
- Siguranța alimentară și bunăstarea animalelor
- Venituri echitabile pentru fermieri
- Creșterea competitivității

3.5.2. Programele finanțate prin Compania Națională de Investiții S.A.

Compania Națională de Investiții S.A. funcționează în baza Ordonanței nr.25/2001 privind înființarea Companiei Naționale de Investiții CNI S.A. cu modificările și completările ulterioare.

Finanțator: Guvernul României

Program de finanțare: Programul național de construcții de interes public sau social

Obiectivul programului: Construirea, reabilitarea, modernizarea, dotarea și extinderea unui obiectiv, finalizarea unui obiectiv demarat anterior de beneficiar

Solicitanți eligibili: Autoritățile administrației publice centrale, autoritățile administrației publice locale, alte instituții publice și instituții de interes public și persoane juridice recunoscute ca fiind de utilitate publică în condițiile legii, alte entități ce funcționează în baza unor legi speciale, inclusiv persoane fizice și juridice în cazul Subprogramului „Lucrări în primă urgență”.

Activități eligibile: Construirea, reabilitarea, modernizarea, dotarea și extinderea unui obiectiv, finalizarea unui obiectiv demarat anterior de beneficiar:

1. Subprogramul „Săli de sport”
2. Subprogramul „Bazine de înot”
3. Subprogramul „Complexuri sportive”
4. Subprogramul „Așezăminte culturale”
5. Subprogramul „Unități și instituții de învățământ de stat”
6. Subprogramul „Patinoare artificiale”
7. Subprogramul „Unități sanitare”
8. Subprogramul „Săli de cinema”
9. Subprogramul „Lucrări în primă urgență”
10. Subprogramul „Reabilitare blocuri de locuințe situate în localități din zone defavorizate”
11. Subprogramul „Drumuri de interes local și drumuri de interes județean”
12. Subprogramul „Fose septice, microstații de epurare și sisteme de alimentare cu apă”
13. Subprogramul „Alte obiective de interes public sau social în domeniul construcțiilor”

3.5.3. Programul Național de Investiții „Anghel Saligny”

Programul Național de Investiții (PNI) „Anghel Saligny” are ca obiectiv modernizarea comunităților locale prin realizarea de investiții în infrastructura locală, drumuri județene și locale, infrastructura de apă și canalizare, stații de epurare a apei, extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale. Programul se desfășoară în perioada 2021-2028 având o valoare alocată de 50 de miliarde de lei.

Cadru legislativ:

- Ordonanță de Urgență nr.95/2021 pentru aprobarea Programului Național de Investiții „Anghel Saligny”,
- Ordin privind aprobarea Normelor metodologice pentru punerea în aplicare a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr.95/2021 pentru aprobarea Programului național de investiții „Anghel Saligny”, pentru categoriile de investiții

prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. a)—d) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2021

- Ordin pentru aprobarea standardelor de cost aferente obiectivelor de investiții prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. a)—c) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr.95/2021 pentru aprobarea Programului național de investiții „Anghel Saligny”

Beneficiarii programului: unitățile administrativ-teritoriale reprezentate de autoritățile administrației publice locale, precum și unitățile administrativ-teritoriale membre ale asociațiilor de dezvoltare intercomunitară, constituite în condițiile legii, pentru investițiile realizate prin asociațiile de dezvoltare intercomunitară.

Finanțarea programului: din sume din transferuri, alocate bugetelor locale, de la bugetul de stat, aprobate cu această destinație în bugetul Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, din sume din bugetele locale alocate cu această destinație și din alte surse legal constituite.

În cadrul programului se pot realiza obiective de investiții noi precum și intervenții la construcțiile existente care se referă la lucrări de construire, reconstruire, consolidare, reparație, modernizare, modificare, extindere, reabilitare, după caz, schimbare de destinație, protejare, restaurare, conservare, pentru următoarele categorii de investiții:

- alimentări cu apă și stații de tratare a apei;
- sisteme de canalizare și stații de epurare a apelor uzate;
- drumurile publice clasificate și încadrate în conformitate cu prevederile legale în vigoare ca drumuri județene, drumuri de interes local, respectiv drumuri comunale și/sau drumuri publice din interiorul localităților, precum și variante ocolitoare ale localităților;
- poduri, podețe, pasaje sau punți pietonale;
- sisteme de distribuție a gazelor naturale și a racordului la sistemul de transport al gazelor naturale, care au autorizație de construire valabilă.

3.5.4. Programele derulate de Administrația Fondului de Mediu

Administrația Fondului pentru Mediu este principala instituție care asigură suportul financiar pentru realizarea proiectelor și programelor pentru protecția mediului, constituită conform principiilor europene „poluatorul plătește” și „responsabilitatea producătorului”. Administrația Fondului pentru Mediu funcționează ca organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în coordonarea Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor.

3.5.4.1. Programul privind sprijinirea eficienței energetice și a gestionării inteligente a energiei în infrastructura de iluminat public

Obiectivul programului: Creșterea eficienței energetice a sistemelor de iluminat public

Beneficiari eligibili: Unitățile administrativ-teritoriale, organizate la nivel de comună,

oraș sau municipiu

Finanțator: Administrația Fondului pentru Mediu

Activități finanțate: modernizarea sistemelor de iluminat public prin înlocuirea corpurilor de iluminat având un consum ridicat de energie electrică cu corpuri de iluminat LED, precum și achiziționarea și instalarea sistemelor de dimare/telegestiune care permit reglarea fluxului luminos la nivelul întregului obiect de investiții

Mai multe informații: www.afm.ro

3.5.5. Programele derulate de Administrația Fondului Cultural Național

Este o instituție publică autonomă, aflată în subordinea Ministerului Culturii, care operează la nivel național. Fiind înființată în 2005, AFCN este principalul finanțator public al ofertei culturale din România care aplică un proces transparent de evaluare și selecție.

Beneficiari eligibili: asociațiile, fundațiile, instituțiile publice de cultură, persoanele fizice autorizate, societățile comerciale care derulează activități culturale.

Finanțator: Ministerul Culturii

Obiectivul programului: administrația are ca obiective generale, stabilite prin lege, gestionarea Fondului Cultural Național, finanțarea programelor, proiectelor și acțiunilor culturale, organizate în țară și/sau în străinătate, precum și susținerea relațiilor culturale internaționale ale României.

Domenii finanțate: acțiuni culturale și editoriale

Mai multe informații: www.afcn.ro

3.5.6. Alternative de finanțare, altele decât fondurile structurale și de coeziune, în care autoritățile publice locale pot fi solicitanți eligibili sau parteneri

Sursele de finanțare nerambursabilă pentru Autoritățile Publice Locale nu se limitează doar la cele finanțate de Politica Agricolă Comună și de Politica de Coeziune, existând și alte surse de finanțare precum:

3.5.6.1. Granturile Spațiului Economic European (SEE) și Norvegiene

Granturile Spațiului Economic European (SEE) și Norvegiene reprezintă contribuția Islandei, Principatului Liechtenstein și Regatului Norvegiei la reducerea disparităților economice și sociale în Spațiul Economic European și la consolidarea relațiilor bilaterale cu cele 15 state beneficiare din Estul și Sudul Europei și statele baltice.

Beneficiari eligibili: Organizațiile/entitățile din România sau din Statele Donatoare

Finanțator: Mecanismul Financiar SEE 2014-2021

Domenii finanțate:

1. dezvoltare locală, reducerea sărăciei, incluziunea romilor, copii și tineri în situații de risc, drepturile omului
2. energie regenerabilă, eficiență energetică, securitate energetică
3. dezvoltarea afacerilor, inovare și IMM
4. sănătate publică
5. cercetare
6. patrimoniu cultural, antreprenoriat cultural și cooperare culturală
7. justiție, servicii corecționale, combaterea violenței domestice și de gen
8. afaceri interne, cooperare polițienească și combaterea criminalității
9. educație, burse, ucenicie și antreprenoriat pentru tineri
10. dialog social și muncă decentă
11. cetățenie activă–societate civilă
12. mediu și schimbări climatice

Mai multe informații: www.eeagrants.ro/apeluri

3.5.6.2. Europa Creativă - Subprogramul Cultură

Programul-cadru al Comisiei Europene pentru sprijinirea sectoarelor culturii și audiovizualului.

Beneficiari eligibili: toți operatorii din sectoarele culturale și creative, însemnând organizații neguvernamentale, instituții publice și companii private cu activitate în domeniu.

Finanțator: programul Europa Creativă este gestionat de Comisia Europeană și de Agenția Executivă pentru Educație, Audiovizual și Cultură din Bruxelles, unde se trimit și se evaluează toate proiectele. La nivel național, Biroul Europa Creativă România oferă informații și asistență tehnică gratuite pentru operatorii care doresc să acceseze această finanțare.

Domenii finanțate: cultură și audiovizual

Mai multe informații: www.europa-creativa.eu/

3.5.6.3. Programul Life

PROGRAMUL LIFE reprezintă un instrument de finanțare al Uniunii Europene pentru mediul înconjurător și acțiuni în domeniul climei

Beneficiari eligibili: Autorități publice locale din România

Finanțator: Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor

Obiectivul programului: Obiectivul general al programului LIFE pentru perioada 2021-2030 este de a contribui la tranziția la realizarea unei economii circulare, economie curată, eficientă din punct de vedere energetic, cu emisii scăzute de dioxid carbon și rezilientă la schimbările climatice—inclusiv prin tranziția către o energie curată, de a proteja mediul și de a mări nivelul de calitate al acestuia și de a opri și a inversa declinul biodiversității. Începând cu 2021, LIFE va finanța, de asemenea, acțiuni legate de eficiența energetică și de energia din surse regenerabile. Acordul la care s-a ajuns cu Parlamentul European alocă un pachet financiar în valoare totală de 5,432 miliarde EUR pentru programul LIFE pe perioada 2021-2030. Această creștere a bugetului reflectă acordul la care s-a ajuns în cadrul bugetului pe termen lung al UE (CFM) de a aplica un obiectiv general privind clima de cel puțin 30% cuantumului total al cheltuielilor din cadrul CFM al UE și al Instrumentului de redresare al UE, Next Generation EU.

Programul LIFE este structurat după cum urmează:

1. domeniul „Mediu”, care include:

- subprogramul „Natură și biodiversitate”;
- subprogramul „Economia circulară și calitatea vieții”;

2. domeniul „Politici climatice”, care include:

- subprogramul „Atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea”;
- subprogramul „Tranziția către o energie curată”.

Mai multe informații: www.lifeprogram.ro

3.5.6.4. Programul Rosenc de Eficiență Energetică în Iluminat (PREEI)

Beneficiari eligibili: Autorități publice locale din România

Finanțator: Clusterul de Energii Sustenabile din România–ROSENC

Obiective: reducerea consumului de energie și a cheltuielilor anuale de întreținere cu iluminatul public stradal ale autorităților publice locale, prin modernizarea și eficientizarea sistemelor de iluminat public stradal.

Obiectivul programului: Obiectivul general al programului este reducerea consumului de energie electrică și a costurilor anuale de întreținere cu iluminatul public stradal ale autorităților publice locale prin modernizarea și eficientizarea sistemelor de iluminat.

Scopul final al acestui program este reducerea cheltuielilor anuale cu iluminatul public stradal, cu 50-70%.

Mai multe informații: www.rosenc.ro

3.6. Implementarea, monitorizarea și evaluarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană

3.6.1. Implementarea SIDU

În vederea implementării Strategiei de Dezvoltare Locală, se vor parcurge următorii pași detaliați:

1. Adoptarea strategiei de către Consiliul Local al Orașului Sărmașu

- **Prezentarea strategiei:** În cadrul ședinței Consiliului Local, documentul strategic va fi prezentat în detaliu, evidențiind obiectivele, prioritățile și acțiunile propuse.
- **Consultarea publică:** Înainte de adoptare, strategia va fi supusă unui proces de consultare publică pentru a colecta feedback-ul cetățenilor și al altor părți interesate, asigurând astfel transparența și participarea comunității.
- **Dezbaterea și aprobarea:** Consiliul Local va dezbate strategia și va lua în considerare propunerile și comentariile primite în urma consultării publice, urmând să adopte documentul printr-o hotărâre oficială.

2. Implementarea strategiei prin realizarea acțiunilor, activităților și măsurilor propuse pentru orizontul 2030, în limita disponibilităților financiare și a oportunităților de finanțare din această perioadă, și conform priorităților locale:

- **Planificarea detaliată:** După adoptare, se va elabora un plan de acțiune detaliat, care va include termene, resurse necesare și responsabili pentru fiecare acțiune.
- **Accesarea fondurilor:** Administrația locală va identifica și va aplica pentru diverse surse de finanțare, inclusiv fonduri europene, guvernamentale și private, pentru a susține implementarea proiectelor.
- **Realizarea proiectelor:** Se vor demara și implementa proiectele incluse în strategie, având în vedere prioritățile locale și calendarul stabilit, adaptându-se flexibil la schimbările și oportunitățile care apar pe parcurs.

3. Monitorizarea strategiei de către echipa de implementare:

- **Formarea echipei:** Se va constitui o echipă de implementare formată din membri ai administrației locale și experți relevanți, responsabilă cu monitorizarea progresului strategiilor și proiectelor.
- **Instrumente de monitorizare:** Se vor utiliza diverse instrumente și metodologii de monitorizare pentru a evalua în mod continuu progresul implementării, identificând eventualele probleme și ajustând acțiunile necesare.
- **Raportare periodică:** Echipa de implementare va elabora rapoarte periodice care vor fi prezentate Consiliului Local și publicului, asigurând transparența și responsabilitatea în procesul de implementare.

4. Evaluarea implementării conform indicatorilor stabiliți și analiza impactului:

- **Stabilirea indicatorilor:** Vor fi definiți indicatori de performanță și de rezultat specifici pentru fiecare acțiune și proiect, care să permită evaluarea obiectivă a progresului și impactului.
- **Evaluări periodice:** La intervale regulate, se vor efectua evaluări pentru a măsura realizările în raport cu indicatorii stabiliți, identificând succesele și domeniile care necesită îmbunătățiri.
- **Analiza impactului:** Pe lângă evaluarea performanței, se va realiza o analiză aprofundată a impactului proiectelor implementate asupra comunității locale, inclusiv aspecte economice, sociale și de mediu.
- **Raport final:** La finalul perioadei de implementare, se va elabora un raport comprehensiv care va sintetiza toate activitățile desfășurate, rezultatele obținute și lecțiile învățate, oferind o bază pentru planificarea viitoarelor strategii de dezvoltare.

În vederea implementării Strategiei de Dezvoltare Locală se vor parcurge următorii pași:

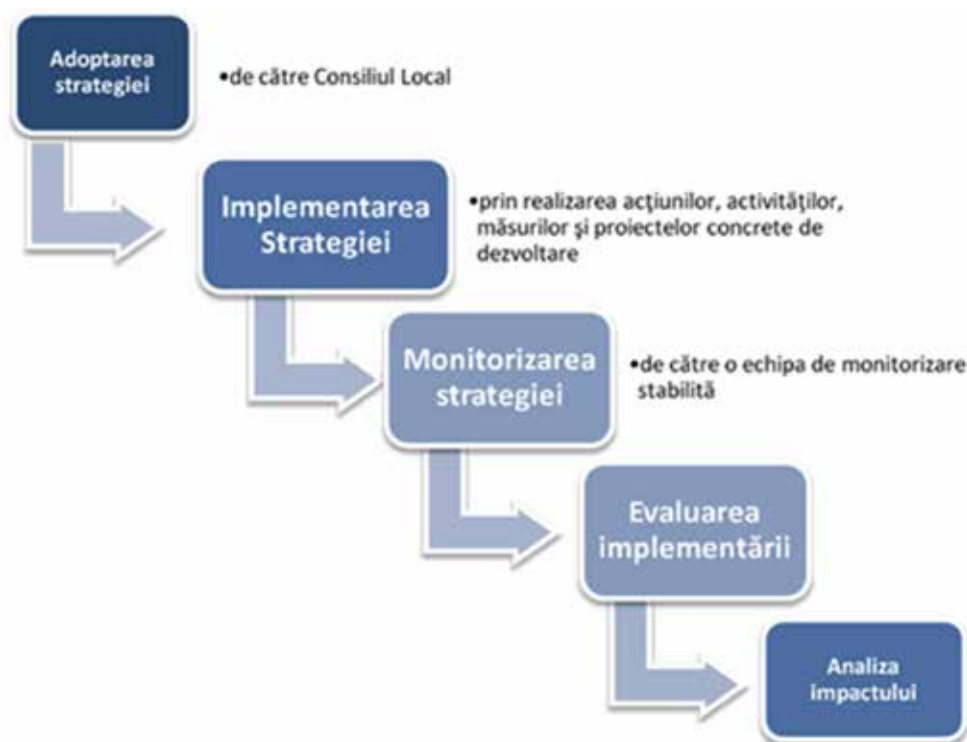

Figura nr. 22. Implementarea strategiei de dezvoltare locală

Acești pași sunt esențiali pentru a asigura că Strategia de Dezvoltare Locală este implementată eficient, aducând beneficii concrete comunității din Sărmașu și contribuind la îmbunătățirea calității vieții locuitorilor

3.6.2. Echipa de implementare

În vederea implementării Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană (SIDU), Primăria Orașului Sărmașu a instituit o Unitate de Implementare, Monitorizare și Evaluare (UIM) având rolul de coordonare a implementării și monitorizării SDL. Echipa mixtă formată în cadrul acestei unități este compusă din reprezentanți ai direcțiilor sau compartimentelor cu un rol decisiv în implementarea strategiei.

Echipa este formată din personalul propriu al Primăriei Sărmașu, având cunoștințele specializate și experiența necesară în planificarea strategică și implementarea proiectelor finanțate din fonduri europene. Din punct de vedere al resurselor umane implicate, echipa UIM include următoarele roluri:

Coordonator implementare SIDU

Coordonatorul implementării SIDU deține un rol central în asigurarea eficacității și coerenței în implementarea întregului proces. Atribuțiile sale sunt esențiale pentru realizarea obiectivelor stabilite în cadrul Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană (SIDU).

- Asigură coerența și alinierea Strategiei de Dezvoltare Locală (SDL) cu alte documente strategice relevante, cum ar fi Planul de Mobilitate Urbană Durabilă (PMUD) sau Planul Urbanistic General (PUG).
- Colaborează cu echipele implicate în elaborarea și implementarea acestor documente pentru a asigura o abordare integrată și sinergică a dezvoltării urbane.
- Supervizează și coordonează echipele de proiect responsabile cu implementarea diferitelor inițiative incluse în SIDU.
- Asigură comunicarea eficientă între membrii echipei, clarificând rolurile și responsabilitățile și facilitând colaborarea între diversele departamente și instituții implicate.

Prin implicarea activă și eficientă în coordonarea și gestionarea întregului proces de implementare a SIDU, coordonatorul aduce un cadru organizatoric și de lucru coerent și structurat, contribuind astfel la succesul și durabilitatea strategiei de dezvoltare urbană în orașul Sărmașu.

Responsabil tehnic

Responsabilul tehnic are un rol esențial în asigurarea unei implementări eficiente a Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană (SIDU), aducând expertiză în domeniul tehnic și oferind suport necesar în gestionarea proiectelor. Iată cum se va dezvolta acest rol. Va urmări implementarea SIDU din punct de vedere tehnic, monitorizând implementarea proiectelor și oferind consultanță echipelor de proiect atunci când este necesar. Va gestiona relația cu instituțiile avizatoare și va contribui la prioritizarea și selecția proiectelor pentru finanțare. De asemenea, va participa la procesul de prioritizare și selecție a proiectelor pentru finanțare, oferind expertiză tehnică în identificarea celor mai potrivite și eficiente inițiative de dezvoltare urbană.

Responsabil financiar

Colaborează cu echipa de implementare și cu alte departamente relevante pentru a elabora un buget detaliat care să acopere toate acțiunile și proiectele incluse în SIDU. Distribuie resursele financiare conform priorităților stabilite în strategia de dezvoltare, asigurându-se că fiecare proiect primește finanțarea necesară la momentul potrivit. Pregătește și prezintă rapoarte financiare detaliate către echipa de implementare, Consiliul Local și alte părți interesate, oferind o imagine clară a situației financiare a SIDU.

Această echipă este esențială pentru succesul implementării strategiei și pentru asigurarea unei coordonări eficiente între diferitele aspecte ale planificării și implementării proiectelor

3.6.3. Prioritizarea portofoliului de proiecte

Portofoliul de proiecte propus pentru orizontul de timp 2030, este unul larg și cuprinzător, astfel încât să rezolve toate problemele identificate și să contribuie la îndeplinirea viziunii de dezvoltare. Totuși, implementarea strategiei va fi realizată în baza unui proces de prioritizare al investițiilor, în baza unor criterii de selecție, precum:

- Gradul de maturitate al ideii de proiect
- Contribuția ideii de proiect la atingerea priorității de investiții
- Contribuția ideii de proiect la îndeplinirea indicatorilor Obiectivului Strategic
- Caracterul integrat al ideii de proiect
- Surse de finanțare disponibile

3.6.4. Monitorizarea Strategiei de Dezvoltare

Monitorizarea evoluției implementării strategiei este în principiu o practică formală puțin cunoscută și asumată în mediul instituțional public. Această procedură va fi realizată de angajații aparatului propriu de specialitate, desemnați prin decizia Primarului Orașului Sărmașu. Monitorizarea strategiei va consta în verificarea implementării activităților, colectarea datelor necesare pentru indicatorii de evaluare pentru a aprecia performanțele strategiei în raport cu obiectivele stabilite. Strategia va fi monitorizată prin intermediul unor rapoarte anuale întocmite de către responsabilii numiți, care vor evalua:

- stadiul în care se află diversele acțiuni programate în cadrul strategiei;
- revizuirea acțiunilor, acolo unde este cazul;
- timpul estimat până la îndeplinirea acțiunilor;
- alte aspecte solicitate de Consiliul local

Se vor monitoriza activitățile, rezultatele și resursele strategiei, astfel:

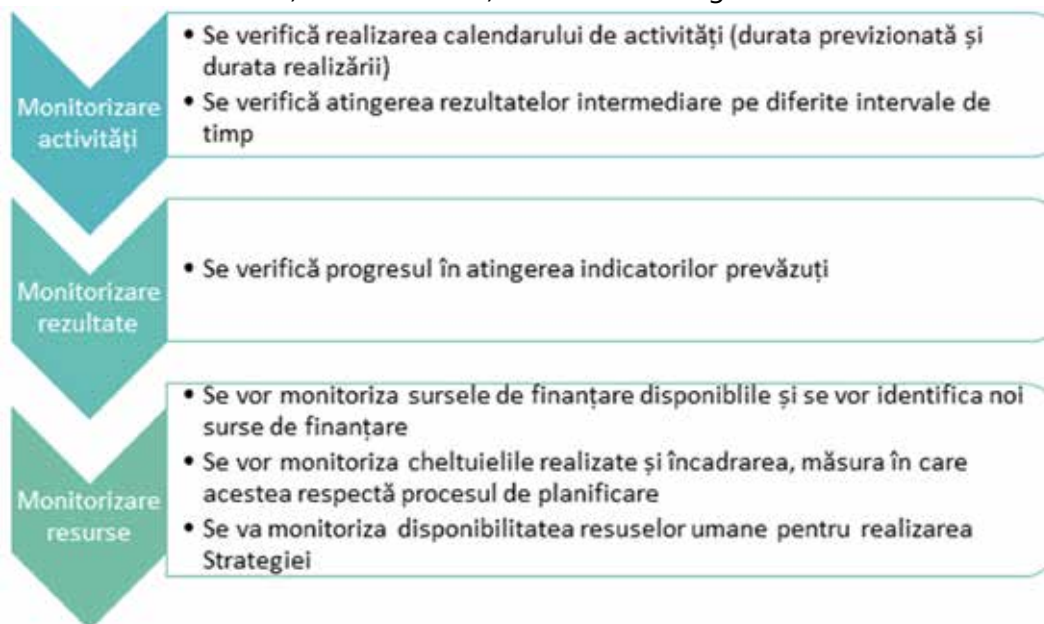

Figura nr. 23. Monitorizarea implementării strategiei

Evaluarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană

Evaluarea va fi realizată de către aceeași echipă care realizează și activitatea de monitorizare a Strategiei. Activitatea de evaluare se concretizează într-un raport de evaluare care va conține situația indicatorilor de evaluare. În urma monitorizării și evaluării Strategiei se poate recomanda revizuirea acesteia conform noilor priorități identificate.

Se recomandă revizuirea documentului programator la perioade mai mari de timp (3-5 ani) sau în cazul unor schimbări socio-economice sau administrative majore sau în cazul realizării altor documente strategice importante care necesită integrare în Strategia integrată de dezvoltare urbană .

Procesul de evaluare va fi realizat în baza următoarelor criterii:

Efectivitatea	• În ce măsură s-au atins indicatorii preconizați la momentul elaborării?
Cauzalitatea	• Care au fost factorii care au contribuit sau au afectat implementarea proiectului? • În ce măsură ipotezele formulate s-au verificat? • Ce alți factori de risc nu au fost luați în considerare?
Eficiența	• Raportarea rezultatelor obținute la resurse-productivitatea?
Sustenabilitatea	• Vor continua rezultatele obținute să se mențină și să-și manifeste efectele pozitive și după încheierea perioadei de implementare?
Relevanța	• Se verifică relevanța măsurătorilor din documentul de politică pentru un proces viitor, ținând cont de modificările apărute în perioada de implementare?
Rezultate secundare	• Care sunt consecințele neprevăzute (pozitive și negative) apărute pe perioada implementării? • Cum pot fi valorificate sau eliminate acestea?

Figura nr. 24. Criterii pentru evaluarea strategiei de dezvoltare

O evaluare a impactului strategiei se va face la sfârșitul perioadei de programare, respectiv în anul 2030, când se vor putea compara rezultatele înregistrate la sfârșitul perioadei față de perioada de bază, anul 2020. Evaluarea va aprecia, în egală măsură performanța–realizarea obiectivelor propuse și procesul–modul în care au fost atinse obiectivele strategice. Abaterile constatate vor impune luarea unor măsuri de corecție agreeate de comun acord prin contractele de finanțare semnate între părți.

3.6.5. Indicatori de monitorizare

Colectarea și prelucrarea informațiilor de încredere, cuantificate și actualizate regulat, agregate la nivelul indicatorilor de dezvoltare durabilă, va permite măsurarea performanțelor în atingerea obiectivelor stabilite prin prezenta strategie și raportarea corectă asupra rezultatelor. Pentru realizarea evaluării corespunzătoare privind implementarea strategiei, se vor lua în considerare următorii indicatori de evaluare:

Denumire indicator	Cod indicator	Unitate de măsură	An de referință
DOMENIU STRATEGIC 1: DEZVOLTARE URBANĂ DURABILĂ ȘI DIGITALIZARE			
Străzi reabilite/asfaltate	DS1_1	km	2020
Piste de biciclete amenajate	DS1_2	km	2020
Măsurii implementate privind fluidizarea traficului	DS1_3	nr.	2020
Stații de transport public modernizate	DS1_4	nr.	2020
Locuințe racordate la rețeaua de apă potabilă	DS1_5	% din totalul gospodăriilor	2020
Locuințe racordate la rețeaua de canalizare menajeră	DS1_6	% din totalul gospodăriilo	2020
Locuințe racordate la rețeaua de gaz	DS1_7	% din totalul gospodăriilo	2020
Rețea apă/canalizare reabilitată/modernizată	DS1_8	km	2020
Autobuze electrice/hibride pentru transportul public	DS1_9	nr.	2020
Autobuze electrice/hibride pentru transportul elevilor	DS1_10	nr.	2020
Camere de supraveghere video	DS1_11	nr.	2020
Polițiști locali care asigură siguranța cetățenilor	DS1_12	nr.	2020
Spații degradate/terenuri neutilizate	DS1_13	mp	2020
Gradul de utilizare al serviciilor publice digitalizate	DS1_14	%	2020
Gradul de mulțumire al populației privind starea utilităților	DS1_15	%	2020
Gradul de mulțumire al populației privind investițiile în infrastructura rutieră	DS1_16	%	2020
DOMENIU STRATEGIC 2: COMPETITIVITATE ECONOMICĂ, CERCETARE-DEZVOLTARE, INOVARE ȘI SPECIALIZARE INTELIGENTĂ			
Incubatoare de afaceri	DS2_1	nr.	2020
Capacitatea incubatoarelor de afaceri	DS2_2	nr. firme	2020
Agenți economici care beneficiază de facilitățile parcului industrial	DS2_3	nr.	2020
Măsurii de sprijinire al întreprinderilor de economie socială	DS2_4	nr.	2020
Acțiuni de promovare a orașului pentru atragerea investitorilor	DS2_5	nr.	2020
Acțiuni pentru promovarea dezvoltării economiei circulare și sprijinul dezvoltării afacerilor locale	DS2_6	nr.	2020

Denumire indicator	Cod indicator	Unitate de măsură	An de referință
Programe de cercetare – dezvoltare derulate	DS2-7	nr.	2020
Gradul de colectare al impozitelor și taxelor persoanelor juridice	DS2-8	%	2020
DOMENIU STRATEGIC 3: MEDIU, EFICIENȚĂ ENERGETICĂ ȘI SCHIMBĂRI CLIMATICE			
Spații verzi amenajate	DS3_1	mp	2020
Spațiu verde pe cap de locuitor	DS3_2	mp/loc	2020
Investiții în energia verde/regenerabilă	DS3_3	mii lei	2020
Gradul de eficientizare al consumului de energie în clădirile publice	DS3_4	%	2020
Gradul de colectare selectivă a deșeurilor	DS3_5	%	2020
Gradul de eficientizare al consumului de energie privind iluminatul public	DS3_6	%	2020
Campanii de informare și promovare privind colectarea selectivă	DS3_7	nr.	2020
Lungime rețea de iluminat subterană	DS3_8	km	2020
Număr clădiri publice reabilite termic	DS3_9	nr	2020
DOMENIU STRATEGIC 4: EDUCAȚIE ȘI FORMARE PROFESIONALĂ			
Numărul infrastructurilor educaționale reabilite/extinse/modernizate	DS4_1	nr.	2020
Numărul infrastructurilor educaționale nou înființate	DS4_2	nr.	2020
Evoluția populației școlare	DS4_3	nr.	2020
Gradul de promovabilitate	DS4_4	nr.	2020
Rata de părăsire timpurie a școlii	DS4_5	%	2020
Rata de participare a adulților la cursurile de formare profesională	DS4_6	%	2020
Evoluția personalului didactic pe niveluri de educație	DS4_7	%	2020
Gradul de mulțumire al populației privind învățământul și educația	DS4_8	%	2020
DOMENIU STRATEGIC 5 – SĂNĂTATE ȘI INCLUZIUNE SOCIALĂ ȘI CULTE			
Număr de întreprinderi sociale sprijinite	DS5_1	nr.	2020
Număr persoane asistate social	DS5_2	nr.	2020
Investiții realizate pentru modernizarea infrastructurii sanitare	DS5_3	mii lei	2020
Servicii sociale noi	DS5_4	nr	2020
Infrastructură socială nou creată sau modernizată	DS5_5	nr	2020
Sporul natural	DS5_6	%	2020
DOMENIU STRATEGIC 6: TURISM, SPORT, PATRIMONIU CULTURAL ȘI CULTE			
Numărul structurilor de cazare	DS6_1	nr.	2020
Numărul locurilor de cazare în unitățile de primire turistică din localitate	DA6_2	nr.	2020

Denumire indicator	Cod indicator	Unitate de măsură	An de referință
Obiective turistice nou introduse în circuitul turistic	DA6_3	nr.	2020
Numărul manifestatiilor culturale organizate	DS6_4	nr.	2020
Gradul de diversificare al activitatilor recreative	DS6_5	nr.	2020
Numărul de turiști	DS6_6	nr.	2020
Numărul nopților de cazare	DS6_7	nr.	2020
Monumente istorice restaurate și modernizate	DS6_8	nr.	2020
DOMENIU STRATEGIC 7 – CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ ȘI COOPERARE			
Numărul parteneriatelor public-private	DS7_1	nr.	2020
Aderarea UAT la noi asociații de dezvoltare comunitară integrată	DA7_2	nr.	2020
Schimburi de experiență	DA7_3	persoane participante	2020
Gradul de colaborare cu localități din alte țări	DS7_4	nr. localități colaboratoare	2020
Parteneriate public-private	DS7_5	nr.	2020
DOMENIU STRATEGIC 8: AGRICULTURĂ LOCALĂ ȘI SILVICULTURĂ			
Drumuri agricole modernizate	DS8_1	km	2020
Echipamente și utilaje agricole domeniul public	DS8_2	nr.	2020
Echipamente și utilaje agricole domeniul privat	DS8_3	nr.	2020
Numărul cooperativelor și/sau a grupurilor de producători din comuna Sadu	DS8_4	nr.	2020
Centre de colectare, depozitare și/sau desfacere a produselor agricole	DS8_5	nr.	2020
Centre de colectare, depozitare și/sau desfacere a fructelor de pădure	DS8_6	nr.	2020
Suprafața de teren agricol cultivată	DS8_7	ha	2020
Numărul agenților economici care activează în sectorul agricol	DS8_8	nr.	2020

3.7. BIBLOGRAFIE

Documente strategice:

1. Strategia integrată de dezvoltare urbană a orașului Sărmașu 2014 - 2020
2. Strategia de Dezvoltare Teritorială a României–România policentrică 2035
3. Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru 2021-2030
4. Programul Operațional Regional 2021-2030–Regiunea Centru–România
5. Strategia de specializare inteligentă 2021-2030
6. Planul Național de Redresare și Reziliență 2020– document consultativ
7. Master Planului General de Transport
8. Strategia Națională pentru Prevenirea Situațiilor de Urgență
9. Strategia Națională pentru Gestionarea Riscului de Inundații pe termen mediu și lung (HG nr.846/2010)
10. Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030

Alte surse:

1. Buletin de date statistice și informații sintetice, Trimestrul I–2020 - document elaborat de Agenția pentru Dezvoltare Regională Centru
2. Recensământul populației și al locuințelor–an 2011
3. Baze de date statistice - Tempo Online
4. Structurile de primire turistice cu funcțiuni de cazare clasificate- Ministerul Economiei Antreprenoriatului și Turismului
5. Planul de Management al riscului la inundații–Administrația Bazinală Mureș
6. Lista monumentelor istorice 2015–județul Mureș
7. Raportul Primarului orașului Sărmașu–2018, 2019, 2020
8. Politica de parcare Sărmașu 2023, elaborată de SC TREE SRL
9. Planul de Mobilitate Urbană Durabilă 2023 – 2038 elaborat de S.C. AEDILIS PROIECT S.R.L.
10. Alte surse:

Pagini web:

1. <https://www.orasulsarmașu.ro/> - Site-ul oficial al orașului Sărmașu
2. <https://www.siiir.edu.ro/> - pagină oficială a Ministerului Educației și Cercetării Științifice ce cuprinde informații privind rețeaua școlară
3. <https://ro.wikipedia.org/> - Enciclopedia liberă Wikipedia
4. <https://www.depogazploiesti.ro/ro/activitate/depozite/sarmasel>
5. <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000>

6. <http://biodiversitate.mmediu.ro/rio/natura2000>
7. https://www.dgascpmures.ro/2013/DGASPC_13.pdf
8. <http://www.muzeulgazelor.ro/index.php/acasa/istoria-gazelor-naturale>
9. <https://cluj.com/locatii/cat/obiective-turistice-cluj-napoca/>
10. <https://www.zi-de-zi.ro/2017/08/30/foto-gabriela-moga-lazar-s-intors-acasa-la-visinelu/>
11. <https://www.facebook.com/Sarmasu>
12. <http://www.arst.ro/> - pagina web oficială a Asociației Regionale pentru Dezvoltarea Infrastructurii din Bazinul Hidrografic Someș-Tisa
13. <http://www.isumures.ro/> - pagina oficială a Inspectoratului pentru Situații de Urgență „Horea” al județului Mureș

3.8. ANEXE

3.8.1. Anexa nr.1. Chestionare

3.8.2. Anexa nr.2. Adunări cetățenești (convocator și procese verbale)

3.8.3. Anexa nr. 3 Lista proiectelor etapizate PRC 2021 - 2027

3.8.3. Proiecte etapizate din POR 2014-2020 în cadrul Programului Regional Centru 2021-2027

Nr. crt.	Denumire investiție	Cod SMIS	Valoare investiție (lei inclusiv TVA)	Sursa de finanțare	Sursa de finanțare Etapizare
1.	Îmbunătățirea calității vieții populației din orașul Sărmașu prin reabilitarea, modernizarea, dotarea și extinderea Casei de Cultură a Orașului Sărmașu și modernizarea spațiului public urban adiacent	123215	32.485.616,84	POR 2014-2020 Axa 13	PRC 2021-2027 P 8.2.
2.	Îmbunătățirea calității vieții populației din orașul Sărmașu prin construirea și dotarea Centrului Recreativ Sărmașu și modernizarea spațiului urban adiacent	123214	14.812.183,42	POR 2014-2020 Axa 13	PRC 2021-2027 P 8.2.

